

ព្រះ
ច្បាប់បិណ្ឌបាលី

និង

សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ

សុត្តន្តបិណ្ឌ

បង្ហាញបទដ្ឋកាយ ឧបនិបទ្គណ្ឌាសក

អដ្ឋបកាគ

២៧

បោះពុម្ពលើកទី ២

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

គ.ស. ២៥០៥

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកស្ថាននេះ
ត្រូវបានថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកជប៉ុន។

ឯកសារគម្ពីរព្រះទ័ត្របិដកនេះ ចាប់ពីភាគ១ ដល់ ភាគ៥០
គឺជារបស់ ឧបាសិកា កាំង ហ៊ិច ទ័ណ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រធីតា,
ធ្វើជូនលោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិត ប៊ុត-សាន់ឯក ។ និងទុកក្នុង
គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

កែសម្រួលតាមកុំព្យូទ័រ តម្រូវឧបករណ៍អានអេឡិចត្រូនិក
ដោយខ្ញុំព្រះករុណា ខ្ញុំបាទ ស្រុង-បាន់ណា។

www.5000-years.org

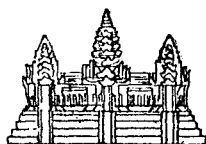
ព្រះ
ព្រះបិតាបិតា
និង
សេចក្តីប្រាប់នាសាខ្មែរ

សុត្តន្តបិដក

បង្កើតនិកាយ ឧបនិបទ្ទានុសក

វិជ្ជាបណ្ឌិត

២៧

បោះពុម្ពលើកទី ២
ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត ភ្នំពេញ
គ. ស. ២៥០៥

សត្វនប័ដិកោ មជ្ឈិមនិកាយស្ស

ឧបនិបណ្ណសកំ

អដ្ឋមោ ភាគោ

សុញ្ញតវគ្គោ

បឋមំ បូរុស្សញ្ញសុត្តំ

(១) ឯវុច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា

សាវត្ថយំ វិហរតិ បុព្វារមេ មិត្តារមាតុ ចាសានេ ។

អថទោ អាយស្មា អានន្តោ សាយណ្ណសមយំ បដិ-

សល្យាណ វុដ្ឋិតោ យេន ភគវា តេនុបសន្តមិ ឧប-

សន្តមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

ឯកមន្តំ និសីទ្គោ ទោ អាយស្មា អានន្តោ ភគ-

វន្តំ ឯតទរោច ឯកមន្តំ ភន្តេ សមយំ ភគវា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ

ទុបបរិបណ្ណាសកៈ

អដ្ឋមភាគ

សុញ្ញត្ថវគ្គ

បូទីសុញ្ញតសូត្រទី ១

(១) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន

ព្រះភាគ គង់ក្នុងប្រាសាទរបស់មគាវមាតា ក្នុងបុព្វារាម ទៀបក្រុង

សាវត្ថី ។ គ្រានោះ ព្រះមានន្ទមានអាយុ ចេញអំពីទីសម្ងំ ក្នុង

សាយណ្ឌសម័យ ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅ

ដល់ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះ

មានន្ទមានអាយុ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលស្មើនឹងព្រះមានព្រះ

ភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ព័ន្ធសកំ

សក្កេស្មំ វិហារតំ នគរកំ ឆាម សក្យានំ និគមោ
 តត្ថំ មេ កន្លេ ភគវតោ សម្មាសម្ពុទ្ធំ សម្មា
 បដិគ្គហិតំ សុញ្ញតាវិហារេនាហំ អានន្ទ ឯតរហិ
 ពហុលំ វិហារមីតំ កក្ខត្ថំ មេតំ កន្លេ សុស្ស័តំ
 សុត្តហិតំ សុមនសិកតំ សុប្បធាវិតន្តំ ។

(២) តត្ថ តេ ឯតំ អានន្ទ សុស្ស័តំ សុត្ត-
 ហិតំ សុមនសិកតំ សុប្បធាវិតំ ។ បុព្វេ ចាហំ
 អានន្ទ ឯតរហិ ច សុញ្ញតាវិហារេន ពហុលំ វិហា-
 រមី ។ សេយ្យជាបិ អានន្ទ^(១) អយំ មិការមាតុ
 ចាសាទោ សុញ្ញោ ហត្ថិកវាស្សវលវេន សុញ្ញោ
 ជាតុប្បវជនេន សុញ្ញោ នីតិប្បវសសន្និចាតេន ។ អត្ថ
 ចេវីទំ អស្មញ្ញតំ យទិទំ ភិក្ខុសង្ឃំ បដិច្ច ឯកតំ
 ឯវមេវ ទោ អានន្ទ ភិក្ខុ អមនសិកវិត្វា តាមសញ្ញា
 អមនសិកវិត្វា មនស្សសញ្ញា អរញ្ញសញ្ញា បដិច្ច
 មនសិករោតិ ឯកតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្កន្ធសក្កៈ

គង់ក្នុងនគរភូមិ ជានិគមរបស់ពួកសក្កៈ ក្នុងសក្កជនបទ បពិត្រព្រះ
 អង្គជីវិតរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានរៀនក្នុងទី
 ចំពោះព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគក្នុងទីនោះថា ម្ចាស់អានន្ទ ឥឡូវនេះ
 គឺជាគតនៅច្រើន ដោយការទៅស្ងប់ស្ងាត់ បពិត្រព្រះអង្គជីវិតរើន ពាក្យ
 នេះ ឈ្មោះថាខ្ញុំព្រះអង្គ បានស្តាប់ដោយប្រពៃ បានរៀនដោយប្រពៃ
 បានធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃ បានចងចាំដោយប្រពៃហើយឬ ។

(២) ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា អើអានន្ទ ពាក្យនេះ ឈ្មោះថាអ្នក
 បានស្តាប់ដោយប្រពៃ រៀនដោយប្រពៃ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃ ចង
 ចាំដោយប្រពៃហើយ ។ ម្ចាស់អានន្ទ កាលពីដើមក្តី ឥឡូវនេះក្តី គឺជាគត
 ធ្លាប់នៅច្រើន ដោយការទៅស្ងប់ស្ងាត់ ។ ម្ចាស់អានន្ទ ប្រាសាទរបស់
 មិត្តារមាគានេះ សូន្យចាកដំរី គោ សេះ លា សូន្យចាកមាសនឹងប្រាក់
 សូន្យចាកការជួបជុំស្រីនឹងប្រុសអស់ហើយ ។ តែទីនេះ មិនមែនឈ្មោះ
 ថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យភិក្ខុសង្ឃ មានទុបមា
 ដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់អានន្ទ មានទុបមេយ្យដូចជា ភិក្ខុមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវ
 តាមសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ថាស្រុក) មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវមនុស្សសញ្ញា
 (សេចក្តីសំគាល់ថាមនុស្ស) ទេ តែធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសភាវៈមួយ ព្រោះ
 អាស្រ័យអរពាសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់ថាព្រៃ) ក៏ដូច្នោះដែរ ។

សុព្វាតវុទ្ធស្យ ចូឡសុព្វាតវុទ្ធស្យ អរញ្ញសញ្ញា

តស្ស អរញ្ញសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ធិតំ បស្ថិនតំ
 សន្និដ្ឋតំ អនិម្មច្ចតិ^(១) ។ សោ ឯវំ បជាធាតិ
 យេ អស្ស ទរថា តាមសញ្ញា បដិច្ច តេជ ន
 សន្និ យេ អស្ស ទរថា មនុស្សសញ្ញា បដិច្ច
 តេជ ន សន្និ អត្ថំ ចេវាយំ ទរថមត្តា យទិទំ
 អរញ្ញសញ្ញា បដិច្ច ឯកត្ថន្តំ ។ សោ សុញ្ញាមិទំ
 សញ្ញាតតំ តាមសញ្ញាយាតិ បជាធាតិ សុញ្ញាមិទំ
 សញ្ញាតតំ មនុស្សសញ្ញាយាតិ បជាធាតិ ។ អត្ថំ
 ចេវិទំ អសុញ្ញាតំ យទិទំ អរញ្ញសញ្ញា បដិច្ច ឯ-
 កត្ថន្តំ ។ ឥតិ យំ ហិ ខោ តត្ថ ន ហោតិ តេជ
 តំ សុញ្ញា សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ អវសិដ្ឋំ
 ហោតិ តំ សន្និ ឥនមត្ថតិ បជាធាតិ ។ ឯវម្មស្ស
 ឯសា អាណន្ទ យថាភុតា អវិបល្លត្តា បរិសុទ្ធា
 សុញ្ញតាវត្តន្តំ កវតិ ។

សុញ្ញតវដ្ឋ ចូឡសុញ្ញតសូត្រ អរហន្តសញ្ញា

ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្អប់នៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់ ក្នុងអរហន្តសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យ ទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យតាមសញ្ញា សេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យទាំងឡាយណានៅមាន ព្រោះអាស្រ័យមនុស្សសញ្ញា សេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យនេះ បែរជាទៅមាន គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអរហន្តសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកតាមសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកមនុស្សសញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនមែនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអរហន្តសញ្ញា ។ ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យណា មិនដែលមានត្រង់កន្លែងនោះ ភិក្ខុក៏ពិចារណាយើង នូវសេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យនោះ ថាជារបស់សូន្យ ត្រង់កន្លែងនោះ បើសេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យណាសេសសល់នៅ ត្រង់កន្លែងនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យដែលនៅមាននោះថា សេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យនេះ នៅមាន ។ ម្ចាស់អានន្ត ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យនេះ ដែលជារបស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះខ្លះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ហសកំ

[៣] បុន ចបរំ អាណន្ទ ភិក្ខុ អមនសិករិត្តា
 មនុស្សសញ្ញា អមនសិករិត្តា អរញ្ញសញ្ញា បឋវីសញ្ញា
 បដិច្ច មនសិករោតិ ឯកត្ថំ ។ តស្ស បឋវីសញ្ញា-
 យេ ចិត្តំ បក្ខន្ធតិ បសីទតិ សន្និដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ ។
 សេយ្យថាបិ អាណន្ទ អាសភចម្ម៍^(១) សន្តិសតេន
 សុរិហតំ វិតតវិលីកំ ឯវមេវ ខោ អាណន្ទ ភិក្ខុ
 យេ ឥមិស្សា បឋវីយា ឧក្កលវិក្កលំ^(២) នធិវិន្ទតំ
 ខាណ្ហកណ្ហកណ្ហំ^(៣) បព្វតវិសមំ តំ សត្វំ អមន-
 សិករិត្តា បឋវីសញ្ញា បដិច្ច មនសិករោតិ ឯកត្ថំ ។
 តស្ស បឋវីសញ្ញាយេ ចិត្តំ បក្ខន្ធតិ បសីទតិ
 សន្និដ្ឋតិ អធិមុច្ចតិ ។ សោ ឯវំ បដាធាតិ
 យេ អស្ស នរថា មនុស្សសញ្ញា បដិច្ច តេជ-
 ន សន្និ យេ អស្ស នរថា អរញ្ញសញ្ញា បដិច្ច

១ ឧ. ឧសភចម្មំ ។ ២ ឧ. ឧក្កលវិក្កលំ ។ ៣ ឧ. ខាណ្ហកណ្ហកណ្ហំ ទិស្សតិ ។

ម. ខាណ្ហកណ្ហកណ្ហំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ក

(៣) ម្ចាស់មានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមិនធ្វើទុក្ខ ក្នុងចិត្ត
នូវមនុស្សសញ្ញា មិនធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត នូវអារាមសញ្ញាទេ តែធ្វើទុក្ខ
ក្នុងចិត្តនូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យបឋវីសញ្ញា (សេចក្តីសំគាល់
ថាដ៏) ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅសិប ជឿសិប
ក្នុងបឋវីសញ្ញា ។ ម្ចាស់មានន្ទ ស្បែកគោ ដែលគេកោសគេរុស ដោយ
ខោស មានទុបមាដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់មានន្ទ មានទុបមួយរូបដូចជាទីណា
ខ្ពស់ ទាប ឆ្លងទឹក ឆ្លងភក់ មានដង្កត់នឹងបន្ទាប្រុងប្រាង មានក្បូរដុប
រដុប ដែលមាននៅលើផែនដីនេះ ភិក្ខុមិនធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត នូវទាំងអស់
នោះទេ តែធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តនូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យបឋវីសញ្ញា
ក៏ដូច្នោះដែរ ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅ
សិប ជឿសិប ក្នុងបឋវីសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា
សេចក្តីត្រូវលក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យមនុស្ស-
សញ្ញា សេចក្តីត្រូវលក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តី
ត្រូវលក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអារាមសញ្ញា

សុញ្ញតន្ត្រស្ស ទូរុសុញ្ញតសុត្តេ បឋវីសញ្ញា

តេជ ន សន្តិ អត្ថំ ចេវាយំ នរេមត្តា យទិទំ

បឋវីសញ្ញា បដិច្ច ឯកត្តន្តំ ។ សោ សញ្ញាមិទំ

សញ្ញាតតំ មនុស្សសញ្ញាយាតិ បជាធាតុ សញ្ញាមិទំ

សញ្ញាតតំ អរញ្ញសញ្ញាយាតិ បជាធាតុ ។ អត្ថំ

ចេវិទំ អស្សញ្ញាតំ យទិទំ បឋវីសញ្ញា បដិច្ច ឯកត្តន្តំ ។

ឥតិ យំ ហិ ខោ តត្ថំ ន ហោតិ តេជ

តំ សញ្ញា សមនុបស្ស័តិ យំ បន តត្ថំ អវសិដ្ឋំ

ហោតិ តំ សន្តិ ឥនមត្តិ បជាធាតុ ។ ឯវម្បិស្ស

ឯសា អាណន្ទ យថាភុច្ឆា អវិបល្លត្តា បវស្សា

សញ្ញាតាវក្កន្តំ កវតិ ។

សុញ្ញតវគ្គ បិដកសុញ្ញតសូត្រ បឋវីសញ្ញា

សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្តី
 ក្រវល់ក្រវាយនេះ បែរជានៅមាន គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះ
 អាស្រ័យបឋវីសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តី
 សំគាល់ថាសូន្យ ចាកមនុស្សសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តី
 សំគាល់ថាសូន្យ ចាកអរញ្ញាសញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនមែនឈ្មោះថាសូន្យ
 ទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យបឋវីសញ្ញា ។ ព្រោះហេតុ
 នោះ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា មិនមានគ្រង់កន្លែងនោះ ភិក្ខុពិចារណា
 ឃើញនូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនោះ ថាជាបឋវីសូន្យ គ្រង់កន្លែងនោះ
 បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា សេសសល់នៅ គ្រង់កន្លែងនោះ ភិក្ខុក៏ដឹង
 ច្បាស់នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ដែលនៅមាននោះថា សេចក្តីក្រវល់
 ក្រវាយនេះ នៅមាន ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការ
 កើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យនេះ ដែលជាបឋវីពិត មិនប្រែប្រួល
 បរិសុទ្ធសាគ យ៉ាងនេះខ្លះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសតំ

(២) បុន ចបរំ អាណន្ទ ភិក្ខុ អមនសិករិត្យា

អរញ្ញាសញ្ញំ អមនសិករិត្យា បឋវីសញ្ញំ អាកាសា-

នញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច មនសិករោតិ ឯកត្តំ

តស្ស អាកាសានញ្ញាយតនសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ធតិ

បសីទតិ សន្តិជ្ជតិ អធិមុច្ចតិ ។ សោ ឯវំ បដាបាតិ

យេ អស្ស ទរថា អរញ្ញាសញ្ញំ បដិច្ច តេជ ន

សន្តិ យេ អស្ស ទរថា បឋវីសញ្ញំ បដិច្ច តេជ

ន សន្តិ អត្ថំ ចេវាយំ ទរថមត្តា យទិទំ អាកា-

សានញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តំ ។ សោ

សញ្ញាមិទំ សញ្ញាភតំ អរញ្ញាសញ្ញាយាតិ បដាបាតិ

សញ្ញាមិទំ សញ្ញាភតំ បឋវីសញ្ញាយាតិ បដាបាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិណ្ឌសកៈ

[៤] មាលានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមិនធ្វើទុក ក្នុងចិត្ត

នូវអារាមសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវបឋវីសញ្ញាទេ តែធ្វើទុក

ក្នុងចិត្ត នូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអាត្មាសាសនញ្ញាយតនសញ្ញា

ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅសិប សិប ជឿក្នុង

អាត្មាសាសនញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះថា

សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអារាម-

សញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមាន ក្នុងទីនេះ

ទេ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យ

បឋវីសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមាន ក្នុងទីនេះទេ

តែសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ បែរជានៅមាន គឺនៅមានសភាវៈមួយ

ព្រោះអាស្រ័យអាត្មាសាសនញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់

ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកអារាមសញ្ញា ដឹង

ច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកបឋវីសញ្ញា ។

សុញ្ញតវត្ថុស្ស ចូឡសុញ្ញតវត្ថុ វិញ្ញាណញ្ញាយតនសញ្ញា

អត្ថំ ចេវិនំ អស្សញ្ញាតំ យេវិនំ អាកាសានុញ្ញាយ-
 តនសញ្ញា បដិច្ច ឯកត្តន្តំ ។ នតិ យំ ហិ ទោ តត្ថំ ន
 ហោតិ តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្ស័តិ យំ បន តត្ថំ
 អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ននមត្តតិ បដាបាតិ ។
 ឯវម្បិស្ស ឯសា អានន្ទ យថាភុច្ចា អវិបល្លត្តា
 បរិសុទ្ធា សុញ្ញតាវក្កន្តំ ភវតិ ។

(៥) បុន ចបរំ អានន្ទ ភិក្ខុ អមនសិករិត្តា
 បឋវីសញ្ញា អមនសិករិត្តា អាកាសានុញ្ញាយតនសញ្ញា
 វិញ្ញាណញ្ញាយតនសញ្ញា បដិច្ច មនសិករោតិ ឯកត្តំ ។
 តស្ស វិញ្ញាណញ្ញាយតនសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ធតិ
 បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ អធិម្មច្ចតិ ។ សោ ឯវំ បដាបាតិ
 យេ អស្ស ទេវថា បឋវីសញ្ញា បដិច្ច តេន ន សន្តិ
 យេ អស្ស ទេវថា អាកាសានុញ្ញាយតនសញ្ញា បដិច្ច

សុញ្ញតន្ត្រី បូជសុញ្ញតសូត្រ វិញ្ញាណញ្ចាយគនសញ្ញា

តែទីនេះមិនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យ
 អាត្មាសាសញ្ញាយគនសញ្ញា ។ ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យ
 ណា មិនមានត្រង់កន្លែងនោះទេ ក៏គូរចារណាឃើញ នូវសេចក្តីត្រូវលំ
 ក្រវ៉យនោះ ត្រង់កន្លែងនោះ ថាជារបស់សូន្យ បើសេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យ
 ណា សេសសល់នៅ ត្រង់កន្លែងនោះ ក៏គូរដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីត្រូវលំ
 ក្រវ៉យ ដែលនៅមាននោះថា សេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យនេះ នៅមាន ។
 ម្នាល អានន្ទ ក៏កុំនោះឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យ
 ៖ ដែលជាប់សំពត់ មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះខ្លះ ។

(៥) ម្នាល អានន្ទ មួយទៀត ក៏កុំមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវបរិសញ្ញា

មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាត្មាសាសញ្ញាយគនសញ្ញាទេ តែធ្វើទុកក្នុង
 ចិត្តនូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណញ្ចាយគនសញ្ញា ។ ក៏កុំ
 នោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់ ក្នុងវិញ្ញាណ
 ញ្ចាយគនសញ្ញា ។ ក៏កុំនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្តីត្រូវលំ
 ក្រវ៉យទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យបរិសញ្ញា សេចក្តី
 ត្រូវលំក្រវ៉យទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យ
 ទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអាត្មាសាសញ្ញាយគនសញ្ញា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ចេវបណ្ណសកំ

តេជ ន សន្តិ អត្ថំ ចេវាយំ នរេមត្តា យទិទំ

វិញ្ញាណញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តំ ។ សោ

សុត្តាមិទំ សញ្ញាតតំ បឋវីសញ្ញាយាតិ បដាធាតិ

សុត្តាមិទំ សញ្ញាតតំ អាគាសានញ្ញាយតនសញ្ញា-

យាតិ បដាធាតិ ។ អត្ថំ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ យទិទំ

វិញ្ញាណញ្ញាយតនសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្តន្តំ ។ ឥត

យំ ហិ ខោ តត្ថ ន ហោតិ តេជ តំ សុញ្ញំ

សមនុបស្សតិ យំ បទ តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ

សន្តំ ឥនេមត្តតំ បដាធាតិ ។ ឯវម្មស្ស ឯសា

អានន្ទ យេវាកុច្ឆា អវិបល្លត្ថា បរិសុទ្ធា សញ្ញតា-

វក្កនិ កវតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថាបកៈ

សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្តីក្រវល់
 ក្រវាយនេះ បែរជានៅមាន គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យ
 វិញ្ញាណញ្ជួយគនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវ
 សេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកបឋវីសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់
 នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកអាកាសានញ្ជួយគនសញ្ញា ។ តែ
 ទីនេះ មិនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យ
 វិញ្ញាណញ្ជួយគនសញ្ញា ។ ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ
 ណាមិនមាន ត្រង់កន្លែងនោះ ភិក្ខុពិចារណាយើង នូវសេចក្តីក្រវល់
 ក្រវាយនោះ ត្រង់កន្លែងនោះ ថាជាបឋវីសូន្យ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ
 ណាសេសសល់នៅ ត្រង់កន្លែងនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីក្រវល់
 ក្រវាយ ដែលនៅមាននោះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ នៅមាន ។
 ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យ
 +
 នេះ ដែលជាបឋវីពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះខ្លះ ។

សុត្តន្តបិដក ចូឡសុត្តន្តសុត្ត អភិក្កញ្ញយននសុត្ត

(៦) បុរេ ចបរំ អានន្ត ភិក្ខុ អមនសិករិត្តា
 អាកាសានញ្ញាយននសញ្ញំ អមនសិករិត្តា វិញ្ញា-
 ណញ្ញាយននសញ្ញំ អាកិក្កញ្ញាយននសញ្ញំ បដិច្ច
 មនសិករោតិ ឯកត្ថំ ។ តស្ស អាកិក្កញ្ញាយនន-
 សញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ធនិ បសីទតិ សន្និដ្ឋតិ អធិមុ-
 ត្ថតិ ។ សោ ឯវំ បដាធាតិ យេ អស្ស ទរោ
 អាកាសានញ្ញាយននសញ្ញំ បដិច្ច តេជ ន សន្និ
 យេ អស្ស ទរោ វិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញំ បដិច្ច
 តេជ ន សន្និ អត្ថំ ចេវាយំ ទរោមត្តា យទិទំ
 អាកិក្កញ្ញាយននសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្ថន្តំ ។ សោ
 សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ អាកាសានញ្ញាយននសញ្ញា-
 យាតិ បដាធាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាគតំ វិញ្ញាណញ្ញាយ-
 ននសញ្ញាយាតិ បដាធាតិ ។ អត្ថំ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ
 យទិទំ អាកិក្កញ្ញាយននសញ្ញំ បដិច្ច ឯកត្ថន្តំ ។

សុញ្ញតវដ្ឋ ចូឡសុញ្ញតសូត្រ អាកិញ្ចញ្ញាយននសញ្ញា

(៦) ម្ចាស់មានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមិនធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត នូវអាកាសានញ្ញាយននសញ្ញា មិនធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត នូវវិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញា ទេ តែធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តនូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអាកិញ្ចញ្ញាយននសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ងួតៗ ជ្រះថ្លា តាំងនៅសិប្ប ជឿសិប្ប ក្នុងអាកិញ្ចញ្ញាយននសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះ ថា សេចក្តីត្រូវលំក្រវយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអាកាសានញ្ញាយននសញ្ញា សេចក្តីត្រូវលំក្រវយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីត្រូវលំក្រវយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញា សេចក្តីត្រូវលំក្រវយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែសេចក្តីត្រូវលំក្រវយនេះ បែរជាមាន គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអាកិញ្ចញ្ញាយននសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកអាកាសានញ្ញាយននសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកវិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអាកិញ្ចញ្ញាយននសញ្ញា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

នតិ យំ ហិ ខោ តត្ថ ន ហោតិ តេន តំ សុត្ថា

សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ

ននមត្ថតិ បដាបាតិ ។ ឯវម្មស្ស ឯសា អាណន្ត

យកាកុច្ឆា អវបល្លត្ថា បរិសុទ្ធា សុត្ថាតាវក្កន្តិ កវតិ ។

[៧] បុន ចបរំ អាណន្ត ភិក្ខុ អមនសិកវត្ថា

វិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញា អមនសិកវត្ថា អាកិញ្ញញ្ញា-

យននសញ្ញា នេវសញ្ញាបាសញ្ញាយននសញ្ញា បដិច្ច

មនសិករោតិ ឯកតំ ។ តស្ស នេវសញ្ញាបាសញ្ញា-

យននសញ្ញាយ ចិត្តំ បក្ខន្ធាតិ បសីនតិ សន្តិដ្ឋតិ

អធិម្មត្ថតិ ។ សោ ឯវំ បដាបាតិ យេ អស្ស នេវា

វិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញា បដិច្ច តេន ន សន្តិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិណ្ឌសកៈ

ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា មិនមានក្នុងទីនោះ ក៏កុំ
 ពិចារណាឃើញនូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនោះ ត្រង់កន្លែងនោះ ថាជា
 របស់សួនៗ បើសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយណា សេសសល់នៅត្រង់ទីនោះ
 ក៏កុំដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ដែលមាននោះថា សេចក្តីក្រវល់
 ក្រវាយនេះ នៅមាន ។ ម្នាលអានន្ទ ក៏កុំនោះឯង ឈ្មោះថាមានការ
 កើតឡើងនៃសេចក្តីសួនៗនេះ ដែលជាប់របស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធ
 ស្អាតយ៉ាងនេះខ្លះ ។

(៧) ម្នាលអានន្ទ មួយទៀត ក៏កុំមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវវិញ្ញាណ-
 ញាយតនសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវអាកិញ្ញញាយតនសញ្ញាទេ តែ
 ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យនៃវិញ្ញាណសញ្ញាយតន-
 សញ្ញា ។ ក៏កុំនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា កាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់
 ក្នុងវិញ្ញាណសញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ក៏កុំនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា
 សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យវិញ្ញាណ-
 ញាយតនសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ

សុញ្ញតវុទ្ធស្ម ចូឡសុញ្ញតវុទ្ធន្តេ នេសញ្ញានាសញ្ញាយននសញ្ញា

យេ អស្មំ នេថា អាតិញ្ចញ្ញាយននសញ្ញា បដិច្ច

តេន ន សន្តំ អត្ថំ ចេវាយំ នេវេមត្តា យទិទំ នេ-

សញ្ញានាសញ្ញាយននសញ្ញា បដិច្ច ឯកត្តន្តំ ។ សោ

សញ្ញាមិទំ សញ្ញាគតំ វិញ្ញាណញ្ញាយននសញ្ញាយាតិ

បដាធាតិ សញ្ញាមិទំ សញ្ញាគតំ អាតិញ្ចញ្ញាយ-

ននសញ្ញាយាតិ បដាធាតិ ។ អត្ថំ ចេវិទំ អសញ្ញាតំ

យទិទំ នេសញ្ញានាសញ្ញាយននសញ្ញា បដិច្ច ឯ-

កត្តន្តំ ។ ឥតិ យំ ហិ ខោ ន ហោតិ តេន តំ

សញ្ញា សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ អវសិដ្ឋំ ហោតិ

តំ សន្តំ នេវេមត្តតិ បដាធាតិ ។ ឯវម្បស្ស ឯសា

អានន្ត យថាកុច្ឆា អវិបល្លត្តា បរិសុទ្ធា សញ្ញាតា-

វិក្កន្តំ ភវតិ ។

សុញ្ញតវដ្ឋ ចូឡសុញ្ញតសូត្រ នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា

សេចក្តីត្រូវលំក្រវយទាំងឡាយណានៅមាន ព្រោះអាស្រ័យភកិញ្ចញ្ញា -
 យតនសញ្ញា សេចក្តីត្រូវលំក្រវយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ តែ
 សេចក្តីត្រូវលំក្រវយនេះ បែរជានៅមាន គឺនៅមានសភាវៈមួយ ព្រោះ
 អាស្រ័យនៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា
 ទីនេះ ដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកវិញ្ញាណញ្ញាយតនសញ្ញា ដឹង
 ច្បាស់ថា ទីនេះដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកភកិញ្ចញ្ញាយតន -
 សញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនឈ្មោះថាសូន្យទេ គឺនៅមានសភាវៈមួយ
 ព្រោះអាស្រ័យនៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ។ ព្រោះហេតុនោះ បើ
 សេចក្តីត្រូវលំក្រវយណា មិនមានក្នុងទីនោះ ភិក្ខុពិចារណាយើងនូវ
 សេចក្តីត្រូវលំក្រវយនោះ ត្រង់ទីនោះ ថាជាបស់សូន្យ បើសេចក្តី
 ត្រូវលំក្រវយណានៅមានសល់ត្រង់ទីនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តី
 ត្រូវលំក្រវយដែលនៅមាននោះថា សេចក្តីត្រូវលំក្រវយនេះនៅមាន ។
 ម្នាលភានុ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យ
 +
 នេះ ដែលជាបស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះខ្លះ ។

(៨) បុន ចបំ អាណន្ទ ភិក្ខុ អមនសិករិត្តា
 អាភិក្ខុញ្ញាយននសញ្ញំ អមនសិករិត្តា នេវសញ្ញា-
 ណសញ្ញាយននសញ្ញំ អនិមិត្តំ ចេតោសមាធិ បដិច្ច
 មនសិករោតិ ឯកត្ថំ ។ តស្ស អនិមិត្តេ ចេតោស-
 មាធិមិ ចិត្តំ បក្កន្តតិ បស័ទតិ សន្និដ្ឋតិ អនិមិត្ត-
 តិ ។ សោ ឯវំ បដាណតិយេវ អស្ស ទេវា អាភិក្ខុ-
 ញ្ញាយននសញ្ញំ បដិច្ច តេជ ន សន្និ យេ អស្ស
 ទេវា នេវសញ្ញាណសញ្ញាយននសញ្ញំ បដិច្ច តេជ
 ន សន្និ អត្ថំ ចេវាយំ ទេវមត្តា យទិទំ វេមមេវ
 កាយំ បដិច្ច សន្និយននិកំ ជីវិតប្បក្ខយាតិ ។ សោ
 សញ្ញមិទំ សញ្ញាតតំ អាភិក្ខុញ្ញាយននសញ្ញាយាតិ
 បដាណតិ សញ្ញមិទំ សញ្ញាតតំ នេវសញ្ញាណសញ្ញា-
 យននសញ្ញាយាតិ បដាណតិ ។ អត្ថំ ចេវិទំ អស្សាតតំ

សុត្តន្តបិដក មិជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសកៈ

[៨] ម្ចាស់មានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមិនធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្ត នូវ
 អាកិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា មិនធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តនូវនៅសញ្ញានាសញ្ញាយតន-
 សញ្ញា តែធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តនូវជាសកាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអនិមិត្តចេតោ-
 សមាធិ^(១) ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ងួតទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់
 ក្នុងអនិមិត្តចេតោសមាធិ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា សេចក្តី
 ក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណាទៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអាកិញ្ចញ្ញាយតន-
 សញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តី
 ក្រវល់ក្រវាយទាំងឡាយណា ទៅមាន ព្រោះអាស្រ័យនៅសញ្ញានា-
 សញ្ញាយតនសញ្ញា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ
 តែសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះ បែរជាទៅមាន គឺមាន ព្រោះអាស្រ័យ
 នូវកាយដែលប្រកបដោយសឡាយតនៈនេះ ដោយមានជីវិតជាបច្ច័យ ។
 ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ ចាកអ-
 កិញ្ចញ្ញាយតនសញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់នូវសេចក្តីសំគាល់ថាសូន្យ
 ចាកនៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា ។ តែទីនេះ មិនឈ្មោះថាសូន្យទេ

១ អនិមិត្តចេតោសមាធិនោះ បាននិយមន័យចិត្តដែលប្រកបដោយបិស្សនា ។ ព្រោះ
 សមាធិនោះ ប្រាសចាកអនិមិត្ត មានបេចក្តីមិនទៀងទាទឹង បានជាលោកហៅថាអនិមិត្ត ។

សុញ្ញត្តិសូត្រ ឬសុញ្ញត្តិសូត្រ អនិមិត្តចេតោសមាធិ

យទិទំ នំមមេវ កាយំ បដិច្ច សន្យាយតនិកំ ជីវិត-
 តប្បច្ចយាតិ ។ នតិ យំ ហិ ទោ តត្ថ ន ហោតិ
 តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ
 អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ននមត្តតិ បដាធាតិ ។
 ឯវម្បិស្ស ឯសា អាណន្ទ យថាភុត្តា អវបល្លត្ថា
 ចរិសុត្តា សុញ្ញតាវក្ខន្តិ ភវតិ ។

(៩) បុន ចបរំ អាណន្ទ ភិក្ខុ អមនសិករិត្តា
 អាភិញ្ញាណយតនសញ្ញា អមនសិករិត្តា នេវសញ្ញា-
 នាសញ្ញាយតនសញ្ញា អនិមិត្តំ ចេតោសមាធិ បដិច្ច
 មនសិករោតិ ឯកត្តំ ។ តស្ស អនិមិត្តេ ចេតោស-
 មាធិម្ហំ ចិត្តំ បក្ខន្ធាតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ អនិមិត្ត-
 តិ ។ សោ ឯវ បដាធាតិ អយំ ហិ ទោ^(១) អនិ-
 មិត្តោ ចេតោសមាធិ អភិសន្នតោ អភិសញ្ញេតយិ-
 តោ ។ យំ ទោ បន កិញ្ច អភិសន្នតំ អភិ-
 សញ្ញេតយិតំ តននិច្ចំ និរោធម្មន្តំ បដាធាតិ ។

១ ៩. អយម្បិ ភោតិ ទិស្សតិ ។

សុញ្ញតវន្ត ចូឡសុញ្ញតសូត្រ អនិមិត្តចេតោសមាធិ

គឺនៅមាន ព្រោះអាស្រ័យកាយ ដែលប្រកប ដោយសឡា-
 យគនៈនេះ ដោយមានជីវិតជាបច្ច័យ ។ ព្រោះហេតុនោះ បើសេចក្តី
 ក្រវល់ក្រវាយណា មិនមានក្នុងទីនោះ ភិក្ខុក៏ពិចារណាយ៉ាងសេចក្តី
 ក្រវល់ក្រវាយនោះ ត្រង់ទីនោះ ថាជារបស់សួន្យ បើសេចក្តីក្រវល់
 ក្រវាយណា សល់នៅក្នុងទីនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ
 ដែលមាននោះថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយនេះនៅមាន ។ ម្នាល អានន្ទ
 ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការកើតឡើងនៃសេចក្តីសួន្យនេះ ដែលជា
 របស់ពិត មិនប្រែប្រួល បរិសុទ្ធស្អាត យ៉ាងនេះទេ ។

(៨) ម្នាល អានន្ទ មួយទៀត ភិក្ខុមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវកា-
 កិពាណាជនសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវនៃវិសញ្ញានាសញ្ញាជន-
 សញ្ញា តែធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសភាវៈមួយ ព្រោះអាស្រ័យអនិមិត្តចេតោ-
 សមាធិ ។ ភិក្ខុនោះ មានចិត្តស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ជឿស៊ប់ក្នុង
 អនិមិត្តចេតោសមាធិ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា អនិមិត្តចេ-
 តោសមាធិនេះ អាត្មាអញបានដាក់តែងហើយ បានរិះគិតសន្សំហើយ ។
 ភិក្ខុនោះដឹងទៀតថា បើធម្មជាតិណាមួយ ដែលអាត្មាអញដាក់តែងហើយ
 រិះគិតសន្សំហើយ ធម្មជាតិនោះ មិនទៀង មានការរលត់ជាធម្មតា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

តស្ស ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ

វិមុច្ចតិ កវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ

វិមុច្ចតិ វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ វិណា ជាតិ

វិសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ នាបរំ នត្តត្តាយាតិ

បជាធាតិ ។ សោ ឯវំ បជាធាតិ យេ អស្ស នរថា

កាមាសវំ បដិច្ច តេជ ន សន្តិ យេ អស្ស នរថា

កវាសវំ បដិច្ច តេជ ន សន្តិ យេ អស្ស នរថា

អវិជ្ជាសវំ តេជ ន សន្តិ អត្ថំ ចេវាយំ នរថមត្តា

យទិនំ នមមេវ កាយំ បដិច្ច សន្យាយតនិក្ខំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថាសកៈ

កាលបើភិក្ខុដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះ ចិត្តក៏រួចចាកកាមាសវៈផង
 ចិត្តក៏រួចចាកភវៈសវៈផង ចិត្តក៏រួចចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តរួច
 ស្រឡះហើយ ញាណក៏កើតឡើងថា អាត្មាអញ មានចិត្តរួចស្រឡះ
 ហើយ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ ព្រហ្មចារ្យ អាត្មាអញ
 បានប្រព្រឹត្តស្រេចហើយ កិច្ចដែលអញត្រូវធ្វើ ក៏ធ្វើស្រេចហើយ មិន
 មានកិច្ចដទៃក្រៅពីនេះទៀតទេ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា
 សេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យទាំងឡាយណានៅមាន ព្រោះអាស្រ័យកាមាសវៈ
 សេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យ
 ទាំងឡាយណានៅមាន ព្រោះអាស្រ័យភវៈសវៈ សេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យ
 ទាំងនោះ មិនមានក្នុងទីនេះទេ សេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យទាំងឡាយណា
 នៅមាន ព្រោះអាស្រ័យអវិជ្ជាសវៈ សេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យ ទាំងនោះ
 មិនមានក្នុងទីនេះ តែសេចក្តីត្រូវលំក្រវ៉យនេះ បែរដានៅមាន គឺនៅ
 មាន ព្រោះអាស្រ័យកាយ ដែលប្រកបដោយសឡាយភនៈនេះឯង

សុត្តន្តបិដក ចូឡសុត្តន្តបិដក សុត្តន្តបិដក

ដំរីតប្បច្ចយាតិ ។ សោ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាតតំ
 កាមាសវេនាតិ បដាធាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាតតំ
 ភវាសវេនាតិ បដាធាតិ សុញ្ញមិទំ សញ្ញាតតំ
 អវិជ្ជាសវេនាតិ បដាធាតិ ។ អត្តំ ចេវិទំ អសុញ្ញតំ
 យេទិទំ នីមមេវ កាយំ បដិច្ច សន្មាយននិកំ
 ដំរីតប្បច្ចយាតិ ។ នតិ យំ ហិ ទោ តត្ថ ន
 ហោតិ តេន តំ សុញ្ញំ សមនុបស្សតិ យំ បន តត្ថ
 អវសិដ្ឋំ ហោតិ តំ សន្តំ ននមត្តតិ បដាធាតិ ។
 ឯវម្បិស្ស ឯសា អាណន្ទ យថាភុត្តា អវិបល្លាស្តា
 បរិសុទ្ធា បរមាណុត្តរា សុញ្ញតាវក្កន្តិ ភវតិ ។

[១០] យេថិ ហិ^(១) កេចិ អាណន្ទ អតីតមទ្ធានំ ស-
 មណា វា ព្រាហ្មណា វា បរិសុទ្ធិ បរមាណុត្តរំ សុញ្ញតំ
 ឧបសម្ព័ន្ធិ វិហរីសុ សព្វេ តេ នីមមេវ បរិសុទ្ធិ បរ-
 មាណុត្តរំ សុញ្ញតំ ឧបសម្ព័ន្ធិ វិហរីសុ ។ យេថិ ហិ^(២)
 កេចិ អាណន្ទ អនាគតមទ្ធានំ សមណា វា ព្រាហ្មណា
 វា បរិសុទ្ធិ បរមាណុត្តរំ សុញ្ញតំ ឧបសម្ព័ន្ធិ វិហរីសុន្តិ

១-២ ខ. យេហិ ទិស្សតិ ។ ខ. ម. វិហរីន្តិ ។

សុញ្ញតវត្ថុ ចូឡសុញ្ញតសូត្រ ការនៅដោយសុញ្ញតៈ

ដោយមានជីវិតជាបច្ច័យ ។ ភិក្ខុនោះ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់នូវសេចក្តី
 សំគាល់ថាសូន្យ ចាកកាមាសវៈ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់នូវសេចក្តី
 សំគាល់ថាសូន្យ ចាកភវាសវៈ ដឹងច្បាស់ថា ទីនេះដល់នូវសេចក្តី
 សំគាល់ថាសូន្យ ចាកអវិជ្ជាសវៈ ។ តែទីនេះ មិនឈ្មោះថា
 សូន្យទេ គឺនៅមាន ព្រោះតាមស្រយកាយ ដែលប្រកបដោយ
 សឡាយភនៈនេះឯង ដោយមានជីវិតជាបច្ច័យ ។ សេចក្តីក្រល់
 ក្រវ៉ាយណា មិនមានក្នុងទីនោះ ភិក្ខុពិចារណាឃើញ នូវសេចក្តីក្រល់
 ក្រវ៉ាយនោះ ត្រង់ទីនេះ ថាជារបស់សូន្យ ពុំនោះ បើសេចក្តីក្រល់
 ក្រវ៉ាយណា សល់នូវក្នុងទីនោះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់ នូវសេចក្តីក្រល់
 ក្រវ៉ាយដែលមាននោះថា សេចក្តីក្រល់ក្រវ៉ាយនេះនៅមាន ។ ម្ចាស់
 អានន្ទ ភិក្ខុនោះឯង ឈ្មោះថាមានការភើតឡើងនៃសេចក្តីសូន្យនេះ⁺ ដែល
 ជាប់សព្វគ្រប់ មិនប្រែប្រួល បរសុទ្ធ ប្រសើរក្រៃលែង យ៉ាងនេះឯង ។

(១០) ម្ចាស់អានន្ទ សមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណាមួយ ក្នុងអតីតកាល
 បានចូលកាន់សុញ្ញតៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរ ក្រៃលែង ពួកសមណៈ
 បុត្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ តែងចូលកាន់សុញ្ញតៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរ
 ក្រៃលែង នេះឯង ។ ម្ចាស់អានន្ទ បើពួកសមណៈបុត្រាហ្មណ៍ណា
 មួយ ក្នុងអនាគតកាល នឹងចូលកាន់សុញ្ញតៈ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរក្រៃលែង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កន្ធសកំ

សព្វេ តេ ឥមំយេវ បរិសុទ្ធិំ បរមាទុត្តរំ សុញ្ញតំ
 ឧបសម្ពុជ្ឈំ វិហារិស្សន្តិ ។ យេបិ ហិ កេចិ អាណន្ត
 ឯតរហិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា បរិសុទ្ធិំ
 បរមាទុត្តរំ សុញ្ញតំ ឧបសម្ពុជ្ឈំ វិហារន្តិ សព្វេ តេ
 ឥមំយេវ បរិសុទ្ធិំ បរមាទុត្តរំ សុញ្ញតំ ឧបសម្ពុជ្ឈំ
 វិហារន្តិ^(១) ។ តស្មានិហ អាណន្ត បរិសុទ្ធិំ បរមាទុត្តរំ
 សុញ្ញតំ ឧបសម្ពុជ្ឈំ វិហារិស្សនាតិ^(២) ឯវញ្ញំ វោ
 អាណន្ត សិក្ខិតត្វន្តិ ។ ឯនមវោច ភគវា អត្តមនោ
 អាយស្មា អាណន្តោ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនិជ្ជិតំ ។

ចូឡសុញ្ញតសុត្តំ បឋមំ និទ្ទិកំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្កៈ

ពួកសមណៈបូព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ នឹងចូលកាន់សុញ្ញត្តិ ដ៏បរិសុទ្ធ
ប្រសើរក្រៃលែង នេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ បើពួកសមណៈបូព្រាហ្មណ៍
ណាមួយ ក្នុងបច្ចុប្បន្នកាល ចូលកាន់សុញ្ញត្តិ ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរ
ក្រៃលែង ពួកសមណៈបូព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ តែងចូលកាន់សុញ្ញត្តិ
ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរក្រៃលែង នេះឯង ។ ម្នាលអានន្ទ ហេតុនោះ
ក្នុងសាសនានេះ ភិក្ខុត្រូវគិតថា យើងរាល់គ្នា នឹងចូលកាន់សុញ្ញត្តិ
ដ៏បរិសុទ្ធ ប្រសើរក្រៃលែង ម្នាលអានន្ទ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីសិក្សា
យ៉ាងនេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់
ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយនឹងកាសិភ
របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

ចប់ ពុទ្ធសុត្តន្តសូត្រ ទី ១ ។

ទុតិយំ មហាសុញ្ញតសុត្តំ

(១១) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
សក្កេស្កំ វិហារតំ កកមិលវត្ថុស្មី ជំព្រៃតាណាមេ ។
អថ ខោ ភគវា បុព្វសមយំ និវាសេត្វា បត្ត-
ចីវរមាណាយ កកមិលវត្ថុ បិណ្ឌាយ ចារិសិ ។ កកមិ-
លវត្ថុស្មី បិណ្ឌាយ ចរិត្វា បច្ឆាកត្ថំ បិណ្ឌនាតប្ប-
ជិត្តិន្តោ យេន កាឡិខេមកស្សំ^(១) សក្កេស្កំ វិហារេ
តេនុបសន្តមិ និវាហាយ ។ តេន ខោ បន សម-
យេន កាឡិខេមកស្សំ សក្កេស្កំ វិហារេ សម្ពហុ-
លានិ សេនាសនានិ បញ្ចត្តានិ ហោន្តិ ។ អន្តសា
ខោ ភគវា កាឡិខេមកស្សំ សក្កេស្កំ វិហារេ
សម្ពហុលានិ សេនាសនានិ បញ្ចត្តានិ ។ ទិស្វាន
ភគវតោ ឯតនេហោសិ សម្ពហុលានិ ខោ កាឡិ-
ខេមកស្សំ សក្កេស្កំ វិហារេ សេនាសនានិ បញ្ចត្តា-
និ សម្ពហុលា នុ ខោ នីន ភិក្ខុ វិហារន្តិតិ ។

មហាសុញ្ញតសូត្រ ទី ២

(១១) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ គង់ក្នុងនិស្រោធារាម ទៀបក្រុងកបិលព័ស្តុ នាដែនរបស់ពួក
សក្កៈ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ ប្រដាប់បាត្រ ចីវរ
ក្នុងបុព្វណ្ឌសម័យ ហើយស្តេចចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុ ។
លុះព្រះអង្គចូលទៅបិណ្ឌបាត ក្នុងក្រុងកបិលព័ស្តុហើយ ត្រឡប់មកពី
បិណ្ឌបាតវិញ ក្នុងវេលាក្រោយភក្ត ក៏ចូលទៅកាន់វិហាររបស់សក្កៈ
ឈ្មោះកាឡទេមកៈ ដើម្បីសម្រាកព្រះអង្គក្នុងវេលាថ្ងៃ ។ សម័យនោះ
ឯង ក្នុងវិហាររបស់កាឡទេមកសក្កៈ មានគេក្រាលសេនាសនៈ ទុក
ច្រើន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានបុណ្យ ទ្រង់ទតឃើញសេនាសនៈ
ច្រើន គេរៀបចំទុកក្នុងវិហារ របស់កាឡទេមកសក្កៈ ។ លុះព្រះអង្គ
ទតឃើញហើយ ក៏មានព្រះហឫទ័យគ្រិះរិះដូច្នេះថា សេនាសនៈច្រើន
គេរៀបចំទុក ក្នុងវិហារ របស់កាឡទេមកសក្កៈ ទំនងជាមានពួកភិក្ខុ
ច្រើន នៅក្នុងទីនេះទេជឿ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្កសកំ

(១២) តេន ខោ បន សមយេន អាយស្កា
 អាននោ សម្ពហុលេហិ ភិក្ខុហិ សន្តិ យដាយ-
 សក្កស្ស វិហារេ ចីវរកម្មំ ករេតិ ។ អថ ខោ ភក្កវា
 សាយស្កាសមយំ បដិសល្លាតា វុដ្ឋិតោ យេន យ-
 ដាយសក្កស្ស វិហារេ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា
 បញ្ចត្ត អាសនេ និសីទិ ។ និសង្ក ខោ ភក្កវា
 អាយស្កនំ អាននំ អាមន្តេសិ សម្ពហុលានិ ខោ
 អាននុ កាឡិខេមកស្ស សក្កស្ស វិហារេ សេនា-
 សនានិ បញ្ចត្តានិ សម្ពហុលា^(១) ឯត្ថ ភិក្ខុ វិហារន្តិតិ ។
 សម្ពហុលានិ កន្លេ កាឡិខេមកស្ស សក្កស្ស
 វិហារេ សេនាសនានិ បញ្ចត្តានិ សម្ពហុលា ភិក្ខុ
 ឯត្ថ វិហារន្តិ ចីវរការសមយោ នោ កន្លេ វត្តតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

(១២) សម្មយនោឯង ព្រះអានន្ទមានអាយុ កំពុងចាត់ចែង

ដេរចីពរ ក្នុងវិហាររបស់យាយសក្កៈ ជាមួយនឹងពួកភិក្ខុច្រើនរូប ។

គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីផលសមាបត្តិ ក្នុងសា-

យណ្ឌសម័យ ហើយស្តេចចូលទៅកាន់វិហាររបស់យាយសក្កៈ លុះ

ចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេរៀបចំទុក ។ លុះព្រះ

អង្គគង់ស៊ប់ហើយ ក៏ត្រាស់សួរព្រះអានន្ទមានអាយុថា ម្ចាស់អានន្ទ

សេនាសនៈច្រើន ដែលគេបានរៀបចំទុក ក្នុងវិហាររបស់កាឡរេមកសក្កៈ

ហើយមានទាំងពួកភិក្ខុនៅក្នុងទីនេះ អ្វីច្រើនម្ល៉េះ ។ ព្រះអានន្ទក្រាបទូល

ថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សេនាសនៈច្រើន ដែលគេរៀបចំទុកក្នុង

វិហារ របស់កាឡរេមកសក្កៈ ហើយមានពួកភិក្ខុច្រើននៅក្នុងទីនេះ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន (ព្រោះ) ពេលនេះ ជាពេលធ្វើចិវរ ប្រព្រឹត្ត

មកដល់យើងខ្ញុំទាំងឡាយ ។

សុត្តន្តបិដក មហាសុត្តន្តសុត្តេ ឋានឋានកថា

[១៣] ន ខោ អាទន្ទ ភិក្ខុ សោភតិ សង្ក-
 ណិកាវរោមោ សង្កណិកាវតោ សង្កណិកាវមត៌
 អនុយុត្តោ គណាវរោមោ គណាវតោ គណាសម្មទិសោ^(១)
 សោ វតានន្ទ ភិក្ខុ សង្កណិកាវរោមោ សង្កណិកាវ-
 តោ សង្កណិកាវមត៌ អនុយុត្តោ គណាវរោមោ គ-
 ណាវតោ គណាសម្មទិសោ យន្តំ នេក្ខម្មសុខំ បរិវេក-
 សុខំ ឧបសមសុខំ សម្ពោធិសុខំ តស្ស សុខស្ស
 ជិកាមលាភី ភវិស្សតិ អភិច្ឆលាភី អកសិវលាភីតិ
 នេតំ ឋានំ វិជ្ជតិ ។ យោ ច ខោ សោ អាទន្ទ ភិក្ខុ
 ឯកោ គណាស្មា វុបក្កដោ វិហារតិ តស្ស្គតំ ភិក្ខុ-
 យោ ចាជិកន្តំ យន្តំ នេក្ខម្មសុខំ បរិវេកសុខំ
 ឧបសមសុខំ សម្ពោធិសុខំ តស្ស សុខស្ស ជិកា-
 មលាភី ភវិស្សតិ អភិច្ឆលាភី អកសិវលាភីតិ
 ឋានមេតំ វិជ្ជតិ ។ សោ វតានន្ទ ភិក្ខុ សង្កណិកា-
 វរោមោ សង្កណិកាវតោ សង្កណិកាវមត៌ អនុយុត្តោ

១ ម. គណសុបបុទិកោ ។

សុញ្ញតវត្ថុ មហាសុញ្ញតសូត្រ ពាក្យជាឋានៈនឹងមិនមែនជាឋានៈ

(១៣) ម្ចាស់គានន្ទ ភិក្ខុដែលត្រេកអរនឹងពួក ចូលចិត្តនឹងពួក
ប្រកបរឿយ ។ ក្នុងសេចក្តីត្រេកអរនឹងពួក ត្រេកអរនឹងគ្នា ចូលចិត្ត
នឹងមានគ្នា រីករាយនឹងគ្នា មិនល្អទេ ម្ចាស់គានន្ទ ភិក្ខុដែលត្រេកអរ
នឹងពួក ចូលចិត្តនឹងពួក ប្រកបរឿយ ។ ក្នុងសេចក្តីត្រេកអរនឹងពួក
ត្រេកអរនឹងគ្នា ចូលចិត្តនឹងមានគ្នា រីករាយនឹងគ្នានោះ ហើយបាន
មិនបាច់ប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានដោយស្រួល នូវនេកម្មសុខ
វិវេកសុខ ទេសមសុខ សម្ពោធិសុខ ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុ
ឡើយ ។ ម្ចាស់គានន្ទ បើភិក្ខុណាចេញចាកពួក ហើយទៅនៅតែ
ម្នាក់ឯង ភិក្ខុនោះ នឹងបានមិនបាច់ប្រាថ្នា បានមិនលំបាក បានដោយ
ស្រួលនូវនេកម្មសុខ វិវេកសុខ ទេសមសុខ សម្ពោធិសុខ ជាប្រាកដ
ពាក្យដូច្នេះនេះ ទើបសមហេតុ ។ ម្ចាស់គានន្ទ ភិក្ខុនោះ ត្រេកអរ
នឹងពួក ចូលចិត្តនឹងពួក ប្រកបរឿយ ។ ក្នុងសេចក្តីត្រេកអរនឹងពួក

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានំ

គណារាមោ គណារតោ គណាសម្មាទិគោ សាមា-

យិកំ វា កក្កំ ចេតោវិមុត្តំ ឧបសម្ពុជ្ជំ វិហរិស្សតិ

អសាមាយិកំ វា អកុប្បន្តំ នេតំ ហំនំ វិជ្ជតំ ។

យោ ច ខោ សោ អាទន្ទ ភិក្ខុ ឯកោ គណាស្មា

រូបកដ្ឋោ វិហរតិ តស្មេតំ ភិក្ខុនោ មាដិកន្តំ

សាមាយិកំ វា កក្កំ ចេតោវិមុត្តំ ឧបសម្ពុជ្ជំ

វិហរិស្សតិ អសាមាយិកំ វា អកុប្បន្តំ ហំនមេតំ

វិជ្ជតំ ។ នាហំ អាទន្ទ ឯកំ រូបំបិ សមនុបស្សាមិ

យត្ថ រត្ថស្ស យថាភិរត្ថស្ស រូបស្ស វិហរណាមញ្ញ-

ថាភាវំ ន ឧប្បជ្ឈេយ្យំ សោកចរិនេវទុក្ខនោម-

នស្សនាយាសា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិណ្ឌសកៈ

ត្រេកអរនឹងគុត្តា ចូលចិត្តនឹងគុត្តា រីករាយនឹងគុត្តា អាចនឹងចូលកាន់
 ចេតោវិមុត្តិ ដែលផុតស្រឡះចាកកិលេស ជាទីរីករាយ ឬនឹងចូលកាន់
 ចេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ផុតស្រឡះចាកពួកកិលេស ជាវិមុត្តិមិនកំរើក
 ដោយកិលេសបាន ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ម្ចាស់អានន្ទ
 លុះឆែកក្នុងការចេញចាកពួក ហើយទៅសម្លឹងនៅតែម្នាក់ឯង ក៏ក្នុងនោះ
 នឹងចូលកាន់ចេតោវិមុត្តិ ដែលផុតចាកពួកកិលេស ជាទីរីករាយ ឬនឹង
 ចូលកាន់ចេតោវិមុត្តិ ដែលមិនទាន់ផុតចាកពួកកិលេស ជាវិមុត្តិមិន
 កំរើកដោយកិលេស ជាប្រាកដ ពាក្យដូច្នេះនេះ ទើបសមហេតុ ។
 ម្ចាស់អានន្ទ គឺជាគតិពិចារណាកម្មមិនឃើញនូវរូប សូម្បីតែមួយ
 ដែលបុគ្គលត្រេកអរ ត្រេកគ្រអាលយ៉ាងម្ល៉ាង ហើយមិនកើតសេចក្តីសោក
 ទ្បឹកទ្បាល លំបាកកាយ លំបាកចិត្តនិងសេចក្តីតានតឹង ព្រោះមិនមាន
 ការប្រែប្រួលទៅជាប្រការដទៃ នោះសោះឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក មហាសុត្តន្តសុត្តេ សុត្តន្តបិដក

(១២) អយំ ខោ បរាជន្ត វិហារោ ភត្ត^(១)
 ភថាគតេន អភិសម្ពុទ្ធោ យទិទំ សព្វនិមិត្តានំ អម-
 នសិការា អជ្ឈតំ សុញ្ញតំ ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារតិ ។
 ភត្ត ចេ អានន្ត ភថាគតំ វិហារោ វិហារន្តំ ភិក្ខុន្តំ ឧបសម្ពុជ្ឈនិកោ ភិក្ខុ ភិក្ខុនិយោ
 ឧទាសកា ឧទាសិកាយោ រាជាណោ រាជមហាមន្តា
 ភិក្ខុយា ភិក្ខុយស្សាវកា ត្រាតានន្ត ភថាគតោ វិវេ-
 កនិទ្ទេនេវ ចិត្តេន វិវេកោណោន វិវេកបញ្ញារេន
 វិបកដ្ឋេន នេក្ខម្មាភិវតេន ព្យង្គិក្ខតេន សព្វសោ
 អាសវដ្ឋានិយេហិ ធម្មេហិ អញ្ញនត្ថំ ឧប្បេក្ខនិ-
 កប្បនិស័យត្ថំយេវ កេចំ កត្តា ហោតិ ។ ភស្មាភិ-
 ហានន្ត ភិក្ខុ ចេបិ អាកត្តេយ្យ អជ្ឈតំ សុញ្ញតំ
 ឧបសម្ពុជ្ឈ វិហារេយ្យន្តំ តេជានន្ត ភិក្ខុនា អជ្ឈតមេវ
 ចិត្តំ សណ្ឋាបេតព្វំ សន្និសាទេតព្វំ^(២) ឯកោទិកាតព្វំ
 សមាទហាតព្វំ ។

សុញ្ញតវុទ្ធ មហាសុញ្ញសូត្រ ការសម្រេចនូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ

(១២) ម្នាលអានន្ទ វិហារធម៌ (ការនៅ) ក្នុងទីស្ងាត់ គឺជាគត្តបាន
 គ្រាស'ដឹងហើយ គឺបានសម្រេចនូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិក្នុងសន្តាន ព្រោះ
 មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសង្ខតនិមិត្តទាំងអស់ (មានរូបជាដើម) ។ ម្នាលអានន្ទ
 បើពួកភិក្ខុ ពួកភិក្ខុនី ពួកឧបាសក ពួកឧបាសិកា ពួកព្រះរាជាក្តី
 ពួករាជមហាមាត្យក្តី ពួកភិក្ខុយក្តី ពួកសាវ័កនៃភិក្ខុយក្តី ជាអ្នកចូលមករក
 គឺជាគត ជាកតវន្ត ដែលកំពុងនៅ ដោយវិហារធម៌នេះ ម្នាលអានន្ទ
 គឺជាគតបិតនៅ ក្នុងកណ្តាលបរិស័ទនោះ ក៏មានចិត្តឈរនៅរកវិវេក
 បែរទៅរកវិវេក ចោរទន់ទៅរកវិវេក ស្ងាត់ចាកពួកគណៈ ត្រេកអរនឹង
 នេត្តម្មៈ ប្រាសចាកធម៌ដែលជាទីតាំងនៃអាសវៈ ជាអ្នកធ្វើនូវពាក្យដែល
 ប្រកបដោយការងាស់ឡើង ឲ្យវៀរចាកធម៌ជាទីតាំងនៃអាសវៈ សព្វ
 គ្រប់ ដោយពិត ។ ម្នាលអានន្ទ ហេតុនោះ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បើមាន
 សេចក្តីប្រាថ្នាថា អាត្មាអញ គប្បីសម្រេចនូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ខាង
 ក្នុង គឺបញ្ចក្ខន្ធរបស់ខ្លួន ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុនោះ ត្រូវតាំងចិត្ត ត្រូវ
 ព្យាបាលចិត្តឲ្យរីករាយ ត្រូវធ្វើចិត្តឲ្យស្ងប់ស្ងាត់ ត្រូវធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ខាង
 ក្នុង តែមួយយ៉ាង ។

លុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានំ

(១៥) កថព្ភាណន្ទ ភិក្ខុ អជ្ឈត្ថមេវ ចិត្តំ សឡា-
 បេតិ សង្ខារទេតិ ឯកោទិករោតិ សមាទហតិ ។
 ឥន្ទានន្ទ ភិក្ខុ វិវិច្ឆេវ កាមេហិ វិវិច្ឆ អកុសលេហិ
 ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិហារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ
 ឈានំ ... ទុតិយំ ឈានំ ... តតិយំ ឈានំ ... ចតុត្ថ
 ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហារតិ ។ ឯវំ ទោ អាណន្ទ
 ភិក្ខុ អជ្ឈត្ថមេវ ចិត្តំ សឡាបេតិ សង្ខារទេតិ
 ឯកោទិករោតិ សមាទហតិ ។ សោ អជ្ឈត្ថំ សុញ្ញតំ
 មនសិករោតិ ។ តស្ស អជ្ឈត្ថំ សុញ្ញតំ មនសិ-
 ករោតោ អជ្ឈត្ថំ សុញ្ញតាយ ចិត្តំ ន បក្ខន្ធតិ ន
 បសីទតិ ន សន្តិជ្ជតិ នាធិមុច្ចតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ
 អាណន្ទ ភិក្ខុ ឯវំ បដាណតិ អជ្ឈត្ថំ សុញ្ញតំ ទោ
 មេ មនសិករោតោ អជ្ឈត្ថំ សុញ្ញតាយ ចិត្តំ ន
 បក្ខន្ធតិ ន បសីទតិ ន សន្តិជ្ជតិ នាធិមុច្ចតិ ។
 ឥតិហ តត្ថ សម្បដាឆោ ហោតិ ។ សោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណស្ថានៈ

(១៥) ម្នាលអានន្ទ ចុះភិក្ខុតាំងចិត្ត ធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ ធ្វើចិត្ត
ឲ្យស្ងប់ស្ងាត់ ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ខាងក្នុង គឺបញ្ចក្ខន្ធរបស់ខ្លួន តើ
ដូចម្តេច ។ ម្នាលអានន្ទ ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ស្ងាត់ចាកកាមទាំង
ឡាយ ស្ងាត់ចាកអភុសលធម៌ទាំងឡាយ ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ប្រកប
ដោយវិតក្កៈ វិចារៈ មានបីគំនិតសុខៈដែលកើតអំពីវិវេក ... ចូលកាន់
ទុតិយជ្ឈាន... ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន ... ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ។ ម្នាល
អានន្ទ ភិក្ខុតាំងចិត្ត ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ធ្វើចិត្តឲ្យស្ងប់ស្ងាត់ ធ្វើ
ចិត្តឲ្យរីករាយ ខាងក្នុង យ៉ាងនេះឯង ។ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាធ្វើទុក
ក្នុងចិត្ត នូវសុញ្ញតេជលសមាបត្តិ ខាងក្នុង ។ តែកាលបើភិក្ខុនោះ
ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសុញ្ញតេជលសមាបត្តិ ខាងក្នុងហើយ ចិត្តមិនស្ទុះទៅ
មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅស៊ប់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសុញ្ញតេជលសមាបត្តិ
ខាងក្នុងទេ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ភិក្ខុគង្គ
ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាលអាត្មាអញធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុញ្ញតេជ-
លសមាបត្តិ ខាងក្នុង ចិត្តមិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅស៊ប់
មិនចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសុញ្ញតេជលសមាបត្តិ ខាងក្នុងទេ ។ ភិក្ខុនោះជា
អ្នកដឹងច្បាស់ ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ បើភិក្ខុនោះ

សុញ្ញតវន្តស្ស មហាសុញ្ញតសុត្តេ កត្តកត្តសម្មាសោ

តហិដ្ឋា សុញ្ញតំ មនសិករោតិ ។ សោ អជ្ឈត្តតហិដ្ឋា
 សុញ្ញតំ មនសិករោតិ ។ សោ អានេញំ មនសិ-
 ករោតិ ។ តស្ស អានេញំ មនសិករោតោ អា-
 នេញាយ ចិត្តំ ន បក្ខន្ធតិ ន បសីទតិ ន
 សន្និដ្ឋតិ នាធិមុច្ចតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អានន្ត
 ភិក្ខុ ឯវំ បដានាតិ អានេញំ ទោ មនសិក-
 រោតោ អានេញាយ ចិត្តំ ន បក្ខន្ធតិ ន បសី-
 ទតិ ន សន្និដ្ឋតិ នាធិមុច្ចតិ ។ វតិហ តត្ថ
 សម្មជាតោ ហោតិ ។ តេនានន្ត ភិក្ខុនា តស្មី
 យេវ បុរិមស្មី សមាធិនិមិត្តេ អជ្ឈតមេវ ចិត្តំ
 សណ្ឋាបេតតំ សន្និសាទេតតំ ឯកោទិកាតតំ សមា-
 ទហាតតំ ។ សោ អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ មនសិក-
 រោតិ ។ តស្ស អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតំ មនសិករោតោ
 អជ្ឈត្តំ សុញ្ញតាយ ចិត្តំ បក្ខន្ធតិ បសីទតិ
 សន្និដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អានន្ត ភិក្ខុ

សុញ្ញតវន្ត មហាសុញ្ញកសូត្រ ការដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះៗ

ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសុញ្ញភាពផលសមាបត្តិ ខាងក្រៅ គឺបញ្ចក្ខន្ធអ្នកដទៃ ។

បើកុំនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុញ្ញភាពផលសមាបត្តិ ខាងក្នុងនិងខាង

ក្រៅ ។ បើកុំនោះធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ គឺអរូបសមា-

បត្តិ ។ កាលកុំនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ចិត្តមិន

ស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅស៊ប់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសេចក្តីមិនញាប់

ញ័រ ។ ម្ចាស់មានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ កុំគង់ដឹងច្បាស់យ៉ាង

នេះថា កាលអាត្មាអញធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រហើយ ចិត្ត

ក៏មិនស្ទុះទៅ មិនជ្រះថ្លា មិនតាំងនៅស៊ប់ មិនចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសេចក្តី

មិនញាប់ញ័រ ។ កុំនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការ

ដូច្នេះ ។ ម្ចាស់មានន្ទ កុំនោះ ត្រូវតាំងចិត្ត ធ្វើចិត្តឲ្យជ្រះថ្លា ធ្វើចិត្ត

ឲ្យស្ងប់ស្ងាត់ ធ្វើចិត្តឲ្យរីករាយ ខាងក្នុង ក្នុងសមាធិនិមិត្ត ពីមុន

នោះវិញ ។ កុំនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុញ្ញភាពផលសមាបត្តិខាងក្នុង ។

កាលកុំនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវសុញ្ញភាពផលសមាបត្តិ ខាងក្នុងហើយ

ចិត្តក៏ស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសុញ្ញភាពផលសមា-

បត្តិខាងក្នុង ។ ម្ចាស់មានន្ទ កាលបើចិត្តនេះស្ងប់ស្ងាត់យ៉ាងនេះ កុំ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទ្គហសកំ

ឯវំ បដាធាតិ អជ្ឈតំ សុញ្ញតំ ខោ មេ មនសិករោ-
 តោ អជ្ឈតំ សុញ្ញតាយ ចិត្តំ បក្ខន្ធតិ បសីទតិ
 សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្មជាធា
 ហោតិ ។ សោ ពហិទ្ធា សុញ្ញតំ មនសិករោតិ ។
 សោ អជ្ឈត្តពហិទ្ធា សុញ្ញតំ មនសិករោតិ ។ សោ
 អាធន្នំ មនសិករោតិ ។ តស្ស អាធន្នំ មន-
 សិករោតិ អាធន្នាយ ចិត្តំ បក្ខន្ធតិ បសីទតិ
 សន្តិដ្ឋតិ វិមុច្ចតិ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អាទន្ន ភិក្ខុ
 ឯវំ បដាធាតិ អាធន្នំ ខោ មេ មនសិករោតោ
 អាធន្នាយ ចិត្តំ បក្ខន្ធតិ បសីទតិ សន្តិដ្ឋតិ
 វិមុច្ចតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្មជាធា ហោតិ ។

(១៦) តស្ស ចេ អាទន្ន ភិក្ខុនោ ឥមិនា
 វិហារេន វិហារោ ចន្តមាយ ចិត្តំ នមតិ ។ សោ
 ចន្តមតិ ឯវំ មំ ចន្តមន្តំ នាភិជ្ឈោនោមនស្សា
 ចាបកា អភុសលា នម្មា អន្តរាស្សវិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាល អាត្មាអញ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសុញ្ញតេជល-
សមាបត្តិខាងក្នុងហើយ ចិត្តក៏ស្ទុះទៅ ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ចុះចិត្តស៊ប់
ក្នុងសុញ្ញតេជលសមាបត្តិខាងក្នុង ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុ
នោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ បើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវតេជលសមាបត្តិ
ខាងក្រៅ ។ បើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសុញ្ញតេជលសមាបត្តិ ខាងក្នុង
នឹងខាងក្រៅ ។ បើភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ។
កាលភិក្ខុនោះ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រហើយ ចិត្តក៏ស្ទុះទៅ
ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ។ ម្ចាស់
អានន្ត កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ភិក្ខុក៏ដឹងច្បាស់យ៉ាងនេះថា កាល
អាត្មាអញ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវសេចក្តីមិនញាប់ញ័រហើយ ចិត្តក៏ស្ទុះទៅ
ជ្រះថ្លា តាំងនៅស៊ប់ ចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងសេចក្តីមិនញាប់ញ័រ ។ ភិក្ខុនោះ
ជាអ្នកដឹងច្បាស់ ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(១៦) ម្ចាស់អានន្ត កាលបើភិក្ខុនោះ នៅដោយវិហារធម៌ គឺ
សមថវិបស្សនានេះ ចិត្តក៏បង្ហួនទៅដើម្បីចង្រ្រឹម ។ ភិក្ខុនោះចង្រ្រឹម
ដោយគិតដូច្នេះថា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈា នឹង
ចោមនស្ស នឹងមិនជាប់តាមអាត្មាអញដែលកំពុងចង្រ្រឹម យ៉ាងនេះ ។

សុញ្ញតវត្ថុស្ស មហាសុញ្ញតសុត្ត តត្ថតត្ថសម្មជានោ

ឥតិហ តត្ថ សម្មជានោ ហោតិ ។ តស្ស ច
 អានន្ទ ភិក្ខុនោ ឥមិនា វិហារេន វិហារតោ ហំនាយ
 ចិត្តំ នមតិ ។ សោ តិដ្ឋតិ ឯវំ មំ បិតំ នាភិជ្ឈា-
 នោមនស្សា នាបកា អកុសលា ធម្មា អន្ធរាស្ស-
 វិស្សន្តិតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្មជានោ ហោតិ ។
 តស្ស ច អានន្ទ ភិក្ខុនោ ឥមិនា វិហារេន វិ-
 ហារតោ និសង្ខាយ ចិត្តំ នមតិ ។ សោ និសីទតិ
 ឯវំ មំ និសិទ្ធិំ នាភិជ្ឈានោមនស្សា នាបកា
 អកុសលា ធម្មា អន្ធរាស្សវិស្សន្តិតិ ។ ឥតិហ តត្ថ
 សម្មជានោ ហោតិ ។ តស្ស ច អានន្ទ ភិក្ខុនោ
 ឥមិនា វិហារេន វិហារតោ សយនាយ ចិត្តំ មនតិ ។
 សោ សយតិ ឯវំ មំ សយន្តំ នាភិជ្ឈានោមនស្សា
 នាបកា អកុសលា ធម្មា អន្ធរាស្សវិស្សន្តិតិ ។
 ឥតិហ តត្ថ សម្មជានោ ហោតិ ។ តស្ស ច
 អានន្ទ ភិក្ខុនោ ឥមិនា វិហារេន វិហារតោ កា-
 សាយ ចិត្តំ នមតិ ។ សោ យាយំ ភិថា ហំនា

សុញ្ញតវុទ្ធ មហាសុញ្ញតសូត្រ ការដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះៗ

ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្ចាស់
 មានន្ទ កាលបើភិក្ខុនោះ កំពុងនៅដោយវិហារធម៌គឺសមថវិបស្សនានេះ
 ចិត្តក៏បង្ហួនទៅ ដើម្បីកិរិយាល្មា ។ ភិក្ខុនោះ ឈរដោយគិតថា
 អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានិន្ទោមនស្ស នឹងមិនជាប់
 តាមអាត្មាអញ ដែលកំពុងឈរ យ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់
 ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្ចាស់មានន្ទ កាលបើភិក្ខុនោះ
 កំពុងនៅដោយវិហារធម៌ គឺសមថវិបស្សនានេះ ចិត្តក៏បង្ហួនទៅដើម្បី
 អន្តិយ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏អន្តិយដោយគិតថា អកុសលធម៌ទាំងឡាយ
 ដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានិន្ទោមនស្ស នឹងមិនជាប់តាមអាត្មាអញ ដែល
 កំពុងអន្តិយទៅ យ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹង ក្នុងហេតុនោះ
 ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្ចាស់មានន្ទ កាលបើភិក្ខុនោះនៅដោយវិហារធម៌
 គឺសមថវិបស្សនានេះ ចិត្តក៏បង្ហួនទៅដើម្បីដេក ។ ភិក្ខុនោះក៏ដេក
 ដោយគិតថា អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានិន្ទោមនស្ស
 នឹងមិនជាប់តាមអាត្មាអញ ដែលកំពុងដេក យ៉ាងនេះ ។ ភិក្ខុនោះ
 ជាអ្នកដឹងច្បាស់នៅហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្ចាស់មានន្ទ កាល
 បើភិក្ខុនោះ កំពុងនៅដោយវិហារធម៌ គឺសមថវិបស្សនានេះ ចិត្ត
 ក៏បង្ហួនទៅដើម្បីនិយាយ ។ ភិក្ខុនោះគិតថា កថាណា ថោកទាប

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខេមរេយ្យសកំ

ភម្មា ចោដ្ឋជ្ជនិកា អនិយា អនត្ថសញ្ញាតា ន

និព្វិនាយ ន វិវាតាយ ន និរោធាយ ន ឧបសមាយ

ន អភិញ្ញាយ ន សម្មោធាយ ន និព្វិនាយ សំ-

វត្ថុតិ សេយ្យដំនំ រាជកថា ចោរកថា មហាមត្តក-

ថា សេនាកថា ភយកថា យុទ្ធកថា អន្តកថា

ចានកថា វត្ថុកថា សយនកថា មាលាកថា តន្តក-

ថា ញាតិកថា យានកថា តាមកថា និគមកថា

នគរកថា ជនបទកថា វត្ថុកថា ស្វរកថា

វិសិទ្ធកថា កុម្មជានកថា បុព្វប្បតកថា ចានត្ថ-

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយៈ

ជារបស់អ្នកស្រុក ជារបស់បុព្វជន មិនប្រសើរ មិនប្រកបដោយ
 ប្រយោជន៍ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឿយណាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 ប្រាសចាករាគៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីលាត់ទុក្ខ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 ស្ងប់ម្យ៉ាង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីដឹងច្បាស់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីត្រាស់
 ដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន គឺរាជកថា (និយាយពីព្រះរាជា)
 ចោរកថា (និយាយពីចោរ) មហាមគ្គកថា (និយាយពីអាមាត្រធំ)
 សេនាកថា (និយាយពីសេនា) កយកថា (និយាយពីក័យ) យុទ្ធកថា
 (និយាយពីយុទ្ធវិឃារៈ) អន្តកថា (និយាយពីអាយុ) បាទកថា (និយាយពី
 ទឹក) វត្ថុកថា (និយាយពីសំពត់) សយនកថា (និយាយពីដំណេក)
 មាលាកថា (និយាយពីកម្រងផ្កា) គន្ធកថា (និយាយពីគ្រឿង
 ក្រអូប) ញាតិកថា (និយាយពីញាតិ) យានកថា (និយាយពីយាន
 ជំនិះ) គាមកថា (និយាយពីស្រុក) និគមកថា (និយាយពីនិគម)
 នគរកថា (និយាយពីក្រុង) ជនបទកថា (និយាយពីជនបទ) ឥត្ថកថា
 (និយាយពីស្ត្រី) សូរកថា (និយាយពីមនុស្សភ្លេចភ្លាំង) វិសេធាកថា
 (និយាយពីកំប៉ោយ) កុម្មជនកថា (និយាយពីកុម្មជនដាក់ក្អមទឹក ឬក៏ទ្រង់
 កំណប់) បុព្វប្បវត្តកថា (និយាយពីមនុស្សដែលស្លាប់ហើយ) នានត្ថ-

សុញ្ញតវុទ្ធស្យ មហាសុញ្ញតសុត្តេ ធម្មតត្ថសម្មាសមាគម

កកថា លោកក្លាយិកា សម្មាសមាគម ឥតិកក-

កកថា ឥតិ វា ឯវុទ្ធិ កកថា ន កកថាសម្មាសមាគម ។

ឥតិហ ឥត្ថ សម្មាសមាគម ហោតិ ។ យា ច^(១)

អយំ អាណន្ទ កកថា អភិសន្ធិកកថា ចេតោ-

វិចារណសម្មាសមាគម^(២) ឯកកកថា ឯកកកថា ឯក-

កកថា ឯកកកថា អភិកកថា សម្មាសមាគម ឯកកកថា

សម្មាសមាគម ឯកកកថា អភិកកថា សម្មាសមាគម ឯកកកថា

កកថា អភិកកថា ឯកកកថា ឯកកកថា សម្មាសមាគម

កកថា ឯកកកថា ឯកកកថា ឯកកកថា ឯកកកថា

កកថា ឥតិ ឯវុទ្ធិ កកថា ន កកថាសម្មាសមាគម ។ ឥតិហ

ឥត្ថ សម្មាសមាគម ហោតិ ។ ឥត្ថ ចេ អាណន្ទ កកថា

សុញ្ញតវដ្ឋ មហាបុញ្ញសូត្រ ការដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះៗ

កថា (និយាយពីមនុស្សផ្សេងៗ គ្នា) លោកកាយិកា (និយាយពីព្រហ្មកសាងលោក) សមុទកាយិកា (និយាយពីព្រហ្មកសាងសមុទ្រ) និយាយអំពីកតតួចនិងកតធំ ថាដូច្នោះខ្លះដូច្នោះខ្លះ អាត្មាអញមិននិយាយនូវកថាមានសភាពយ៉ាងនោះឡើយ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្ចាស់មានន្ទ កថាណាផ្លូវផង ជាទីសប្បាយដល់ការពិចារណា តាមដំណើរចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីឡើយណាយដោយចំណែកមួយ ដើម្បីប្រាសចាកភក្តៈ ដើម្បីលក់ទុក្ខ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ ដើម្បីដឹងច្បាស់ ដើម្បីគ្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន គឺអប្បិច្ចកថា (និយាយពីសេចក្តីប្រាថ្នាចិត្ត) សន្តដ្ឋកថា (និយាយពីសេចក្តីសន្តោស) បរិវេកកថា (និយាយពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់) អសំសគ្គកថា (និយាយពីការមិនជាប់ជំពាក់) វិវិយារម្ហកថា (និយាយពីការប្រាសព្យាយាម) សីលកថា (និយាយពីសីល) សមាធិកថា (និយាយពីសមាធិ) បញ្ញាកថា (និយាយពីប្រាថ្នា) វិមុត្តិកថា (និយាយពីការរួចចាកកំលេស) វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនកថា (និយាយពីការឃើញដោយបញ្ញា ចំពោះកិរិយារួចចាកកំលេស) អាត្មាអញនឹងនិយាយតែកថា មានសភាពយ៉ាងនោះឯង ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្ចាស់មានន្ទ កាលបើភិក្ខុនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កន្តសកំ

នំមិទា វិហារេន វិហារតោ វិតក្កោយ ចិត្តំ នមតិ ។

សោ យេមេ វិតក្កា ហិទា ភម្មា ចោដ្ឋជ្ជនិកា អន-

វិយា អនត្ថសញ្ញតា ន និព្វិទាយ ន វិវាតាយ ន

និរោធាយ ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ ន សម្មោ-

ធាយ ន និព្វានាយ សំវត្ថន្តិ សេយ្យដ៏ធំ កាមវិ-

តក្កោ ព្យាបាទវិតក្កោ វិហីសាវិតក្កោ នតិ ឯវរូបេន

វិតក្កេន ន វិតក្កេស្សមីតិ ។ នតិហ តត្ថ សម្ម-

ជាដោ ហោតិ ។ យេ ច ខោ អានន្ត វិតក្កា អវិយា

និយ្យានិកា និយ្យន្តិ តក្កវស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខយាយ

សេយ្យដ៏ធំ នេត្តម្បវិតក្កោ អព្យាបាទវិតក្កោ អវិហី-

សាវិតក្កោ នតិ ឯវរូបេ វិតក្កេ វិតក្កេស្សមីតិ ។

នតិហ តត្ថ សម្មជាដោ ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិណ្ឌសកៈ

កំពុងនៅ ដោយវិហារធម៌ គឺសមថវិបស្សនានេះ ចិត្តក៏បង្កាន់ទៅ
ដើម្បីវិតក្កៈ (សេចក្តីត្រិះរិះ) ។ ភិក្ខុនោះគិតថា វិតក្កៈទាំងឡាយណា
ដែលថោកទាប ជាវរបស់អ្នកស្រុក ជាវរបស់បុគ្គជន មិនប្រសើរ មិន
ប្រកបដោយប្រយោជន៍ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីនឿយណាយ មិនប្រព្រឹត្ត
ទៅ ដើម្បីប្រាសចាកកត្តៈ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីរំលត់ទុក្ខ មិន
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះនិព្វាន គឺតាមវិតក្កៈ ព្យាបាទ
វិតក្កៈ វិហឹសាវិតក្កៈ អាត្មាអញនឹងមិនត្រិះរិះ ដោយវិតក្កៈ មាន
សភាពយ៉ាងនោះឡើយ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការ
ដូច្នេះ ។ ម្នាលមានន្ទ វិតក្កៈទាំងឡាយណា ដ៏ប្រសើរ ជានិយ្យនិកៈ
ដឹកនាំសត្វ តែងដឹកនាំបុគ្គលជាអ្នកធ្វើតាមពុទ្ធវិចារនោះ ឲ្យអស់ទៅនៃ
ទុក្ខដោយប្រព្រឹត្តទៅ គឺទុក្ខម្មវិតក្កៈ អព្យាបាទវិតក្កៈ អវិហឹសាវិតក្កៈ
ភិក្ខុគិតថាអាត្មាអញនឹងត្រិះរិះនូវវិតក្កៈទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនោះ
ឯង ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

សុញ្ញតវចនស្ស មហាសុញ្ញតសុត្តេ បញ្ចកមនុណ

(១៧) បញ្ច ទោ នំមេ អានន្ទ កាមតុណ្ហា
 កតមេ បញ្ច ចក្កវិញ្ញេយ្យា រូបា នំដ្ឋា កត្តា មនាទា
 បិយេរូទា កាម្មបសញ្ញតា រជនីយា សោតវិញ្ញេយ្យា
 សទ្ធា... យានវិញ្ញេយ្យា កត្តា... ជិវ្ហវិញ្ញេយ្យា
 រសា... កាយវិញ្ញេយ្យា ដោជ្ជតា នំដ្ឋា កត្តា
 មនាទា បិយេរូទា កាម្មបសញ្ញតា រជនីយា នំមេ
 ទោ អានន្ទ បញ្ច កាមតុណ្ហា ។ យត្ថ ភិក្ខុនា
 អភិក្ខុណំ សកំ ចិត្តំ បច្ចុវេក្ខិតតំ អត្ថំ នុ
 ទោ មេ នំមេសុ បញ្ចសុ កាមតុណ្ហសុ អញ្ញ-
 តវស្មី វា អញ្ញតវស្មី វា អាយតនេ ឧប្ប-
 ជ្ជិតំ ចេតសោ សមុទាចារោតំ ។ សចេ អានន្ទ
 ភិក្ខុ បច្ចុវេក្ខមាណោ ឯវំ បជាធាតិ អត្ថំ នុ ទោ
 មេ នំមេសុ បញ្ចសុ កាមតុណ្ហសុ អញ្ញតវស្មី
 វា អញ្ញតវស្មី វា អាយតនេ ឧប្បជ្ជិតំ ចេតសោ
 សមុទាចារោតំ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អានន្ទ ភិក្ខុ
 ឯវំ បជាធាតិ យោ ទោ នំមេសុ^(១) បញ្ចសុ
 កាមតុណ្ហសុ ធន្ទរកោ សោ មេ អប្បហិធាតិ^(២) ។

សុញ្ញតវដ្ឋ មហាសុញ្ញតសូត្រ កាមគុណ ៥

(១៧) ម្នាលឆានន្ទ កាមគុណនេះ មាន៥ប្រការ កាមគុណ
 ៥ ប្រការ គឺអ្វីៗ រូបទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលដឹងដោយភ្នែក ជាទី
 ប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីតាប់ចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកប
 ដោយកាម គួរឲ្យកើតតម្រេក ១ សំឡេងទាំងឡាយ ដែលបុគ្គល
 ដឹងដោយត្រចៀក ...១ ក្នុងទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលដឹងដោយច្រមុះ...១
 រសទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលដឹងដោយអណ្តាត...១ ផោដ្ឋព្វៈទាំងឡាយ
 ដែលបុគ្គលដឹងដោយកាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីតាប់ចិត្ត
 មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរឲ្យកើតតម្រេក ១
 ម្នាលឆានន្ទ កាមគុណ ៥ ប្រការ នេះឯង ។ ភិក្ខុត្រូវពិចារណាចិត្ត
 របស់ខ្លួនឲ្យរឿយៗថា បណ្តាកាមគុណទាំង ៥ នេះ សេចក្តីជ្រួលច្រាល
 ចិត្ត នៃអាត្មាអញ កើតឡើង ក្នុងហេតុជាទីកើតនៃកិលេស ចំពោះ
 កាមគុណណាមួយ មានដែរឬទេ ។ ម្នាលឆានន្ទ បើភិក្ខុពិចារណា
 ទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា បណ្តាកាមគុណទាំង ៥ នេះ សេចក្តីជ្រួល
 ច្រាលនៃចិត្តរបស់អាត្មាអញ កើតឡើងក្នុងហេតុ ជាទីកើតនៃកិលេស
 ចំពោះកាមគុណណាមួយ ។ ម្នាលឆានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាង
 នេះ ភិក្ខុគង់ដឹងយ៉ាងនេះថា តម្រេកណា ដែលកើតក្នុងកាមគុណ
 ទាំង ៥ នេះ តម្រេកនោះ អាត្មាអញ មិនទាន់លះបង់បានទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ថានំ

សចេ បដានន្ទ ភិក្ខុ បច្ចុវេក្ខមាណោ ឯវំ បដានាតិ
នត្ថំ ខោ មេ ឥមេស្ស បញ្ចស្ស កាមតុណោស្ស
អញ្ញាតរស្មី វា អញ្ញាតរស្មី វា អាយតនេ ឧប្បជ្ឈតិ ចេ-
តសោ សមុទាហិតេ ។ ឯវំ សន្តមេតំ អានន្ទ ភិក្ខុ
ឯវំ បដានាតិ យោ ខោ ឥមេស្ស បញ្ចស្ស កាមតុ-
ណោស្ស ធន្តរតោ សោ មេ បហីនោតិ ។ ឥតិហ
តត្ថំ^(១) សម្បដាណោ ហោតិ ។

[១៨] បញ្ច ខោ ឥមេ^(២) អានន្ទ ឧបាទានត្ថុដ្ឋា។
យត្ថ ភិក្ខុនា ឧទយេព្វយានុបស្សីនា^(៣) វិហាតតំ
ឥតិ រូបំ ឥតិ រូបស្ស សមុទយោ ឥតិ រូបស្ស
អត្ថន្តមោ ឥតិ វេទនា... ឥតិ សញ្ញា... ឥតិ សង្ខារ...
ឥតិ វិញ្ញាណំ ឥតិ វិញ្ញាណស្ស សមុទយោ ឥតិ
វិញ្ញាណស្ស អត្ថន្តមោតិ ។ តស្ស ឥមេស្ស បញ្ចស្ស-
បាទានត្ថុដ្ឋស្ស ឧទយេព្វយានុបស្សីនោ វិហរតោ យោ
បញ្ចស្សបាទានត្ថុដ្ឋស្ស អស្មីមាណោ សោ បហីយតិ ។

១ ឧ. តត្ថាតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. មេ ។ ៣ ឧ. ឧទយេព្វយានុបស្សីនា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេក្ខណសកៈ

ម្នាលភានន្ទ មួយទៀត បើភិក្ខុពិចារណាទៅ ដឹងយ៉ាងនេះថា បណ្តា
 កាមគុណទាំង ៥ នេះ សេចក្តីច្រូចច្រាលនៃចិត្តរបស់អាត្មាអញ មិន
 កើតឡើង ក្នុងហេតុជាទីកើតនៃកិលេស ចំពោះកាមគុណណាមួយទេ ។
 ម្នាលភានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ភិក្ខុក៏ដឹងយ៉ាងនេះថា សេចក្តី
 ប្រាថ្នាណា ក្នុងកាមគុណទាំង ៥ នេះ សេចក្តីប្រាថ្នានោះ អាត្មា
 អញបានលះបង់ហើយ ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកដឹងច្បាស់ ក្នុងហេតុ
 នោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(១៨) ម្នាលភានន្ទ ឧបាទានក្ខន្ធនេះ មាន ៥ យ៉ាង ។
 ភិក្ខុត្រូវប្រព្រឹត្ត ដោយកិរិយាពិចារណាយើង ខ្ញុំសេចក្តីកើតនឹង
 សេចក្តីរលត់ ដូច្នេះថា រូបដូច្នេះ ការកើតឡើងនៃរូប ដូច្នេះ
 ការវិនាសទៅនៃរូប ដូច្នេះ វេទនាដូច្នេះ... សញ្ញាដូច្នេះ... សង្ខារ
 ទាំងឡាយដូច្នេះ... វិញ្ញាណដូច្នេះ ការកើតឡើងនៃវិញ្ញាណដូច្នេះ
 ការវិនាសទៅនៃវិញ្ញាណដូច្នេះ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ពិចារណាយើង
 ច្បាស់នូវកាកើតនឹងការរលត់ ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ នេះ ភិក្ខុនោះ
 រមែងលះបង់អស្មិមានៈ ក្នុងឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ចេញបាន ។

សុញ្ញតវត្ថុស្ស មហាសុញ្ញតសុត្តេ ទសកថាគ្គៃ

ឯវំ សន្តមេតំ អាណន្ទ ភិក្ខុ ឯវំ បដាធាតិ យោ
 ចោ មេ បញ្ចសុទាធានក្ខន្ធន្តេសុ អស្មិមាលោ សោ
 មេ បហំធាតិ ។ ឥតិហ តត្ថ សម្បជានោ ហោតិ ។
 ឥមេ ចោ តេ អាណន្ទ ធម្មា ឯកន្តកុសលាយតិកា
 អរិយា លោកុត្តរា អនុវត្តន្តា ចាបិមតា ។ តំ កិ
 មញ្ញសំ អាណន្ទ កំ អត្ថវសំ សម្បស្សមាលោ អរ-
 ហតំ សាវកោ សត្តារំ អនុពង្ខិតំ អបិ បយុជ្ជមា-
 លោតិ ។ កតវម្ភលកា លោ កន្តេ ធម្មា កតវនេត្តិកា
 កតវបដិសរណា សាធុ វត កន្តេ កតវន្តំយេវ បដិ-
 ភាតុ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្តោ កតវតោ សុត្តា
 ភិក្ខុ ធារេស្សន្តិកំ ។

[១៩] ន ចោ អាណន្ទ អរហតិ សាវកោ
 សត្តារំ អនុពង្ខិតំ យទិទំ សុត្តតេយ្យវេយ្យាករ-
 ណស្ស សោតុំ តំ កិស្ស ហេតុ ទីយវត្ថុស្ស
 ហិ វេ អាណន្ទ ធម្មា សុត្តា ធម្មា វចសា
 បរិចិតា មនសាទុបេក្ខិតា ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវេទ្ខា ។
 យា ច ចោ អយំ អាណន្ទ កថា អភិសម្មេទិតា

សុញ្ញតវដ្ឋ មហាសុញ្ញតសូត្រ រាជានុ ១០

ម្នាល អានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ភិក្ខុជីវ័យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ
 បានលះបង់អស្មិមានៈ ក្នុងឧបាទានក្នុងទាំង ៥ បានហើយ ។ ភិក្ខុនោះ
 ជាអ្នកជំងឺច្បាស់ក្នុងហេតុនោះ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាល អានន្ទ
 ធម៌ទាំងឡាយនេះឯង ជាប់មកតាមកុសលដោយបំណែកមួយ ដ៏បរិសុទ្ធ
 ប្រសើរក្នុងលោក ដែលមានចិត្តបាប មិនអាចគ្របសង្កត់បាន ។
 ម្នាល អានន្ទ អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះ ថាដូចម្តេច សាវ័កពិចារណា
 ឃើញនូវអំណាចនៃប្រយោជន៍ដូចម្តេច បានជាមិនហៅរក តែគួរដើរ
 តាមសាស្តា ។ ព្រះអានន្ទ ក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ធម៌ទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល មានព្រះមានព្រះភាគជា
 អ្នកណែនាំ មានព្រះមានព្រះភាគជាទីពឹង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះមានព្រះភាគ សំដែងសេចក្តីនកាសិតនុ៎ះដោយប្រពៃ ដល់
 យើងខ្ញុំ ពួកភិក្ខុស្តាប់កាសិត របស់ព្រះអង្គហើយ នឹងចងចាំទុក ។

(១៩) ម្នាល អានន្ទ សាវ័កមិនគួរដើរតាមតែព្រះសាស្តាទេ គឺថា
 គួរតែស្តាប់នូវសុត្តៈ គេយ្យៈ វេយ្យាករណៈ ដំណើរនោះ ព្រោះ
 ហេតុអ្វី ម្នាល អានន្ទ ព្រោះថាធម៌ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ក៏បាន
 ស្តាប់ បានទ្រទ្រង់ ចាំរត់មាត់ ស្ទាត់ក្នុងចិត្ត ចាក់ចុះដោយទិដ្ឋិជាយូរ
 យារហើយ ។ ម្នាល អានន្ទ មួយទៀត កថាណា ផ្លូវផងក្រវែលផង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានំ

ចេតោវិចារណាសប្បាយា ឯកន្តនិព្វិទាយ វិភកាយ
 និរោធាយ ឧបសមាយ អភិញ្ញាយ សម្មោធាយ
 និព្វានាយ សំវត្ថុតិ សេយ្យនីទំ អប្បិច្ឆកថា សន្តដ្ឋិ-
 កថា បរិវេកកថា អសំសត្តកថា វិរិយាវម្ពកថា
 សីលកថា សមាធិកថា បញ្ញាកថា វិមុត្តិកថា
 វិមុត្តិញ្ញាណទស្សនកថា ឯវ្យបិយា ខោ អានន្ត
 កថាយ សោត្ថំ^(១) អរហតិ សាវកោ សត្តារំ
 អនុត្តន្តតំ អបិបយេជ្ឈមាធាតិ^(២) ។ ឯវំ សន្តេ^(៣)
 អានន្ត អាចរិយ្យបទ្ធកេ ហោតិ ឯវំ សន្តេ អន្តេកស្វ-
 បទ្ធកេ ហោតិ ឯវំ សន្តេ ព្រាហ្មណ្យបទ្ធកេ ហោតិ ។

(២០) កថញ្ញានន្ត អាចរិយ្យបទ្ធកេ ហោតិ ។ និរោ-
 នន្ត ឯកច្ឆោ សត្តា វិវិត្តំ សេនាសនំ ភជតិ អរញ្ញ
 រុក្ខម្វលំ បព្វតំ កន្តរំ តិរិកុហំ សុសានំ វនបត្តំ
 អញ្ញោកាសំ បលាលបុញ្ញំ ។ តស្ស តថាវ្យបកដ្ឋស្ស
 វិហារតោ អន្តាវដ្ឋន្តិ ព្រាហ្មណ្យាភហបតិកា នេតមា ចេវ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ឌសកៈ

ជាទីសប្បាយដល់កិរិយាពិចារណាដោយចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឿយ
 ណាយដោយចំណែកមួយ ដើម្បីប្រាសចាករាគៈ ដើម្បីរំលត់ទុក្ខ ដើម្បី
 ស្ងប់ម្ខាង ដើម្បីជីវច្បាស់ ដើម្បីត្រាស់ដឹង ដើម្បីព្រះនិព្វាន កថា
 នោះ គឺ អប្បច្ចកថា សន្តដ្ឋកថា បរិវេកកថា អសំសត្តកថា វិរិយាម្ពក-
 ថា សីលកថា សមាធិកថា បញ្ញាកថា វិមុត្តិកថា វិមុត្តិព្យាណ-
 ទស្សនកថា ម្នាលអានន្ទ សាក្សីត្រៃស្តាប់ នូវកថា មានសភាព
 យ៉ាងនោះ ទើបឈ្មោះថាមិនហៅរក ត្រៃស្តដើរតាមសាស្តា ។ ម្នាល
 អានន្ទ កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ទបទ្រពអាចារ្យ ក៏មាន កាល
 បើមានហេតុយ៉ាងនេះ ទបទ្រពកូនសិស្ស ក៏មាន កាលបើមានហេតុ
 យ៉ាងនេះ ទបទ្រពព្រហ្មចារ្យ ក៏មាន ។

(២០) ម្នាលអានន្ទ ទបទ្រពអាចារ្យ តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
 អានន្ទ សាស្តាខ្លះ ក្នុងលោកនេះ នៅអាស្រ័យ នឹងសេនាសនៈ
 ដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ញកភ្នំ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្នួសាន
 ដងព្រៃ ទីវាល គំនរចំបើង ។ កាលដែលសាស្តានោះ ចៀស
 ចេញចាកពួកគណៈដ៏បោះ ពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគុហាបតីក្តី អ្នកនិគមក្តី

សុញ្ញតន្ត្រស្ស មហាសុញ្ញតស្សត្ថេ អន្តោវស្វបទ្ធកោ

ជាធម្មតា ច ។ សោ អន្តរវដ្តេស្ស ព្រាហ្មណាភហបតិ-
 កេស្ស នេតមេស្ស ចេវ ជាធម្មទេស្ស ច មុច្ចំ និ-
 កាមយតិ^(១) គេធំ អាចជ្ជតិ អាវជ្ជតិ ពាហុល្លាយ ។
 អយំ វុច្ចតានន្ទ ឧបទ្ធកោ អាចរិយោ អាចរិយ្យ-
 បទ្ធកេន ។ អវជីស្ស នំ នាបកា អកុសលា ធម្មា
 សន្តិលេសិកា ចោយោត្តរិកា សនា ទុក្ខវិបាកា
 អាយតី ជាតិជរាមរណីយា ។ ឯវំ ចោ អាធន្ទ
 អាចរិយ្យបទ្ធកោ ហោតិ ។

[២០] កថញ្ញានន្ទ អន្តោវស្វបទ្ធកោ ហោតិ ។

តស្សេវ ចោ បធានន្ទ សត្តុ សាវកោ តស្ស
 សត្តុ វិវេកមនុព្រាហ្មយមាធ�ោ វិវត្តំ សេនាសនំ កជតិ
 អរញ្ចំ វុត្តម្បលំ បព្វតំ កន្តរំ តិវត្ថុហំ សុសានំ
 វនបត្តំ អញ្ញោកាសំ បលាលបុញ្ញំ ។ តស្ស
 តថាវុបកជ្ជស្ស វិហារតោ អន្តរវដ្តតិ ព្រាហ្មណា-
 ហបតិកា នេតមា ចេវ ជាធម្មតា ច ។ សោ

សុញ្ញតវដ្ឋ មហាសុញ្ញតសូត្រ ឧបទ្រពសិស្ស

អ្នកជនបទក្តី ក៏ប្រព្រឹត្តតាម (បែបដែននោះ) ។ កាលបើព្រាហ្មណ៍
 នឹងគហបតីក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នកជនបទក្តី ប្រព្រឹត្តតាមដូច្នោះហើយ
 សាស្តាពោះ ប្រាថ្នានូវភណ្ឌ ជាធម្មជាតិជ្រុលជ្រប់ ដល់នូវសេចក្តី
 គ្រេកអរ ក៏ត្រឡប់មកកាន់សេចក្តីល្ងាចវិញ ។ ម្ចាស់អាទន្ទ នេះ
 គេថាគេហៅថា ឧបទ្រពអាចារ្យ ព្រោះឧបទ្រពគឺកំលេស កើតក្នុង
 អាចារ្យ ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក ជាគ្រឿងសៅហ្មង
 ជាធម៌នាំឲ្យកើតក្នុងកតថ្មីទៀត ប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ
 ឲ្យផលជាទុក្ខ ប្រកបដោយជាតិ ជពនឹងមរណៈ គេទៅមុខ ក៏សម្លាប់
 នូវសាស្តាពោះ ។ ម្ចាស់អាទន្ទ យ៉ាងនេះឯង ជាឧបទ្រពអាចារ្យ ។

(២១) ម្ចាស់អាទន្ទ ចុះឧបទ្រពសិស្ស តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 អាទន្ទ សាវ័ករបស់សាស្តាពោះឯង កាលចំរើនវិវេក យកគម្រាប់
 សាស្តាពោះ ក៏អាស្រ័យនៅនឹងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ
 ភ្នំ ញកភ្នំ គុហភ្នំភ្នំ ព្រៃស្នួសាន ផងព្រៃ ទីវាល គំនរ
 ចំបើង ។ ពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតីក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នកជនបទក្តី
 ក៏ប្រព្រឹត្តតាមសាវ័ក ដែលចេញចាកពួកដូច្នោះ ។ សាវ័កនោះប្រាថ្នា

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទ្គហសកំ

អន្តរវដ្តេសុ ព្រាហ្មណាភហបតិកេសុ នេតមេសុ ចេវ
 ជានបទេសុ ច មុច្ចំ និកាមយតិ ភេតំ អាបជ្ជតិ
 អាវជ្ជតិ ពាហុល្លាយ ។ អយំ វុច្ចតនន្ត ឧបទ្គរេ
 អន្តេវាសី អន្តេវាស្វបទ្គរេន ។ អវជីសុ នំ នាបកា
 អកុសលា ធម្មា សង្កិលេសិកា ចោធាត្តវិកា
 សនេក ទុក្ខវិចារកា អាយតី ជាតិជរាមរណីយា ។
 ឯវំ ចោ អានន្ត អន្តេវាស្វបទ្គរេ ហោតិ ។

(២២) កថញ្ញានន្ត ព្រាហ្មចារ្យបទ្គរេ ហោតិ ។

នំនានន្ត តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណាសម្បុទ្ធា សុគតោ លោកវិទូ
 អនុត្តរេ បុរិសទម្ពសារមិ សត្តានេវមនុស្សានំ ពុទ្ធា
 កតវា ។ សោ វិវិត្តំ សេនាសនំ កជតិ អរញ្ញ
 វុត្តម្បលំ បព្វតំ កន្តវំ តិវត្ថុហំ សុសានំ វនបតំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

នូវគណៈ ជាធម្មជាតិជ្រុលជ្រប់ ដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរ ក៏ត្រឡប់
 មកកាន់សេចក្តីល្ងាភ ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតី អ្នកនិគម អ្នក
 ជនបទ ដែលប្រព្រឹត្តតាម (ទាំងអម្បាលនោះ)វិញ ។ ម្ចាស់មានន្ទ
 នេះ គេថាគតហៅថា ទបទ្រពសិស្ស ព្រោះទបទ្រពគឺកំលេស កើតក្នុង
 សិស្ស ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយ ដ៏លាមក ជាគ្រឿងសៅហ្មង ជា
 ធម៌នាំឲ្យកើត ក្នុងកិត្តិយ៍ទៀត ប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ
 ឲ្យផលជាទុក្ខ ប្រកបដោយជាតិ ជរា នឹងមរណៈតទៅ ក៏សម្លាប់នូវ
 សាវ័កនោះ ។ ម្ចាស់មានន្ទ យ៉ាងនេះឯង ជាទបទ្រពសិស្ស ។

(២២) ម្ចាស់មានន្ទ ចុះទបទ្រពព្រាហ្មចារ្យ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
 មានន្ទ ព្រះគថាគតឆ្ងាយចាកសីកសត្រូវគឺកំលេស ត្រាស់ដឹងនូវញាយ្យ-
 ធម៌ទាំងពួង ដោយប្រព្រឹត្តចំពោះព្រះអង្គ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ
 មានដំណើរល្អទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជ្រាបច្បាស់នូវគ្រឿងលាមក ប្រសើរ
 ដោយសីលាទិតុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ជាអ្នកទូន្មាននូវបុរស
 ដែលគួរទូន្មានបាន ជាសាស្តាចារ្យនៃទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ត្រាស់
 ដឹងនូវចតុករិយសច្ច មិនត្រឡប់មកកាន់ត្រេកអរ ព្រះអង្គកើតឡើងក្នុង
 លោកនេះ ។ ព្រះគថាគតនោះ អាស្រ័យនៅនឹងសេនាសនៈដ៏ស្ងាត់
 គឺព្រៃ ម្លប់ឈើ ភ្នំ ញកភ្នំ គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្នួសាន ដងព្រៃ

សុញ្ញតវត្ថុស្ស មហាសុញ្ញត្ថសូត្រេ ព្រហ្មចារ្យបទ្បវេ

អញ្ចេកាសំ បលាលប្បញ្ញំ ។ តស្ស តថាវុបកដ្ឋស្ស
 វិហារតោ អន្តរាដ្ឋន្តិ ព្រាហ្មណាគហបតិកា នេកមា
 ចេវ ជានបដា ច ។ សោ អន្តរាដ្ឋសុ ព្រាហ្មណាគ-
 ហបតិកេសុ នេកមេសុ ចេវ ជានបទេសុ ច ន មុច្ចំ
 និកាមយតិ ន ភេតំ អាបជ្ជតិ ន អាវជ្ជតិ ពាហុល្លា-
 យ ។ តស្សេវ ខោ បដានន្ទ សត្តុ សាវកោ តស្ស
 សត្តុ វិវេកមនុស្សោយមាដោ វិវិតំ សេនាសនំ កជ-
 តិ អវញ្ញំ វុត្តម្ភលំ បព្វតំ កន្ថំ តិវត្ថហំ សុសា-
 នំ វនបត្តំ អញ្ចេកាសំ បលាលប្បញ្ញំ ។ តស្ស តថា
 វុបកដ្ឋស្ស វិហារតោ អន្តរាដ្ឋន្តិ ព្រាហ្មណាគហបតិ-
 កា នេកមា ចេវ ជានបដា ច ។ សោ អន្តរាដ្ឋសុ
 ព្រាហ្មណាគហបតិកេសុ នេកមេសុ ចេវ ជានប-
 ទេសុ ច មុច្ចំ និកាមយតិ ភេតំ អាបជ្ជតិ អាវជ្ជតិ
 ពាហុល្លាយ ។ អយំ វុច្ចតិ អាទន្ទ ឧបទ្ទវេ
 ព្រហ្មចារី ព្រហ្មចារ្យបទ្ទវេន ។ អវជីសុ នំ ចាបកា
 អកុសលា ធម្មា សត្តិលេសិកា ចោដោត្តវិកា
 សនា ឧត្តវិចារកា អាយតិ ជាតិជកមវណីយា ។

សុញ្ញត្តិ មហាសុញ្ញត្តិសូត្រ ឧបទ្រពព្រហ្មចារ្យ

ទីវល គំនរចំបើង ។ ពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតីក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នក
 ជនបទក្តី ក៏ប្រព្រឹត្តតាមព្រះភថាគត ដែលចេញចាកពួកដូច្នោះ ។
 ព្រះភថាគតនោះ មិនប្រាថ្នានូវគណ្តាជាធម្មជាតិជ្រុលជ្រប់ មិនដល់នូវ
 សេចក្តីត្រេកអរ មិនត្រឡប់មកកាន់សេចក្តីល្ងាច ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍នឹង
 គហបតីក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នកជនបទក្តី ដែលប្រព្រឹត្តតាម (នោះ) ទេ ។
 ម្នាលឆានន្ទ តែថាសាវ័ករបស់សាស្ត្រានោះឯង ចំរើនវិវេក យកគម្រាប់
 សាស្ត្រានោះ ក៏នៅនឹងសេនាសនៈកំស្លាត់ គឺព្រៃ ម្លប់ ឈើ ភ្នំ ញកភ្នំ
 គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃសួសាន ផងព្រៃ ទីវល គំនរចំបើង ។ ពួក
 ព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតីក្តី អ្នកនិគមក្តី អ្នកជនបទក្តី ក៏ប្រព្រឹត្តតាមសាវ័ក
 ដែលចេញចាកពួកដូច្នោះ ។ សាវ័កនោះ បែរជាប្រាថ្នានូវគណ្តាជាធម្មជាតិ
 ជ្រុលជ្រប់ ដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរ ក៏ត្រឡប់មកកាន់សេចក្តីល្ងាច
 ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតី អ្នកនិគមក្តី អ្នកជនបទក្តី ដែលប្រព្រឹត្ត
 តាមនោះវិញ ។ ម្នាលឆានន្ទ នេះឯង ភថាគតហៅថា ឧបទ្រព
 ព្រហ្មចារ្យ ព្រោះឧបទ្រពគឺកិលេស ក្នុងព្រហ្មចារ្យ ។ អកុសលធម៌
 ទាំងឡាយ ដ៏លាមក ជាគ្រឿងសៅហ្មង ជាធម៌នាំឲ្យកើតក្នុងភពថ្មី
 ទៀត ប្រព្រឹត្តទៅដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ ឲ្យផលជាទុក្ខ ប្រកប
 ដោយជាតិ ជរា នឹងមរណៈតទៅ ក៏សម្លាប់នូវសាវ័កនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយ្យ ឧបរិបណ្ណសកំ

ឯវំ ខោ អានន្ទ ព្រហ្មចារ្យបន្ទុកេ ហោតិ ។ តតោនន្ទ

យោ ចេវ^(១) អាចរិយ្យបន្ទុកេ យោ ច អន្តេវាស្វបន្ទុ-

កេ អយំ តេហិ ព្រហ្មចារ្យបន្ទុកេ ទុក្ខវិចិត្តកតកេ ចេវ

កដ្ឋកវិចិត្តកតកេ ច អបិច វិនិច្ឆាយ សំវត្ថុតិ ។

តស្មាតិហ មំ អានន្ទ មិត្តតាយ សមុទាចរេ មា

សបត្តតាយ តំ កេ កវិស្សតិ ជ័យរត្តំ ហិតាយ

សុខាយ ។

(២៣) កថព្យានន្ទ សត្តារំ សាវកា សបត្ត-

តាយ សមុទាចរន្តំ នោ មិត្តតាយ ។ នំនានន្ទ សត្តា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ព័ន្ធសក្កៈ

ម្ចាស់មានន្ទ យ៉ាងនេះឯង ជាបុត្រព្រាហ្មញ្ញ ។ ម្ចាស់មានន្ទ បណ្តា
 បុត្រព្រាហ្មញ្ញនោះ បុត្រព្រាហ្មញ្ញក្តី បុត្រសិស្សក្តី ឲ្យផលជាទុក្ខ
 ល្មមទេ ចំណែកបុត្រព្រាហ្មញ្ញនេះ ទើបឲ្យផលជាទុក្ខយ៉ាងក្រៃលែង
 ឲ្យផលផ្សាក្តៅយ៉ាងក្រៃលែង ជាងបុត្រព្រាហ្មញ្ញ នឹងបុត្រសិស្ស
 ព្រាហ្មញ្ញនោះទៅទៀត មិនត្រូវប៉ុណ្ណោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីធ្លាក់ចុះទៅកាន់
 អបាយ ។ ម្ចាស់មានន្ទ ហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយចូររាប់អានគង់គត
 ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិជាមិត្ត ក៏រាប់អានគង់គត ដោយសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិថា ជាអ្នកមានព្យាបាលឡើយ សេចក្តីប្រតិបត្តិជាមិត្តនោះ នឹង
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់អ្នកទាំងឡាយ
 អស់ពាលជាអង្គនៃព្រាហ្មញ្ញ ។

(២៣) ម្ចាស់មានន្ទ ចុះពួកសាវ័ក រាប់អានសាស្តា ដោយ
 សេចក្តីប្រតិបត្តិ ជាអ្នកមានព្យាបាល មិនរាប់អានសាស្តា ដោយសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិជាមិត្ត តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់មានន្ទ សាស្តាក្នុងលោកនេះ

សុញ្ញតវុទ្ធស្ស មហាសុញ្ញតសុត្តេ មិត្តប្បជីបត្ថំ

សាវកានំ ធម្មំ ទេសេតិ អនុកម្មកោ ហិរេសី
 អនុកម្មំ ឧបាទាយ វេទំ វេ ហិតាយ វេទំ វេ
 សុខាយាតិ ។ តស្ស សាវកា ន សុស្សសន្តិ
 ន សោតំ ឧបហន្តិ ន អញ្ញា ចិត្តំ^(១) ឧបជ្ឈបេន្តិ
 វេក្កម្ម ច សត្តុ សាសនំ^(២) វត្តន្តិ ។ ឯវំ ខោ
 អាណន្ទ សត្តារំ សាវកា សបត្តវតាយ សម្មាសម្ពុទ្ធ
 នោ មិត្តវតាយ ។

(២២) កថញ្ញាណន្ទ សត្តារំ សាវកា មិត្តវតាយ

សម្មាសម្ពុទ្ធ នោ សបត្តវតាយ ។ វេទានន្ទ
 សត្តា សាវកានំ ធម្មំ ទេសេតិ អនុកម្មកោ
 ហិរេសី អនុកម្មំ ឧបាទាយ វេទំ វេ ហិតាយ

សុញ្ញតវន្ត មហាសុញ្ញតសូត្រ សេចក្តីប្រតិបត្តិជាមិត្ត

ជាអ្នកអនុគ្រោះ ស្វែងរកប្រយោជន៍ ប្រកបដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ
 ទើបសំដែងធម៌ ដល់ពួកសាវ័កថា ធម្មជាតិនេះ ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ធម្មជាតិនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តី
 សុខដល់អ្នកទាំងឡាយ ។ ឯពួកសាវ័ករបស់សាស្តាទោះ មិនស្តាប់
 ដោយគោរព មិនផ្សំត្រចៀកស្តាប់ មិនញ៉ាំងចិត្តដែលត្រាច់ទៅក្នុងទី
 ដទៃឲ្យភាន់នៅនឹង លះបង់លែងប្រព្រឹត្តតាមសាសនារបស់សាស្តា ។
 ម្ចាស់មានន្ទ ពួកសាវ័ករាប់មានសាស្តា ដោយប្រតិបត្តិជាអ្នកមានពៀរ
 មិនរាប់មានដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិ ដើម្បីជាមិត្ត យ៉ាងនេះឯង ។

(២៤) ម្ចាស់មានន្ទ ចុះពួកសាវ័ករាប់មានសាស្តា ដោយសេចក្តី
 ប្រតិបត្តិជាមិត្ត មិនរាប់មានដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិជាអ្នកមានពៀរ តើដូច
 ម្តេច ។ ម្ចាស់មានន្ទ សាស្តាក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកអនុគ្រោះ ស្វែងរក
 ប្រយោជន៍ ប្រកបដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ទើបសំដែងធម៌ ដល់ពួក
 សាវ័កថា ធម្មជាតិនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់អ្នកទាំងឡាយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្កកាសកំ

វេទំ វោ សុខាយាតិ ។ តស្ស សាវកា សុស្សសន្តិ

សោតំ ឧទហន្តិ អញ្ញា ចិត្តំ ឧបដ្ឋបេន្តិ ន ច

វោក្កម្ម សត្តំ សាសនំ វត្តន្តិ ។ ឯវំ ខោ

អាណន្តំ សត្វា សាវកា មិត្តវតាយ សមុទាចរន្តិ

យោ សបត្តវតាយ ។ តស្មាតិហា មំ អាណន្តំ

មិត្តវតាយ សមុទាចរេ មា សបត្តវតាយ តំ វោ

កវិស្សតិ ធិយរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ^(១) ។

ន តេ អហំ អាណន្តំ តថា បរក្កមិស្សមិ

យថា កុម្មកាវោ អាមកេ អាមកមត្តេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

ធម្មជាតិនេះ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ។ ពួក
សាវ័ក របស់សាស្តាទាំងនោះ ទំប្រឹងស្តាប់ ផ្ទៀងគ្រឿងស្តាប់ ញ៉ាំង
ចិត្តដែលត្រេចទៅ ក្នុងទីដទៃទៀតទាំងនោះនឹង ទាំងមិនលះបង់ លែង
ប្រព្រឹត្តតាមសាសនា របស់សាស្តាឡើយ ។ ម្នាល អានន្ទ ពួកសាវ័ក
រាប់អានសាស្តា ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិជាមិត្ត មិនរាប់អានដោយសេចក្តី
ប្រតិបត្តិជាអ្នកមានពៀរ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាល អានន្ទ ព្រោះហេតុ
នោះ អ្នកទាំងឡាយ គួររាប់អានតថាគត ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិ
ជាមិត្តចុះ កុំរាប់អានតថាគត ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិជាអ្នកមានពៀរ
ឡើយ ការប្រតិបត្តិជាមិត្តនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បី
សេចក្តីសុខ ដល់អ្នកទាំងឡាយ អស់កាលជាអង្វែងទៅ ។ ម្នាល
អានន្ទ សូន្យឆ្លាំង កាន់កាប់ទីកន្លែងមិនទាន់ស្អាត (ថ្មមិនឲ្យបែក)
យ៉ាងណា តថាគត មិនបៀតបៀនអ្នកទាំងឡាយ យ៉ាងនោះដែរ ។

សុញ្ញតវគ្គស្ស មហេសុញ្ញតសុត្តេ មិត្តយ្ហនិបត្តិ

និគ្គយានិគ្គយាហំ អាណន្ត វត្ថុមិ បវេយ្យបវេយ្យាហំ^(១)

អាណន្ត វត្ថុមិ^(២) យោ សារោ សោ បស្សនីតិ ។

និទមរោច ភគវា អត្តមនោ អាយស្មា អាណន្តោ

ភគវតោ កាសិទ្ធំ អភិណ្ឌិតិ ។

មហេសុញ្ញតសុត្តំ ទុតិយំ និដ្ឋិតំ ។

១ ទ. បវេយ្យបវេយ្យាតិ ទិស្សតិ ។ ម. បន្តយ្ហបន្តយ្ហាតិ ទិស្សតិ ។ ២ ទ. អាណន្ត វេយ្យាមីតិ ទិស្សតិ ។

សុញ្ញតវុទ្ធ មហាសុញ្ញតសូត្រ សេចក្តីប្រតិបត្តិជាមិត្ត

ម្នាល អានន្ទ ភថាគភស្ថក៍សន្តិក៍ហើយ ប្រៀនប្រដៅរឿយ ។ ម្នាល
 អានន្ទ ភថាគភបន្យក៍បង្គំ បំផ្លាញបង្គំនូវទោសចេញហើយ ប្រៀន
 ប្រដៅថែមទៀត ដោយគិតថានឹងឲ្យអ្នកទាំងឡាយ មានសារៈគឺមគ្គផល
 កាំងនៅក្នុងសន្តាន ។ លុះព្រះមានបុណ្យ បានត្រាស់ព្រះសូត្រនេះ
 ចប់ហើយ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរ
 នឹងភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចប់ មហាសុញ្ញតសូត្រ ទី ២ ។

តតិយំ អប្បវិយព្វតធម្មសុត្តំ

(២៥) ឯវុទ្ធេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
សាវត្ថុយំ វិហាវតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារា-
មេ ។ អថទោ សម្ពហុលានំ ភិក្ខុនំ បច្ឆាកត្តំ
បិណ្ឌាទាតប្បដិក្កត្តានំ ឧបដ្ឋានសាលាយំ សង្កសិទ្ធានំ
សង្កបតិកានំ អយមន្តរកកថា ឧទទាទិ អច្ឆរិយំ
អារុសោ អព្ភតំ អារុសោ តថាគតស្ស ម-
ហិទ្ធិកតា មហានុភាវកតា យទ្រុត ហិ នាម
តថាគតោ អតីតេ ពុទ្ធធោ បរិនិព្វតេ ធិន្ទបបពោ
ធិន្ទវដ្តមេ បរិយាធិន្ទវដ្តេ សព្វទុក្ខវិនិវត្តេ ជាធិស្សតិ
ឯវំជថា តេ កកវន្តោ អហោសំ ឥតិបិ ឯវំនាមា
តេ កកវន្តោ អហោសំ ឥតិបិ ឯវំកោត្តា តេ
កកវន្តោ អហោសំ ឥតិបិ ឯវំសីលា តេ កកវន្តោ
អហោសំ ឥតិបិ ឯវំធម្មា តេ កកវន្តោ អហោសំ
ឥតិបិ ឯវំបញ្ញា តេ កកវន្តោ អហោសំ ឥតិបិ

អប្បវិយ័ត្តធម្មសូត្រ

(២៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ឆតក្រុង
សាវត្ថី ។ កាលពួកភិក្ខុមានចំនួនច្រើន ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុង
វេលាព្រាយកត្ត អង្គុយប្រជុំគ្នាក្នុងបង្គោលសាលា ក្នុងកាលនោះឯង
អន្តរាគមន៍ថា កើតឡើងថា អស្ចារ្យណាស់ អារុសោ ចំឡែកណាស់
អារុសោ ត្រង់ដែលព្រះគថាគត ព្រះអង្គមានបូជ្ជច្រើន មានអានុភាពច្រើន
ព្រោះថា ព្រះគថាគត ទ្រង់ជ្រាប នូវព្រះអតីតពុទ្ធាំណឡាយ ដែល
បរិនិព្វានហើយ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តុលនូវកិលេស ជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យមាន
ដំណើរយឺតយូរ ទ្រង់ផ្តាច់ផ្តុលនូវកម្មជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យរលីវរល់ ទ្រង់
គ្របសង្កត់ នូវកម្មជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យរលីវរល់ ទ្រង់កន្ទង់បង់ នូវ
ទុក្ខទាំងពួងថា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ
ព្រះមានព្រះភាគ ទាំងនោះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទាំងនោះ មានព្រះគោត្រយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគ
ទាំងនោះ មានសីលយ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មាន
ធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគ ទាំងនោះ មានបញ្ញាយ៉ាងនេះខ្លះ

សុញ្ញតវន្តស្ស អច្ឆរិយត្ថធម្មសុត្តេ អន្តរាហិ

ឯវិហារី តេ ភក្កវន្តោ អហេសំ នតិបិ ឯវិមុត្តា
 តេ ភក្កវន្តោ អហេសំ នតិបិតិ ។ ឯវិ វុត្តេ
 អាយស្មា អាធន្តោ តេ ភិក្ខុ ឯតទេវេច អច្ឆរិយា
 ចេវ អាវុសោ តថាគតា អច្ឆរិយធម្មសមញ្ញាគតា ច
 អត្ថតា ចេវ អាវុសោ តថាគតា អត្ថតធម្មសមញ្ញាគតា
 ចាតិ ។ អយេព្វ ហិទំ តេសំ ភិក្ខុនំ អយេ^(១) អន្តរា
 កថា វិប្បកតតា ហោតិ ។

(២៦) អថ ភក្កវា សាយស្ថាសមយំ បដិ-
 សល្លាតា វុដ្ឋិតោ យេនុបដ្ឋានសាលា តេនុបសង្កម្ភិ
 ឧបសង្កម្ភិតា បញ្ចត្តេ អាសនេ និសីទិ ។ និសង្ក
 ចោ ភក្កវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ កាយ នុត្ត
 ភិក្ខុវេ ឯតវហិ កថាយ សង្កសិញ្ញា កា ច
 បន វេ អន្តរាកថា វិប្បកតតិ ។ នន
 ភន្តេ អម្ចាតំ បញ្ញាភតំ វិល្លាតាតប្បដិក្កតាតំ

សុញ្ញកថា អប្បយន្តកថាសូត្រ អន្តរាគមន៍

ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិហារធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ ព្រះមានព្រះ
 ភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ ។ លុះភិក្ខុទាំងឡាយ និយាយ
 យ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានន្ទមានអាយុ បានពោលនឹងភិក្ខុទាំងនោះ
 ដូច្នេះថា ម្ចាស់អារ៉ុសោ ព្រះគង្គាគតទាំងឡាយ ជាបុគ្គលអស្ចារ្យ
 ទាំងប្រកបដោយធម៌អស្ចារ្យមែន ម្ចាស់អារ៉ុសោ ព្រះគង្គាគតទាំងឡាយ
 ជាបុគ្គលចំឡែក ទាំងប្រកបដោយធម៌ដ៏ចំឡែកមែន ។ នេះជាអន្តរា-
 គមន៍ របស់ភិក្ខុទាំងនោះ អន្តរាគមន៍នេះ ក៏ជាចំពាក់កណ្តាលទៅ ។

(៤៦) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចេញអំពីការសម្ម-
 ភ័ន្តសាយណ្ឌសម័យ ហើយចូលសំដៅទៅទប់ផ្ទាំងសាលា លុះទ្រង់
 ចូលទៅដល់ហើយ ក៏ទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលថ្មយ ។
 លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ហើយ ក៏មានព្រះបន្ទូលនឹងពួកភិក្ខុថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អម្បាញ់មិញនេះ អ្នកទាំងឡាយ អង្គុយប្រជុំគ្នា
 និយាយដូចម្តេច ចុះពាក្យដូចម្តេច ដែលអ្នកទាំងឡាយបញ្ចប់ទៅ ។
 ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន អម្បាញ់មិញនេះ
 ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាក្រោយភក្ត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្កសកំ

ឧបដ្ឋានសាលាយំ សង្ខិសិដ្ឋានំ សង្ខិបតិកានំ អយេ-

មន្តរាគថា ឧទទាទិ អច្ឆរិយំ អារុសោ អត្តតំ អារុសោ

តថាគតស្ស មហិទ្ធិកតា មហានុភាវកតា យរុត ហិ

នាម តថាគតោ អតីតេ ពុទ្ធធេ បរិនិព្វតេ ធិន្ទប-

បញ្ច ធិន្ទវដ្តមេ បរិយាធិន្ទវដ្តេ សព្វទុក្ខវិនាសត្ថេ ជា-

និស្សតិ ឯវំជថា តេ ភកវតោ អហេសុំ ឥតិបិ ឯវំ-

នាមា... ឯវំតោត្តា... ឯវំសីលា... ឯវំធម្មា... ឯវំបញ្ញា...

ឯវំវិហារី... ឯវំវិមុត្តា តេ ភកវតោ អហេសុំ ឥតិបិ

ឯវំ វុត្តេ កន្តេ អាយស្មា អានន្តោ អម្មេ ឯវំនិរោច

អច្ឆរិយា ចេវ អារុសោ តថាគតា អច្ឆរិយធម្មស-

មន្តាគតា ច អត្តតា ចេវ អារុសោ តថាគតា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថាបនៈ

ក៏អង្គុយប្រជុំគ្នាភ្នំទប់ដានសាលា អន្តរាគមនៈនេះ កើតឡើងដូច្នេះថា
 អស្ចារ្យណាស់ អារុសោ ចំឡែកណាស់ អារុសោ ត្រង់ដែលព្រះគង្គ-
 គត ព្រះអង្គមានចូលច្រើន មានអានុភាពច្រើន ព្រោះថា ព្រះគង្គគត
 ទ្រង់ជ្រាប នូវព្រះអតីតពុទ្ធាំណឡាយ ដែលបរិនិព្វានហើយ ទ្រង់ផ្តាច់
 ផ្តល់នូវកិលេស ជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យមានដំណើរយឺតយ៉ាវ ទ្រង់ផ្តាច់
 ផ្តល់នូវកម្ម ជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យរំលស់ ទ្រង់គ្របសង្កត់ នូវកម្ម
 ជាគ្រឿងញ៉ាំងសត្វឲ្យរំលស់ ទ្រង់កន្លងបង់ នូវទុក្ខទាំងពួង ថា
 ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ... មានព្រះនាម
 យ៉ាងនេះខ្លះ .. មានព្រះគោត្រយ៉ាងនេះខ្លះ... មានសីលយ៉ាងនេះខ្លះ...
 មានធម៌យ៉ាងនេះខ្លះ... មានប្រាជ្ញាយ៉ាងនេះខ្លះ... មានវិហារធម៌យ៉ាង
 នេះខ្លះ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លុះឡើងព្រះអង្គទាំងឡាយ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះ
 អានន្តមានអាយុ ក៏និយាយនឹងឡើងព្រះអង្គទាំងឡាយដូច្នេះថា ម្ចាស់
 អារុសោ ព្រះគង្គគតទាំងឡាយ មានសេចក្តីអស្ចារ្យ ទាំងប្រកបដោយ
 ធម៌ដ៏អស្ចារ្យមែន ម្ចាស់អារុសោ ព្រះគង្គគតទាំងឡាយ ជាបុគ្គលចំឡែក

សុញ្ញតវន្តស្ស អន្ធម្មតតម្មសុត្តេ តុសិវកាយុបបត្តំ

អត្តតទម្មសមម្ពាទតា ចាតិ អយំ ខោ ឆោ កន្លេ

អន្តរកថា វិប្បកតា អថ ភគវា អនុប្បត្តោតិ ។

[២៧] អថខោ ភគវា អាយស្មន្តំ អានន្តំ អា-

មន្តេតិ តស្មាតិហ តំ អានន្តំ កិយ្យោសោ មត្តាយ

បដិកន្តុ តថាតតស្ស អច្ឆរិយា អត្តតទម្មាតិ ។

[២៨] សម្មា មេតំ កន្លេ ភគវតោ សុតំ

សម្មា បដិក្កហិតំ សតោ សម្មជ្ជាឆោ អានន្ត

ពោធិសត្តោ តុសិតំ កាយំ ឧបបជ្ជិតិ^(១) ។ យម្បិ

កន្លេ សតោ សម្មជ្ជាឆោ ពោធិសត្តោ តុសិតំ កាយំ

ឧបបជ្ជិ នន្ទម្បហំ^(២) កន្លេ ភគវតោ អច្ឆរិយំ អត្តត-

ទម្មំ ឆាវេមិ ។

សុញ្ញតវត្ថុ អច្ចរិយត្ថកធម្មសូត្រ ពោធិសត្វកើតក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត

ជាបុគ្គលប្រកបដោយធម៌ដ៏ចម្បងមែន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន នេះជា
អន្តរាគមន៍ ដែលខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ បញ្ឈប់ក្នុងវេលា ដែលព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកដល់ ។

(២៧) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះបន្ទូលនឹង
ព្រះអានន្ទថា ម្ចាស់អានន្ទ បើដូច្នោះ ធម៌ណា ដែលអស្ចារ្យ
ដែលចម្បង អ្នកចូរបំភ្លឺឲ្យធម៌នោះ ចំពោះភថាគត ឲ្យរលីសលន់
ពន់ប្រមាណ ក្នុងទីនេះចុះ ។

(២៨) ព្រះអានន្ទក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យ
នេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ
បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ម្ចាស់អានន្ទ
ពោធិសត្វកើតក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត តែងមានសតិសម្បជញ្ញៈ ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពោធិសត្វកើតក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត តែង
មានសតិសម្បជញ្ញៈ ដោយហេតុណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុ
នេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ចរិយត្ថកធម៌ (ធម៌អស្ចារ្យ
ចម្បង) របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

(២៩) សម្មា មេតំ កន្លេ កកវតោ សុតំ
 សម្មា បដិគ្គហិតំ សតោ សម្បជានោ អានន្ទ
 ពោធិសត្តោ តុសិតេ កាយេ អដ្ឋាសីតិ ។ យម្បិ
 កន្លេ សតោ សម្បជានោ ពោធិសត្តោ តុសិតេ កាយេ
 អដ្ឋាសិ ឥន្ទម្បហំ កន្លេ កកវតោ អច្ឆរិយំ អត្តតធម្មំ
 ជារមិ ។

(៣០) សម្មា មេតំ កន្លេ កកវតោ សុតំ សម្ម-
 ា បដិគ្គហិតំ យាវតាយុតំ អានន្ទ ពោធិសត្តោ
 តុសិតេ កាយេ អដ្ឋាសីតិ ។ យម្បិ កន្លេ យាវតា-
 យុតំ ពោធិសត្តោ តុសិតេ កាយេ អដ្ឋាសិ ឥ-
 ន្ទម្បហំ កន្លេ កកវតោ អច្ឆរិយំ អត្តតធម្មំ ជារមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្កៈ

(២៩) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់
ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមាន
ព្រះភាគថា ម្ចាស់មានន្ទ ពោធិសត្វ បិតនៅក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត
តែងមានសតិសម្បជញ្ញៈ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពោធិសត្វបិតនៅ
ក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត តែងមានសតិសម្បជញ្ញៈ ដោយហេតុណា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជា
អច្ចរិយពួកធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៣០) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់
ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមាន
ព្រះភាគថា ម្ចាស់មានន្ទ ពោធិសត្វ បិតនៅក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត
ដរាបដល់អស់អាយុ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពោធិសត្វ បិតនៅ
ក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត ដរាបដល់អស់ព្រះជន្មាយុ ដោយហេតុណា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជា
អច្ចរិយពួកធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

សុញ្ញតវចនស្ស អច្ចរិយន្តកធម្មសុត្តេ មាតុកុញ្ញោក្ខន្ធ

[៣០] សម្មាសម្ពុទ្ធ មេតំ កន្លេ កតវតោ សុខំ សម្មាសម្មា បដិគ្គហិតំ សតោ សម្មាជានោ អានន្ទ ពោធិសត្តោ តុសិតា កាយា ចរិត្វា មាតុ ក្បញ្ញី ឌីក្កម័តិ។ យម្យំ កន្លេ សតោ សម្មាជានោ ពោធិសត្តោ តុសិតា កាយា ចរិត្វា មាតុ ក្បញ្ញី ឌីក្កម័ ឥនម្បហំ កន្លេ ។ បេ ។ ជារមិ ។

[៣២] សម្មាសម្ពុទ្ធ មេតំ កន្លេ កតវតោ សុតំ សម្មាសម្មា បដិគ្គហិតំ យនា អានន្ទ ពោធិសត្តោ តុសិតា កាយា ចរិត្វា មាតុ ក្បញ្ញី ឌីក្កម័តិ^(១) អថ សនេវកេ លោកេ សមារកេ សព្វតញ្ញកេ សស្សមណ្ឌកញ្ញាណិយា បដាយ សនេវមនុស្សាយ អម្បមាលោ ឌីឡារេ^(២) ឌីកាសោ មាតុកតំ អតិក្កម្មេវ នេវនំ នេវនុកាវំ យាបិ តា ឌីកន្តរិកា^(៣) អយា អសំវតា អន្ធការា អន្ធការតិមិសា យត្ថបិមេ ចន្ទិមសុរិយា ឯវំមហិទ្ធិកា

សុញ្ញតវុទ្ធ អច្ឆរិយធម្មត្ថសូត្រ ពោធិសត្វចុះកាន់ផ្ទៃមាតា

(៣១) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់
 ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមាន
 ភាគថា ម្ចាស់អានន្ទ ពោធិសត្វ ច្យុតចាកពួកទេវតាជាន់តុសិត
 ចុះមកកាន់ផ្ទៃនៃមាតា តែងមានសតិសម្បជញ្ញៈ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ពោធិសត្វ ច្យុតចាកពួកទេវតាជាន់តុសិត ទ្រង់ចុះមកកាន់ផ្ទៃ
 ព្រះមាតា តែងមានសតិសម្បជញ្ញៈ ដោយហេតុណា បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ។ បេ ។

(៣២) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់
 ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ម្ចាស់អានន្ទ កាលណាពោធិសត្វ ច្យុតចាកពួកទេវតាជាន់
 តុសិត ចុះមកកាន់ផ្ទៃនៃមាតា កាលនោះពន្លឺដ៏លើសលុបហួសប្រមាណ
 កើតប្រាកដក្នុងលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក
 ទាំងសមណព្រាហ្មណ៍នឹងពួកសត្វ គឺទេវតានឹងមនុស្សផ្ទៃសេស ជាពន្លឺ
 កន្ទុះនូវទេវនុភាព របស់ទេវតាទាំងឡាយ ទាំងចម្លោះនៃលោកណា
 ដែលបើកជានិច្ច មិនមានទឹកម្តុលនៅខាងក្រោម មានតែឆ័ត្រ ប្រកប
 ដោយឆ័ត្រនឹងអព្ភ ព្រះចន្ទ្រនឹងព្រះអាទិត្យនេះ មានច្បងច្រើនយ៉ាងនេះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ស

ឯវមហានុភាវា អាគាយ ធានុគោន្តិ តត្ថបិ អប្បមា-
 ណោ ឌីឡោរោ ឌីភាសោ ធាតុភវតិ អតិក្កម្មេវ ទេវំធំ
 ទេវំនុភាវំយេបិ តត្ថ សត្តា ឧប្បជ្ជា តេបិ តេយោភា-
 សេន អញ្ញមញ្ញស្ស ជានន្តិ^(១) អញ្ញំ កិវ ភោ សន្តិ
 សត្តា ឥន្ទបបជ្ជាតិ អយេញ ទសសហស្សំ លោក-
 ធាតុ សន្តម្បតិ សម្បត្តម្បតិ សម្បវេធនិ អប្ប-
 មាណោ ច ឌីឡោរោ ឌីភាសោ លោកេ ធាតុភវតិ
 អតិក្កម្មេវ ទេវំធំ ទេវំនុភាវំន្តិ ។ យម្បិ កន្លេ
 ។ បេ ។ ឥន្ទម្បហំ កន្លេ កតវតោ អច្ឆរិយំ
 អត្តតជ្ជម្ហំ ជាវេមិ ។

[៣ ៣] សម្មា មេតំ កន្លេ កតវតោ
 សុតំ សម្មា បដិគ្គហិតំ យនា អានន្ត
 ពោធិសត្តោ មាតុ ក្បន្តិ ឌីក្កន្តោ ហោតិ ចត្តា-
 រោ ធំ ទេវបុត្តា ចត្តន្តិសារក្ខាយ ឧបកច្ឆន្តិ

១ ឧ. ម. អញ្ញមញ្ញំ សញ្ញានន្តិទិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. សំរាម្យ សំរាម្យ សំរាជីតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសកៈ

មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ មិនបានចាំដទៃក្នុងទីណា ឥន្ទ្រីដ៏លើស
 លុបហួសប្រមាណ កន្លងបង្អស់ទៅនុភាព របស់ទៅតាចាំឡាយ ក៏
 កើតប្រាកដក្នុងទីនោះ មួយទៀត ពួកសត្វណា ដែលកើតក្នុងទីនោះ
 ពួកសត្វនោះ ក៏ស្គាល់គ្នាច្បាស់ទៅវិញទៅមក ដោយឥន្ទ្រីនោះថា យំអី
 ពួកសត្វដទៃមានមកកើត ក្នុងទីនេះដែររឺ មួយទៀត លោកធាតុចាំដ
 មួយម៉ឺននេះ ក៏រកើប ញាប់ញ័រ រន្ធត់ ឯឥន្ទ្រីដ៏លើសលុបហួសប្រមាណ
 កន្លងបង្អស់ទៅនុភាព របស់ទៅតា ក៏កើតប្រាកដក្នុងលោក បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ចរយពួកធម៌ របស់
 ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៣៣) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់
 ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ម្ចាស់មានន្ទ កាលណាពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទៃព្រះមាតា
 មានទៅបុត្រ ៤ អង្គ ចូលមករក្សាពោធិសត្វនោះ ក្នុងទីសំទី ៤

សុញ្ញតវត្ថុស្ស អច្ឆរិយត្ថកធម្មសុត្តេ មាគ្គប្បដ្ឋានក្ខំ

មា ១^(១) ពោធិសត្តំ វា ពោធិសត្តមាតវំ វា មនុស្សោ
 វា អមនុស្សោ វា កោចិ វា វិហាសេសីតិ^(២) ។
 យេវ្ហិ កន្លេ ។ បេ ។ ឥនម្បហំ កន្លេ កតវតោ
 អច្ឆរិយំ អត្តតធម្មំ ជាវេមិ ។

[៣៤] សម្មា មេតំ កន្លេ កតវតោ សុតំ
 សម្មា បដិក្កហិតំ យនា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាគ្គ
 ក្បួនំ ឡិក្កន្តោ ហោតិ បកតិយា សីលវតី ពោធិ-
 សត្តមាតា ហោតិ វិរតា ពាលាតិណតា វិរតា អនិច្ចា-
 នាណា វិរតា កាមេសុ មិច្ឆាចារក វិរតា មុសាវាណា
 វិរតា សុរាមេរយមជ្ជប្បមាទដ្ឋានាតិ ។ យេវ្ហិ កន្លេ
 ។ បេ ។ ឥនម្បហំ កន្លេ កតវតោ អច្ឆរិយំ អត្តតធម្មំ
 ជាវេមិ ។

សុញ្ញតន្ត អច្ឆរិយព្ពត្តធម្មសូត្រ ពោធិសត្វចុះកាន់ផ្ទៃមាតា

ដោយគិតថា កុំឱ្យមនុស្សឬអមនុស្ស ឬអ្នកណាមួយ បៀតបៀន
 ពោធិសត្វនឹងមាតាពោធិសត្វបានឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែល
 ខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ពត្តធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៣៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុង
 ទីចំពោះព្រះកត្ត បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះកត្ត របស់ព្រះមានព្រះ
 ភាគថា ម្ចាស់អានន្ទ កាលណាពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទៃមាតា មាតា
 នៃពោធិសត្វ ជាអ្នកមានសីលដោយប្រក្រតី គឺជាអ្នកវៀរចាកបាណាតិ-
 បាត វៀរចាកអឌ្ឍទាន វៀរចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរចាកមុហវាទ
 វៀរចាកសុរាមេរយមជ្ឈប្បមាទដ្ឋាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយ
 ហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គ
 ចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយព្ពត្តធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ខបរិបណ្ណសកំ

[៣៥] សម្មាសម្ពុទ្ធោ មេតំ ភន្តេ ភក្កវតោ សុតំ
 សម្មាសម្មាសម្ពុទ្ធោ បដិគ្គហិតំ យេនា អានន្ទ ពោធិសត្តោ
 មាតុ ក្បុដ្ឋី ឌីក្កោ ហោតិ ន ពោធិសត្តមាតុ
 បុរិសេសុ មាណសំ ឧប្បជ្ជតិ កាមតុណ្ហោបសព្វាតំ
 អនតិក្កមនិយា ច ពោធិសត្តមាតា ហោតិ កេនចិ
 បុរិសេន រត្តចិត្តោតិ ។ យេម្បំ ភន្តេ ។ បេ ។
 ភក្កវតោ អច្ឆរិយំ អត្តតធម្មំ ជារេមិ ។

[៣៦] សម្មាសម្ពុទ្ធោ មេតំ ភន្តេ ភក្កវតោ សុតំ
 សម្មាសម្មាសម្ពុទ្ធោ បដិគ្គហិតំ យេនា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុ
 ក្បុដ្ឋី ឌីក្កោ ហោតិ លាភិដ្ឋំ ពោធិសត្តមាតា ហោតិ
 បញ្ចន្តំ កាមតុណ្ហាដ្ឋំ សា បញ្ចហិ កាមតុណ្ហាហិ
 សមប្បតា សមន្តីក្ខតា បរិចារេតីតិ^(១) យេម្បំ ភន្តេ
 ។ បេ ។ ឥនម្បហំ ភន្តេ ភក្កវតោ អច្ឆរិយំ អត្តត-
 ធម្មំ ជារេមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ព័ន្ធសក្ការៈ

(៣៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់
 ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ម្ចាស់មានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទៃមាតា មាតា
 នៃពោធិសត្វ មិនកើតចំណង់ដែលប្រកបដោយកាមគុណ ក្នុងបុរស
 ទាំងឡាយឡើយ ទាំងបុរសណាមួយ ដែលមានចិត្តត្រេក ក៏មិនគប្បី
 ប្រព្រឹត្តកន្លងមាតាពោធិសត្វបានទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយ
 ហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែល
 ខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ចរិយពុតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៣៦) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុង
 ទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមានព្រះ
 ភាគថា ម្ចាស់មានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទៃមាតា មាតានៃ
 ពោធិសត្វ ជាស្រ្តីបាននូវកាមគុណទាំង៥ប្រការ ឆ្អែតស្តាប់ស្តាប់ មូល
 មិត្ត ដោយកាមគុណទាំង៥ប្រការ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយ
 ហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំ
 ព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ចរិយពុតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋកថាបិដក មាគ្គបិដក

(៣៧) សម្មា មេតំ កន្លេ កកវតោ សុតំ
 សម្មា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ
 មាតុ កុច្ឆិ ឌីក្កន្តោ ហោតិ ន ពោធិសត្តមាតុ
 កោចិនេវ អាពាសោ ឧប្បជ្ជតិ សុខិនំ ពោធិសត្ត-
 មាតា ហោតិ អភិសន្តកាយា ពោធិសត្តញ្ច ពោធិ-
 សត្តមាតា តិរោក្កច្ឆិតតំ បស្សតិ សព្វដ្ឋប្បច្ឆន្តំ អ-
 ហិន្ទ្រជ្ជយំ ។ សេយ្យថាបិ អានន្ទ មណី វេជ្ជ-
 រិយោ សុកោ ជោតិមា អជ្ឈសោ សុបរិកម្មកតោ ។
 ត្រួតស្ស សុតំ អារុតំ ដំលំ វា បិតំ វា លោហិតកំ^(១)
 វា ឌីនាតំ វា បណ្ឌសុតំ វា ។ តមេនំ ចក្កមា
 បុរិសោ ហត្ថេ ករិត្វា បច្ចុវេក្ខេយ្យ អយំ ខោ មណី
 វេជ្ជរិយោ សុកោ ជោតិមា អជ្ឈសោ សុបរិកម្មកតោ ។

សុញ្ញតន្ត អប្បយន្តតធម្មសូត្រ ពោធិសត្វចុះកាន់ផ្ទៃមាតា

(៣៧) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់

ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមាន

ព្រះភាគថា ម្ចាស់មានន្ទ កាលណាពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទៃមាតា មាតា

ពោធិសត្វ ឥតមានអាពាធណាមួយកើតឡើងទេ មាតាពោធិសត្វជាស្រ្តី

មានសេចក្តីសុខ ឥតមានលំបាកកាយ មាតាពោធិសត្វ រមែងឃើញ

ពោធិសត្វសព្វអាយុវៈតូចធំ មានឥន្ទ្រិយមិនសៅហ្មង ហាក់ដូចជាបិត

នៅខាងក្រៅផ្ទះ ។ ម្ចាស់មានន្ទ ដូចកែវមណីនឹងកែវតែទូរ្យដ៏ល្អ

មានពន្លឺ មានជ្រុង៨ ដែលនៅច្នៃហើយដោយល្អ ។ បុគ្គលយកសូត្រ

ដែលមានពណ៌ខៀវក្តី លឿងក្តី ក្រហមក្តី សក្តី សូត្រដែលមានពណ៌

លឿងទុំក្តី ទៅដោតក្នុងកែវនោះ ។ បុរសដែលមានចក្ខុ យកមកដាក់ក្នុង

ដែងហើយ ពិចារណាស្គាល់ច្បាស់នូវ កែវនោះថា នេះជាកែវមណី ជា

កែវតែទូរ្យ ដ៏ល្អ មានពន្លឺ មានជ្រុង៨ ដែលនៅច្នៃដោយច្រពៃ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ថាបនំ

ត្រួតធំ ស្មុត់ អ្នកតំ ដំលំ វា បីតំ វា លោ-
ហិតកំ វា ឱទានំ វា បណ្ឌិត្ត ស្មុត់ វាតំ ឯវេរេ
ខោ អាទន្ទ យនា ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិ
ឱក្កន្តោ ហោតិ ន ពោធិសត្តមាតុ កោចិទេវ
អាពាសោ ឧបបជ្ជតិ សុខិធំ ពោធិសត្តមាតា ហោតិ
អកិលន្តកាយា ពោធិសត្តញ្ច ពោធិសត្តមាតា តិរេ-
កុច្ឆិតតំ បស្សតិ សព្វន្តប្បច្ឆន្តំ អហិន្ទ្រិយន្តិ ។
យម្បិ កន្តេ ។ បេ ។ ននម្បហំ កន្តេ កតវតោ
អច្ឆរិយំ អព្ពតនម្មំ ជារមិ ។

(៣៨) សម្មា មេតំ កន្តេ កតវតោ ស្មុតំ
សម្មា បដិក្កហិតំ សត្តាហំ ជានេ អាទន្ទ ពោ-
ធិសត្តោ ពោធិសត្តមាតា កាលំ ករោតិ តុសិតកា-
យំ ឧបបជ្ជតិ ។ យម្បិ កន្តេ ។ បេ ។ ននម្បហំ
កន្តេ កតវតោ អច្ឆរិយំ អព្ពតនម្មំ ជារមិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថាបកៈ

បុគ្គលយកសូត្រ ដែលមានពណ៌ខៀវក្តី លឿងក្តី ក្រហមក្តី សក្តី
 សូត្រដែលមានពណ៌លឿងទុំក្តី ទៅដាក់ក្នុងកែវនោះ យ៉ាងណា
 ម្ចាស់អាទន្ធ កាលណាពោធិសត្វ ចុះកាន់ផ្ទៃមាតា មាតាពោធិសត្វ មិន
 ដែលមានអាពាធណាមួយកើតឡើងទេ មាតាពោធិសត្វ ជាស្រ្តីមាន
 សេចក្តីសុខ ឥតមានលំបាកកាយ មាតាពោធិសត្វ រមែងឃើញពោធិ-
 សត្វសព្វអវ័យវៈតូចធំ មានឥន្ទ្រិយមិនសៅហ្មង ហាក់ដូចជាបិតានៅ
 ខាងក្រៅផ្ទៃ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជា
 អច្ចរិយពុតធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៣៨) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ក្នុង
 ទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ម្ចាស់អាទន្ធ កាលពោធិសត្វប្រសូតហើយ បាន ៧ ថ្ងៃ
 មាតាពោធិសត្វរមែងធ្វើមរណកាល ទៅកើតក្នុងពួកទេវតាជាន់តុសិត ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ចរិយពុតធម៌
 របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

សុញ្ញតវត្ថុស្ស អច្ចរិយត្ថតទម្មសុត្តេ មាគ្គក្កច្ឆិម្បមំ

(៣៩) សម្មាសម្ពាសេនំ កន្លេ កគវតោ សុតំ សម្មាសម្មាសម្ពាសេនំ យថា ខោ បនាទន្ធិ អញ្ញា ឥត្តិកា នវា ទស វា មាសេ តត្ថំ កុច្ឆិយា បរិហរិតា វិជាយន្តិន ហេវំ ពោធិសត្តំ ពោធិសត្តមាតា វិជាយតិ ទសេវា មាសាទិ ពោធិសត្តំ ពោធិសត្តមាតា កុច្ឆិយា បរិហរិតា វិជាយតីតិ ។ យម្បិ កន្លេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ កន្លេ កគវតោ អច្ចរិយំ អត្ថតទម្មំ ជាវេមិ ។

(៤០) សម្មាសម្ពាសេនំ កន្លេ កគវតោ សុតំ សម្មាសម្មាសម្ពាសេនំ យថា ខោ បនាទន្ធិ អញ្ញា ឥត្តិកា និសិដ្ឋា វា និបដ្ឋា វា វិជាយន្តិន ទ ហេវំ ពោធិសត្តំ ពោធិសត្តមាតា វិជាយតិ បិតា វ ពោធិសត្តំ ពោធិសត្តមាតា វិជាយតីតិ ។ យម្បិ កន្លេ ។ បេ ។ ឥទម្បហំ កន្លេ កគវតោ អច្ចរិយំ អត្ថតទម្មំ ជាវេមិ ។

សុញ្ញតវុទ្ធ អច្ឆរិយត្ថកធម្មសូត្រ ពោធិសត្វចេញចាកផ្ទៃមាតា

(៣៩) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់
 ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ម្ចាស់មានន្ទ ពួកស្រ្តីឯទៀត ពិតក៏ដោយផ្ទៃអស់
 ខែខ្លះ ១០ ខែខ្លះ ទើបប្រសូតកូនដូចម្តេចមិញ ឯមាតាពោធិសត្វមិន
 ប្រសូតពោធិសត្វដូច្នោះទេ មាតាពោធិសត្វ លុះតែពោធិសត្វដោយ
 ផ្ទៃអស់ ១០ ខែគត់ ទើបប្រសូត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយ
 ហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះ
 អង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយត្ថកធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៤០) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបាន
 ស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួល ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់
 ព្រះមានព្រះភាគថា ម្ចាស់មានន្ទ ពួកស្រ្តីឯទៀត អង្គុយប្រសូត
 ក៏មាន ដេកប្រសូតក៏មាន ឯមាតាពោធិសត្វ មិនប្រសូតពោធិសត្វ
 បែបនេះទេ មាតាពោធិសត្វ តែងឈរ ប្រសូតពោធិសត្វតែមួយ យ៉ាង
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយត្ថកធម៌
 របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាន្តសកំ

[៤០] សម្មាសម្ពុទ្ធ មេត៌ កន្តេ កគវតោ សុតំ សម្មា-
 ទា បដិគ្គហិតំ យនា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុ
 កុច្ឆិម្ហា^(១) និក្ខមតិ ទេវា បឋមំ បដិគ្គណ្ហាតិ^(២) បច្ឆា
 មនុស្សាតិ ។ យម្បិ កន្តេ ។ បេ ។ ននម្បហំ
 កន្តេ កគវតោ អច្ឆរិយំ អត្តតធម្មំ ជារមិ ។

[៤២] សម្មាសម្ពុទ្ធ មេត៌ កន្តេ កគវតោ សុតំ សម្មា-
 ទា បដិគ្គហិតំ យនា អានន្ទ ពោធិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិម្ហា
 និក្ខមតិ អប្បត្តោ វ ពោធិសត្តោ បឋមី ហោតិ
 ចត្តារោ នំ ទេវបុត្តា បដិគ្គហេត្វា មាតុ បុរតោ វ^(៣)
 ឋបេន្តិ អត្តមនា ទេវី ហោតុ^(៤) មហេសត្តោ តេ
 បុត្តោ ឧប្បន្នោតិ ។ យម្បិ កន្តេ ។ បេ ។ ននម្បហំ
 កន្តេ កគវតោ អច្ឆរិយំ អត្តតធម្មំ ជារមិ ។

១ ឧ. កុច្ឆិម្ហា ។ ២ ឧ. ម. បដិគ្គណ្ហាតិ ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. សេត្វោ នត្ថិ ។ ៤ ឧ. ម.
 ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសកៈ

(៤១) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមាន ព្រះភាគថា ម្ចាស់អាទន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទៃមាតា ពួកទៅវាទទួលមុន ទើបពួកមនុស្សទទួលក្រោយ ។ បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុ នេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ចរិយពួកធម៌ របស់ព្រះមាន ព្រះភាគ ។

(៤២) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ របស់ព្រះមាន ព្រះភាគថា ម្ចាស់អាទន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទៃមាតា ពោធិសត្វមិនទាន់ដល់ផែនដីនៅឡើយ ទៅបុត្រ ៤ អង្គទទួលពោធិសត្វ នោះ មកគម្ពល់ទុកនៅទីចំពោះព្រះភក្ត្រមាតា ហើយពោលថា សូម ព្រះនាងទៅមានព្រះទ័យរីករាយចុះ ព្រះរាជបុត្រ មានស័ក្តិធំរបស់ព្រះ នាងកើតហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជា អច្ចរិយពួកធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

សុញ្ញគវ្គស្ស អច្ឆរិយត្ថគធម្មសុត្តេ មាតុកុជ្ជិនិក្ខមនំ

(២៣) សម្មា មេតំ ភន្តេ ភគវតោ សុតំ
សម្មា បដិគ្គហិតំ យទា អាណន្ទ សោ^(១) ពោជិ-
សតោ មាតុ កុជ្ជិម្ហា និក្ខមតិ អថ វិសុទ្ធា វ
និក្ខមតិ អមក្ខតោ ឡន្ទន អមក្ខតោ សេម្មន
អមក្ខតោ វហិវេន អមក្ខតោ បុព្វេន អមក្ខតោ
កេនចិ អសុចិយា សុទ្ធា វិសុទ្ធា ។ សេយ្យជាបិ
អាណន្ទ មណីរតនំ កាសិកវត្ថុ និក្ខតំ នេវ ម-
ណីរតនំ កាសិកវត្ថុ មក្ខតិ ជាបិ កាសិកវត្ថុ
មណីរតនំ មក្ខតិ តំ កស្ស ហេតុ ឧភិជ្ជំ
សុទ្ធតា ឯវមេវ ខោ អាណន្ទ យទា ពោជិសតោ
មាតុ កុជ្ជិម្ហា និក្ខមតិ វិសុទ្ធា និក្ខមតិ អមក្ខ-
តោ ឡន្ទន អមក្ខតោ សេម្មន ។ បេ ។ អមក្ខតោ
កេនចិ អសុចិយា សុទ្ធា វិសុទ្ធាតិ ។ យម្បិ
ភន្តេ ។ បេ ។ វេទម្បហំ ភន្តេ ភគវតោ អច្ឆរិយេ
អត្ថតធម្មំ ជាវេមិ ។

១ ឧ. សោភិន ទំស្សតិ ។

សុញ្ញតន្ត្រ អច្ឆរិយត្ថកធម្មសូត្រ ពោធិសត្វចេញចាកផ្ទៃមាតា

(៤៣) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់
 ក្នុងទីចំពោះព្រះកត្តា បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះកត្តា របស់ព្រះមាន
 ព្រះភាគថា ម្ចាស់មានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទៃព្រះមាតា
 ក៏ចេញមកស្អាតបាត មិនប្រឡាក់ដោយទឹកអិល មិនប្រឡាក់ដោយ
 ស្មៅស្ម មិនប្រឡាក់ដោយឈាម មិនប្រឡាក់ដោយខ្លះ មិនប្រឡាក់
 ដោយវត្ថុមិនស្អាត ណាមួយឡើយ ជាឧទាហរណ៍ស្មៅស្ម ។
 ម្ចាស់មានន្ទ ដូចកែវមណី ដែលគេដាក់លើកាសិកតស្រ្តី កែវមណីមិន
 បានប្រឡាក់កាសិកតស្រ្តី ទាំងកាសិកតស្រ្តីក៏មិនប្រឡាក់កែវមណីឡើយ
 ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះហេតុវត្ថុទាំងពីរនោះ ជាប់ស្អាតដូច
 គ្នា សេចក្តីនេះយ៉ាងណា ម្ចាស់មានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាក
 ផ្ទៃមាតា ក៏ចេញមក ស្អាតរិសេស មិនប្រឡាក់ដោយទឹកអិលមិន
 ប្រឡាក់ដោយស្មៅស្ម ។ បេ ។ មិនប្រឡាក់ដោយវត្ថុមិនស្អាតណាមួយ
 ឡើយ ជាឧទាហរណ៍ស្មៅស្ម ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង
 ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយត្ថកធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ព័ន្ធសកំ

(២៤) សម្មា មេតំ កន្តេ កតវតោ សុតំ
 សម្មា បដិគ្គហិតំ យទា អានន្ទ ពោធិសត្តោ
 មាតុ កុច្ឆិមា ជិត្តមតិ ទ្វេ ឧទកស្ស ធារា
 អន្តលក្ខំ ឆាតុក្កន្តំ ឯកា សីតស្ស ឯកា
 ឧល្លាស្ស យេន ពោធិសត្តស្ស ឧទកកិច្ចំ ករោតិ^(១)
 មាតុ ចាតិ ។ យម្បំ កន្តេ ។ បេ ។ ននម្បហំ
 កន្តេ កតវតោ អច្ឆរិយំ អត្ថតជ្ជំ ជារមិ ។

(២៥) សម្មា មេតំ កន្តេ កតវតោ សុតំ សម្មា
 បដិគ្គហិតំ សម្បតិជ្ជាតោ អានន្ទ ពោធិសត្តោ
 សមេហិ ចារទេហិ បឋវិយំ^(២) បតិជ្ជហិតា ឧត្តរាភិមុខោ
 សត្តបទីតិហារេន គច្ឆតិ សេតម្ហិធរត្ត អនុហរិមារេ^(៣)
 សព្វា ច ទិសា វិលោកេតិ អាសភិញ្ច វាចំ ភាសតិ
 អត្តោបាមស្មិ លោកស្ស ជេដ្ឋោបាមស្មិ លោកស្ស

១ ឧ. ករោតិ។ ២ ឧ. បថិវិយន្តិ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. អនុវិមារេ ។ ម. អនុភារិយារេ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថាបនៈ

(៤៤) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ ក្នុងទីចំពោះព្រះកត្ត បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះកត្ត របស់ព្រះមាន ព្រះភាគថា ម្ចាស់អានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទៃមាតា មានធារទឹក ២ ហូរមកអំពីអាគាស គឺធារទឹកត្រជាក់ ១ ធារទឹកក្ដៅ ១ អ្នកផងក៏ធ្វើទំនក់ចិត្ត ជម្រះពោធិសត្វនឹងព្រះមាតា ដោយធារដែល ហូរមកនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជា អច្ឆរិយពុកធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៤៥) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានស្តាប់ ក្នុងទីចំពោះព្រះកត្ត បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះកត្ត របស់ព្រះមាន ព្រះភាគថា ម្ចាស់អានន្ទ ពោធិសត្វប្រសូតមកក្នុង ទ្រង់ប្រតិស្ថាន លើផែនដី ដោយព្រះបាទជ័យស្មី បែរព្រះកត្តទៅទិសខាងជើង ទ្រង់ ស្ដេចដោយព្រះបាទបាន ៧ ជំហាន កាលគេកំពុងបាំងស្លេតត្រឡាយ ទ្រង់ក្រឡេកមើលគ្រប់ទិសទាំងអស់ ទើបបញ្ចេញអាសកិវចនាថា អាត្មា អញ ជាកំពូលរបស់លោក អាត្មាអញ ជាបុគ្គលចម្បងជាងលោក

សុញ្ញតវត្ថុស្ស អន្ធរិយព្វតធម្មសុត្តេ មាតុកុច្ឆិទំពូមនំ

សេដ្ឋោមាមស្មិ លោកស្ស អយមន្តិមា ជាតិ នត្ថំនាជិ
 បុនព្វកោតិ ។ យម្បិ កន្លេ ។ បេ ។ ននម្បហំ កន្លេ
 កតវតោ អន្ធរិយំ អត្តតធម្មំ ជាបេមិ ។

(៤៦) សម្មទា មេតំ កន្លេ កតវតោ សុតំ សម្មទា
 បដិគ្គហិតំ យេនា អានន្ទ ពោជិសត្តោ មាតុ កុច្ឆិមា
 និត្តមតិ អថ សនេវតេ លោកេ សមារតេ
 សព្វាញ្ញតេ សស្សមណ្ឌពាញ្ញណិយា បដាយ សនេវ-
 មនុស្សាយ អប្បមាលោកា ឧទ្ធការេ ឌីកាសោ មាតុកតិ
 អតិក្កម្មេវ នេវនំ នេវនុការំ យាបិ តា លោ-
 កន្តវិកា អយា អសុវតា អន្ធការា អន្ធកា-
 រតិមិសា យត្ថបិមេ ចន្ទមសុវិយា វិមហិទ្ធិកា

សុញ្ញតវន្ត អច្ឆរិយត្ថកធម្មស្សត្រ ពោធិសត្វចេញចាកផ្ទៃមាតា

អាត្មាពញ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វលោក ជាតិទេវជាតិទីបំផុត
ឥឡូវនេះ មិនមានកត្តាដ៏ទៀតឡើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយ
ហេតុណា ។ បេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែល
ខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ឆរិយត្ថកធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៤៦) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបាន
ស្តាប់ក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ បានទទួលក្នុងទីចំពោះព្រះភ័ក្ត្រ របស់ព្រះ
មានព្រះភាគថា ម្ចាស់អានន្ទ កាលដែលពោធិសត្វ ចេញចាកផ្ទៃមាតា
មានពន្លឺភ្លឺស្វាងច្បាស់ រកប្រមាណមិនបាន កើតប្រាកដ ក្នុងលោក
ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក នឹងពពួកសត្វ ព្រមទាំង
សមណព្រាហ្មណ៍ នឹងមនុស្សជាសម្បត្តិទេព ព្រមទាំងមនុស្សដ៏សេស
ជាពន្លឺកន្លងបង្អស់ទៅវាទុក្ខភាព របស់ទេវតាទាំងឡាយ ឧកាសណាដែល
ចំហទេ មានក្នុងចន្លោះលោក ឥតមានអ្វីបាំងបាំង មានភ័ក្ត្រពន្លឺភ្លឺ
មួយទៀត ព្រះច័ន្ទ្រព្រះអាទិត្យទាំងនេះ សឹងមានប្លង់ច្រើនយ៉ាងនេះ

ឯវិមហានុភាវា អាភាយ ធានុកោន្តំ តត្ថបំ អប្បមា-
 ណោ ឧទ្ធការោ ឌីកាសោ ឆាតុក្កវតិ អតិក្កម្មេវ
 ទេវាធំ ទេវានុភាវំ យេបំ តត្ថ សត្តា ឧប្បជ្ជា តេបំ
 តេនោភាសេន អញ្ញមញ្ញំ សញ្ញានន្តំ អញ្ញេបិ តិវ ភោ
 សន្តំ សត្តា និព្វបបន្នាតិ អយំ ទោ^(១) ទសសហស្សំ
 លោកធាតុ សង្កម្មតិ សម្មកម្មតិ សម្មវេទតិ
 អប្បមាណោ ច ឧទ្ធការោ ឌីកាសោ លោកេ ឆាតុក្កវតិ
 អតិក្កម្មេវ ទេវាធំ ទេវានុភាវន្តំ ។ យម្បំ ភន្តេ ។ បេ ។
 នំទម្បហំ ភន្តេ ភក្កវតោ អច្ឆរិយំ អត្តតទម្មំ ជារមីតិ ។

[២៧] តស្មាតិហ ភំ អានន្ត នំទម្បំ តថាគតស្ស
 អច្ឆរិយំ អត្តតទម្មំ ជារហំ ។ នំអានន្ត តថាគតស្ស
 វិទិតា វេទនា ឧប្បជ្ជន្តំ វិទិតា ឧប្បជ្ជហន្តំ វិទិតា
 អត្តតំ តច្ឆន្តំ វិទិតា សញ្ញា... វិទិតា វិតក្កា ឧប្ប-
 ជ្ជន្តំ វិទិតា ឧប្បជ្ជហន្តំ វិទិតា អត្តតំ តច្ឆន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ឌសកៈ

មានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ផ្សាយពន្លឺទៅមិនដល់ ក្នុងទីឧកាសណា
 ពន្លឺភ្លឺស្វាងច្បាស់ រកប្រមាណមិនបាន កន្លងបង់នូវទេវទុក្ខភាពរបស់
 ទេវភាពាំងឡាយ ក៏កើតប្រាកដឡើងក្នុងទីឧកាសទាំងនោះ ពួកសត្វ
 ដែលកើតក្នុងទីនោះ ក៏ស្គាល់គ្នាទៅវិញទៅមក ដោយសារពន្លឺនោះថា
 អើហ្ន៎ មានពួកសត្វដទៃមកកើត ក្នុងទីនេះដែររឺ ។ លោកធាតុទាំង
 ១ ម៉ឺននេះ ក៏កម្រើករំពើកញាប់ញ័រ ឯពន្លឺភ្លឺស្វាងច្បាស់រកប្រមាណមិន
 បាន ក៏កើតប្រាកដឡើងក្នុងលោក ជាពន្លឺកន្លងបង់នូវទេវទុក្ខភាពរបស់
 ទេវភាពាំងឡាយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដោយហេតុណា ។ បេ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលខ្ញុំព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជា
 អច្ចរិយពួកធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

(៤៧) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់អានន្ទ ព្រោះហេតុ
 នោះ អ្នកចូរចំណាំទុក នូវហេតុនេះថាជាអច្ចរិយពួកធម៌ របស់ព្រះភាគ
 គត ក្នុងសាសនានេះចុះ ។ ម្ចាស់អានន្ទ តថាគត មានវេទនាកើតប្រាកដ
 តាំងនៅប្រាកដ ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅប្រាកដ សញ្ញា... វិតក្កៈ កើត
 ប្រាកដ តាំងនៅប្រាកដ ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅប្រាកដ ក្នុងលោកនេះ ។

សុព្វាគវត្តស្ស អច្ចរិយព្វធម្មសុត្តេ ភាសិតានិទន្តំ

ឥទម្បំ ទោ ភំ អាណន្ទ តថាគតស្ស អច្ចរិយំ អត្ត-
 តធម្មំ ជារមីតិ ។ យម្បំ កន្លេ ភគវតោ វិទិតា
 វេទនា ឧប្បជ្ឈន្តិ វិទិតា ឧបជ្ឈហន្តិ វិទិតា អត្តត្ថ-
 តច្ចន្តិ ។ វិទិតា សញ្ញា... វិទិតា វិតក្កា ឧប្បជ្ឈន្តិ
 វិទិតា ឧបជ្ឈហន្តិ វិទិតា អត្តត្ថ តច្ចន្តិ ។ ឥទម្បំ ហំ
 កន្លេ ភគវតោ អច្ចរិយំ អត្តតធម្មំ ជារមីតិ ។ ឥទ-
 មវោ ច អាយស្មា អាណន្ទោ ។ សមនុញ្ញោ សត្វា
 អហោសិ ។ អត្តមនា^(១) តេ ភិក្ខុ អាយស្មតោ
 អាណន្ទស្ស ភាសិតំ អភិនន្តិ ។

អច្ចរិយព្វធម្មសុត្តំ គតិយំ និព្វិតំ ។

១ ម. អត្តមនា ច ។

សុញ្ញតន្ត្រ អច្ចរិយត្ថតធម្មសូត្រ ការត្រេកអរចំពោះភាសិត

ម្ចាស់មានន្ទ ចូរអ្នកចំណាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ចរិយត្ថតធម៌ របស់
ព្រះគង្គតចុះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ មាន
វេទនាកើតប្រាកដ តាំងនៅប្រាកដ ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅប្រាកដ
ដោយហេតុណា ។ សញ្ញា... វិតក្កៈ កើតប្រាកដ តាំងនៅប្រាកដ
ដល់នូវកិរិយាអស់ទៅប្រាកដ ដោយហេតុណា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចម្រើន ហេតុនេះឯង ដែលឱ្យព្រះអង្គចំណាំទុក ថាជាអច្ចរិយត្ថត-
ធម៌ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះមានន្ទមានអាយុ បានពោលពាក្យ
នេះ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ពេញព្រះហឫទ័យ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មាន
ចិត្តត្រេកអរ រីករាយនឹងភាសិតរបស់ព្រះមានន្ទមានអាយុ ។

ចប់ អច្ចរិយត្ថតធម្មសូត្រ ទី ៣ ។

បត្តត្ថំ ពក្កលត្ថេរច្ឆរិយពុតសុត្ថំ^(១)

(៤៨) ឯវុទ្ធេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ អាយស្មា
ពក្កលោ រាជគហោ វិហារតិ វេទ្យវារេ កលន្ទកនិវា-
មេ ។ អថោ អថេលោ កស្សចោ^(២) អាយស្មតោ
ពក្កលស្ស បុរាណាតិហិសហាយោ យេនាយស្មា
ពក្កលោ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា អាយស្មតា
ពក្កលេន សន្និ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កមំ សា-
រាណីយំ វិតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ
និសីទ្ទោ ទោ អថេលោ កស្សចោ អាយស្មន្តំ
ពក្កលំ ឯតទកោច កីវចិរំ បព្វជិតោសិ អារុសោ
ពក្កលាតិ ។ អសីតិ មេ អារុសោ វស្សានិ បព្វ-
ជិតស្សាតិ ។ វមេហិ បន តេ អារុសោ ពក្កល
អសីតិយា វស្សហិ កតិក្ខត្តំ មេទុំនោ នម្មោ
បដិសេវិតោតិ ។

១ ឧ. ពក្កលសុត្តន្តំ ទិស្សតិ ។ ម. ពក្កលត្ថេរស្ស អច្ឆរិយសុត្ថំ ។ ២ ឧ. ម. អចេលកស្ស-
ចោ ។

ពាក្យលម្អើរឬរិយព្យាបាទសូត្រ ទី ៤

(៤៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះពាក្យៈ

មានអាយុ នៅក្នុងវត្តវេទ្យវន្ត ជាកលន្ទកនិវាសន្តាន ជិតក្រុងរាជ-

គ្រឹះ ។ សម័យនោះឯង អរិយ ឈ្មោះកស្យប ជាសំឡាញ់របស់

ព្រះពាក្យៈមានអាយុ ក្នុងកាលនៅជាគ្រហស្ថតីដើម បានចូលទៅរក

ព្រះពាក្យៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយពាក្យរក់តាក់

សំណេះសំណាល ទៅរកព្រះពាក្យៈមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យសំណេះ

សំណាល នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ទើបអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

លុះអរិយកស្យបអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏សួរព្រះពាក្យៈមានអាយុ

ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះពាក្យៈមានអាយុ លោកម្ចាស់បួសយូរប៉ុន្មាន

ឆ្នាំហើយ ។ ព្រះពាក្យៈឆ្លើយថា អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ ។

អរិយកស្យបសួរទៀតថា បពិត្រព្រះពាក្យៈមានអាយុ ចុះ ៨០ វស្សា

នេះ លោកសេពមេប៉ុនប៉ុនប៉ុនដង ។

សុត្តន្តបិដក ពុល្លោកបិដក ឧបសគ្គសុត្តន្ត អដ្ឋវិមក

(២៩) ន ខោ មំ អាវុសោ កស្សប ឯវំ បុច្ឆិតតំ
 នំមេហំ បន តេ អាវុសោ តត្តិល អសីតិយា វស្សហំ
 កតិក្ខត្តំ មេដុនោ បដិសេវិតោតិ ឯវំញា ខោ មំ អាវុ-
 សោ កស្សប បុច្ឆិតតំ នំមេហំ បន តេ អាវុសោ
 តត្តិល អសីតិយា វស្សហំ កតិក្ខត្តំ កាមសញ្ញា
 ឧប្បន្នបុញ្ចតិ ។ អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្វជិតស្ស
 ធាកិជាធាមិ កាមសញ្ញា ឧប្បន្នបុញ្ចតិ^(១) ។
 យម្បាយស្មា តត្តិលោ អសីតិយា វស្សហំ ធាកិ-
 ជាធាតិ កាមសញ្ញា ឧប្បន្នបុញ្ចតំ ននម្បិ មយំ អា-
 យស្មតោ តត្តិលស្ស អច្ឆរិយំ អត្តតធម្មំ ធារេម ។
 អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្វជិតស្ស ធាកិជាធាមិ
 ព្យាបាទសញ្ញា... វិហីសាសញ្ញា ឧប្បន្នបុញ្ចតំ ។ យម្បា-
 យស្មា តត្តិលោ អសីតិយា វស្សហំ ធាកិជាធាតិ
 វិហីសាសញ្ញា ឧប្បន្នបុញ្ចតំ ននម្បិ មយំ អាយស្មតោ
 តត្តិលស្ស អច្ឆរិយំ អត្តតធម្មំ ធារេម ។

១ ឧ. ម. ឥតិសុត្តោ នត្ថិ ។

សុត្តន្តបិដក ពុល្លេច្ឆិយត្ថកសូត្រ សេចក្តីអសារ្យ

(៤៩) ម្ចាស់អាវុសោកស្សប អ្នកកុំសួរអាត្មាថា បពិត្រព្រះ

ពក្កលៈមានអាយុ ចុះ ៨០ វស្សានេះ លោកសេតមេថុនប៉ុន្មានដង

យ៉ាងនេះឡើយ ម្ចាស់អាវុសោកស្សប អ្នកត្រូវសួរអាត្មាថា បពិត្រព្រះ

ពក្កលៈមានអាយុ ចុះ ៨០ វស្សានេះ កាមសញ្ញារបស់លោកធ្លាប់កើត

ប៉ុន្មានដង យ៉ាងនេះវិញ ។ ម្ចាស់អាវុសោ អាត្មាបួស ៨០ វស្សា

ហើយ អាត្មាមិនដែលមានកាមសញ្ញាកើតឡើងទេ ។ ព្រះពក្កលៈមាន

អាយុ មិនដែលមានកាមសញ្ញាកើតឡើងអស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយ

ហេតុណា យើងខ្ញុំចំណាំទុក នូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយត្ថកធម៌ របស់

ព្រះពក្កលៈមានអាយុ ។ ម្ចាស់អាវុសោ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ

អាត្មាមិនដែលមានព្យាបាទសញ្ញា... មិនដែលមានវិហឹសាសញ្ញា កើត

ឡើងទេ ។ ព្រះពក្កលៈមានអាយុ មិនដែលមានវិហឹសាសញ្ញា កើត

ឡើង អស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចំណាំទុកនូវ

ហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយត្ថកធម៌ របស់ព្រះពក្កលៈមានអាយុ ។

[៥០] អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្វជិតស្ស
 ធាកិជាធាមិ កាមវិតក្កំ ឧប្បន្នបុព្វំ ។ យម្បាយស្មា
 តក្កុលោ អសីតិយា វស្សេហិ ធាកិជាធាតិ កាមវិ-
 តក្កំ ឧប្បន្នបុព្វំ នំទម្ងំ មយំ អាយស្មតោ តក្កុ-
 លស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ជារេម ។ អសីតិ មេ
 អាវុសោ វស្សានិ បព្វជិតស្ស ធាកិជាធាមិ ព្យាបាទវិ-
 តក្កំ... វិហីសាវិតក្កំ ឧប្បន្នបុព្វំ ។ យម្បាយស្មា តក្កុ-
 លោ អសីតិយា វស្សេហិ ធាកិជាធាតិ វិហីសាវិតក្កំ
 ឧប្បន្នបុព្វំ នំទម្ងំ មយំ អាយស្មតោ តក្កុលស្ស
 អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ ជារេម ។

[៥១] អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្វ-
 ជិតស្ស ធាកិជាធាមិ តហបតិចីវំ សាទិតា ។
 យម្បាយស្មា តក្កុលោ អសីតិយា វស្សេហិ
 ធាកិជាធាមិ តហបតិចីវំ សាទិតា នំទម្ងំ មយំ
 អាយស្មតោ តក្កុលស្ស អច្ឆរិយំ អព្ភុតធម្មំ
 ជារេម ។ អសីតិ មេ អាវុសោ វស្សានិ បព្វជិតស្ស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ការៈ

(៥០) ម្ចាស់អាវុសោ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ អាត្មាមិនដែលមានកាមវិតក្កៈ កើតឡើងទេ ។ ព្រះពុទ្ធលះមានអាយុ មិនដែលមានកាមវិតក្កៈកើតឡើង អស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចំណាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ចរិយពុតធម៌ របស់ព្រះពុទ្ធលះ មានអាយុ ។ ម្ចាស់អាវុសោ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ អាត្មាមិនដែលមានព្យាបាទវិតក្កៈ... មិនដែលមានវិហឹសាវិតក្កៈ កើតឡើងទេ ។ ព្រះពុទ្ធលះមានអាយុ មិនដែលមានវិហឹសាវិតក្កៈ កើតឡើងអស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចំណាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ចរិយពុតធម៌របស់ព្រះពុទ្ធលះមានអាយុ ។

(៥១) ម្ចាស់អាវុសោ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ អាត្មាមិនធ្លាប់ក្រេកអរ នឹងគហបតីបីវរទេ ។ ព្រះពុទ្ធលះមានអាយុ មិនធ្លាប់ក្រេកអរនឹងគហបតីបីវរ អស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំ ចំណាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ចរិយពុតធម៌ របស់ព្រះពុទ្ធលះមានអាយុ ។ ម្ចាស់អាវុសោ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ

សុញ្ញតវន្តស្ស ពក្កលន្ទេរ្យយន្តតសុត្តេ អច្ឆរិយតា

ឆាកិជាឆាមិ សត្តន ចីវរំ និទ្ទិតា... ឆាកិជាឆាមិ
 សុចិយា ចីវរំ សិព្វិតា... ឆាកិជាឆាមិ រជនាយ ចីវរំ
 រជិតា... ឆាកិជាឆាមិ កបិនេ ចីវរំ សិព្វិតា...
 ឆាកិជាឆាមិ ស្សតហ្មចារីនំ ចីវរកម្មំ វិចារិតា...
 ឆាកិជាឆាមិ និមន្តនំ សាទិតា... ឆាកិជាឆាមិ
 ឯវរុបំ ចិត្តំ ឧប្បន្នបុត្វំ អហោ វត មំ កោចិ
 និមន្តេយ្យាតិ ។ បេ ។ ឆាកិជាឆាមិ អន្តរយរេ
 និសីទិតា... ឆាកិជាឆាមិ អន្តរយរេ កុញ្ញិតា... ឆាកិជា-
 ឆាមិ មាតុត្តាមស្ស អនុត្យញ្ញនសោ និមិត្តំ តហោតា...
 ឆាកិជាឆាមិ មាតុត្តាមស្ស ធម្មំ នេសិតា អន្តមសោ
 ចតុប្បនម្យំ តាមំ... ឆាកិជាឆាមិ ភិក្ខុន្ធបស្សយំ ឧ-
 បសង្កមិតា... ឆាកិជាឆាមិ ភិក្ខុនិយា ធម្មំ នេសិតា...
 ឆាកិជាឆាមិ សិក្ខុមាឆាយ ធម្មំ នេសិតា...
 ឆាកិជាឆាមិ សាមណេរិយា ធម្មំ នេសិតា... ឆា-
 កិជាឆាមិ បព្វាជេតា... ឆាកិជាឆាមិ ឧបសម្មា-
 នេតា... ឆាកិជាឆាមិ និស្សយំ នេតា... ឆាកិជាឆាមិ

សុញ្ញតវេទ ពក្កលន្តោរជ័យន្តតសូត្រ សេចក្តីអស្ចារ្យ

អាត្មាមិនធ្លាប់កាត់ចំវែរ ដោយកាំបិតទេ... អាត្មាមិនធ្លាប់ដេរចំវែរដោយ
មូលទេ... មិនធ្លាប់ជ្រលក់ចំវែរ ដោយគ្រឿងជ្រលក់ទេ... មិនធ្លាប់
ដេរចំវែរលើឈើស្នឹងទេ... មិនធ្លាប់ចាត់ចែងចំវែរកម្ម របស់សព្វហ្មតារី-
បុគ្គលទាំងឡាយទេ... មិនធ្លាប់ក្រេតកអ្នកនឹងការនិមន្តន៍ទេ... មិនធ្លាប់មាន
គំនិតកើតឡើងថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ បុគ្គលណាមួយ គប្បីមកនិមន្ត
អញទេ ។ បេ ។ អាត្មាមិនដែលអង្គុយក្នុងចន្លោះផ្ទះទេ... មិនដែលឆាន់
ក្នុងចន្លោះផ្ទះទេ... មិនដែលកាន់យកនិមិត្ត របស់មាតុត្រាមដោយ
អនុញ្ញាតនោះទេ... មិនដែលសំដែងធម៌ដល់មាតុត្រាម ដោយហោចទៅ
សូម្បីត្រឹមតែគាថា ៤ បទទេ... មិនដែលចូលទៅកាន់សំណាក់ភិក្ខុនី
ទេ... មិនដែលសំដែងធម៌ដល់ភិក្ខុនីទេ... មិនដែលសំដែងធម៌ ដល់
សិក្ខុមាតាទេ... មិនដែលសំដែងធម៌ ដល់សាមណេរីទេ... មិនដែល
បំបួសទេ... មិនដែលឲ្យទេបសម្បទាទេ... មិនដែលឲ្យនិស្ស័យទេ...

សាមណេវំ ឧបដ្ឋាបេតា... នាភិជាតាមិ ជន្លាយេ
 នហាយិតា... នាភិជាតាមិ ចុណ្ណេន នហាយិតា..
 នាភិជាតាមិ សុទ្ធច្បាចារិតត្ថបរិតម្មំ សាទិតា...
 នាភិជាតាមិ អាតាធំ ឧប្បន្នបុព្វំ អន្តមសោ កន្ធិហន-
 បត្តម្យំ... នាភិជាតាមិ ភេសជ្ឈំ បរិហរិតា អន្តមសោ
 ហរិតក៏ឡាម្យំ... នាភិជាតាមិ អបស្សេនកំ អបស-
 យិតា... នាភិជាតាមិ សេយ្យំ កប្បេតា ។ យម្បាយ-
 ដ្ឋា ពត្តិលោ អសីតិយា វស្សហិ នាភិជាតាមិ
 សេយ្យំ កប្បេតា ននម្យំ មយំ អាយស្មតោ ពត្តិ-
 លស្ស អច្ឆរិយំ អត្ថតទម្មំ ជាវេម ។

[៥២] អសីតិមេ អាវុសោ វស្សានិ បព្វជិតស្ស
 នាភិជាតាមិ តាមន្តសេនាសនេ វស្សំ ឧបគន្ធា ។
 យម្បាយដ្ឋា ពត្តិលោ អសីតិយា វស្សហិ នាភិជា-
 តាមិ តាមន្តសេនាសនេ វស្សំ ឧបគន្ធា ននម្យំ
 មយំ អាយស្មតោ ពត្តិលស្ស អច្ឆរិយំ អត្ថតទម្មំ
 ជាវេម ។ សត្តាហមេវ ចោ អហំ អាវុសោ
 សារណោ^(១) វដ្ឋបិណ្ឌំ កុញ្ញំ អថ អដ្ឋមិយំ

១ ឧ. សាណោ ។ អដ្ឋកថាយំ សាណាតិ ជាថោ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសកៈ

មិនដែលឲ្យសាមណេរបម្រើទេ... មិនដែលស្រាប់កាយ ក្នុងផ្ទះសម្រាប់
 កម្មកាយទេ... មិនដែលស្រាប់កាយ ដោយគ្រឿងលំអិតទេ... មិន
 ដែលត្រេកអរនូវការគិតច្របាច់ខ្លួន របស់សព្វហូចារីបុគ្គលទេ... មិន
 ដែលមានភាពធាតុភ័យខ្លាច ដោយហោចទៅ សូម្បីតែដំណូចពិសទេ...
 មិនដែលថែរក្សាថ្នាំទុក ដោយហោចទៅ សូម្បីតែចំណិតផ្លូវស្រមៃទេ...
 មិនដែលផ្អែកបង្អែកទេ... មិនដែលដេកទេ ។ ព្រះពុទ្ធក្នុងមានអាយុ
 មិនដែលដេក អស់ ៨០ វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំ
 ចាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយពុតធម៌ របស់ព្រះពុទ្ធក្នុងមានអាយុ ។

(៥២) ម្នាលអាវុសោ អាត្មាបួស ៨០ វស្សាហើយ អាត្មាមិន
 ដែលចូលវស្សា ក្នុងទីសេនាសនៈ ក្នុងស្រុកទេ ។ ព្រះពុទ្ធក្នុងមាន
 អាយុ មិនដែលចូលវស្សា ក្នុងទីសេនាសនៈ ក្នុងស្រុក អស់ ៨០
 វស្សាហើយ ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ឆរិយ
 ពុតធម៌ របស់ព្រះពុទ្ធក្នុងមានអាយុ ។ ម្នាលអាវុសោ អាត្មាប្រកប
 ដោយកិលេស ឆាន់បិណ្ឌបាតរបស់អ្នកដែនតែ ៧ ថ្ងៃ លុះដល់ថ្ងៃទី ៨

សុត្តន្តបិដក ពុល្លោក្ខន្ធម្បត្តិសុត្តេ អដ្ឋវិយា

អញ្ញា ឧទទាទិ ។ យម្បាយស្មា តក្កិលោ សត្តាហមេវ
សារណោ រដ្ឋបិណ្ឌំ កុញ្ញំ អថ អដ្ឋមិយំ អញ្ញា
ឧទទាទិ ឥទម្បំ មយំ អាយស្មតោ តក្កិលស្ម
អច្ឆរិយំ អត្ថតទម្គំ ធារេម ។

(៥៣) លកេយ្យហំ អារុសោ តក្កិល សមស្មី
ធម្មវិជយេ បព្វជ្ជំ លកេយ្យំ ឧបសម្ពន្ធនំ ។ អ-
លត្ថ ទោ អថេលោ កស្សនោ សមស្មី ធម្មវិជយេ
បព្វជ្ជំ អលត្ថ ឧបសម្ពន្ធនំ ។ អចិរ្យបសម្ពន្ធនោ ទោ
បធាយស្មា កស្សនោ ឯកោ វ្យបកដ្ឋោ អប្ប-
មត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហារន្តោ នចិរស្សេវ យ-
ស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ អតារស្មា អនករិយំ
បព្វជ្ជនំ តទទុត្ថំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសានំ និដ្ឋេវ
ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា ឧបសម្ពន្ធនំ វិហាសិ
ធិណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ
ធាបរំ ឥត្តត្តាយាតិ អត្ថញ្ញាសិ ។ អញ្ញតរោ ទោ
បធាយស្មា កស្សនោ អរហតំ អហោសិ ។

សុញ្ញតវត្ថុ ពក្កលតោរិយ្យតសូត្រ សេចក្តីអស្ចារ្យ

អរហត្តផលកំភើតឡើង ។ ព្រះពក្កលៈមានអាយុ ប្រកបដោយកិលេស
ឆាន់បិណ្ឌបាតរបស់អ្នកដែលនៅ ៧ ថ្ងៃ លុះដល់ថ្ងៃទី ៨ អរហត្តផលកំភើត
ឡើង ដោយហេតុណា យើងខ្ញុំចាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ចរិយពូតធម៌
របស់ព្រះពក្កលៈមានអាយុ ។

(៥៣) បពិត្រព្រះពក្កលៈមានអាយុ ខ្ញុំគប្បីបាននូវបព្វជ្ជា គប្បី
បាននូវទេវសម្បទា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ អរហត្តផលកំភើត បាននូវ
បព្វជ្ជា បាននូវទេវសម្បទា ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ លុះព្រះកស្សបមានអាយុ
បានទេវសម្បទា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ចៀសចេញទៅតែម្នាក់ឯង ជាអ្នកមិន
ប្រមាទ មានព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន
កុលបុត្រទាំងឡាយចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសក្នុងផ្នួសដោយប្រពៃ ដើម្បី
ប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌ណា ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវអនុត្តរធម៌នោះ
ដែលជាទីបំផុតនៃព្រហ្មចរិយៈ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ទុតិយ ចំពោះខ្លួនឯងក្នុង
បច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ វម៌នដឹងថា ជាភិ
ក្ខុសហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ច
អាត្មាអញ បានធ្វើរួចហើយ មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
សោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំង
ឡាយ ព្រះកស្សបមានអាយុ ក៏ជាព្រះអរហន្ត ១ រូបដែរ ។

[៥៤] អថោ អាយស្មា តត្ថុលោ អថរេន
សមយេន អនាបុរណំ អនាយ វិហារេន វិហារំ
ឧបសង្កម្ភិតា ឯវមាហ អភិក្កមថាយស្មុត្តោ អភិក្ក-
មថាយស្មុត្តោ អដ្ឋ មេ បរិនិព្វានំ កវិស្សត្ថិតិ ។
យម្បាយស្មា តត្ថុលោ អនាបុរណំ អនាយ វិហា-
រេន វិហារំ ឧបសង្កម្ភិតា ឯវមាហ អភិក្កមថា-
យស្មុត្តោ អភិក្កមថាយស្មុត្តោ អដ្ឋ មេ បរិនិព្វានំ
កវិស្សត្ថិតិ ននម្បិ មយំ អាយស្មុតោ តត្ថុលស្ស
អច្ឆរិយំ អត្តតធម្មំ ជាវេម ។

[៥៥] អថោ អាយស្មា តត្ថុលោ មជ្ឈេ ភិក្ខុ-
សង្ឃស្ស និសិន្នកោវ បរិនិព្វាយំ ។ យម្បាយស្មា
តត្ថុលោ មជ្ឈេ ភិក្ខុសង្ឃស្ស និសិន្នកោ បរិនិព្វា-
យំ ននម្បិ មយំ អាយស្មុតោ តត្ថុលស្ស អច្ឆរិយំ
អត្តតធម្មំ ជាវេមាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្កៈ

(៥៤) លុះសម័យជាខាងក្រោយមក ព្រះពាក្យល្អៈ មានអាយុ កាន់យកកូនសោ ចេញអំពីវិហារ ចូលទៅកាន់វិហារ ហើយពោល ពាក្យយ៉ាងនេះថា សូមលោកមានអាយុទាំងឡាយ ថយចេញទៅសិន សូមលោកមានអាយុទាំងឡាយ ថយចេញទៅសិន ខ្ញុំនឹងបរិនិព្វាន ក្នុងវិថីនេះ ។ ព្រះភិក្ខុប្រពោលថា ព្រះពាក្យល្អៈមានអាយុ បានកាន់ យកកូនសោ ចេញអំពីវិហារ ចូលទៅកាន់វិហារ ហើយពោលយ៉ាងនេះ ថា សូមលោកមានអាយុទាំងឡាយ ថយចេញទៅសិន សូមលោក មានអាយុទាំងឡាយ ថយចេញទៅសិន ខ្ញុំនឹងបរិនិព្វាន ក្នុងវិថីនេះ ដោយហេតុណា ខ្ញុំចាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ចរិយព្វតធម៌ របស់ព្រះ ពាក្យល្អៈមានអាយុ ។

(៥៥) ឯព្រះពាក្យល្អៈមានអាយុ អង្គុយបរិនិព្វាន ក្នុងទីកណ្តាល ភិក្ខុសង្ឃ ។ ព្រះពាក្យល្អៈមានអាយុ អង្គុយបរិនិព្វាន ក្នុងទីកណ្តាល ភិក្ខុសង្ឃ ដោយហេតុណា ខ្ញុំចាំទុកនូវហេតុនេះ ថាជាអច្ចរិយព្វតធម៌ របស់ព្រះពាក្យល្អៈមានអាយុ ។

ចប់ ពាក្យល្អៈច្បើយព្វតសូត្រ ទី ៤ ។

បញ្ចម៍ ទន្ធក្ខមិស្ថតំ

[៥៦] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
រាជគហោ វិហារតិ វេទ្យវនេ កលន្ទកណ្ឌិវេ ។ តេន
ទោ បន សមយេន អចិវវតោ សមណុទ្ទេសោ អ-
រញ្ញោ កុដិកាយំ វិហារតិ ។ អថទោ ជយសេនោ
រាជកុមារោ ជន្មវិហារំ អនុចន្ទមមាណោ អនុវិចារមាណោ
យេន អចិវវតោ សមណុទ្ទេសោ តេនុបសន្តមិ ឧប-
សន្តមិត្ថា អចិវវតេន សមណុទ្ទេសេន សន្និ សម្មោ-
ទិ សម្មោទន្តយំ កថំ សារាណិយំ វីតិសារេត្ថា ឯ-
កម្មន្តំ និសីទិ ។

[៥៧] ឯកមន្តំ និសិទ្ធោ ទោ ជយសេនោ រាជ-
កុមារោ អចិវវតំ សមណុទ្ទេសំ ឯតទរោច សុតំ មេតំ
កោ អត្ថវេស្សនេ នេន ភិក្ខុ អប្បមត្តោ អាតាបិ
បហិតតោ វិហារតោ ដុសេយ្យ ចិត្តស្ស ឯកត្ថតន្តំ ។

ទំនៀមទម្លាប់ ទី ៥

[៥៦] ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តវៀរ ជាកលន្ទកន្លែងបស្ចាន ជិត
ក្រុងរាជគ្រឹះ ។ សម័យនោះ សមណុទ្ទេស ឈ្មោះអចារ្យវត្ត ទៅក្នុង
ក្រុងជិតព្រៃ ។ គ្រានោះឯង រាជកុមារព្រះនាមជយសេន^(១) ស្តេចយាង
ទៅមកៗ ដើម្បីសម្រួលព្រះផង្សា បានចូលទៅរកអចារ្យវត្តសមណុទ្ទេស
លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យរាក់ទាក់សំណេះសំណាលទៅរក
អចារ្យវត្តសមណុទ្ទេស លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែល
គួររលឹកហើយ ក៏គង់ក្នុងទីសមគួរ ។

[៥៧] លុះជយសេនរាជកុមារ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ បាន
ពោលនឹងអចារ្យវត្តសមណុទ្ទេស ដូច្នេះថា បពិត្រអគ្គិវេស្សនៈដ៏ចម្រើន
ខ្ញុំបានឮមកថា ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រហែសធូស មាន
ព្យាយាមផុតកម្លៅកំលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន គប្បី
បាននូវចិត្តជាឯកគ្គតា (ចិត្តដែលមានការម្នាក់តែមួយ) មែនឬ ។

១ ជាព្រះរាជទេវសរបស់ព្រះបាទព្រិម្ពិសារ ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

ឯវមេតំ រាជកុមារ ឯវមេតំ រាជកុមារ វេទ ភិក្ខុ
 អប្បមត្តោ អាតាប័ បហិតត្តោ វិហារន្តោ ដុសេយ្យ
 ចិត្តស្ស ឯកត្តតន្តំ ។ សាធុ មេ កវំ អត្តវេស្សនោ
 យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ នេសេត្តតិ ។

(៥៨) ន ខោ តេ អហំ រាជកុមារ សក្កោមិ
 យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ នស្សេតុំ អហព្វារហំ
 តេ រាជកុមារ យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ
 នេសេយ្យំ ត្វញ្ច មេ កាសិតស្ស អត្តំ ន អាជ្ជា-
 នេយ្យាសិ សោ មមស្ស កិលមថោ សា មមស្ស
 វិហាសាតិ ។ នេសេតុ មេ កវំ អត្តវេស្សនោ យ-
 ថាសុតំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ អប្បវេនាមហំ ភោតោ
 អត្តវេស្សនស្ស កាសិតស្ស អត្តំ អាជ្ជានេយ្យន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសកៈ

អចរិតសមណុទ្ទេសតបថា ថ្វាយព្រះពរព្រះរាជកុមារ ការណ៍⁺នុ៎ះយ៉ាង
 ហ្នឹងហើយ ថ្វាយព្រះពរព្រះរាជកុមារ ការណ៍⁺នុ៎ះ យ៉ាងហ្នឹងហើយ
 ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនប្រហែសធ្វេស មានព្យាយាមដុតកម្លៅ
 កិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅរកព្រះនិព្វាន គប្បីបាននូវចិត្តជាឯកគុតា
 មែន ។ ជយសេនរាជកុមារតបថា ខ្ញុំសូមអភ័រិ សូមអគ្គិវេស្សនៈដ៏ចម្រើន
 សំដែងធម៌តាមទំនងដែលលោកបានស្តាប់ បានរៀនមក ប្រាប់ខ្ញុំផង ។

(៥៨) អចរិតសមណុទ្ទេសពោលថា ថ្វាយព្រះពរព្រះរាជ-
 កុមារ អាត្មាភាព មិនអាចនឹងសំដែងធម៌ តាមទំនង ដែលបាន
 ស្តាប់ បានរៀនមក ថ្វាយទ្រង់បានទេ ទោះបីអាត្មាភាព សំដែងធម៌
 តាមទំនង ដែលបានស្តាប់ បានរៀនមកថ្វាយទ្រង់ ក៏ទ្រង់យល់នូវ
 សេចក្តីនៃកាសិក របស់អាត្មាភាពពុំបាន អាត្មាភាព មុខជានឹងមាន
 សេចក្តីលំបាកនោះ អាត្មាភាព មុខជានឹងមានសេចក្តីនឿយហត់នោះ
 (ឥតអំពើ) ។ សូមអគ្គិវេស្សនៈដ៏ចម្រើន សំដែងធម៌ តាមទំនង
 ដែលបានស្តាប់ បានរៀនមក ប្រាប់ខ្ញុំ ហើយធ្វើដូចម្តេច ឲ្យខាង
 តែខ្ញុំបានយល់សេចក្តីនៃកាសិក របស់អគ្គិវេស្សនៈដ៏ចម្រើនផង ។

សុញ្ញតន្ត្រស្ស ទន្ធកូមិសុត្តេ រាជន្តបបង្គមនំ

នេសេយ្យំ ចោ តេ អហំ រាជកុមារ យថាសុតំ
 យថាបរិយត្តំ ធម្មំ សចេ មេ ត្វំ ភាសិតស្ស អត្ថំ
 អាជានេយ្យាសិ វេច្ឆនំ កុសលំ ឆោ ចេ មេ
 ត្វំ ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានេយ្យាសិ យថាសកេ
 តិដ្ឋេយ្យាសិ ន មំ តត្ថ ឧត្តរី បដិបុច្ឆេយ្យាសីតិ ។
 នេសេតុ មេ កវំ អត្ថវេស្សនោ យថាសុតំ យថា-
 បរិយត្ថំ ធម្មំ សចេ អហំ ភោតោ អត្ថវេស្សនស្ស
 ភាសិតស្ស អត្ថំ អាជានេយ្យាមិ^(១) វេច្ឆនំ កុសលំ
 ឆោ ចេ អហំ ភោតោ អត្ថវេស្សនស្ស ភាសិតស្ស
 អត្ថំ អាជានេយ្យាមិ យថាសកេ តិដ្ឋេយ្យាមិ ឆាហំ
 តត្ថ កវន្តំ អត្ថវេស្សនំ ឧត្តរី បដិបុច្ឆេយ្យាសីតិ ។

(៥៩) អថចោ អថភោតោ សមណុទ្ទេសោ ជយ-
 សេនស្ស រាជកុមារស្ស យថាសុតំ យថាបរិយត្តំ
 ធម្មំ នេសេសិ ។ ឯវំ វុត្តេ ជយសេនោ រាជកុមារោ

សុញ្ញតវត្ថុ ទន្ធក្ខមិសូត្រ អចិរេតសមណុទ្ទេសចូលទៅក្នុងព្រះមានព្រះភាគ

បពិត្រព្រះរាជកុមារ អាត្មាភាព សូមសំដែងធម៌តាមទំនង ដែលបាន
 ស្តាប់ បានរៀនមក ថ្វាយទ្រង់ ប្រសិនបើទ្រង់យល់សេចក្តីនៃកាសិក
 របស់អាត្មាភាព ការយល់នេះ ជាការប្រពៃ តែបើទ្រង់មិនយល់សេចក្តី
 នៃកាសិករបស់អាត្មាភាពទេ សូមទ្រង់បិតនៅ ក្នុងការមិនយល់របស់
 ទ្រង់ដដែលចុះ ទ្រង់មិនគប្បីត្រឡប់សួរអាត្មាភាព ក្នុងសេចក្តីនោះតទៅ
 ទៀតឡើយ ។ សូមអត្ថិវេស្សនៈដ៏ចំរើន សំដែងធម៌តាមទំនង ដែល
 លោកបានស្តាប់ បានរៀនមក ប្រាប់ខ្ញុំចុះ បើខ្ញុំយល់សេចក្តីនៃកាសិក
 របស់អត្ថិវេស្សនៈដ៏ចំរើន ការដែលយល់នេះ ជាការប្រពៃ តែបើខ្ញុំមិន
 យល់សេចក្តីនៃកាសិក របស់អត្ថិវេស្សនៈដ៏ចំរើនទេ ខ្ញុំនឹងបិតនៅក្នុង
 ការមិនយល់របស់ខ្លួនដដែល ខ្ញុំមិនត្រឡប់សួរអត្ថិវេស្សនៈដ៏ចំរើន ក្នុង
 សេចក្តីនោះ តទៅទៀតទេ ។

(៥៩) លំដាប់នោះ អចិរេតសមណុទ្ទេស ក៏សំដែងធម៌
 តាមទំនងដែលបានស្តាប់ បានរៀនមក ថ្វាយដល់សេនាជកុមារ ។
 កាលបើអចិរេតសមណុទ្ទេស សំដែងដូច្នោះហើយ ដល់សេនាជកុមារ

អចិន្តវតំ សមណុទ្ទេសំ ឯតទិវោច អដ្ឋានមេតំ កោ
អត្ថវេស្សន អនុវត្តាសោ យំ ភិក្ខុ អប្បមត្តោ
អាតាបី បហិតត្តោ វិហារត្តោ ដុសេយ្យ ចិត្តស្ស
ឯកត្ថតន្តំ ។ អថខោ ជយសេនោ រាជកុមារោ អ-
ចិន្តវតស្ស សមណុទ្ទេសស្ស អដ្ឋានត្ថត្ថា^(១) បវេទេត្វា
ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ ។ អថខោ អចិន្តវតោ ស-
មណុទ្ទេសោ អចិន្តវត្តន្តោ ជយសេនេ រាជកុមារេ
យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ
អភិវទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្ទោ
ខោ អចិន្តវតោ^(២) សមណុទ្ទេសោ យាវតកោ អ-
ហោសិ ជយសេនេន រាជកុមារេន សន្និ កមា-
សល្លាហោ តំ សត្វំ ភគវតោ អាហោចេសិ ។

(៦០) ឯវំ វុត្តេ ភគវា អចិន្តវតំ សម-
ណុទ្ទេសំ ឯតទិវោច តំ កុត្តេត្ថ អត្ថវេស្សន
លត្តាយំ តំ នេត្តុម្មេន ញាតត្វំ នេត្តុម្មេន
ទដ្ឋត្វំ នេត្តុម្មេន បត្តត្វំ នេត្តុម្មេន សច្ចិកាតត្វំ

១ ឱ. អដ្ឋានត្ថា ។ ២ កត្តចិ អដ្ឋានំ ហេតុហេ អត្ថវេស្សនោចិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្កៈ

ក៏ពោលនឹងអចិន្តវេទនាសមណុទ្ទេស ដូច្នេះថា បពិត្រអគ្គិវេស្សនៈដ៏ចម្រើន
 ត្រង់ដែលថា ភិក្ខុជាអ្នកមិនប្រហែសឆ្ងោស មានព្យាយាមដុតកម្ដៅកិលេស
 មានចិត្តបញ្ជូនទៅក្រៅព្រះនិព្វាន គប្បីប្រាមនូវចិត្ត ជាឯកគ្គតា នេះមិនទំនង
 មិនមែនជាឧកាសទេ ។ លុះដយសេនរាជកុមារ ប្រកាសនូវហេតុ
 ដែលមិនមែនជាទំនង មិនមែនជាឧកាស របស់អចិន្តវេទនាសមណុទ្ទេស
 ហើយ ក៏ក្រោកអំពីអាសនៈស្ដេចចេញទៅ ។ កាលដែលដយសេន-
 រាជកុមារ ស្ដេចចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន អចិន្តវេទនាសមណុទ្ទេស ក៏ចូល
 ទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះ
 មានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ លុះអចិន្តវេទនាសមណុទ្ទេសអង្គុយ
 ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបទូលពាក្យចរចា ដែលខ្លួននិយាយនឹង
 ដយសេនរាជកុមារនោះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដោយសព្វគ្រប់ ។

(៦០) កាលអចិន្តវេទនាសមណុទ្ទេស ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងអចិន្តវេទនាសមណុទ្ទេសដូច្នេះថា ម្ចាស់អគ្គិ-
 វេស្សនៈ គុណជាគណៈដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីឃើញ
 ដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីដល់ដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយនេក្ខម្មៈ
 តើដយសេនរាជកុមារ នឹងប្រាមនូវគុណ ជាតនោះអំពីទីណា ក្នុងអត្តតាពានេះ

សុញ្ញតវត្ថុស្ស ទន្ធកម្មសុត្តេ ហត្ថវគ្គបទ

តំ វត្ថុ ជយសេនោ វជក្យមារោ កាមមជ្ឈេ វសន្តោ
 កាមេ បរិកុញ្ញន្តោ កាមវតក្កេហិ ខដ្ឋមារោ
 កាមបរិណុហោន បរិឧយ្យមារោ កាមបរិយេសនាយ
 ឧស្សុក្កោ ញស្សតិ វ ទត្ថតិ វ សច្ចំ វ
 ករិស្សត្ថតិ នេតំ ហំនំ វិជ្ជតិ ។

(២០) សេយ្យជាបិស្សុ អត្ថវេស្សន ទ្វេ ហត្ថទម្មា
 វ អស្សទម្មា វ តោទម្មា វ សុទន្តា សុវិជ្ជតា ។
 ទ្វេ ហត្ថទម្មា វ អស្សទម្មា វ តោទម្មា វ អទន្តា
 វ^(១) អវិជ្ជតា ។ តំ កី មញ្ញាសិ អត្ថវេស្សន យេ តេ
 ទ្វេ ហត្ថទម្មា វ អស្សទម្មា វ តោទម្មា វ សុទន្តា
 សុវិជ្ជតា អបិ នុ តេ ទន្តា ទន្ធការណំ
 តច្ឆេយ្យំ ទន្តា វ ទន្ធកម្មំ សម្មាបុណេយ្យន្តិ ។

១ ឧ. វេទោ នត្ថំ ។

សុញ្ញតវដ្ឋ ទន្ធកូមិសូត្រ ឧបមាដោយនិរិទ្ធិលទ្ធកូនាន

ព្រោះថាជយសេនាជកុមារ កំពុងនៅក្នុងកណ្តាលកាម កំពុងបរិភោគកាម
 កំពុងទំពាស្តីកាមវិតក្កៈ កំពុងរោលរលដោយសេចក្តីក្រហល់ក្រហាយ
 ព្រោះកាម ជាអ្នកទូល់ខ្យាយដើម្បីស្វែងរកកាម នឹងដឹង នឹងយល់ នឹង
 ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណជាតនោះ ដូចម្តេចកើត ពាក្យដូច្នេះនេះ មិន
 សមហេតុទេ ។

(៦១) ម្នាលអគ្គវេស្សនៈ ដូចសត្វពាហនៈ ២ ពួក គឺដំរីគ្រួរ
 ទូនាន សេះគ្រួរទូនាន ឬគោគ្រួរទូនាន ដែលគេកំពុងទូនានជិតបានល្អ ១
 ដែលគេទូនានបានល្អហើយ ១ ។ សត្វពាហនៈ ២ ពួក គឺដំរីគ្រួរទូនាន
 សេះគ្រួរទូនាន ឬគោគ្រួរទូនាន ដែលគេមិនទាន់ទូនាននៅឡើយ ១
 ដែលគេទូនានមិនទាន់បាន ១ ។ ម្នាលអគ្គវេស្សនៈ អ្នកយល់សេចក្តីនោះ
 ដូចម្តេច សត្វពាហនៈ ២ ពួកណា គឺដំរីគ្រួរទូនាន សេះគ្រួរទូនាន
 ឬគោគ្រួរទូនាន ដែលគេកំពុងទូនានជិតបានល្អ ១ ទូនានបានល្អហើយ ១
 ចុះពួកសត្វដែលគេកំពុងទូនាននោះ តើនឹងលុះតាមដង្កូវទូនានដែរឬ កាល
 បើទូនានហើយ តើនឹងដល់ថ្នាក់ ដែលគេធ្លាប់ទូនានដែរឬទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្ថក្ខសកំ

ឯវំ កន្តេ ។ យេ បនេតេ ទ្វេ ហត្ថិន្ទ្រា
 វា អស្សន្ទ្រា វា តោន្ទ្រា វា អន្តោ អវិជ្ជតា
 អបិ នុ តេ អន្តោ វា នន្តការណំ តច្ឆយ្យំ
 អន្តោវ នន្តភូមី សម្មាបុណ្ហយ្យំ សេយ្យថាបិ
 តេ ទ្វេ ហត្ថិន្ទ្រា វា អស្សន្ទ្រា វា តោន្ទ្រា
 វា សុន្តោ សុវិជ្ជតាតិ ។ នោ ហេតំ កន្តេ ។
 ឯវមេវ ទោ អត្ថវេស្សន យំ តំ នេត្តម្ពេន ញាតតំ
 នេត្តម្ពេន នដ្ឋតំ នេត្តម្ពេន បត្តតំ នេត្តម្ពេន
 សង្ខតាតតំ តំ វត ជយសេនោ វាជនុមារោ កាម-
 មជ្ឈេ វសន្តោ កាមេ បរិកុញ្ញាត្តោ កាមវិតក្កេហិ
 ឧជ្ឈមារោ កាមបរិប្បាហោន បរិឌ្ឍមារោ កាម-
 បរិយេសនាយ ឧស្សុត្តោ ញស្សតិ វា នត្តតិ វា
 សង្ខិ វា តាវស្សត្ថតិ នេតំ ហំនំ វិជ្ជតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

សូមទ្រង់ព្រះមគ្គាប្រាស យ៉ាងហ្នឹងហើយ ។ សត្វពាហនៈ ២ ពួក
 ណា គឺជីវគ្គទូន្មាន សេគ្គទូន្មាន ឬគោគ្គទូន្មាន ដែលគេមិនទាន់
 បានទូន្មាននៅឡើយ ១ ទូន្មានមិនទាន់បាន ១ ចុះសត្វពាហនៈដែលគេ
 មិនទាន់បានទូន្មាននៅឡើយនោះ ភើនឹងលុះតាមដង្ស្សនានដែរឬ កាល
 បើមិនបានទូន្មានហើយ ភើនឹងដល់ថ្នាក់ ដែលគេធ្លាប់ទូន្មាន ដូចសត្វ
 ពាហនៈ ២ ពួក គឺ ជីវគ្គទូន្មាន សេគ្គទូន្មាន ឬគោគ្គទូន្មាន ដែលគេ
 កំពុងទូន្មានជិតបានល្អ នឹងដែលគេទូន្មានបានល្អហើយនោះ ដែរឬទេ ។

សូមទ្រង់ព្រះមគ្គាប្រាស មិនដូច្នោះទេ ។ ម្នាលអគ្គវេស្សនៈ សេចក្តីនេះ
 មានទបមេយ្យដូចជា ដយសេនាជកុមារ ដែលកំពុងនៅក្នុងកណ្តាលកាម
 កំពុងបរិភោគកាម កំពុងទំពាស្តីកាមវិតក្កៈ កំពុងរោលរាលដោយសេចក្តី
 ក្រហល់ក្រហាយព្រោះកាម ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយដើម្បីស្វែងរកកាម នឹងដឹង
 នឹងយល់ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវគុណជាតិ ដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយ
 នេក្ខម្មៈ គប្បីយល់ដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីដល់ដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីធ្វើឲ្យជាក់
 ច្បាស់ដោយនេក្ខម្មៈ ដូចម្តេចបាន ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។

(៦២) សេយ្យថាបិ អត្ថិវេស្សន តាមស្ស វា
 និគមស្ស វា អវិទូរេ មហាបព្វតោ ។ តមេនំ ទ្វេ ស-
 ហាយកា តម្កា តាមា វា និគមា វា និក្ខមិត្តា ហត្ថ-
 វិលាជ្ឈកេន យេន សោ បព្វតោ តេនុបសង្កមេយ្យ
 ឧបសង្កមិត្តា ឯកោ សហាយកោ ហេដ្ឋាបព្វតទានេ
 តិដ្ឋេយ្យ ឯកោ សហាយកោ ឧបវិបព្វតំ អាភេ-
 ហេយ្យ ។ តមេនំ ហេដ្ឋាបព្វតទានេ បិតោ សហាយ-
 កោ ឧបវិបព្វតេ បិតំ សហាយកំ ឯវំ វេទេយ្យ យំ
 សម្ម កី ត្វំ បស្សសិ ឧបវិបព្វតេ បិតោតិ ។ សោ
 ឯវំ វេទេយ្យ បស្សមិ ចោ អហំ សម្ម ឧបវិបព្វតេ
 បិតោ អារម្មណេយ្យកំ វនរមណេយ្យកំ ភូមិ-
 រមណេយ្យកំ ទោត្តរណិរមណេយ្យកន្តិ ។ សោ
 ឯវំ វេទេយ្យ អដ្ឋានំ ចោ ឯតំ សម្ម អនុវត្តាសា-
 យំ ត្វំ ឧបវិបព្វតេ បិតោ បស្សេយ្យសិ អារ-
 ម្មណេយ្យកំ វនរមណេយ្យកំ ភូមិរមណេយ្យកំ
 ទោត្តរណិរមណេយ្យកន្តិ ។ តមេនំ ឧបវិបព្វតេ
 សហាយោ បិតោ ហេដ្ឋិមបព្វតទានំ^(១) ឧរោហិត្តា

១ ឧ. បិតោ សហាយកោ ហេដ្ឋិមបព្វតទានំ ទិស្សតិ ។

សុញ្ញតវត្ថុ ទន្ធកម្មសូត្រ ឧបមាដោយភ្នំធំ

(៦៦) ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ដូចក្នុងដែលនៅជិតស្រុកឬនិគម ។
មានបុរស ២ នាក់ ជាសំឡាញ់នឹងគ្នា ចេញអំពីស្រុកឬនិគមនោះ ដឹក
ដៃគ្នា ចូលទៅរកភ្នំនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ បុរសជាសំឡាញ់
ម្នាក់ ឈរនៅទៀបជើងភ្នំខាងក្រោម បុរសជាសំឡាញ់ម្នាក់ ឡើង
ទៅខាងលើភ្នំ ។ បុរសជាសំឡាញ់ ដែលឈរក្បែរជើងភ្នំខាងក្រោម
សួរសំឡាញ់ ដែលឈរលើភ្នំនោះ យ៉ាងនេះថា នែសំឡាញ់ ដែល
សំឡាញ់ឯង ឈរលើកំពូលភ្នំ តើបានឃើញអ្វីដែរ ។ បុរសដែល
ឈរខាងលើភ្នំនោះ ប្រាប់យ៉ាងនេះថា ម្នាលសំឡាញ់ ដែលខ្ញុំ
ឈរលើកំពូលភ្នំ បានឃើញស្នូនច្បារជាទីត្រេកអរ ព្រៃជាទីត្រេក
អរ ភូមិជាទីត្រេកអរ ស្រះបោក្ខរណីជាទីត្រេកអរ ។ បុរសជា
សំឡាញ់ ដែលឈរទៀបជើងភ្នំនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាល
សំឡាញ់ ដែលសំឡាញ់ឯងឈរលើកំពូលភ្នំ ហើយឃើញស្នូនច្បារ
ជាទីត្រេកអរ ព្រៃជាទីត្រេកអរ ភូមិជាទីត្រេកអរ ស្រះបោក្ខរណី
ជាទីត្រេកអរ ⁺ន្ទៈមិនមែនសមហេតុ មិនមែនជាឧកាសទេ ។ បុរស
ជាសំឡាញ់ ដែលឈរលើភ្នំ ក៏ចុះមកនាជើងភ្នំខាងក្រោមនោះហើយ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ថានំ

តំ សហាយកំ ពាហាយ តហេត្វា ឧបរិបត្ថតំ
 អាហេបេត្វា មុហុតំ អស្សាសេត្វា ឯវំ វទេយ្យ យំ
 សឬ កី ភំ បស្សសិ ឧបរិបត្ថតេ បិតោតិ ។ សោ
 ឯវំ វទេយ្យ បស្សមិ ទោ អហំ សឬ ឧបរិបត្ថតេ
 បិតោ អារាមរាមណោយ្យកំ វនរាមណោយ្យកំ ភូមិរា-
 មណោយ្យកំ ទោត្តរណិរាមណោយ្យកន្លិ ។ សោ ឯវំ
 វទេយ្យ ឥទានេវ ទោ តេ សឬ ភាសិតំ មយំ ឯវំ
 អាជាធាម អដ្ឋានំ ទោ ឯតំ សឬ អនុកាសោ យំ ភំ
 ឧបរិបត្ថតេ បិតោ បស្សេយ្យាសិ អារាមរាមណោយ្យកំ
 វនរាមណោយ្យកំ ភូមិរាមណោយ្យកំ ទោត្តរណិរាម-
 ណោយ្យកន្លិ ។ ឥទានេវ ច បន តេ ភាសិតំ មយំ
 ឯវំ អាជាធាម បស្សមិ ទោ អហំ សឬ ឧបរិបត្ថ-
 តេ បិតោ អារាមរាមណោយ្យកំ វនរាមណោយ្យកំ
 ភូមិរាមណោយ្យកំ ទោត្តរណិរាមណោយ្យកន្លិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

កៀកបុរសជាសំឡាញ់នោះ ដោយដើមដៃ នាំឡើងទៅលើភ្នំ ល្អង
 លោមមួយស្របក់ ក៏សួរយ៉ាងនេះថា វៃសំឡាញ់ ដែលសំឡាញ់ឯង
 ឈរលើភ្នំ បានឃើញអ្វីដែរ ។ បុរសដែលឈរ ទៀបដើមភ្នំនោះ
 និយាយតប យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សំឡាញ់ ខ្ញុំឈរលើភ្នំ ឃើញស្នូន
 ច្បារជាទីត្រេកអរ ព្រៃជាទីត្រេកអរ ភូមិជាទីត្រេកអរ ស្រះបោក្ខណ៍
 ជាទីត្រេកអរ ។ បុរសដែលឈរលើភ្នំនោះ នោលយ៉ាងនេះថា
 ម្ចាស់សំឡាញ់ ឥឡូវនេះ យើងដឹងច្បាស់ នូវសំដីរបស់សំឡាញ់ឯង
 ហើយ (ដែលពោល) យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សំឡាញ់ ដែលសំឡាញ់ឯង
 ឈរលើភ្នំ ហើយឃើញស្នូនច្បារជាទីត្រេកអរ ព្រៃជាទីត្រេកអរ
 ភូមិជាទីត្រេកអរ ស្រះបោក្ខណ៍ជាទីត្រេកអរ នេះមិនមែនសមហេតុ
 មិនមែនជាឧកាសទេ ។ មួយទៀត ឥឡូវនេះ យើងដឹងច្បាស់នូវ
 សំដីរបស់សំឡាញ់ឯងហើយ (ដែលពោល) យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់
 សំឡាញ់ ដែលខ្ញុំឈរលើភ្នំ ឃើញស្នូនច្បារជាទីត្រេកអរ ព្រៃជា
 ទីត្រេកអរ ភូមិជាទីត្រេកអរ ស្រះបោក្ខណ៍ ជាទីត្រេកអរ ។

សុញ្ញតវដ្ឋស្ស ទន្តរមិសុត្តេ មហាបព្វកោបមា

សោ ឃី វិទេយ្យ តថា ហិ បណាហំ សច្ចំ សមីទា
 មហតា បព្វតេន អាវុដោ^(១) និដ្ឋេយ្យំ នាទ្ទសន្តំ ។
 ឃីវេមេវ ចោ អតោ មហន្តតវេន ចោ អត្ថវេស្សន
 អវិជ្ជាខន្ធន ជយសេនោ រាជកុមារោ អាវុដោ
 និវុដោ ឱវុដោ^(២) បរិយោនន្នោ ។ សោ វត យន្តំ
 នេក្ខម្មេន ញាតតំ នេក្ខម្មេន នដ្ឋតំ នេក្ខម្មេន បត្តតំ
 នេក្ខម្មេន សច្ចំកាតតំ តំ វត ជយសេនោ រាជ-
 កុមារោ កាមមជ្ឈេ វសន្តោ កាមេ បរិកុញ្ញន្តោ
 កាមវិតក្កេហិ ខដ្ឋមាណោ កាមបរិណ្ឌុរោន បរិឌ្ឍ-
 មាណោ កាមបរិយេសនាយ ឧស្សុក្កោ ញស្សតិ វា
 នក្ខតិ វា សច្ចំ វា ករិស្សតីតិ នេតំ ហំនំ
 វិជ្ជតីតិ ។ សចេ ចោ តំ អត្ថវេស្សន ជ-
 យសេស្ស រាជកុមារស្ស សមា ទ្វេ ឧបមា
 បដិកាសេយ្យំ អនច្ឆរិយន្តេ ជយសេនោ រាជកុមារោ

សុញ្ញតវុទ្ធ ទន្តរូមិសូត្រ ឧបមាដោយវុទ្ធិ

សំឡាញ់ ដែលឈរទៅបង្កើនភ្នំនោះ និយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សំឡាញ់
 ពិតដូច្នោះមែនហើយ ខ្ញុំជាបុគ្គលត្រូវភ្នំធំនេះបិទបាំង បានជាមិនឃើញ
 នូវរបស់ដែលគួរឃើញ ។ ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ រឿងនេះមានឧបមាដូចម្តេច
 មិញ មានឧបមេយ្យដូចជា ជយសេនរាជកុមារ ត្រូវគំនរអវិជ្ជាដ៏ធំវិសេស
 ក្រៃលែងជាងភ្នំនោះទៅទៀត គ្របសង្កត់ ដោតក្រង ចាក់ស្រែះ រូបរឹត
 ហើយ ។ ជយសេនរាជកុមារ ដែលកំពុងនៅក្នុងកណ្តាលកាម កំពុងបរិ-
 ភោគកាម កំពុងទំពាស្តកាមវិតក្កៈ កំពុងរោលរាលដោយសេចក្តីក្រហល់
 ក្រហាយព្រោះកាម ជាអ្នកខ្វល់ខ្វាយដើម្បីស្វែងរកកាម តើនឹងដឹង នឹង
 យល់ នឹងធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ នូវគុណជាតិដែលបុគ្គលគប្បីដឹងដោយនេក្ខម្មៈ
 គប្បីឃើញដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីដល់ដោយនេក្ខម្មៈ គប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
 ដោយនេក្ខម្មៈ ដូចម្តេចបាន ពាក្យដូច្នេះនេះ មិនសមហេតុឡើយ ។ ម្ចាស់
 អគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើអ្នកបំភ្លឺសេចក្តីឧបមាទាំង ២ នេះ ដល់ជយសេន-
 រាជកុមារនោះ ក៏ជាការអស្ចារ្យគ្រាន់បើរបស់អ្នកដែរ ជយសេនរាជកុមារ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

បស្ថិទេយ្យ បសង្ខោ ច តេ បសង្ខារកាវ កិរេយ្យាតិ ។
 កុត្តោ បន មំ កន្លេ ជយសេនស្ស រាជកុមារស្ស
 នមា ទ្វេ ឧបមា បដិភាសិស្សន្តំ អនច្ចរិយា បុត្រ
 អស្សុតបុត្រា សេយ្យជាបិ កកវន្តន្តំ ។

(៦៣) សេយ្យជាបិ អត្តវេស្សន រាជា ទត្តិយោ
 មុទ្ធាវសិតោ នាគវនិកំ អាមន្តេសិ ឯហិ^(១) ភំ
 សម្ម នាគវនិក រញ្ជោ នាគំ អភិរូហិត្វា នាគវនំ
 បរិសិត្វា អារញ្ញនាគំ^(២) អតិបស្សិត្វា រញ្ជោ នាគស្ស
 ភិវាយំ ឧបនិពន្ធហិតិ ។ ឯវំ នេវតិ ខោ អ-
 ត្តវេស្សន នាគវនិកោ រញ្ជោ ទត្តិយស្ស មុទ្ធាវ-
 សិត្តស្ស បដិស្សិត្វា រញ្ជោ នាគំ អភិរូហិត្វា នាគ-
 វនំ បរិសិត្វា អារញ្ញនាគំ អតិបស្សិត្វា រញ្ជោ នាគស្ស
 ភិវាយំ ឧបនិពន្ធតិ ។ តមេនំ រញ្ជោ នាគោ
 អញ្ជោកាសំ ជីហរតិ ។ ឯត្តាវតា ខោ^(៣) អត្តវេស្សន

១ ឧ. ឯហិ ឧ ទំស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. អារញ្ញំ នាគំ ។ ៣ ឧ. ចខោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

មុខជាជ្រះថ្លា លុះជ្រះថ្លាហើយ មុខជាធ្វើ នូវអាភារនៃសេចក្តីជ្រះថ្លា
 ចំពោះអ្នកមិនខាន ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ទេវមាតាំងពីរជាទី
 អស្ចារ្យនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនធ្លាប់បានស្តាប់ពីមុនមកសោះ នឹងបំភ្លឺដល់
 ជយសេនាជកុមារ ឲ្យដូចជាព្រះមានព្រះភាគ ដូចម្តេចបាន ។

(៦៣) ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ ដូចក្សត្រិយ៍ជាព្រះរាជា បាន
 មុខគាត់សកហើយ ត្រាស់នឹងហ្មឺដ៏ថា ម្ចាស់ហ្មឺដ៏មានចិត្តស្មោះស្មើ
 ចូរអ្នកមកអោយ ចូរអ្នកឡើងជិះដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ចូលទៅឯព្រៃដំរី លុះ
 ឃើញដំរីព្រៃច្បាស់លាស់ហើយ ចូរទាមកដំរីព្រះរាជទ្រព្យឲ្យមាំ ។
 ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ ហ្មឺដ៏ក៏ទទួលព្រះរាជធុញ្ញវន្តនៃក្សត្រិយ៍ ជាព្រះរាជា
 បានមុខគាត់សកហើយថា ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ហើយក៏ឡើងជិះដំរី
 ព្រះរាជទ្រព្យ ចូលទៅឯព្រៃដំរី ឃើញដំរីច្បាស់លាស់ហើយ ក៏ទាម
 កដំរីព្រះរាជទ្រព្យ យ៉ាងមាំ ។ ឯដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ក៏កៀងដំរី
 ព្រៃនោះទៅរកទីវល ។ ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឯង

សុញ្ញត្តិសូត្រ ទន្ធម៌សុត្តន្ត ភាគបឋម

អារាហិតោ នាគោ អន្តោកាសតតោ ហោតិ ។
 ឯត្ថ តេជា ហិ អត្ថវេស្សន អារាហិតោ នាគោ^(១)
 យនិទំ នាគវនំ ។ តមេនំ នាគវនិកោ រញ្ជោ ខត្តិ-
 យស្ស មុដ្ឋាវស័ត្តស្ស អាហោចេសិ អន្តោកាសតតោ
 ខោ តេ^(២) នេវ អារាហិតោ នាគោតិ ។ តមេនំ វជ្ជា
 ខត្តិយោ មុដ្ឋាវស័ត្តោ ហត្ថនមកំ អាមន្តេសិ ឯហិ
 ត្ថំ សម្ម ហត្ថនមក អារាហិតំ នាគំ នម យាហិ
 អារាហិតានញ្ចេវ សីលានំ អភិធម្មននាយ អារាហិតា-
 នញ្ចេវ សាសន្តប្បនំ អភិធម្មននាយ អារាហិតានញ្ចេវ
 នរេតិលមថេវន្យាហានំ អភិធម្មននាយ តាមន្តេ
 អភិវាបនាយ មនុស្សកន្តេសុ សីលេសុ សមាទ-
 បនាយាតិ ។ ឯវំ នេវតិ ខោ អត្ថវេស្សន
 ហត្ថនមកោ រញ្ជោ ខត្តិយស្ស មុដ្ឋាវស័ត្តស្ស
 បដិស្សតា មហន្តំ ថម្ពំ បឋវិយំ និទនិតា

សុញ្ញករត្ថ ទន្ធិម្មសូត្រ ឧបមាដោយដំរី

ដំរីព្រៃក៏ទៅនៅក្នុងទីវាល ។ ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ ទោះបីដូច្នោះ ដំរីព្រៃ
 ក៏នៅតែមានចិត្តជាប់ចំពាក់ ក្នុងព្រៃដំរីដែល ។ ហ្នឹងដំរីក៏បានក្រាបបង្គំ
 ទូលដំណើរនោះចំពោះក្សត្រិយ៍ ជាព្រះរាជាដែលបានមុន្នាក៏សេកហើយ
 ថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធចេត ដំរីព្រៃចេញទៅនៅក្នុងទីវាលហើយ ។
 ក្សត្រិយ៍ជាព្រះរាជាដែលបានមុន្នាក៏សេកហើយ ក៏ទ្រង់ត្រាស់នឹងហ្នឹង
 នោះថា ម្ចាស់ហ្នឹងមានចិត្តស្មោះស្មើ ចូរអ្នកមកតាម ចូរអ្នកទទួល
 ដំរីព្រៃ ចូរអ្នកទៅញ៉ាំញី នូវសណ្តាប់ធ្នាប់ របស់ពួកដំរីព្រៃផង
 ញ៉ាំញីនូវគម្រិះក្នុងការស្ទុះទៅ របស់ពួកដំរីព្រៃផង ញ៉ាំញីនូវសេចក្តី
 ក្រវល់ក្រវាយ សេចក្តីនឿយហត់ សេចក្តីក្តៅក្រហាយ របស់ពួកដំរី
 ព្រៃផង ញ៉ាំងដំរីព្រៃឲ្យត្រេកអរ ចំពោះស្រុកផង ធ្វើឲ្យកាន់យក
 សណ្តាប់ធ្នាប់ ដែលជាទីត្រេកអររបស់មនុស្សផង ។ ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ
 ហ្នឹងដំរីក៏ទទួលព្រះបន្ទូលរបស់ក្សត្រិយ៍ ជាព្រះរាជាដែលបានមុន្នាក៏សេក
 ហើយថា ព្រះករុណាថ្ងៃវិសេស ហើយដឹកជាសសរយ៉ាងធំក្នុងផែនដី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

អារាហ៍កស្ស ឆានកស្ស ភិកាយំ ឧបនិពន្ធនិ អារាហ៍កា-
 នព្វោ ភីលានំ អភិវឌ្ឍននាយ អារាហ៍កានព្វោ
 សាសន្តប្បានំ អភិវឌ្ឍននាយ អារាហ៍កានព្វោ
 នាវតិលមថបរិទ្ធាហានំ អភិវឌ្ឍននាយ តាមន្តេ
 អភិវាបនាយ មនុស្សកន្តេសុ ភីលេសុ សមាទប-
 នាយ ។ តមេនំ ហត្ថនិមកោ យា សា វាចា
 នេលា កណ្ណាសុខា បេមនីយា ហនយន្តមា ទោរី
 ពហុជនកត្តា ពហុជនមនាទា តតារុទាហិ វាចាហិ
 សមុទាចរិ ។ យតោ ខោ អត្ថវេស្សន អារាហ៍កោ
 នាតោ ហត្ថនិមកស្ស យា សា វាចា នេលា
 កណ្ណាសុខា បេមនីយា ហនយន្តមា ទោរី ពហុជ-
 នកត្តា ពហុជនមនាទា តតារុទាហិ វាចាហិ
 សមុទាចរិយមាទោ សុស្សសតិ សោតំ ឌីនហតិ
 អញ្ញា ចិត្តំ ឧបជ្ឈបេតិ ។ តមេនំ ហត្ថនិមកោ
 ឧត្តរី តិណយាសោនកំ អនុប្បវេច្ឆតិ^(១) ។ យតោ
 ខោ អត្ថវេស្សន អារាហ៍កោ នាតោ ហត្ថ-
 និមកស្ស តិណយាសោនកំ បដិក្កណ្ឌតិ ។

១ ម. អនុប្បវេច្ឆតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរបណ្ណសកៈ

ចងក្រៀកកង់ដំរីព្រៃដើម្បីនឹងញាំញី នូវទម្ងាប់របស់ពួកដំរីព្រៃផង ដើម្បី
ញាំញី នូវតម្រិះក្នុងការស្ទុះទៅរបស់ពួកដំរីព្រៃផង ដើម្បីញាំញីនូវសេចក្តី
ក្រវល់ក្រវាយ សេចក្តីនឿយហត់ សេចក្តីក្តៅក្រហាយ របស់ពួកដំរី
ព្រៃផង ដើម្បីញ៉ាំងដំរីព្រៃឱ្យត្រេកអរចំពោះស្រុកផង ដើម្បីឱ្យកាន់យក
សណ្តាប់ធ្នាប់ ដែលជាទីត្រេកអររបស់មនុស្សផង ។ ទ្រមកដំរីមែន
ចរចាដោយវាចាដែលឥតទោស នាំឱ្យសុខដល់គ្រូចៀក ជាទីស្រឡាញ់
គួរទុកក្នុងហឫទ័យ ជាវាចាអ្នកប្តី ជាទីត្រេកអរនៃជនច្រើនគ្នា ជាទី
តាប់ចិត្តនៃជនច្រើនគ្នាតែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ កាលណា
ទ្រមកដំរីចរចា តែវាចាដែលឥតទោស នាំឱ្យសុខដល់គ្រូចៀក ជាទី
ស្រឡាញ់ គួរទុកក្នុងហឫទ័យ ជាវាចាអ្នកប្តី ជាទីត្រេកអរនៃជន
ច្រើនគ្នា ជាទីតាប់ចិត្តនៃជនច្រើនគ្នាដូច្នោះ ដំរីព្រៃក៏ស្តាប់ដោយស្រួល
ផ្អៀងគ្រូចៀក តាំងចិត្តចាកការម្នាក់ដទៃ ។ ទ្រមកដំរីបប៉នស្មៅ
ដែលដំរីគួរស៊ីបាន និងទឹកឱ្យដំរីនោះតទៅ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ បើដំរី
ព្រៃទទួលស្មៅដែលដំរីគួរស៊ីបាន និងទឹក របស់ទ្រមកដំរីកាលណា ។

សុព្វតវុទ្ធស្ស ទន្ធម៌សុត្តេ ឆាបេយមា

ត្រូវ^(១) ហត្ថទមកកស្ស ឯវំ ហោតិ ជីវិស្សតិ ខោនានិ
 អាវញ្ញកោ^(២) ឆាតោតិ ។ តមេនំ ហត្ថទមកោ
 ឧត្តរំ ការណំ ការេតិ^(៣) អាទិស្ស^(៤) កោ
 ជិត្តិម កោតិ ។ យតោ ខោ អត្ថវេស្សន រញ្ញោ
 ឆាតោ ហត្ថទមកកស្ស អាទាននិក្ខេបេ វចនករោ
 ហោតិ ឌីវាទប្បដិកកោតិ^(៥) ។ តមេនំ ហត្ថទមកោ
 ឧត្តរំ ការណំ ការេតិ អភិក្កម កោ បដិក្កម
 កោតិ ។ យតោ ខោ អត្ថវេស្សន រញ្ញោ
 ឆាតោ ហត្ថទមកកស្ស អភិក្កមប្បដិក្កមេ វចនករោ
 ហោតិ ឌីវាទប្បដិកកោតិ ។ តមេនំ ហត្ថទម-
 កោ ឧត្តរំ ការណំ ការេតិ ឧដ្ឋហ កោ
 និបដ្ឋ^(៦) កោតិ ។ យតោ ខោ អត្ថវេស្សន រញ្ញោ
 ឆាតោ ហត្ថទមកកស្ស ឧដ្ឋាននិបដ្ឋាយ^(៧) វចនករោ
 ហោតិ ឌីវាទប្បដិកកោតិ ។ តមេនំ ហត្ថទមកោ

១ ឧ ភត្ត ។ ២ ឧ. រញ្ញោ ។ ៣ ឧ. ករោតិ ។ ៤ ម. អាទិយ ។ ៥ ម. ឥតិស្សោនត្ថិ ។

៦ ឧ ម. និស័ទ ។ ៧ ឧ. ម. ឧដ្ឋាននិស្សាយ ។

សុញ្ញតវុទ្ធ ទន្តកុម្មសូត្រ ឧបមាដោយដំរី

កាលនោះទ្រម៉កដំរី ក៏មានសេចក្តីគ្រិះរិះថា ឥឡូវនេះ ដំរីព្រមៗជាដឹង
 រស់មិនខាន ។ ទ្រម៉កដំរីក៏បង្ហាត់ដំរីនោះ គេទៅទៀតថា នៃដំរីដ៏ចម្រើន
 ចូរឯងកាន់ នៃដំរីដ៏ចម្រើន ចូរឯងដាក់ ។ ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ បើដំរី
 ព្រះរាជទ្រព្យធ្វើតាមពាក្យ ធ្វើតាមឡើងរបស់ទ្រម៉កដំរី ក្នុងការកាន់
 យកនិងការដាក់ហើយ ។ ទ្រម៉កដំរីក៏បង្ហាត់គេទៅទៀតថា នៃដំរីដ៏ចម្រើន
 ចូរឯងឈានទៅមុខ នៃដំរីដ៏ចម្រើន ចូរឯងថយក្រោយ ។ ម្ចាស់អគ្គិ-
 វេស្សនៈ កាលណាបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យធ្វើតាមពាក្យ ធ្វើតាមឡើងរបស់
 ទ្រម៉កដំរី ក្នុងការឈានទៅមុខ និងការថយក្រោយហើយ ។ ទ្រម៉ក
 ដំរីក៏បង្ហាត់ដំរីនោះ គេទៅទៀតថា នៃដំរីដ៏ចម្រើន ចូរឯងក្រោកឡើង
 នៃដំរីដ៏ចម្រើន ចូរឯងព្រាមចុះ ។ ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ កាលណា
 បើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ធ្វើតាមពាក្យ ធ្វើតាមឡើងរបស់ទ្រម៉កដំរី ក្នុងការ
 ក្រោកឡើង និងការព្រាមចុះហើយ ។ ទ្រម៉កដំរីក៏បង្ហាត់ដំរីនោះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ព័ន្ធសកំ

ឧត្តរី អាទេញ្ចំ ធាម ការណំ ការេតិ ម-
 ហន្តស្ស ដលកំ សោណ្ណាយ ឧបនិពន្ធនិ តោម-
 ហត្ថោ ច បុរិសោ ឧបរិក្កវាយ និសំប្រោ ហោតិ
 សមន្តតោ ច តោមហត្ថោ បុរិសា បរិវាទេត្វា
 បិតា ហោន្តិ ហត្ថិនមកោ ច ទីយំ តោមយដ្ឋី
 តហត្ថោ បូរតោ បិតោ ហោតិ ។ សោ អាទេញ្ច-
 ការណំ ការិយមាថោ នេវ បុរិមេ ចាទេ ចោបេតិ
 ន បច្ឆិមេ ចាទេ ចោបេតិ ន បុរិមំ កាយំ ចោបេតិ
 ន បច្ឆិមំ កាយំ ចោបេតិ ន សីសំ ចោបេតិ
 ន កណ្តោ ចោបេតិ ន ទន្លេ ចោបេតិ ន នង្គដ្ឋំ
 ចោបេតិ ន សោណ្ណំ ចោបេតិ ។ សោ ហោតិ រក្សា
 ធាតោ ឧមោ សត្តិប្បហារាទំ អសិប្បហារាទំ ឧ-
 សុប្បហារាទំ បរសត្តប្បហារាទំ កេរិបណ្ណាវសន្និទិណ្ឌិ-
 មនិដ្ឋានិសទ្ធានំ^(១) សព្វវត្ថុកោសលិហតនិដ្ឋិតកសារោ
 រាជារហោ រាជគោត្តោ រក្សោ អន្តន្ទេវ សន្និ តច្ចតិ ។

១ ឧ. កេរិបណ្ណាវសន្និទិដ្ឋានិសទ្ធានំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសាស្ត្រៈ

ឲ្យជាសត្វមិនញាប់ញ័រគេទៅទៀត ក៏យកក្បាលយ៉ាងធំ ទៅចងក្រៀកនឹង
 ប្រមោយដំរីនោះផង បុរសមានដៃកាន់លំពែងស្នែងក្របី ក៏អង្គុយលើ
 កង្កែបដំរីនោះផង បុរសមានដៃកាន់លំពែងស្នែងក្របី នាំគ្នាឈរព័ទ្ធជុំវិញនោះ
 ផង ទ្រមកដំរីកាន់ដងលំពែងស្នែងក្របីដ៏វែង ឈរចំពីខាងមុខដំរីនោះ
 ផង ។ ដំរីនោះ កាលដែលទ្រមក បង្អាក់ឲ្យជាដំរីមិនញាប់ញ័រហើយ
 ក៏មិនកម្រើកជើងមុខ មិនកម្រើកជើងក្រោយ មិនកម្រើកកាយខាងមុខ
 មិនកម្រើកកាយខាងក្រោយ មិនកម្រើកក្បាល មិនកម្រើកត្រចៀក មិន
 កម្រើកភ្នែក មិនកម្រើកកន្ទុយ មិនកម្រើកប្រមោយ ។ ដំរីព្រះរាជទ្រព្យ
 នោះ ជាសត្វចេះអត់ព្រំ ចំពោះការប្រហារដោយលំពែង ការប្រហារ
 ដោយដាវ ការប្រហារដោយសរ និងការប្រហាររបស់សត្រូវឯទៀត
 និងសំឡេងរំពងនៃស្ករធំ ស្ករជ័យ ស័ន្ទ និងស្ករទ័ព ជាសត្វកំចាត់
 បង់នូវចោសរៀចគ្រប់យ៉ាង ជាសត្វអស់ពុកកំណាចហើយ គួរដល់
 ព្រះរាជា គួរជាទីប្រើប្រាស់របស់ព្រះរាជា ដល់នូវការរាប់បញ្ចូលថា
 ជាអង្គរបស់ព្រះរាជាបាន សេចក្តីនេះ មានទុបមាជ្ឈចម្ពេចមិញ ។

សុញ្ញតវត្ថុស្ស ទន្ធកម្មសុត្តេ ពុទ្ធកុណាបិ

(៦៤) ឯវមេវ ចោ អត្ថិវេស្សនំ នំធិ តថាគតោ
 លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធា វិជ្ជាចរណ-
 សម្បទ្ធា សុតតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្ម-
 សារនិ សត្តា នេវមនុស្សនំ ពុទ្ធា ភគវា សោ
 នំមំ លោកំ សនេវកំ សមារកំ សព្វហ្មកំ សស្ស-
 មណ្ឌព្រាហ្មណី បដំ សនេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា
 សច្ចិកត្វា បវេនេតិ សោ ធម្មំ នេសេតិ អាទិកល្យា-
 ណំ មជ្ឈេកល្យាណំ បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ
 សព្វញ្ជនំ កេវលបរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធិំ ព្រហ្មចរិយំ
 បកាសេតិ ។ តំ ធម្មំ សុណាតិ តហបតិ វា តហ-
 បតិបុត្តោ វា អញ្ញាតវស្មី វា កុលេ បច្ឆាជាតោ សោ តំ
 ធម្មំ សុត្តា តថាគតេ សុទ្ធិំ បដិលភតិ ។ សោ តេន
 សម្មាបដិលោកេន សមម្ពាគតោ នំតិ បដិសញ្ញត្តតិ

សព្វគុណ ទន្តរិយសូត្រ ពុទ្ធភិក្ខុ

(៦៤) ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ មានទម្រង់យុទ្ធជា ព្រះតថាគត
 បានកើតឡើង ក្នុងលោកនេះ ជាព្រះអរហន្ត ត្រាស់ដឹង នូវ
 ញោយ្យធម៌ទាំងពួង ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានិង
 ចរណៈ មានព្រះដំណើរល្អ ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ប្រសើរដោយ
 សីលាទិគុណ រកបុគ្គលណាមួយស្មើគ្មាន ជាសារថីទូន្មាននូវបុរស
 ដែលគួរទូន្មាន ជាសាស្ត្រនៃទេវតា និងមនុស្សទាំងឡាយ ត្រាស់
 ដឹងនូវចក្កវិយសច្ច លែងរំលឹកកាន់កាប់ច្រើន ព្រះតថាគតអង្គនោះ
 ទ្រង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ទុក្ខម ដោយព្រះអង្គឯង នូវលោក
 នោះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក នូវពពួកសត្វ ព្រម
 ទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ នូវមនុស្សជាសម្បត្តិទេព និងមនុស្សដ៏សេស
 ហើយអាចប្រកាសបាន ព្រះអង្គសំដែងធម៌មានលំអបទដ៏ម មានលំអ
 បទកណ្តាល មានលំអបទចុង ទ្រង់ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រម
 ទាំងអត្ថនិងព្យញ្ជនៈដ៏បរិបូណ៌ បរិសុទ្ធទាំងអស់ ។ គហបតីឬគហបតី-
 បុត្រ ដែលកើតជាខាងក្រោយ ក្នុងត្រកូលណាមួយ បានស្តាប់ធម៌
 នោះ លុះគហបតីឬគហបតីបុត្រនោះ បានស្តាប់ធម៌នោះហើយ ក៏បាន
 ចំពោះនូវសទ្ធាក្នុងព្រះតថាគត ។ កាលបើគហបតីនោះ ប្រកបដោយ
 ភរិយាបានចំពោះនូវសទ្ធាដូច្នេះហើយ រមែងពិចារណារឿយៗច្បាស់ថា

សម្មាសោ យកវាសោ រដាបថោ អញ្ញោកាសោ
 បព្វជ្ជា ឈិទ្ធិំ សុត្តរំ អត្តរំ អដ្ឋវសតា ឯ-
 កន្តបរិបុណ្ណំ ឯកន្តបរិសុទ្ធិំ សង្ខតិទិច្ចំ ព្រហ្មចរិយំ
 ចរិតុំ យទ្ធិបាហំ កេសមស្សំ ឌីហារេត្វា កា-
 សាយានិ វត្តានិ អន្តាទេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ
 បព្វជេយ្យន្តិ ។ សោ អបរេន សមយេន អប្បំ វា
 កោតក្ខន្ធិំ បហាយ មហន្តំ វា កោតក្ខន្ធិំ ប-
 ហាយ អប្បំ វា ញាតិបរិវន្តំ បហាយ មហន្តំ
 វា ញាតិបរិវន្តំ បហាយ កេសមស្សំ ឌីហារេត្វា
 កាសាយានិ វត្តានិ អន្តាទេត្វា អតារស្មា អនតារិយំ
 បព្វជិ^(១) ។ ឯត្តារតា ចោ អត្តវេស្សន អរិយស្សវកោ
 អញ្ញោកាសគតោ ហោតិ ។ ឯត្ថ គេតា ហិ អត្តវេស្សន
 ទេវមនុស្សា យទិទំ បញ្ចកាមគុណា ។ តមេនំ
 តថាគតោ ឧត្តរំ វិនេតិ ឯហិ ត្ថំ ភិក្ខុ សីលវា ហោហិ
 ចាតិមោក្ខសំវាសំវតោ វិហារហិ អាចារតោចរសម្មន្តោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ក

យពវាសចង្កៀតពេកណាស់ ជាផ្លូវហូរមកនៃចូលីតិកិលេស បព្វជ្ជាទើប
មានពេលទំនេរ បុគ្គលដែលនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ និងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយ-
ធម៌ឲ្យបរិច្ចណ៍តែមួយយ៉ាង ឲ្យបរិសុទ្ធតែមួយយ៉ាង ឲ្យស្អាតដូចជាស័ន្ទ
ដែលគេខាតហើយមិនងាយបានទេ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញ ការ
សក់និងពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះ ចូល
ទៅកាន់ផ្នួស ។ លុះគ្រាក្រោយមក បុគ្គលនោះ ក៏លះបង់នូវគំនរ
ទ្រព្យតិចផង លះបង់នូវគំនរទ្រព្យច្រើនផង លះបង់នូវញាតិវង្សតិចផង
លះបង់នូវញាតិវង្សច្រើនផង ហើយការសក់និងពុកចង្កា ស្លៀកដណ្តប់
សំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ម្នាលអគ្គវេស្សនៈ
អរិយស្សវ័កដែលនៅនៅក្នុងទីទំនេរបាន ក៏ដោយសារហេតុមានប្រមាណ
ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអគ្គវេស្សនៈ ពួកទៅតានិងមនុស្ស រមែងមានសេចក្តី
ត្រេកអរក្នុងកាមគុណទាំង ៥ ប្រការនេះឯង ។ ព្រះភយាគត ទ្រង់ប្រដៅ
បុគ្គលនោះ គេទៅទៀតថា ម្នាលភិក្ខុ ចូរអ្នកមក ចូរជាអ្នកមានសីល
ចូរជាអ្នកសង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំរៃៈ បរិច្ចណ៍ដោយអាចារៈនិងគោចរៈ

សុញ្ញតវដ្ឋស្ស ទន្តរាមសុត្តេ ចកុសតិប្បដ្ឋានាមំ

អណ្តាមត្តេស្ម វជ្ជេស្ម កយទស្សវី សមាធាយ សិក្ខុ-
ស្ម្ម^(១) សិក្ខាបទេស្មតិ ។ យតោ ខោ អត្ថវេស្សន
អរិយស្មាវកោ សីលវា ហោតិ ចាតិមោក្ខសំវរ-
សំវតោ វិហារតិ អាចារកោចរសម្បជ្ជោ អណ្តា-
មត្តេស្ម វជ្ជេស្ម កយទស្សវី សមាធាយ សិក្ខុតិ
សិក្ខាបទេស្ម ។ តមេធំ តថាគតោ ឧត្តរំ វិនេតិ
ឯហិ តំ ភិក្ខុ វិជ្ជយេស្ម តុត្តន្ទារោ ហោហិ ចក្កុនា
រូបំ ទិស្វាន មា ធិមិត្តត្ថាហិ ។ បេ ។ សោ វមេ
បញ្ច ធិវរណោ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេវសេ
បញ្ចាយ ទុក្ខលីករណោ កាយេ កាយាទុបស្សី
វិហារតិ អាតាបី សម្បជានោ សតិមា វិនេយ្យ លោកេ
អភិជ្ឈោទោមទស្សំ ។ វេទនាស្ម ... ចិត្តេ ...
ធម្មេស្ម ធម្មាទុបស្សី វិហារតិ អាតាបី សម្បជានោ
សតិមា វិនេយ្យ លោកេ អភិជ្ឈោទោមទស្សំ ។

១. សិក្ខាហិ ។

សញ្ញាតវន្ត ទន្សាយសូត្រ ធម៌មានសតិប្បដ្ឋាន ៤ ជាដើម

ចូរជាអ្នកឃើញភ័យ ក្នុងទោសទាំងឡាយ សូម្បីតិចតួច ចូរសមាទាន
សិក្សា ក្នុងសិទ្ធិបទទាំងឡាយ ។ ម្ចាស់អគ្គវេស្សនៈ កាលបើអរិយ-
ស្យាវក ជាអ្នកមានសីល សង្រួមក្នុងបាតិមោក្ខសំវារៈ បរិបូណ៌ដោយ
ភាពរាវៈ និងគោចរៈ ជាអ្នកឃើញភ័យក្នុងទោសសូម្បីតិចតួច សមា-
ទានសិក្សា ក្នុងសិទ្ធិបទទាំងឡាយហើយ ។ ព្រះតថាគត ក៏ប្រដៅតទៅ
ទៀតថា ម្ចាស់ភិក្ខុ ចូរអ្នកមក ចូរជាអ្នកគ្រប់គ្រងទ្វារ ក្នុងឥន្ទ្រិយ
ទាំងឡាយ បើឃើញរូបដោយចក្ខុ ក៏មិនបានកាន់យកនិមិត្ត ។ បេ ។
ភិក្ខុនោះ លះបង់នូវវេទនាទាំង៥ប្រការ ដែលជាគ្រឿងសៅហ្មងចិត្ត
ធ្វើប្រាជ្ញាឲ្យទុព្វល ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវកាយក្នុងកាយ ជាអ្នក
ព្យាយាមដុតកំដៅតិសេល មានសតិសម្បជញ្ញៈ កំចាត់បង្គំនូវអភិជ្ឈា
និងទោមនស្សក្នុងលោក ។ ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវវេទនា ក្នុង
វេទនាទាំងឡាយ... ពិចារណាឃើញច្បាស់នូវចិត្ត ក្នុងចិត្ត...
ពិចារណាឃើញច្បាស់ នូវធម្មារម្មណ៍ក្នុងធម្មារម្មណ៍ ព្យាយាមដុតកំដៅតិ-
សេលមានសតិសម្បជញ្ញៈ កំចាត់បង្គំនូវអភិជ្ឈានិងទោមនស្សក្នុងលោក។

(៦៥) សេយ្យជាបិ អត្តវេស្សន ហត្ថនមកោ
 មហន្តំ ថម្ពំ បឋវីយំ និទន្ទា អារាហិតស្ស នាគស្ស
 តីវរីយំ ឧបនិពន្ធនិ អារាហិតានព្វោ សីលានំ អ-
 ភិទ្ទននាយ អារាហិតានព្វោ សាសន្តប្បានំ^(១) អភិ-
 ទ្ទននាយ អារាហិតានព្វោ នាគកិលមថបរិទ្យា-
 ហានំ អភិទ្ទននាយ តាមន្តេ អភិរមាបនាយ មនុស្ស-
 កន្តេសុ សីលេសុ សមាទបនាយ ឯវមេវ ទោ
 អត្តវេស្សន អរិយស្សាវតស្ស ឥមេ ចត្តារោ សត្តិ-
 ប្បដ្ឋានា ចេតសោ ឧបនិពន្ធា^(២) នាម ហានិ្ត គេហ-
 សិតានព្វោ សីលានំ អភិទ្ទននាយ គេហសិតា-
 នព្វោ សាសន្តប្បានំ អភិទ្ទននាយ គេហសិតា-
 នព្វោ នាគកិលមថបរិទ្យាហានំ អភិទ្ទននាយ ញា-
 យស្ស អធិគមាយ និព្វានស្ស សច្ចិកិរិយាយ ។

១ ឧ. លុក្ខប្បានំ ។ ២ ឧ. ម. ឧបនិពន្ធនា ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពាន្តសកៈ

(៦៥) ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ដូចទ្រម៍កង្កែប ដែលងាំសសរធំទៅ
 ក្នុងផែនដី ហើយចងក្រៀកដំរីព្រៃត្រង់ក ដើម្បីញាំញីនូវទម្ងាប់របស់
 ពួកដំរីព្រៃផង ដើម្បីញាំញីនូវគម្រិះជាគ្រឿងស្ទុះទៅ របស់ពួកដំរីព្រៃផង
 ញាំញីនូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ សេចក្តីនឿយហត់ សេចក្តីក្តៅក្រហាយ
 របស់ពួកដំរីព្រៃផង ដើម្បីញាំញីនូវព្រៃឲ្យត្រេកអរ ចំពោះស្រុកផង
 ដើម្បីកាន់យកសណ្តាប់ធ្នាប់ ដែលជាទីស្រឡាញ់ របស់មនុស្សផង
 សេចក្តីនេះមានទុបមាដូចម្តេចមិញ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ មានទុប-
 មេយ្យដូចជា អរិយស្សវ័ក ដែលចងក្រៀកចិត្តភ្ជាប់នឹងសតិប្បដ្ឋាន
 ទាំង ៤ នេះ ដើម្បីញាំញីនូវទម្ងាប់ ដែលអាស្រ័យនឹងបញ្ចកាមគុណ
 ផង ដើម្បីញាំញីគម្រិះជាគ្រឿងស្ទុះទៅ ដែលអាស្រ័យនឹងបញ្ចកាម-
 គុណផង ដើម្បីញាំញីនូវសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ សេចក្តីនឿយហត់
 សេចក្តីក្តៅក្រហាយ ដែលអាស្រ័យនឹងបញ្ចកាមគុណផង ដើម្បី
 ត្រាស់ដឹងនូវអដ្ឋង្គិកមគ្គ ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវព្រះនិព្វាន ។

សុញ្ញករ្គស្ស ទន្តរមិសុត្តេ ចតុសតិប្បដ្ឋានាទំ

(៦៦) តមេនំ តថាគតោ ឧត្តរំ វិនេតំ ឯហំ ភ្នំ
 ភិក្ខុ កាយេ កាយាទុបស្សំ វិហារហំ មា ច កាយ្ហ-
 បសញ្ញតំ^(១) វិតក្កំ វិតក្កេសីតិ ។ វេទនាសុ... ចិត្តេ...
 ធម្មេសុ ធម្មាទុបស្សំ វិហារហំ មា ច ធម្មបសញ្ញតំ^(២)
 វិតក្កំ វិតក្កេសីតិ ។ សោ វិតក្កវិហារំ រូបសមា
 អជ្ឈតំ សម្មសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិការំ អវិតក្កំ
 អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ។ បេ ។
 តតិយំ ឈានំ... ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ឈ វិហារតិ ។

(៦៧) សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិ-
 យោនាតេ អនន្តរោ វិតតូបក្កិរោសេ មុទុក្ខតេ កម្ម-
 ជ័យេ បិតេ អាទេញ្ញាប្បត្តេ បុព្វេនិវាសាទុស្សតិញ្ញា-
 ណាយ ចិត្តំ អភិទិដ្ឋាមេតិ ។ សោ អនេកវិហិតំ
 បុព្វេនិវាសំ អនុស្សាតិ សេយ្យបីទំ ឯកម្មំ ជាតិ
 ទ្វេបំ ជាតិយោ ។ បេ ។ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេ-
 សំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សាតិ ។

១ ម. កាម្មបសំហិតំ ។ ២ ម. កាម្មបសំហិតំ ។

សុញ្ញតវដ្ឋ ទន្តភូមិសូត្រ ធម៌មានសតិប្បដ្ឋាន ៤ ជាដើម

(៦៦) ព្រះភថាគក ទ្រង់ប្រដៅភិក្ខុនោះ ភទៅទៀតថា ម្ចាស់
 ភិក្ខុ អ្នកចម្រើន អ្នកចូរពិចារណានូវកាយក្នុងកាយ តែកុំត្រិះរិះនូវតម្រិះ
 ដែលប្រកបដោយកាមឡើយ ។ អ្នកចូរពិចារណានូវវេទនាក្នុងវេទនា
 តាំងឡើយ ... អ្នកចូរពិចារណានូវចិត្តក្នុងចិត្ត ... អ្នកចូរពិចារណា
 នូវធម្មារម្មណ៍ក្នុងធម្មារម្មណ៍ តែកុំត្រិះរិះនូវតម្រិះ ដែលប្រកបដោយ
 ធម្មារម្មណ៍ឡើយ ។ ភិក្ខុនោះព្រោះម្យ៉ាងនូវវិតក្កៈនិងវិចារៈ ហើយ
 ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ដែលមានសេចក្តីជ្រះថ្លា ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង
 ជាចិត្តខ្ពស់ឯក ឥតមានវិតក្កៈ ឥតមានវិចារៈ មានតែចិត្តនិងសុខៈដែល
 កើតអំពីសមាធិ ... ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន... ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ។

(៦៧) ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តតាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង មិន
 មានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកទុបក្តិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់ការវិនា
 កម្ម ជាចិត្តនឹងធនី ដល់នូវការមិនញាប់ញ័រ យ៉ាងនេះហើយ បង្កើន
 ចិត្តទៅដើម្បីបុព្វេនិវាសានុសូត្រញាណ (ញាណដែលរលឹកឃើញនូវ
 ខន្ធ ដែលធ្លាប់កើតក្នុងកាលមុន ។) ។ ភិក្ខុនោះ រមែងរលឹកឃើញនូវ
 បុព្វេនិវាស មានច្រើនប្រការ គឺរលឹកឃើញជាតិ ១ ជាតិ ២ ។ បេ ។
 រលឹកឃើញ នូវបុព្វេនិវាស មានច្រើនប្រការ ព្រមទាំងអាការ ព្រម
 ទាំងទេវេស ដោយប្រការដូច្នេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

(៦៨) សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធិ
 បរិយោទានេ អនន្តរោ វិតត្ថបក្កិលេសេ មុទុក្ខេ
 កម្មជ័យេ វិតេ អានេញ្ចប្បត្តេ សត្តានំ ចុត្ថបទា-
 តញ្ញាណាយ ចិត្តំ អភិជំន្នាមេតិ ។ សោ និព្វេន
 ចក្កាន វិសុទ្ធិន អតីត្តន្តមាទុសកេន សត្តេ បស្ស-
 តិ ចរិមាទេ ឧបបជ្ជមាទេ ហិរេន បណីតេ សុវណ្ណា
 ទុព្វលោ សុគតេ ទុក្ខតេ ។ បេ ។ យថាកម្មប-
 តេ សត្តេ បជាទាតិ ។

(៦៩) សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធិ បរិ-
 យោទានេ អនន្តរោ វិតត្ថបក្កិលេសេ មុទុក្ខេ កម្ម-
 ជ័យេ វិតេ អានេញ្ចប្បត្តេ អាសវានំ ឧយញ្ញាណ-
 យ ចិត្តំ អភិជំន្នាមេតិ ។ សោ នំនំ ទុក្ខន្តំ យថាក្ខតំ
 បជាទាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាក្ខតំ បជាទាតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណសក្កា

(៦៨) ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តតាំងនៅល្អ បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង មិន
 មានទីទួល គឺកិលេស ប្រាសចាកទុក្ខកិលេស ជាចិត្តទន់ គួរដល់
 ការវិនាស ជាចិត្តនឹងធីន ដល់នូវការមិនញាប់ញ័រ យ៉ាងនេះហើយ
 ក៏បង្ហាត់ចិត្តទៅ ដើម្បីចូលបុគ្គលាណា (ញាណដែលឆ្លុះឃើញនូវ
 ចិត្តបដិសន្ធិ) របស់សត្វទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុនោះ មានចក្ខុដូចជាទិព្វ
 កន្លងបដិច្ចរបស់មនុស្សធម្មតា រមែងឃើញពួកសត្វ ដែលកំពុងច្បុក
 កំពុងកើត ដំបៅកបខ្លះ ខ្លាំងខ្លះ មានរូបល្អខ្លះ មានរូបអាក្រក់ខ្លះ
 មានគតិល្អខ្លះ មានគតិអាក្រក់ខ្លះ ។ បេ ។ រមែងដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ
 ដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ។

(៦៩) ភិក្ខុនោះ កាលបើចិត្តខាប់ខ្ចី បរិសុទ្ធ ផ្លូវផង មិន
 មានទីទួលគឺកិលេស ប្រាសចាកទុក្ខកិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់
 គួរដល់ការវិនាស ជាចិត្តនឹងធីន មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ យ៉ាង
 នេះហើយ ក៏បង្ហាត់ចិត្តទៅដើម្បីសាសវត្ថុញាណ (ញាណដែលឆ្លុះ
 ឃើញនូវកិរិយាក្ស័យនៃអានិច្ច) ។ ភិក្ខុនោះ រមែងដឹងច្បាស់ដោយពិតថា
 នេះ ជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាគណ្តជាហេតុឱ្យកើតទុក្ខ

សុញ្ញតវច្ឆស្ស ទន្ធកម្មសុត្តេ ចតុសតិប្បដ្ឋានាទំ

អយំ ទុក្ខនិរោធាតិ យថាក្ខតំ បដាធាតិ អយំ

ទុក្ខនិរោធតាមិដំ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បដាធាតិ ។

ឥមេ អាសវាតិ យថាក្ខតំ បដាធាតិ អយំ អាស-

វសមុទយោតិ យថាក្ខតំ បដាធាតិ អយំ អាសវ-

និរោធាតិ យថាក្ខតំ បដាធាតិ អយំ អាសវនិរោ-

ធតាមិដំ បដិបទាតិ យថាក្ខតំ បដាធាតិ ។ តស្ស

ឯវំ ជាធនតោ ឯវំ បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ច-

តិ ភវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចតិ

វិមុត្តស្មី វិមុត្តមិតិ ញាណំ ហោតិ វិណា ជាតិ

វុសិតំ ព្រាហ្មចរិយំ កកតំ ករណីយំ នាបរំ វត្ថុតា-

យាតិ បដាធាតិ ។

សុញ្ញតន្ត ទន្តរមិស្សត្រ ធម៌មានសតិប្បដ្ឋាន ៤ ជាដើម

ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាព្រះនិព្វានទីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់ដោយ
 ពិតថា នេះ ជាបដិបទា ដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វានទីរលត់ទុក្ខ ។ ភិក្ខុ
 នោះ រមែងដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះជាពួកកាសវៈ ដឹងច្បាស់ដោយ
 ពិតថា នេះ ជាធម៌នាំឲ្យកើតកាសវៈ ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាព្រះ
 និព្វានទីរលត់កាសវៈ ដឹងច្បាស់ដោយពិតថា នេះ ជាបដិបទា ដំណើរ
 ទៅកាន់ព្រះនិព្វានទីរលត់កាសវៈ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ ដឹងយ៉ាងនេះ
 ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តក៏រួចស្រឡះចាកកាសវៈផង ចាកកវៈផង
 ចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តរួចស្រឡះហើយ ក៏មានសេចក្តីដឹងថា
 ចិត្តរួចស្រឡះហើយដូច្នេះ ភិក្ខុនោះដឹងច្បាស់ថា ជាតិអស់ហើយ
 មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបាននៅរួចហើយ សោឡសកិច្ច អាត្មាអញ
 បានធ្វើរួចហើយ មគ្គការនាកិច្ចដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសកិច្ច
 នេះទៀត មិនមានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

(៧០) សោ^(១) ភិក្ខុ ខមោ សីតស្ស ឧណ្ហស្ស

ជិយច្ឆាយ បិថាសាយ ខំសមកសវតាតបសិរសប-

សម្មស្សនំ ទុក្ខតានំ ទុក្ខតតានំ វេទនបដានំ ឧប្ប-

ដ្ឋានំ សារីរិកានំ វេទនានំ ទុក្ខានំ តិច្ឆានំ ក-

ដុកានំ^(២) អសាតានំ អមជាតានំ ចាលាហារានំ អ-

ធិវាសិតជាតិកោ ហោតិ ។ សព្វរាគនោសមោហន-

ហតនិដ្ឋិតកិសារោ អាហុនេយ្យោ ចាហុនេយ្យោ

នក្ខំណេយ្យោ អញ្ញលិករណីយោ អនុត្តរំ បញ្ញក្ខេតំ

លោកស្ស^(៣) ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កន្តសកៈ

(៧០) ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកអត់ទ្រាំនឹងគ្រឿងកំរើកនឹងក្តៅ និងសេចក្តី

ស្រេក និងសេចក្តីឃ្លាន និងសម្ផស្សនៃរបាម មូស ខ្យល់ កំដៅថ្ងៃ

និងពស់ភូមិពស់ធំទាំងឡាយ ប្រកបដោយជាតិជាអ្នកអត់ធ្មត់ចំពោះគន្លង

ពាក្យ ដែលគេស្តីពាក្យក្រក់ ដែលមានដំណើរមកពាក្យក្រក់ និងវេទនា ដែល

អាស្រ័យក្នុងសរីរៈកើតឡើងហើយ ជាទុក្ខ ដំកា ក្តៅផ្សា មិនជាទី

ព្រេកអរ មិនជាទីតាប់ចិត្ត ទាំងនូវជីវិត ។ ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកមាន

ទឹកចិត្ត គឺរាគៈ ទោសៈ មោហៈ ទាំងពួង កំចាត់បង់ហើយ ជាអ្នក

គួរទទួលនូវចតុប្បវិធី ដែលគេនាំមកអំពីចម្ងាយ គួរទទួលនូវទាន

ដែលគេតាក់តែងដើម្បីភ្ញៀវ គួរទទួលនូវទាន របស់បុគ្គលជាអ្នកជឿកម្ម

ផល គួរដល់អញ្ចាលកម្ម ជាបញ្ចកេត្តិជ្រសើរ របស់សត្វលោក ។

[៧០] មហាលូកោ ចេបិ អត្ថវេស្សន រញ្ញោ
 ធាតោ អនន្តោ អវិជ្ជតោ កាលំ ករោតិ អនន្តមរណំ
 មហាលូកោ រញ្ញោ ធាតោ មតោ^(១) កាលកតោត្រូវ
 សង្ខំ គច្ចតិ ។ មជ្ឈិមោ ចេបិ អត្ថវេស្សន រញ្ញោ
 ធាតោ... ធម្មារោ ចេបិ អត្ថវេស្សន រញ្ញោ ធាតោ
 អនន្តោ អវិជ្ជតោ កាលំ ករោតិ អនន្តមរណំ ធម្មារោ
 រញ្ញោ ធាតោ មតោ កាលកតោត្រូវ សង្ខំ គច្ចតិ
 ឯវមេវ ខោ អត្ថវេស្សន ថេរោ ចេបិ ភិក្ខុ អត្ថិ-
 ណាសវោ កាលំ ករោតិ អនន្តមរណំ ថេរោ ភិក្ខុ
 មតោ កាលកតោត្រូវ សង្ខំ គច្ចតិ ។ មជ្ឈិមោ ចេបិ
 អត្ថវេស្សន ភិក្ខុ... ធម្មារោ ចេបិ អត្ថវេស្សន ភិក្ខុ

សុញ្ញតវុទ្ធ ទន្តភូមិសូត្រ- ឧបមាដោយដំរីមិនទាន់បានទូន្មាន

[៧១] ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វ
 ចាស់ គេមិនបានទូន្មាន មិនបានប្រៀនប្រដៅ ហើយធ្វើមរណកាល
 ទៅ គឺស្លាប់ទៅទាំងគេមិនទាន់បានទូន្មាន ដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វ
 ចាស់ដែលស្លាប់ហើយនោះ ដល់នូវកិរិយា រាប់ថាជាដំរីស្លាប់ហើយ ។

ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វកណ្តាល ...

ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វនៅក្មេង គេមិន
 ទាន់ទូន្មាន មិនទាន់ប្រៀនប្រដៅទេ ហើយធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់
 ទៅទាំងគេមិនទាន់ទូន្មាន ដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ដែលជាសត្វនៅក្មេងស្លាប់
 ហើយនោះ ក៏ដល់នូវកិរិយារាប់ថា ជាដំរីស្លាប់ហើយដែរ ។ សេចក្តី
 នេះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ មានឧបមេយ្យដូចភិក្ខុ
 ជាថេរៈ ប្រសិនបើ មិនមែនជាព្រះវិញ្ញាណស្រព ធ្វើមរណកាលទៅ
 គឺស្លាប់ទៅទាំងមិនទាន់បានទូន្មានខ្លួនទេ ភិក្ខុជាថេរៈ ដែលស្លាប់
 ហើយនោះ ដល់នូវកិរិយារាប់ថា ធ្វើមរណកាល ។ ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ
 ប្រសិនបើភិក្ខុជាតណ្ហាល ... ម្ចាស់អគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើភិក្ខុបួសថ្មី

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ព័ន្ធសកំ

អធិណ្ណាសវេ កាលំ ករោតិ អន្តមរណំ នរោ

ភិក្ខុ មតោ កាលកតោត្រូវ សង្ខំ កច្ចតិ ។

[៧២] មហាបូកោ ចេមិ អត្ថវេស្សន រញ្ញោ

នាតោ សុទេន្តោ សុវិជ្ជិតោ កាលំ ករោតិ អន្តម-

រណំ មហាបូកោ រញ្ញោ នាតោ មតោ កាលក-

តោត្រូវ សង្ខំ កច្ចតិ ។ មជ្ឈិមោ ចេមិ អត្ថវេស្សន

រញ្ញោ នាតោ... ឧបាសេ ចេមិ អត្ថវេស្សន រញ្ញោ

នាតោ សុទេន្តោ សុវិជ្ជិតោ កាលំ ករោតិ អន្ត-

មរណំ ឧបាសេ រញ្ញោ នាតោ មតោ កាលកតោត្រូវ

សង្ខំ កច្ចតិ ឯវមេវ ចោ អត្ថវេស្សន ថេរោ ចេមិ

ភិក្ខុ ធិណ្ណាសវេ កាលំ ករោតិ អន្តមរណំ

ថេរោ ភិក្ខុ មតោ កាលកតោត្រូវ សង្ខំ កច្ចតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទិសស្ថានភាពៈ

មិនមែនជាព្រះវិណាស្រ្ត ធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅទាំងមិន
ទាន់បានទូន្មានខ្លួនទេ ភិក្ខុបុគ្គលដែលស្លាប់ហើយនោះ ក៏ដល់នូវកិរិយា
រាប់ថា ធ្វើមរណកាលដែរ ។

(៧២) ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វ
ចាស់ គេបានទូន្មានប្រៀនប្រដៅ បានបែបបទហើយ ធ្វើមរណកាលទៅ
គឺស្លាប់ទៅដោយគេបានទូន្មានហើយ ដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វចាស់
ដែលស្លាប់ហើយនោះ ដល់នូវកិរិយារាប់ថា ជាសត្វស្លាប់ ។ ម្នាលអគ្គិ-
វេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វនៅកណ្តាល ... ម្នាលអគ្គិ-
វេស្សនៈ ប្រសិនបើដំរីព្រះរាជទ្រព្យ ជាសត្វនៅក្នុង គេបានទូន្មាន
ប្រៀនប្រដៅ បានបែបបទហើយ ធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅដោយ
គេបានទូន្មានហើយ ដំរីព្រះរាជទ្រព្យជាសត្វនៅក្នុង ដែលស្លាប់ហើយ
នោះ ក៏ដល់នូវកិរិយារាប់ថាជាសត្វស្លាប់ដែរ ។ សេចក្តីនេះមានទុបមា
ដូចម្តេចមិញ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ មានទុបមេយ្យដូចភិក្ខុជាថេរៈ បើជាព្រះ
វិណាស្រ្ត ធ្វើមរណកាលទៅ គឺស្លាប់ទៅដោយបានទូន្មានខ្លួនហើយ
ភិក្ខុជាថេរៈដែលស្លាប់ហើយនោះ ដល់នូវកិរិយារាប់ថាធ្វើមរណកាល ។

សុញ្ញតវុទ្ធស្ស ទន្ធកម្មសុត្ត ទន្ធនាគោបមា

មជ្ឈិមោ ចេមិ អត្ថវេស្សន ភិក្ខុ ... នរោ ចេមិ
អត្ថវេស្សន ភិក្ខុ វិណាសរោ កាលំ ករោតិ
នន្ទមរណំ នរោ ភិក្ខុ មតោ កាលកតោត្រូវ សង្ខំ
តច្ចតិវិ ។ វេទមរោច ភតវា អត្ថមនោ អចិវតោ
សមណុទ្កេសោ ភតវតោ ភាសិតំ អភិនិច្ឆតិ ។

ទន្ធកម្មសុត្តំ បញ្ចមំ និដ្ឋិតំ ។

សុញ្ញតវត្ត ទន្តរូមិសូត្រ ឧបមាដោយនិរំណេលទូន្មានហើយ

ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ប្រសិនបើភិក្ខុជាភណ្ឌាល ... ប្រសិនបើភិក្ខុបួសថ្មី
ជាព្រះវិណាស្រព ធ្វើមរណកាល គឺស្លាប់ទៅទាំងបានទូន្មានខ្លួន
ហើយ ភិក្ខុបួសថ្មី ដល់ធ្វើមរណកាលហើយនោះ ក៏ដល់នូវកិរិយារាប់
ថាធ្វើមរណកាលដែរ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់កាសិតនេះ
ចប់ហើយ អចិន្តសមណ្ឌទេស ក៏រករាយនឹងកាសិត របស់ព្រះ
មានព្រះភាគ ។

ចប់ ទន្តរូមិសូត្រ ទី ៥ ។

ឆ្លើយ ភូមិជល្ហិត្ត

(៧៣) ឯវេទ្យ សុត្ត ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
រាជតហោ វិហារតិ វេទ្យានេ កលន្តកនិកាបេ ។
អថោ អាយស្មា ភូមិដោ បុព្វល្អាសមយំ និកា-
សេត្វា បត្តចីវរមាណាយ យេន ជយសេនស្ស រាជ-
កុមារស្ស និវេសនំ តេនុបស្ព័ន្ធមិ ឧបស្ព័ន្ធមិត្វា
បញ្ញត្ត អាសនេ និសីទិ ។ អថោ ជយសេនោ
រាជកុមារោ យេនាយស្មា ភូមិដោ តេនុបស្ព័ន្ធមិ
ឧបស្ព័ន្ធមិត្វា អាយស្មតា ភូមិជេន សន្និ សម្មាទិ
សម្មាទន័យំ កថំ សារាណីយំ វិតិសារេត្វា ឯកមន្តំ
និសីទិ ។

(៧៤) ឯកមន្តំ និសិទ្ធា ោ ជយសេនោ
រាជកុមារោ អាយស្មន្តំ ភូមិជំ ឯតទរោច សន្តិ
កោ ភូមិជំ ឯកេ សមណាព្រាហ្មណា ឯវិវាទិនោ
ឯវិទិដ្ឋិនោ អាសព្វេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ

ភូមិជលត្រ ទី ៦

(៧៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងវត្តវេទ្យវន្ត ជាភលន្តកន្លែងស្ថាន ក្បែរ
ក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះ ព្រះភូមិដៈមានអាយុ ស្ងៀកស្ងៀងប្រដាប់
បាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វល្អសម័យ ចូលទៅកាន់ដំណាក់ នៃព្រះរាជកុមារ
ព្រះនាមជយសេន លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈដែលគេ
ក្រាលទុក ។ លំដាប់នោះ ជយសេនរាជកុមារ ចូលទៅក្រពះភូមិដៈ
មានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹង
ព្រះភូមិដៈមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួរ
រលឹកហើយ ក៏គង់ក្នុងទីសមគួរ ។

(៧៤) លុះជយសេនរាជកុមារ គង់ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ពោល
នឹងព្រះភូមិដៈមានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះភូមិដៈដ៏ចម្រើន មាន
សមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា បើ
បុគ្គលធ្វើនូវបំណង (ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផល) ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ

សុព្វកត្តស្ស ភូមិជសុត្តេ ព្រហ្មចរិយចារណំ

អកត្វា ដលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា
 ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្វា ដលស្ស អធិគមាយ
 អាសត្វ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ
 អកត្វា ដលស្ស អធិគមាយ នេវាសំនាទាសញ្ចេបិ
 ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្វា ដលស្ស អធិ-
 គមាយាតិ នំធិ កោតោ ភូមិជស្ស សត្តា កីរំជិ
 កីរិជ្ជំ កឹមត្វាយតិ ។

(៧៥) ន ខោ មេតំ រាជកុមារ ភគវតោ
 សម្មាសម្ពុទ្ធ សុតំ សម្មាសម្ពុទ្ធ បដិគ្គហិតំ ហំនព្វ ខោ ឯតំ
 វិជ្ជតិ យំ ភគវា ឯវំ ព្យាករេយ្យ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា
 អយោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្វា ដលស្ស
 អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា អយោនិសោ
 ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្វា ដលស្ស អធិគមាយ
 អាសត្វ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា អយោនិសោ
 ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្វា ដលស្ស អធិគមាយ

សុញ្ញតវុទ្ធ ភូមិសុត្រ ការប្រព្រឹត្តិត្រហ្មចរិយៈ

ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលទេ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង ហើយ
 ប្រព្រឹត្តិត្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត
 បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តិត្រហ្មចរិយៈ
 ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយវិញទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង
 មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តិត្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បី
 ត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ ចុះក្នុងសាសនានេះ ព្រះជាត្រូវបស់ភូមិជៈដ៏
 ចម្រើន តើមានវារៈដូចម្តេច មានទិដ្ឋដូចម្តេច បានពោលដូចម្តេច ។

(៧៩) ថ្វាយព្រះពរព្រះរាជកុមារ ឯដំណើរ⁺នេះ អាត្មាភាពពុំ
 ដែលបានស្តាប់មក ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រ ឬបានទទួលមក អំពីទីចំពោះ
 ព្រះភក្ត្រ នៃព្រះមានព្រះភាគទេ ប៉ុន្តែបើហេតុការណ៍⁺នេះមាន ប្រាកដ
 ជា ព្រះមានព្រះភាគ នឹងទ្រង់ដោះស្រាយយ៉ាងនេះថា បើបុគ្គលធ្វើ
 នូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តិត្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរ
 ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង ហើយ
 ប្រព្រឹត្តិត្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផល
 ដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្ត
 ត្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

ទេវសំនាទាសព្យោបិ កក្កត្វា អយោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ
 ចរន្តិ អកត្វា ដលស្ស អធិគមាយ អាសព្យោបិ
 កក្កត្វា យោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ កត្វា ដលស្ស
 អធិគមាយ អនាសព្យោបិ កក្កត្វា យោនិសោ ព្រហ្ម-
 ចរិយំ ចរន្តិ កត្វា ដលស្ស អធិគមាយ អាសត្វា
 អនាសព្យោបិ កក្កត្វា យោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ
 កត្វា ដលស្ស អធិគមាយ ទេវសំនាទាសព្យោបិ
 កក្កត្វា យោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ កត្វា ដលស្ស
 អធិគមាយាតិ ន ចោ មេតំ វាជកុមារ កត្តតោ
 សម្មាសុតំ សម្មាសុតំ បដិគ្គហិតំ ហំនព្វា ចោ ឯតំ
 វិជ្ជតិ យំ កត្តា ឯវំ ព្យាករយ្យាតិ ។ សចេ^(១)
 គោតោ ភូមិជស្ស សត្វា ឯវំវិទី ឯវំវិទី ឯវំមក្ខាយី
 អន្ធា គោតោ ភូមិជស្ស សត្វា សព្វេសំយេវ បុត្តស-
 មណ្ឌព្រហ្មណាធំ មុន្នាធំ មញ្ញោ អាហត្ថ តិដ្ឋតិ ។
 អថេចា ជយសេនោ វាជកុមារោ អាយស្មន្តំ ភូមិជំ
 សកេនេវ ថាលិចាកេន បរិសិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសមណសក្កាសក្កា

មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយ
 ប្រព្រឹត្តត្រហូចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផល
 ដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តត្រហូចរិយៈ ដោយ
 ត្រូវទំនង ទើបគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលបាន មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវ
 បំណង ហើយប្រព្រឹត្តត្រហូចរិយៈ ដោយត្រូវទំនង ក៏គួរដើម្បីត្រាស់
 ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ
 ហើយប្រព្រឹត្តត្រហូចរិយៈ ដោយត្រូវទំនង ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផល
 ដែរ មួយវិញទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង
 ហើយប្រព្រឹត្តត្រហូចរិយៈ ដោយត្រូវទំនង ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផល
 ដែរ បពិត្រព្រះរាជកុមារ ឯដំណើរនេះ អាត្មាកាតព្វកិច្ចដែលបានស្តាប់
 មកក្នុងទីចំពោះព្រះកត្ត ឬបានទទួលមក អំពីទីចំពោះព្រះកត្ត នៃព្រះ
 មានព្រះភាគទេ ប៉ុន្តែបើហេតុការណ៍នេះមាន ប្រាកដជា ព្រះមានព្រះ
 ភាគ នឹងទ្រង់ដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។ បើព្រះជាគ្រូរបស់ព្រះភូមិផៈ
 ដ៏ចម្រើន មានវារៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋយ៉ាងនេះ បានពោលយ៉ាងនេះមែន
 ព្រះជាគ្រូរបស់ព្រះភូមិផៈដ៏ចម្រើន ហាក់ដូចជាសំពង់អំបែងក្បាល នៃ
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាច្រើនទាំងអស់ ដោយពិត ។ គ្រានោះ ជយ-
 សេនរាជកុមារ ក៏អង្គុយសព្វព្រះភូមិផៈមានអាយុ ដោយសម្រាប់សំខ្លួន ។

សុញ្ញកវត្តស្ស ភូមិសុត្តេ រាជវត្តបសង្កមនំ

(៧៦) អថោ អាយស្មា ភូមិដោ បច្ឆាកត្តំ បិណ្ឌ-
 មាតប្បជីក្កន្តោ យេន កកវា តេនុបសង្កមំ ឧបសង្ក-
 មិត្វា កកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ
 និសីទ្ធោ ខោ អាយស្មា ភូមិដោ កកវន្តំ ឯកទេវេច
 វេទាហំ កន្តេ បុព្វណ្ណាសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមា-
 នាយ យេន ជយសេនស្ស រាជកុមារស្ស និវេសនំ
 តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តោ អាសនេ និសីទិ ។
 អថោ កន្តេ ជយសេនោ រាជកុមារោ យេនាហំ
 តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា មយា សង្ខី សម្មោទិ
 សម្មោទនីយំ កតំ សារាណីយំ វិភិសារេត្វា ឯក-
 មន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសីទ្ធោ ខោ កន្តេ
 ជយសេនោ រាជកុមារោ មំ ឯកទេវេច សង្ខី
 កោ ភូមិជ ឯកេ សមណាប្បញ្ញាណា ឯវំវាទិទោ
 ឯវំវាទិទ្ធោ អាសព្វេហិ កវិត្វា ប្បញ្ញចរិយំ ចរន្តំ

សុត្តន្តបិដក ភិមនិសូត្រ ចារចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ

(៧៦) លំដាប់នោះ ព្រះភិមនៈមានអាយុ កាលត្រឡប់ពី
 បិណ្ឌបាតមក ក្នុងវេលាក្រោយកត្ត ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុង
 ទីដ៏សមគួរ ។ លុះព្រះភិមនៈមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ
 ក៏ក្រាបបង្គំចូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គស្ងៀកស្បង់ ប្រដាប់បាតនិងចីវរ ក្នុងបុព្វហោសម័យ ចូល
 ទៅកាន់ដំណាក់ របស់ជយសេនរាជកុមារ ក្នុងទីឯណោះ លុះចូលទៅ
 ដល់ហើយ ក៏អង្គុយលើអាសនៈដែលគេក្រាលទុក ។ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏ចម្រើន លំដាប់នោះ ជយសេនរាជកុមារ ចូលមករកខ្ញុំព្រះអង្គ
 លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គ លុះ
 បញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ និងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏គង់ក្នុង
 ទីសមគួរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន លុះជយសេនរាជកុមារ គង់
 ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ចោទសួរ ប៉ុន្តែខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នេះថា បពិត្រ
 ព្រះភិមនៈដ៏ចម្រើន មានសមណព្រាហ្មណ៍តួកមួយ មានវារៈយ៉ាងនេះ
 មានទិដ្ឋយ៉ាងនេះថា បើបុគ្គលធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

អកត្វា ដលស្ស អធិគមាយ អនាសពោបិ កវិត្វា
 ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្វា ដលស្ស អធិគមាយ
 អាសត្វា អនាសពោបិ កវិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ
 អកត្វា ដលស្ស អធិគមាយ នេវសំនាទាសពោបិ
 កវិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្វា ដលស្ស អធិគមា-
 យាតិ នេត កោតោ ភូមិវស្ស សត្វា កីរិដ្ឋិ
 កីរិដ្ឋិ កិមត្វាយតិ ។ ឯវំ វុត្តេ អហំ កន្តេ
 ជយសេនំ រាជកុមារំ ឯតទេវេចំ ន ទោ មេតំ
 រាជកុមារ កតវតោ សម្មាសម្ពុទ្ធ សុតំ សម្មាសម្ពុទ្ធ បដិវត្ត-
 ហិតំ ហានព្វ ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ កតវា ឯវំ ព្យាក-
 រេយ្យ អាសពោបិ កវិត្វា អយោធិសោ ព្រហ្មចរិយំ
 ចរន្តិ អកត្វា ដលស្ស អធិគមាយ អនាសពោបិ
 កវិត្វា អយោធិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្វា
 ដលស្ស អធិគមាយ អាសត្វា អនាសពោបិ កវិត្វា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្វីបនិកាយៈ

ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលទេ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង ហើយ
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត
 បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ
 ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង មិន
 មែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់
 ដឹងនូវផលដែរ ចុះក្នុងសាសនានេះ ព្រះជាត្រូវបស់ព្រះភូមិជៈដ៏ចម្រើន
 ភើមានវាទៈដូចម្តេច មានទិដ្ឋដូចម្តេច បានពោលដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន កាលបើជយសេនរាជកុមារ ទ្រង់សួរយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះ
 អង្គក៏ពោលតបទៅនឹងជយសេនរាជកុមារដូច្នេះថា ថ្វាយព្រះពរព្រះរាជកុ-
 មារ ឯដំណើរ⁺នេះ ភាគីភាគមិនដែលបានស្តាប់ ក្នុងទីចំពោះព្រះកក្កដ ឬ
 បានទទួលមក អំពីទីចំពោះព្រះកក្កដនៃព្រះមានព្រះភាគទេ ប៉ុន្តែបើហេតុ-
 ការណ៍⁺នេះមាន ប្រាកដជា ព្រះមានព្រះភាគ នឹងទ្រង់ដោះស្រាយ យ៉ាង
 នេះថា បើបុគ្គលធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិន
 ត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវ
 បំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បី
 ត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ

សុញ្ញតវត្ថុស្ស ភូមិសុត្ថេ ភគវន្តបសង្កមនំ

អយោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្វា ដលស្ស
 អធិគមាយ នេវសំនាទាសញ្ចេចិ កវិត្វា អយោនិ-
 សោ ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្វា ដលស្ស អធិគ-
 មាយ អាសញ្ចេចិ កវិត្វា យោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ
 ចរន្តិ កត្វា ដលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេចិ
 កវិត្វា ... អាសត្វា អនាសញ្ចេចិ កវិត្វា ... នេវ-
 សំនាទាសញ្ចេចិ កវិត្វា យោនិសោ ព្រហ្មចរិយំ
 ចរន្តិ កត្វា ដលស្ស អធិគមាយាតិ ន ទោ មេតំ
 វាជកុមារ ភគវតោ សម្មទា សុតំ សម្មទា ប-
 ដិក្កហិតំ ហំនព្វា ទោ ឯតំ វិជ្ជតិ យំ ភគវា
 ឯវំ ព្យាករេយ្យាតិ ។ សចេ ភោតោ ភូមិជស្ស
 សត្វា ឯវំវាទី ឯវំទិដ្ឋិ ឯវំមក្ខាយី អន្ធា ភោតោ
 ភូមិជស្ស សត្វា សព្វេសំយេវ បុទ្ធសមណ្ឌព្រាហ្ម-
 ណានំ មុន្នានំ មញ្ញោ អាហច្ច តិដ្ឋតីតិ ។ កថា-
 ហំ^(១) កន្លេ ឯវំ បុដ្ឋោ ឯវំ ព្យាករមាទោ វុត្តវាទី ចេវ

សុញ្ញតវត្ថុ ភូមិសុត្រ ការចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ

ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវ
 ផលដែរ មួយទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង
 ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយមិនត្រូវទំនង ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវ
 ផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយ
 ត្រូវទំនង ទើបគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលបាន បើមិនធ្វើនូវបំណង...បើធ្វើ
 នូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិន
 ធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ដោយត្រូវទំនង ក៏គួរដើម្បី
 ត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បពិត្រព្រះរាជកុមារ ឯដំណើរនេះ ភាគភាគមិន
 ដែលបានស្តាប់ ក្នុងទីចំពោះព្រះកត្ត ឬបានទទួលមក អំពីទីចំពោះ
 ព្រះកត្តនៃព្រះមានព្រះភាគទេ ប៉ុន្តែបើហេតុការណ៍នេះមាន ប្រាកដជា
 ព្រះមានព្រះភាគ នឹងទ្រង់ដោះស្រាយយ៉ាងនេះឯង ។ ជយសេនរាជ-
 កុមារ ទ្រង់ត្រាស់ថា បើព្រះជាគ្រូរបស់ព្រះភូមិជះដ៏ចម្រើន មានវារៈ
 យ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋយ៉ាងនេះ បានពោលយ៉ាងនេះមែន ព្រះជាគ្រូ
 របស់ព្រះភូមិជះដ៏ចម្រើន ហាក់ដូចជាសំពត់នូវអំបែងក្បាល នៃពួក
 សមណព្រាហ្មណ៍ ជាច្រើនទាំងអស់ ដោយពិត ។ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន កាលបើរាជកុមារ ទ្រង់សួរយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ក៏បានដោះស្រាយយ៉ាងនេះ តើឈ្មោះថា ខ្ញុំព្រះអង្គពោលត្រូវតាម

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបស្សន្ទសកំ

ភក្កវតោ ហោមិ ន ច ភក្កវន្តំ អក្កុតេន អញ្ញាចិត្តាមិ
 ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករោមិ ន ច កោចិ សហ-
 ធម្មិកោ វិនាសុវិនោ ការយ្ហដ្ឋានំ អាគច្ឆតីតិ ។

(៧៧) តក្ស ភំ ភូមិជ ឯវំ បុដ្ឋោ ឯវំ ព្យា-
 ករមាធា វត្ថុវាទី ចេវ មេ^(១) ហោសិ ន ច មំ
 អក្កុតេន អញ្ញាចិត្តសិ ធម្មស្ស ចានុធម្មំ ព្យាករោ-
 សិ ន ច កោចិ សហធម្មិកោ វិនាសុវិនោ កា-
 រយ្ហដ្ឋានំ អាគច្ឆតិ ។ យេ ហិ កោចិ ភូមិជ ស-
 មណា វា ព្រាហ្មណា វា មិច្ឆាទិដ្ឋិ ធមោ មិច្ឆាសន្តិប្បា
 មិច្ឆាវចា មិច្ឆាកម្មត្តា មិច្ឆាអាជីវា មិច្ឆាវាយាមា
 មិច្ឆាសតី មិច្ឆាសមាធិធមោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្តា
 ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្តា ដលស្ស អធិគមាយ
 អនាសញ្ចេបិ ករិត្តា ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្តា ដ-
 លស្ស អធិគមាយ អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្តា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយេ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគផង ឈ្មោះថាមិនពោលបង្កប់
ព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាសំដែងនូវធម៌ដ៏
សមគួរដល់ធម៌ផង ឬទេ មួយទៀត វាទានុវាទបន្តិចបន្តួច ដែល
ប្រកបដោយធម៌ មិនមកកាន់ទីដែលបណ្ឌិតគួរគិតដៀល ទេឬ ។

(៧៧) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា អើក្នុងមុនៈ កាលដែលព្រះ
រាជកុមារ ទ្រង់ចោទសួរយ៉ាងនេះ ហើយអ្នកដោះស្រាយយ៉ាងនេះ ឈ្មោះ
ថាអ្នកពោលត្រូវតាមពាក្យរបស់គាត់ផង ឈ្មោះថាមិនពោលបង្កប់គ-
ថាគតដោយពាក្យមិនពិតផង ឈ្មោះថាសំដែងនូវធម៌ដ៏សមគួរដល់ធម៌ផង
មួយទៀត វាទានុវាទបន្តិចបន្តួច ដែលប្រកបដោយធម៌ មិនបានមកកាន់ទី
ដែលបណ្ឌិតគួរគិតដៀលទេ ។ ម្នាលក្នុងមុនៈ ពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍
ណាមួយដែលមានទិដ្ឋិខុស មានសេចក្តីត្រិះរិះខុស មានវាចាខុស មាន
ការងារខុស មានការចិញ្ចឹមជីវិតខុស មានព្យាយាមខុស មានសតិខុស
មានសមាធិខុស សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើធ្វើនូវបំណង ហើយ
ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ មួយទៀត
បើមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់
ដឹងនូវផលដែរ មួយទៀត បើធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ

សុញ្ញតវត្ថុស្ស ភូមិផលត្ថេ តេលត្ថិកោបមា

ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តំ អកត្វា ផលស្ស អធិគមាយ នេវ-
 សំនាធាសញ្ចេចំ កត្វា ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តំ អកត្វា
 ផលស្ស អធិគមាយ តំ កត្វា ហេតុ អយោធិសោ
 ភូមិផល ផលស្ស អធិគមាយ ។

(៧៨) សេយ្យថាបិ ភូមិផល បុរិសោ តេលត្ថិកោ
 តេលតវេសី តេលបរិយេសនំ ចរមាធា វាលីកំ
 ទោណិយា អាភិវត្តា ឧទកេន បរិច្ឆោសកំ បរិច្ឆោ-
 សកំ បីឡេយ្យ អាសញ្ចេចំ កត្វា វាលីកំ ទោណិ-
 យា អាភិវត្តា ឧទកេន បរិច្ឆោសកំ បរិច្ឆោសកំ
 បីឡេយ្យ អកត្វា តេលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេចំ
 កត្វា វាលីកំ ទោណិយា អាភិវត្តា ឧទកេន ប-
 រិច្ឆោសកំ បរិច្ឆោសកំ បីឡេយ្យ អកត្វា តេលស្ស
 អធិគមាយ អាសត្វា អនាសញ្ចេចំ កត្វា វាលីកំ
 ទោណិយា អាភិវត្តា ឧទកេន បរិច្ឆោសកំ បរិច្ឆោស-
 កំ បីឡេយ្យ អកត្វា តេលស្ស អធិគមាយ នេវ-
 សំនាធាសញ្ចេចំ កត្វា វាលីកំ ទោណិយា អាភិវត្តា

សុញ្ញតវច្ឆ ភូមិសុត្រ ឧបមាដោយបុរសអ្នកត្រូវការដោយប្រេង

ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ មួយវិញ
ទៀត បើមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្ត
ព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុ
ដូចម្តេច ម្នាលភូមិដៈ ព្រោះគ្មានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផល ។

(៧៨) ម្នាលភូមិដៈ ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយប្រេង ស្បែក
រកប្រេង ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកប្រេង ក៏យកដីឡូចមកចាក់ក្នុងស្នូក
ហើយយកទឹកមកប្រសំព្រំ ច្របាច់រឿយ ។ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយ
យកដីឡូចមកចាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រសំព្រំ ច្របាច់រឿយ ។
ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវប្រេងឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយយកដី
ឡូចមកចាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រសំព្រំ ច្របាច់រឿយ ។ ក៏មិន
គួរដើម្បីបាននូវប្រេងដែរ បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណង
ខ្លះ ហើយយកដីឡូចមកចាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រសំព្រំ
ច្របាច់រឿយ ។ ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវប្រេងដែរ បើទុកជាមិនធ្វើ នូវ
បំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយយកដីឡូចមកចាក់ក្នុងស្នូក

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរបណ្ណសកំ

ឧទកេន បរិច្ឆោសកំ បរិច្ឆោសកំ បីឡើយ
 អកត្វា វេលស្ស អធិគមាយ តំ កឹស្ស ហេតុ
 អយោនិសោ ភូមិជ វេលស្ស អធិគមាយ វរាមេវ
 ខោ ភូមិជ យេ ហិ កេចិ សមណា វា
 ព្រាហ្មណា វា មិច្ឆាទិដ្ឋិយោ មិច្ឆាសង្កប្បា មិច្ឆាវាចា
 មិច្ឆាកម្មត្តា មិច្ឆាអាជីវា មិច្ឆាវាយាមា មិច្ឆាសតិ
 មិច្ឆាសមាធិយោ តេ អាសញ្ចេបិ កវិត្វា ព្រាហ្មចរិ-
 យំ ចរន្តិ អកត្វា វេលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ
 កវិត្វា ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្វា វេលស្ស អធិគ-
 មាយ អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ កវិត្វា ព្រាហ្មចរិយំ
 ចរន្តិ អកត្វា វេលស្ស អធិគមាយ នេវាសំនាទា-
 សញ្ចេបិ កវិត្វា ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តិ អកត្វា វេលស្ស
 អធិគមាយ តំ កឹស្ស ហេតុ អយោនិសោ ភូមិជ
 វេលស្ស អធិគមាយ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

ហើយយកទឹកមកប្រសព្វព្រំ ប្របាច់រឿយៗ ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវប្រេង
ដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនង
ដែលគួរឲ្យបានប្រេងឡើយ សេចក្តីនេះ មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាល
ភូមិជៈ មានទុបមយ្យដូចយ៉ាងពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែល
មានទិដ្ឋិខុស មានសេចក្តីត្រិះរិះខុស មានវាចាខុស មានការងារខុស មាន
ការចិញ្ចឹមជីវិតខុស មានព្យាយាមខុស មានសតិខុស មានសមាធិខុស
សមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្ត
ព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវ
បំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ
បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ
ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែន
ជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹង
នូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះ
គ្មានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ ។

សុញ្ញតវត្ថុ ភូមិទិសូត្រ ឧបមាដោយបុរសអ្នកត្រូវការដោយទំពោះស្រស់

(៧៩) ម្ចាស់ភូមិដៈ តុំនោះសាគ ដូចបុរស ដែលត្រូវការ
 ដោយទឹកដោះស្រស់ វិស្វនរកទឹកដោះស្រស់ ត្រាច់ទៅកាន់ទីវិស្វន
 រកទឹកដោះស្រស់ ក៏ចាប់ម្ជួលវិស្វនមេតាដែលមានកូនខ្លី បើទុកជាធ្វើនូវ
 បំណង ហើយចាប់ម្ជួលវិស្វនមេតាដែលមានកូនខ្លី ក៏មិនគួរដើម្បីបាន
 នូវទឹកដោះស្រស់ឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ។ បេ ។ បើទុកជាមិនធ្វើ
 នូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយចាប់ម្ជួលវិស្វនមេតាដែល
 មានកូនខ្លី ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះស្រស់ដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះ
 ហេតុដូចម្តេច ម្ចាស់ភូមិដៈ ព្រោះគ្មានទំនង ដែលទាំឲ្យបាននូវទឹក
 ដោះស្រស់ សេចក្តីនេះមានឧបមាហោងណាមិញ ម្ចាស់ភូមិដៈ មាន
 ឧបមាយ្យ ដូចយ៉ាងពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមាន
 ទិដ្ឋិខុស ។ បេ ។ មានសមាធិខុស សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុក
 ជាធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវ
 ផលឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិន
 ធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង
 ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តី
 នោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្ចាស់ភូមិដៈ ព្រោះថាគ្មានទំនង ដើម្បីឲ្យ
 ត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ ។

[៨០] សេយ្យតាមិ ភូមិជ បុរិសោ នវជិតត្ថុកោ
 នវជិតតុវេសី នវជិតបរិយេសនំ ចរមាធា ឧទកំ
 កលលេ អាសិញ្ញាត្វា មត្តេន អាវិញ្ញេយ្យ អាសញ្ញេមិ
 ករិត្វា ឧទកំ កលលេ អាសិញ្ញាត្វា មត្តេន អា-
 វិញ្ញេយ្យ អកញ្ចេ នវជិតស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ញេ-
 មិ ករិត្វា... អាសញ្ញា អនាសញ្ញេមិ ករិត្វា... នេ-
 វាសំនាសាសញ្ញេមិ ករិត្វា ឧទកំ កលលេ អា-
 សិញ្ញាត្វា មត្តេន អាវិញ្ញេយ្យ អកញ្ចេ នវជិតស្ស
 អធិគមាយ តំ កិស្ស ហេតុ អយោជិសោ ភូមិជ
 នវជិតស្ស អធិគមាយ ឯវមេវ ទោ ភូមិជ យេ ហិ
 កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មិច្ឆាធិដ្ឋិនោ
 ។ បេ ។ មិច្ឆាសមាធិនោ តេ អាសញ្ញេមិ ករិត្វា
 ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តំ អកញ្ចា ជនស្ស អធិគមាយ អ-
 នាសញ្ញេមិ ករិត្វា... អាសញ្ញា អនាសញ្ញេមិ ករិត្វា...
 នេវាសំនាសាសញ្ញេមិ ករិត្វា ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តំ អកញ្ចា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កន្តសកៈ

(៨១) ម្នាលភូមិជៈ ពុំនោះសោត ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយ
 ទឹកដោះខាប់ ស្វែងរកទឹកដោះខាប់ ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកទឹកដោះ
 ខាប់ ហើយយកទឹកមកស្រោចលើកក់ហើយវិត ដោយឈើសម្រាប់វិត
 បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយយកទឹកមកស្រោចលើកក់ ហើយវិតដោយ
 ឈើសម្រាប់វិត ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះខាប់ឡើយ បើទុកជាមិន
 ធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើ
 ទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយយកទឹកមក
 ស្រោចលើកក់ ហើយវិត ដោយឈើសម្រាប់វិត ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវ
 ទឹកដោះខាប់ដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះ
 គ្មានទំនងដែលគួរឱ្យបានទឹកដោះខាប់ សេចក្តីនេះមានទុបមាយ៉ាងណា
 មិញ ម្នាលភូមិជៈ មានទុបមេយ្យដូចយ៉ាងសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណា
 មួយ ដែលមានទិដ្ឋខុស ។ បេ ។ មានសមាធិខុស សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ
 ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ... បើ
 ទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ .. បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង
 មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរ

សុញ្ញតវត្ថុស្ស ភូមិផលុក្កេ ផលាធិតមកាវោ

ដលស្ស អធិតមាយ តំ តិស្ស ហេតុ អយោធិសោ
កោ ភូមិជ ដលស្ស អធិតមាយ ។

(៨០) សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ អត្តត្ថកោ
អត្តតវេសី អត្តបរិយេសនំ ចរមាធា អលំ កដ្ឋំ
សស្មេហំ ឧត្តរាណី អាទាយ អភិមត្តេយ្យ អា-
សញ្ចេបិ កវិត្វា អលំ កដ្ឋំ សស្មេហំ ឧត្តរាណី
អាទាយ អភិមត្តេយ្យ អភញ្ចោ អត្តស្ស អធិតមាយ
អនាសញ្ចេបិ កវិត្វា ... អាសញ្ចោ អនាសញ្ចេបិ ក-
វិត្វា ... នេវាសំនាទាសញ្ចេបិ កវិត្វា អលំ កដ្ឋំ
សស្មេហំ ឧត្តរាណី អាទាយ អភិមត្តេយ្យ អភញ្ចោ
អត្តស្ស អធិតមាយ តំ តិស្ស ហេតុ អយោធិសោ
ភូមិជ អត្តស្ស អធិតមាយ ឯវមេវ ទោ ភូមិជ យេហិ
កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា មិច្ឆាធិដ្ឋិនោ
។ បេ ។ មិច្ឆាសមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ កវិត្វា

សុញ្ញតវដ្ឋ ភូមិសូត្រ ភាគនៃកិរិយាព្រាស់ជំងឺនូវផល

ដើម្បីត្រាស់ជំងឺនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាល
ភូមិជៈ ដ៏ចម្រើន ព្រោះគ្មានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់ជំងឺនូវផលឡើយ ។

(៨១) ម្នាលភូមិជៈ តុំនោះសោត ដូចបុរសដែលត្រូវការ
ដោយភ្លើង ស្វែងរកភ្លើង គ្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកភ្លើង ក៏កាន់យក
នូវឈើពន្លកខាងលើទៅពួកនឹងឈើស្រស់ ដែលនៅមានជ័រ បើទុកជា
ធ្វើនូវបំណង ហើយកាន់យកនូវឈើពន្លកខាងលើ ទៅពួកនឹងឈើស្រស់
ដែលនៅមានជ័រ ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវភ្លើងឡើយ បើទុកជាមិនធ្វើនូវ
បំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិន
ធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយកាន់យកនូវឈើពន្លក
ខាងលើ ទៅពួកនឹងឈើស្រស់ដែលនៅមានជ័រ ក៏មិនគួរដើម្បីបាននូវភ្លើង
ដែរ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនងដែល
នាំឲ្យបាននូវភ្លើង សេចក្តីនេះមានទុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភូមិជៈ មាន
ទុបមេយ្យដូចយ៉ាងពួកសមណៈឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិខុស
ៗបេវ មានសមាធិខុស សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង

ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ កត្វា ដលស្ស អធិគមាយ អនា-
សញ្ចេបិ ករិត្វា... អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា...
នេវាសំនាទាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ
កត្វា ដលស្ស អធិគមាយ តំ កឹស្ស ហេតុ
អាយោធិសោ ភូមិជ ដលស្ស អធិគមាយ ។

(៨២) យេ ច ទោ^(១) កេចិ ភូមិជ សមណា វា
ព្រហ្មណា វា សម្មាទិដ្ឋិនោ^(២) សម្មាសង្កេប្បា សម្មា-
វាទា សម្មាកម្មត្តា សម្មាវាយាមា សម្មាសតី សម្មា-
សមាធិនោ តេ អាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ
កត្វា ដលស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា
ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ កត្វា ដលស្ស អធិគមាយ អា-
សញ្ច អនាសញ្ចេបិ ករិត្វា ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ កត្វា
ដលស្ស អធិគមាយ នេវាសំនាទាសញ្ចេបិ ករិត្វា
ព្រហ្មចរិយំ ចរន្តិ កត្វា ដលស្ស អធិគមាយ តំ កឹស្ស
ហេតុ យោធិសោ ភូមិជ ដលស្ស អធិគមាយ ។

១ ឧ. ម. យេហិ ។ ២ ឧ. សម្មាទិដ្ឋិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ព័ន្ធសកៈ

ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលឡើយ បើទុក
 ជាមិនធ្វើនូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ...
 បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយៈ ក៏មិនគួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះ
 ហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះគ្មានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹង
 នូវផលឡើយ ។

(៨២) ម្នាលភូមិជៈ លុះតែពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណា
 មួយ ដែលមានទិដ្ឋិត្រូវ មានសេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ មានវេទិត្រូវ
 មានការងារត្រូវ មានព្យាយាមត្រូវ មានសត្វិត្រូវ មានសមាធិត្រូវ
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ
 ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផល បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ
 មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹង
 នូវផលដែរ បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយ
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ
 ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនង ដែលនាំឲ្យត្រាស់
 ដឹងនូវផលបាន ។

(៨៣) សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ តេលត្ថកោ
 តេលតវេសី តេលបរិយេសនំ ចរមាធា តិលបិដ្ឋំ^(១)
 នោណិយា អាភិវត្តា ឧទកេន បរិច្ឆោសកំ ប-
 រិច្ឆោសកំ បិដ្ឋេយ្យ អាសព្វេបិ កិវត្តា តិលបិដ្ឋំ
 នោណិយា អាភិវត្តា ឧទកេន បរិច្ឆោសកំ បរិច្ឆោ-
 សកំ បិដ្ឋេយ្យ កព្វោ តេលស្ស អធិគមាយ អនា-
 សព្វេបិ កិវត្តា... អាសព្វ អនាសព្វេបិ កិវត្តា...
 នេវាសំនាទាសព្វេបិ កិវត្តា តិលបិដ្ឋំ នោណិយា អា-
 ភិវត្តា ឧទកេន បរិច្ឆោសកំ បរិច្ឆោសកំ បិដ្ឋេយ្យ
 កព្វោ តេលស្ស អធិគមាយ តំ តិស្ស ហេតុ យោនិ-
 សោ ភូមិជ តេលស្ស អធិគមាយ ឯវមេវ ទោ ភូមិជ
 យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សម្មា-
 និដ្ឋិនោ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិនោ តេ អាសព្វេបិ
 កិវត្តា ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តិ កព្វា ដលស្ស អធិគមាយ
 អនាសព្វេបិ កិវត្តា... អាសព្វ អនាសព្វេបិ កិវត្តា...
 នេវាសំនាទាសព្វេបិ កិវត្តា ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តិ

សុត្តន្តបិដក ភិក្ខុបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បុរាណសម្ភាសន្តកថា ដោយប្រែង

(៨៣) ម្នាលភិក្ខុវិស័យ៖ ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយប្រេង ស្វែងរក
 ប្រេង គ្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកប្រេង ក៏យកម្សៅល្អមកចាក់ក្នុងស្នូកហើយ
 យកទឹកមកប្រសព្វ ច្របាច់រឿយៗ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយ
 យកម្សៅល្អមកចាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹកមកប្រសព្វ ច្របាច់រឿយៗ
 ក៏គួរដើម្បីបាននូវប្រេង បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ... បើទុកជាធ្វើនូវ
 បំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែន
 ជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយយក ម្សៅល្អមកចាក់ក្នុងស្នូក ហើយយកទឹក
 មកប្រសព្វ ច្របាច់រឿយៗ ក៏គួរដើម្បីបាននូវប្រេងដែរ សេចក្តីនោះ
 ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុវិស័យ៖ ព្រោះមានទំនងដែលនាំឲ្យបាននូវ
 ប្រេង សេចក្តីនេះ មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុវិស័យ៖ មានទុប-
 មេយ្យ ដូចយ៉ាងពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិត្តិ
 ៗ បេ ៗ មានសមាធិត្រូវ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះ បើធ្វើនូវបំណង
 ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ គួរដើម្បីគ្រាសំធីនូវផល បើទុកជាមិនធ្វើ
 នូវបំណង .. បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជា
 មិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្សនសកំ

កញ្ច ដលស្ស អធិគមាយ តំ តិស្ស ហេតុ យោជិសោ
ក្ខមិជ ដលស្ស អធិគមាយ ។

[៨២] សេយ្យថាបិ ក្ខមិជ បុរិសោ វិរត្តិកោ
វិរត្តេសី វិរចរិយេសនំ ចរមាធនោ តាវី តុណ្ហាវច្ឆំ
ថនតោ អាវិញ្ញេយ្យ អាសញ្ចេបិ កិរិត្វា តាវី តុ-
ណ្ហាវច្ឆំ ថនតោ អាវិញ្ញេយ្យ កញ្ច វិរស្ស អធិគមា-
យ អនាសញ្ចេបិ កិរិត្វា អាសញ្ច អនាសញ្ចេបិ
កិរិត្វា នេវាសំនាធាសញ្ចេបិ កិរិត្វា តាវី តុណ្ហាវច្ឆំ
ថនតោ អាវិញ្ញេយ្យ កញ្ច វិរស្ស អធិគមាយ តំ
តិស្ស ហេតុ យោជិសោ ក្ខមិជ វិរស្ស អធិគមាយ
ឯវមេវ ចោ ក្ខមិជ យេ ពំ កេចិ សមណា វា
ព្រាហ្មណា វា សម្មាទិដ្ឋិទោ ។ បេ ។ សម្មាសមា-
ធិទោ តេ អាសញ្ចេបិ កិរិត្វា... អាសញ្ច អនា-
សញ្ចេបិ កិរិត្វា... នេវាសំនាធាសញ្ចេបិ កិរិត្វា ព្រាហ្ម-
ចរិយំ ចរន្តិ កញ្ច ដលស្ស អធិគមាយ តំ តិស្ស
ហេតុ យោជិសោ ក្ខមិជ ដលស្ស អធិគមាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពទ្ទស្ថានៈ

ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្ចាស់
ភូមិដៈ ព្រោះមានទំនងដែលនាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផល ។

(៨៤) ម្ចាស់ភូមិដៈ ពុំនោះសាគ ដូចបុរសដែលត្រូវការ
ដោយទឹកដោះស្រស់ ស្វែងរកទឹកដោះស្រស់ ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរក
ទឹកដោះស្រស់ ក៏ចាប់ម្ជុលដោះមេតាដែលមានកូនខ្ចី បើធ្វើនូវបំណង
ហើយចាប់ម្ជុលដោះមេតាមានកូនខ្ចី ក៏គួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះស្រស់
បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណង
ខ្លះ ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយ
ចាប់ម្ជុលដោះមេតាដែលមានកូនខ្ចី ក៏គួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះស្រស់ដែរ
សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្ចាស់ភូមិដៈ ព្រោះមានទំនងដែលនាំឲ្យ
បាននូវទឹកដោះស្រស់ សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណាម៉េញ ម្ចាស់ភូមិដៈ
មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាងពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមាន
ទិដ្ឋិត្រូវ ។ បេ ។ មានសមាធិត្រូវ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើ
ទុកជាធ្វើនូវបំណង ... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណង
ខ្លះ ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយ
ប្រព្រឹត្តព្រាហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ
ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្ចាស់ភូមិដៈ ព្រោះមានទំនងគួរឲ្យត្រាស់ដឹងនូវ
ផលបាន ។

លុញ្ញតវន្តស្ស ភូមិសុត្តេ នវិចារេមា

(៨៥) សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ នវន្តត្ថកោ
 នវន្តតថសី នវន្តបរិយេសនំ ចរមាធា ធីតី ក-
 លលេ អាសញ្ញត្ថា មត្តន អាវិញ្ញេយ្យ អាសញ្ញេបិ
 ករិត្ថា ធីតី កលលេ អាសញ្ញត្ថា មត្តន អាវិញ្ញេយ្យ
 កញ្ចេ នវន្តស្ស អធិគមាយ អសញ្ញេបិ ករិត្ថា...
 អាសញ្ញ អនាសញ្ញេបិ ករិត្ថា... នេវសំនាទាសញ្ញេបិ
 ករិត្ថា ធីតី កលលេ អាសញ្ញត្ថា មត្តន អាវិញ្ញេយ្យ
 កញ្ចេ នវន្តស្ស អធិគមាយ តំ កស្ស ហេតុ
 យោធិសោ ភូមិជ នវន្តស្ស អធិគមាយ វរមេរ
 ោ ភូមិជ យេ ហិ កេចិ សមណោ វ ព្រាហ្ម-
 ណោ វ សម្មាសម្ពុទ្ធិនោ ។ បេ ។ សម្មាសមាធិនោ
 តេ អាសញ្ញេបិ ករិត្ថា ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តិ កញ្ចា
 នវស្ស អធិគមាយ អនាសញ្ញេបិ ករិត្ថា... អា-
 សញ្ញ អនាសញ្ញេបិ ករិត្ថា... នេវសំនាទាសញ្ញេបិ
 ករិត្ថា ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តិ កញ្ចា នវស្ស អធិគមាយ
 តំ កស្ស ហេតុ យោធិសោ ភូមិ នវស្ស អធិ-
 គមាយ ។

សុញ្ញតវត្ថុ ភូមិធិសូត្រ ឧបមាដោយបុរសអ្នកត្រូវការ ដោយទឹកដោះទាប

(៨៥) ម្នាលភូមិជៈ ពុំនោះសោត ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយ
 ទឹកដោះទាប ស្វែងរកទឹកដោះទាប ត្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកទឹកដោះទាប
 ហើយយកទឹកដោះដូរមកស្រោចលើកក់ ហើយវិភោជន៍ដោយឈើសម្រាប់វិភ
 បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយយកទឹកដោះដូរមកស្រោចលើកក់ រួចវិភ
 ដោយឈើសម្រាប់វិភ ក៏គួរដើម្បីបាននូវទឹកដោះទាប បើទុកជាមិនធ្វើ
 នូវបំណង... បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ... បើទុកជា
 មិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយយកទឹកដោះដូរមក
 ស្រោចលើកក់ ហើយវិភោជន៍ដោយឈើសម្រាប់វិភ ក៏គួរដើម្បីបាននូវទឹក
 ដោះទាបដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមាន
 ទំនងដែលនាំឲ្យបាននូវទឹកដោះទាប សេចក្តីនេះ មានឧបមាយ៉ាងណា
 មិញ ម្នាលភូមិជៈ មានឧបមេយ្យដូចយ៉ាងពួកសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណា
 មួយ ដែលមានទិដ្ឋិត្រូវ ។ បេ ។ មានសមាធិត្រូវ សមណព្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បី
 ត្រាស់ដឹងនូវផល បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ... បើទុកជាធ្វើនូវបំណង
 ខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិនធ្វើ
 នូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ
 សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាលភូមិជៈ ព្រោះមានទំនង ដែល
 នាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផលបាន ។

(៨៦) សេយ្យថាបិ ភូមិជ បុរិសោ អត្ថិតិកោ
អត្ថិតវេសី អត្ថិបរិយេសនំ ចរមាធា សុត្ថំ កង្ខំ
កោឡាបំ ឧត្តរាណី អាទាយ អភិមត្តយ្យ កព្វោ
អត្ថិស្ស អធិគមាយ អាសព្វេបិ កវិត្វា... អនាសព្វេ-
បិ កវិត្វា... អាសព្វ អនាសព្វេបិ កវិត្វា... នេវាសំ-
នាទាយ កវិត្វា សុត្ថំ កង្ខំ កោឡាបំ ឧត្ត-
រាណី អាទាយ អភិមត្តយ្យ កព្វោ អត្ថិស្ស អធិ-
គមាយ តំ កិស្ស ហេតុ យោធិសោ ភូមិជ អត្ថិស្ស
អធិគមាយ ឯវមេវ ទោ ភូមិជ យេ ហិ កេចិ
សមណា វា ព្រាហ្មណា វា សម្មាទិដ្ឋិទោ សម្មា-
សង្កប្បា ។ បេ ។ សម្មាសមាធិទោ តេ អាសព្វេបិ
កវិត្វា ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តិ កព្វា ដលស្ស អធិគ-
មាយ អនាសព្វេបិ កវិត្វា ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តិ កព្វា
ដលស្ស អធិគមាយ អាសព្វ អនាសព្វេបិ កវិត្វា
ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តិ កព្វា ដលស្ស អធិគមាយ នេ-
វាសំនាទាយ កវិត្វា ព្រាហ្មចរិយំ ចរន្តិ កព្វា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្កៈ

(៨៦) ម្ចាស់ភូមិដៈ ពុំនោះសាគ ដូចបុរសដែលត្រូវការដោយ
 ភ្លើង ស្វែងរកភ្លើង គ្រាច់ទៅកាន់ទីស្វែងរកភ្លើង ហើយកាន់យកឈើ
 ពិន្ទុតខាងលើ ទៅពួកនឹងឈើស្លកខ្លះ ក៏គួរដើម្បីបាននូវភ្លើង បើទុក
 ជាធ្វើនូវបំណង ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ... បើទុកជាធ្វើនូវបំណង
 ខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ... បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង មិនមែនជាមិន
 ធ្វើនូវបំណង ហើយយកឈើពិន្ទុតខាងលើ ទៅពួកនឹងឈើស្លកខ្លះ
 ក៏គួរដើម្បីបាននូវភ្លើងដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្ចាស់
 ភូមិដៈ ព្រោះមានទំនង ដែលទាំងឡាយបាននូវភ្លើង សេចក្តីនេះ មាន
 ទុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភូមិដៈ មានទុបមេយ្យ ដូចយ៉ាងពួកស-
 មណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានទិដ្ឋិត្រូវ មានសេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ
 ។ បេ ។ មានសមាធិត្រូវ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បើទុកជាធ្វើ
 នូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹង នូវផល
 បើទុកជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់
 ដឹងនូវផលដែរ បើទុកជាធ្វើនូវបំណងខ្លះ មិនធ្វើនូវបំណងខ្លះ ហើយ
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ បើទុកជាមិនធ្វើនូវ
 បំណង មិនមែនជាមិនធ្វើនូវបំណង ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយៈ ក៏គួរ

សុត្តន្តបិដក ភិក្ខុវគ្គ កាសិយានិក្ខន្ធគំ

ដលស្ស អធិកមាយ តំ កិស្ស ហេតុ យោជិសោ
ក្ខមិជ ដលស្ស អធិកមាយ ។

[៨៧] សចេ ទោ^(១) ក្ខមិជ ជយសេនស្ស
រាជកុមារស្ស នំមា ចតស្សោ ឧបមា បដិកាសេយ្យំ
អនច្ឆរិយំ តេ ជយសេនោ រាជកុមារោ បសីនេយ្យ
បសន្នោ ច តេ បសន្នាការំ ករេយ្យតិ ។ កុតោ
បន មំ កន្តេ ជយសេនស្ស រាជកុមារស្ស នំមា
ចតស្សោ ឧបមា បដិកាសិស្សន្តិ អនច្ឆរិយា បុត្រ
អស្សុតបុត្រោ សេយ្យថាបិ កត្តន្តិ ។ ននមរោច
កត្តា អត្តមនោ អាយស្សា ក្ខមិជោ កត្តតោ កា-
សិកំ អភិន្តិកំ ។

ភិក្ខុវគ្គ ធម្មំ និដ្ឋិតំ

១ ម. សចេ ទោតំ ។ អថ បន គន្ធាហោ យុត្តតោ ។

សុញ្ញតវត្ថុ ភូមិសូត្រ សេចក្តីរីករាយចំពោះភាសិត

ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវផលដែរ សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ម្នាល
ភូមិដៈ ព្រោះមានទំនង ដែលទាំឲ្យត្រាស់ដឹងនូវផលបាន ។

(៨៧) ម្នាលភូមិដៈ បើអ្នកអាចសំដែងនូវទុបមាទាំង ៤ នេះ
ដល់ជយសេនាជកុមារបាន សេចក្តីអស្ចារ្យរបស់អ្នក ក៏នឹងកើតមាន ឯ
ជយសេនាជកុមារ ក៏មុខជាជ្រះថ្លានឹងអ្នក លុះជ្រះថ្លាហើយ នឹងធ្វើនូវ
អាការជ្រះថ្លាដល់អ្នកទៀត ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះខ្ញុំព្រះអង្គ
អាចនឹងសំដែងដល់ជយសេនាជកុមារ នូវសេចក្តីទុបមាទាំង ៤ នេះ
ដែលជាទីអស្ចារ្យ ខ្ញុំព្រះអង្គមិនធ្លាប់ស្តាប់មកក្នុងកាលមុនសោះ ដូចជា
ព្រះមានព្រះភាគ អំពីណាបាន ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
សូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះភូមិដៈមានអាយុ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរ រីករាយ
នឹងភាសិត នៃព្រះមានព្រះភាគ ។

សត្វមី អនុវិស្វតំ

(៨៨) ឯវេទ្ធ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកា សា-

វត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។

អថេចា បញ្ចកុដ្ឋោ ថេបតិ អញ្ញតំ បុរិសំ អាមន្តេ-

សិ ឯហិ ភំ អន្តោ បុរិស យេនាយស្មា អនុវន្តោ តេ-

នុបសន្តម ឧបសន្តមិត្វា មម វចនេន អាយស្មតោ

អនុវន្តស្ស ចានេ សិរសា វន្តហិ បញ្ចកុដ្ឋោ កន្លេ

ថេបតិ អាយស្មតោ អនុវន្តស្ស ចានេ សិរសា វន្ត-

តត្ថ^(១) ឯវេទ្ធ វចេហិ អធិវសេតុ កិរ កន្លេ អា-

យស្មា អនុវន្តោ បញ្ចកុដ្ឋស្ស ថេបតិស្ស ស្វាតនាយ

អត្ថចតុត្ថោ ភត្ថំ យេន ច កិរ កន្លេ អាយស្មា អនុ-

វន្តោ បតេវតំ អាគន្ធម្យ បញ្ចកុដ្ឋោ កន្លេ^(២) ថេបតិ

ពហុកុដ្ឋោ ពហុករណីយោ រាជករណីយេនាតិ ។

១ ឧ. ឥត្ថិលទ្ធោ ឥត្ថិ ។ ២ ឧ. កន្លេតិ ន ទិស្សតិ ។

អនុវត្តសូត្រ ទី ៧

(៨៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់សម្រេចវិយាបថ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី
ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង បញ្ចក្ខន្ធថបតិ^(១) បានហៅបុរសម្នាក់
មកថា នៃបុរសដ៏ចម្រើន អ្នកចូរមក ចូរអ្នកទៅឯព្រះអនុវត្តមានអាយុ
លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំបាទនៃព្រះអនុវត្តមានអាយុ ដោយ
ត្បូង តាមពាក្យរបស់យើងថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បញ្ចក្ខន្ធថបតិ
សូមថ្វាយបង្គំបាទ នៃព្រះអនុវត្តមានអាយុ ដោយត្បូង រួចហើយអ្នក
ចូរពោលយ៉ាងនេះទៀតថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមព្រះអនុវត្តមាន
អាយុ មានខ្លួនជាគម្រប់ ៤ ទទួលកត្តរបស់បញ្ចក្ខន្ធថបតិ ដើម្បីឆាន់
ក្នុងថ្ងៃស្អែក បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមព្រះអនុវត្តមានអាយុ ប្រ-
ញាបនិមន្តមកអំពីព្រឹកឲ្យបាន បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថាបញ្ចក្ខន្ធថ-
បតិ គាត់មានកិច្ចចម្រើន មានការងារចម្រើន ដោយព្រះរាជកិច្ច ។

១ ជាងឈើប្រកបដោយអង្គ ៥ តំកប់ត្រា ១ ពូថៅ ១ ពន្លា ១ អង្គ ១ ស្លកបន្ទាត់ ១
។ អង្គកថា ។

សុព្វកត្តស្ស អនុទេសុត្តេ អនុទេសបដិមនំ

ឯវំ កន្លែង ទោ បុរិសោ^(១) បញ្ចកត្តស្ស ធិ-
 បតិស្ស ធិស្សត្វា យេនាយស្មា អនុទ្ធោ តេនុប-
 សង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ អនុទ្ធំ អភិវាទេត្វា
 ឯកមន្តំ ធិសីទិ ។ ឯកមន្តំ ធិសិទ្ធោ ទោ សោ
 បុរិសោ អាយស្មន្តំ អនុទ្ធំ ឯតទេវេច បញ្ចកត្តោ
 កន្លែ ធិបតិ អាយស្មតោ អនុទ្ធស្ស នាទេ សិរសា
 វន្តិ ឯវញ្ច វនេតិ អធិវាសេតុ កិរ កន្លែ អា-
 យស្មា អនុទ្ធោ បញ្ចកត្តស្ស ធិបតិស្ស ស្វាតនាយ
 អត្តចត្ថតោ កត្តំ យេន ច កិរ កន្លែ អាយស្មា
 អនុទ្ធោ បកេវតំ អាគច្ឆេយ្យ បញ្ចកត្តោ កន្លែ
 ធិបតិ ពហុកិច្ចោ ពហុករណីយោ វាជករណីយេ-
 នាតិ ។ អធិវាសេសិ ទោ អាយស្មា អនុទ្ធោ
 តុណ្ហិកាវេន ។

សុញ្ញតវន្ត អនុវទ្ធសូត្រ បុរសម្នាក់ចូលទៅរកព្រះអនុវទ្ធ

បុរសនោះ ក៏ទទួលពាក្យបញ្ជាក់ដ៏ថប់បត់ថា បាទលោកនាយ ហើយក៏
 ចូលទៅរកព្រះអនុវទ្ធមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះ
 អនុវទ្ធមានអាយុ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះបុរសនោះអង្គុយ
 ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ទូលព្រះអនុវទ្ធមានអាយុ ដូច្នេះថា បពិត្រលោក
 ដ៏ចម្រើន បញ្ជាក់ដ៏ថប់បត់ សូមថ្វាយបង្គំបាទ នៃព្រះអនុវទ្ធមានអាយុ
 ដោយត្បូង រួចពោលយ៉ាងនេះទៀតថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូម
 ព្រះអនុវទ្ធមានអាយុ មានខ្លួនជាគម្រប់ ៤ ទទួលភក្ត្ររបស់បញ្ជាក់ដ៏ថប់បត់
 ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន សូមព្រះអនុវទ្ធមានអាយុ
 ប្រញាប់និមន្តទៅអំពីព្រឹកឲ្យបាន បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ព្រោះថា
 បញ្ជាក់ដ៏ថប់បត់ គាត់មានកិច្ចច្រើន មានការងារច្រើន ដោយព្រះ
 រាជកិច្ច ។ ឯព្រះអនុវទ្ធមានអាយុ ក៏ទទួលនិមន្ត ដោយតុណ្ហភាព ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាន្តសកំ

(៨៩) អថេហ អាយស្មំ អន្តរុទ្ធោ តស្ស វត្ថុយា
អច្ចយេន បុព្វស្មាសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមា-
នាយ យេន បញ្ចកុដ្ឋស្ស ធិបតីស្ស និវេសនំ
តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តេ អាសនេ និ-
សីទិ ។ អថេហ បញ្ចកុដ្ឋោ ធិបតី អាយស្មន្តំ អ-
ន្តរុទ្ធំ បណីតេន ខាទនីយេន ភោជនីយេន សហត្ថា
សន្តប្បសិ សម្បវរេសិ ។ អថេហ បញ្ចកុដ្ឋោ
ធិបតី អាយស្មន្តំ អន្តរុទ្ធំ ភត្តាវំ ឌីនិកបត្តចាលី
អញ្ញាតំ និចំ អាសនំ តហេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។
ឯកមន្តំ និសីទ្ធោ ទោ បញ្ចកុដ្ឋោ ធិបតី អាយ-
ស្មន្តំ អន្តរុទ្ធំ ឯកនិវេច វេទ មំ កន្តេ ថេរេ ភិក្ខុ
ឧបសង្កមិត្វា ឯវមាហំសុ អប្បមាណំ តហបតិ ចេ-
តោវមុត្តិ កាវេហិតិ ឯកន្តេ ថេរេ ឯវមាហំសុ ម-
ហត្ថតំ តហបតិ ចេតោវមុត្តិ កាវេហិតិ យា ចាយំ
កន្តេ អប្បមាណា ចេតោវមុត្តិ យា ច មហត្ថតា
ចេតោវមុត្តិ វេទេ ធម្មា ធានត្ថា ចេវ ធានាព្យញ្ញា ច
ឧទាហ ឯកត្ថា ព្យញ្ញនមេវ ធានន្តំ ។ តេនហិ តហបតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ក

(៨៧) គ្រានោះ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅ ហើយ ក៏ស្ងៀកស្ងៀមប្រដាប់ដោយបាត្រនិងចីវរ ក្នុងបុព្វល្បាសមួយ ចូលទៅឯផ្ទះបញ្ចកន្ត្រថបតិ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គង់លើអាសនៈ ដែលគេក្រាលទុក ។ លំដាប់នោះ បញ្ចកន្ត្រថបតិ ញ៉ាំងព្រះអនុរុទ្ធ មានអាយុ ឲ្យឆ្លែតស្តាប់ស្តាប់ ដោយខាងនិយាយភាសាបារមី ដ៏ទុក្ខម ដោយផែនទ្វន ត្រាតែព្រះអនុរុទ្ធហាមយាត់ ។ ឯបញ្ចកន្ត្រថបតិ កំណត់ដឹងថា ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុឆាន់រួចហើយ លែងលូកព្រះហស្ត ទៅក្នុងបាត្រទៀតហើយ ក៏កាន់យកនូវអាសនៈមួយដ៏ទាប ហើយអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះបញ្ចកន្ត្រថបតិ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ចូល ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុដូច្នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ពួកភិក្ខុជាថេរៈ ក្នុងសាសនានេះ ចូលមករកខ្ញុំហើយពោលយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់គហបតិ អ្នកចូរចម្រើននូវអប្បមាណាចេតោវិមុត្តិទៅ ព្រះថេរៈពួកខ្លះពោលយ៉ាង នេះថា ម្ចាស់គហបតិ អ្នកចូរចម្រើននូវមហត្ថគេតោវិមុត្តិទៅ បពិត្រ លោកដ៏ចម្រើន ចុះអប្បមាណាចេតោវិមុត្តិណាក្តី មហត្ថគេតោវិមុត្តិណា ក្តី ធម៌ទាំងពីរនេះ មានអត្ថផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នាផងឬ ឬក៏ មានអត្ថដូចគ្នា ផ្សេងគ្នាតែព្យញ្ជនៈទេ ។ ម្ចាស់គហបតិ បើដូច្នោះ

សុញ្ញតវុទ្ធសូត អនុវុទ្ធសូត ចេតោវិមុត្តិវិស្វដ្ឋានំ

តតោវេត្ថំ^(១) បដិភាតុ អបស្កាតកន្តេ វេតោ ភវិស្សត្តតិ។
 មយ្ហំ ទោ កន្តេ ឯវំ ហោតិ យា ចាយំ
 អប្បមាណា ចេតោវិមុត្តិ យា ច មហាគ្គតា ចេតោ-
 វិមុត្តិ វេមេ ធម្មា ឯកត្តា ព្យញ្ញនមេវ ធានន្តំ ។

[៩០] យា ចាយំ គហបតិ អប្បមាណា ចេតោ-
 វិមុត្តិ យា ច មហាគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ វេមេ ធម្មា
 ធានត្តា ចេវ ធានាព្យញ្ញនា ច តទិមីនាបេតំ គហបតិ
 បរិយាយេន វេទិតតំ យថា បដិមេ^(២) ធម្មា ធានត្តា
 ចេវ ធានាព្យញ្ញនា ច ។ កតតមា ច គហបតិ
 អប មាណា ចេតោវិមុត្តិ ។ វេទ គហបតិ ភិក្ខុ
 មេត្តាសហគុតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ដវត្តា វិហារតិ
 តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ វេតិ ទុទ្ធ-
 មនោ តិវិយំ សព្វដិ សព្វត្តតាយ សព្វាវន្តំ លោកំ
 មេត្តាសហគុតេន ចេតសា វិបុលេន មហាគ្គតេន
 អប្បមាលោន អវេវេន អក្យាបដ្ឋេន ដវត្តា វិហារតិ ។

១ ឧ. ម. តំយេវេត្ថំ ។ ២ ឧ. ម. តំយេវេត្ថំ ។

សុញ្ញតន្ត្រ អនុសូត្រ សេចក្តីដោះស្រាយនូវចេតោវិមុត្តិ

អ្នកប្រកាន់សេចក្តីនោះ ក្នុងប្រសាទមេកមើល បើអ្នក (សំដែង) និង
មិនមានសេចក្តីខុសគ្នាគ្នាក្នុងប្រសាទនេះឡើយ ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន
ខ្ញុំមានសេចក្តីចូលចិត្តយ៉ាងនេះថា អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិណាក្តី មហត្ថត
ចេតោវិមុត្តិណាក្តី ធម៌ទាំងពីរនេះ មានអត្ថដូចគ្នា ផ្សេងគ្នាតែព្យញ្ជនៈ ។

(៧០) ម្ចាស់គហបតី អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិណាក្តី មហត្ថតចេ-
តោវិមុត្តិណាក្តី ធម៌ទាំងពីរនេះ មានអត្ថផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ជនៈផ្សេង
គ្នាផង ម្ចាស់គហបតី សេចក្តីនោះ អ្នកគប្បីដឹងដោយបរិយាយនេះចុះ
ថា តាមពិត ធម៌ទាំងពីរនេះ មានអត្ថផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ជនៈផ្សេង
គ្នាផង ។ ម្ចាស់គហបតី អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិ តើដូចម្តេច ។ ម្ចាស់
គហបតី កិត្យក្នុងសាសនានេះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយ
ទៅកាន់ទិសទី ១ ផ្សាយទៅកាន់ទិស ទី ២ ទី ៣ ទី ៤ ដូចគ្នា សូម្បីក្នុង
ទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម និងទិសទីផង ក៏ជាអ្នកមានចិត្តប្រកប
ដោយមេត្តា ជាចិត្តធំទូលាយ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមាន
ព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកទាំងពួង ដោយការយកខ្លួនឯងទៅ
ប្រៀបធៀបនឹងសត្វទាំងពួង ក្នុងទីតាំងពួង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

កក្កុណាសហគតេន ចេតសា ... មុទិតាសហគតេន
 ចេតសា ... ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ
 ដរិត្វា វិហារតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា
 ចតុត្ថំ តតិ ឧទ្ធមដោ តិរិយំ សព្វដំ សព្វត្ថតាយ
 សព្វាវន្តំ លោកំ ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា
 វិបុលេន មហាគ្គតេន អប្បមាលោន អវេរេន អព្យា-
 បដ្ឋេន ដរិត្វា វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ កហបតិ
 អប្បមាលា ចេតោវិមុត្តិ ។

[៧០] កតមា ច កហបតិ មហាគ្គតា ចេតោ-
 វិមុត្តិ ។ វេទ កហបតិ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ វុក្ខម្ភលំ
 មហាគ្គតន្តំ ដរិត្វា អធិម្ភច្ចត្វា វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ
 កហបតិ មហាគ្គតា ចេតោវិមុត្តិ ។ វេទ បដ (១)
 កហបតិ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា វុក្ខ-
 ម្ភលាជិ មហាគ្គតន្តំ ដរិត្វា អធិម្ភច្ចត្វា វិហារតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

មានចិត្តប្រកបដោយករុណា... មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្ត
 ប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ២
 ទី ៣ ទី ៤ ដូចគ្នា សូម្បីក្នុងទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម និងទិសទីទី៧
 ក៏ជាអ្នកមានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ជាចិត្តធំទូលាយ ប្រមាណមិនបាន
 មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅ កាន់សត្វលោកទាំងពួង
 ដោយការយកខ្លួនឯងទៅប្រៀបធៀប នឹងសត្វទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង
 ម្នាលគហបតី នេះហៅថា អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិ ។

(៩១) ម្នាលគហបតី ចុះមហគ្គតចេតោវិមុត្តិ តើដូចម្តេច ។

ម្នាលគហបតី ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្កើនចិត្ត ទៅកាន់
 រុក្ខមូល ១^(១) ជាកំណត់ ថាជាមហគ្គតៈ គឺទីដែលត្រូវយកចិត្តទុកដាក់
 ម្នាលគហបតី នេះលោក ហៅថា មហគ្គតចេតោវិមុត្តិ ។ ម្នាល
 គហបតី មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្កើនចិត្ត
 ទៅកាន់រុក្ខមូល ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ ម្នាលគហបតី

១ ក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ ម្តងដើមឈើមានកំណត់ជុំវិញត្រឹមណា ទីត្រឹមនោះ ហៅថារុក្ខមូល ១
 យោធិកំណត់រុក្ខមូល ១ នោះដោយកសិណនិមិត្តហើយ ពិធាណោព្រាតពើតមហន្តគណ្ណន
 ឡើង ក្នុងកសិណនិមិត្តនោះ ។ ឯមហន្តគណ្ណន ជីវ្ហាវចរណ្ណន និងអរុណាវចរណ្ណន ។

សុញ្ញតវត្ថុស្ស អនុវត្តសុត្តេ ចេតោវិមុត្តិវិសង្ខំ

អយំ^(១) វុច្ចតិ គហបតិ មហាគុតា ចេតោវិមុត្តិ ។
 ឥធន គហបតិ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ កាមក្ខេត្តំ
 មហាគុតន្តិ ជវត្វា អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ
 គហបតិ មហាគុតា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធន បន
 គហបតិ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា កាម-
 ក្ខេត្តានិ មហាគុតន្តិ ជវត្វា អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ អយំ
 វុច្ចតិ គហបតិ មហាគុតា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធន គហបតិ
 ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ មហារជ្ជំ មហាគុតន្តិ ជវត្វា
 អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ គហបតិ មហាគុតា
 ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធន បន គហបតិ ភិក្ខុ យាវតា
 ទ្វេ វា តីណិ វា មហារជ្ជានិ មហាគុតន្តិ ជវត្វា
 អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ អយំ វុច្ចតិ គហបតិ មហាគុ-
 តា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥធន បន គហបតិ ភិក្ខុ

១ ឧ. អយម្ហំ ។

សុញ្ញតវគ្គ អនុវត្តសូត្រ សេចក្តីដោះស្រាយនូវចេតោវិមុត្តិ

នេះហៅថា មហគ្គតចេតោវិមុត្តិដែរ ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុ

ក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្តបង្កើនចិត្តទៅកាន់តាមកេត្ត ១ ជាកំណត់

ថាជាទីមហគ្គតៈ ម្នាលគហបតី នេះហៅថា មហគ្គតចេតោវិមុត្តិដែរ ។

ម្នាលគហបតី មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្កើនចិត្ត

ទៅកាន់តាមកេត្ត ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ ម្នាលគហបតី

នេះហៅថា មហគ្គតចេតោវិមុត្តិដែរ ។ ម្នាលគហបតី ភិក្ខុក្នុងសាសនា

នេះ ផ្សាយចិត្ត បង្កើនចិត្តទៅកាន់ដែនធំ ១ ម្នាលគហបតី នេះ

ហៅថា មហគ្គតចេតោវិមុត្តិដែរ ។ ម្នាលគហបតី មួយទៀត ភិក្ខុ

ក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បង្កើនចិត្តទៅកាន់ដែនធំ ២ ឬ ៣ ជា

កំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ ម្នាលគហបតី នេះហៅថា មហគ្គតចេតោ

វិមុត្តិដែរ ។ ម្នាលគហបតី មួយទៀត ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

យាវតា សមុទ្ធបរិយន្តំ បឋវី មហាគុត្តន្តិ ដរិត្វា

អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ អយំ វុច្ឆតិ គហបតិ មហាគុ-

តា ចេតោវិមុត្តិ ។ ឥមំនា ខោ ឯតំ គហបតិ

បរិយាយេន វេទិតតំ យថា បដិមេ ធម្មា នានត្វា

ចេវ ភោជាញត្វានា ច ។

[៩២] ចតុស្សោ ខោ ឥមា គហបតិ ក្សុប-

បត្តិយោ^(១) ។ កតមា ចតុស្សោ ។ ឥធិ គហបតិ

ឯកច្ចោ បរិត្តាកានំ^(២) ដរិត្វា អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ ។

សោ កាយស្ស ភេនា បរម្មរណា បរិត្តា-

កានំ នេវានំ សហាញតំ ឧបបជ្ជតិ ។ ឥធិ

បន គហបតិ ឯកច្ចោ អប្បមាណាកានំ ដរិត្វា

អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ ។ សោ កាយស្ស ភេនា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសកៈ

ផ្សាយចិត្ត បង្ហាន់ចិត្តទៅ កាន់សមុទ្រជាទីបំផុត ជាកំណត់ ថាជាទី
 មហគ្គតៈ ម្នាលគហបតី នេះហៅថា មហគ្គតៈចេះតាំងមុតិដែរ ។ ម្នាល
 គហបតី សេចក្តីនេះឯង ដែលអ្នកគប្បីដឹងដោយបរិយាយនេះថា ធម៌
 ទាំងពីរនេះឯង មានអត្ថផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នាផង ។

(៧២) ម្នាលគហបតី ភរិយាកើតក្នុងភពនេះមាន ៤ យ៉ាង ។ ៤ យ៉ាង
 កើតដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ផ្សាយចិត្ត បង្ហាន់
 ចិត្តទៅ កាន់បរិក្ខារក្សាន៍^(១) ។ បុគ្គលនោះ លុះមានរាងកាយបែកឆ្ងាយទៅ
 ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកបរិក្ខារក៏ទៅតា^(២) ។

ម្នាលគហបតី មួយទៀត បុគ្គលខ្លះក្នុងលោកនេះ ផ្សាយចិត្ត បង្ហាន់ចិត្ត
 ទៅកាន់អប្បមាណក្សាន៍^(៣) ។ បុគ្គលនោះ លុះមានរាងកាយបែកឆ្ងាយ

១ ឈានដែលជាហេតុនាំឲ្យកើតក្នុងបរិក្ខារព្រហ្មលោក បាននិស្ស័យដ្ឋានយ៉ាងទាប ។
 ២ ក្នុងប្រយោគនេះបានសេចក្តីថា ចំរើនបរិក្ខារដ្ឋានប៉ុណ្ណោះឯង ។ ២ ទៅតាមានពន្លឺតិចឬ
 ទៅតាបិតនៅក្នុងបរិក្ខារព្រហ្មលោក ។ ៣ ឈានដែលជាហេតុនាំឲ្យកើត ក្នុងអប្បមាណក-
 ព្រហ្មលោក បាននិស្ស័យដ្ឋានយ៉ាងកណ្តាល ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋមវគ្គ ចក្កវិច្ឆារិយ

បរម្មារណា អប្បមាណាកានំ ទេវានំ សហព្យតំ

ឧបបជ្ជតិ ។ នេន ភហបតិ ឯកោច្ឆោ សន្តិលិដ្ឋាកា-

នំ ជរិត្តា អនិម្មច្ចិត្តា វិហារតិ ។ សោ កាយសង្ឃ

កេនា បរម្មារណា សន្តិលិដ្ឋាកានំ ទេវានំ សហព្យតំ

ឧបបជ្ជតិ ។ នេន បន ភហបតិ ឯកោច្ឆោ បរិសុទ្ធា-

កានំ ជរិត្តា អនិម្មច្ចិត្តា វិហារតិ ។ សោ កាយសង្ឃ

សញ្ញាតវិជ្ជា អនុវត្តសូត្រ កិរិយាពើកក្នុងពពទាំងបួន

ទៅខាងមុខ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏ទៅកើតជាមួយ នឹងពួកអប្បមាណក-

ទៅភា^(១) ។ ម្ចាស់គហបតី បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ផ្សាយចិត្ត

បង្កើនចិត្តទៅកាន់សន្តិសង្គកជ្ឈាន ។ បុគ្គលនោះ លុះមានរាងកាយបែក

ឆ្ងាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកសន្តិសង្គក-

ទៅភា^(២) ។ ម្ចាស់គហបតី មួយទៀត បុគ្គលខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ផ្សាយ

ចិត្ត បង្កើនចិត្តទៅកាន់បរិសុទ្ធាកជ្ឈាន ។ បុគ្គលនោះ លុះមានរាងកាយ

១ ទៅតាមមានពន្លឺប្រមាណមិនបាន ឬទៅតាមកំណើតក្នុងអប្បមាណកព្រហ្មលោក ។
 ២ ទៅតាមមានពន្លឺស្រអាប់ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណាសកំ

កេនា បរម្មរណា បរិសុទ្ធាកានំ នេវានំ សហព្យតំ

ឧបបជ្ជតិ ។ នេវា ទោ គហបតិ ចតុស្ស្ស

កុរុបបតិយោ ។

(៧៣) ហោតិ ទោ សោ គហបតិ សមយោ

យោ តា នេវតា ឯកជ្ឈំ សន្និបតិ តាសំ ឯ-

កជ្ឈំ សន្និបតិកានំ វណ្ណានត្ថំ ហិ ទោ បញ្ញាយតិ

នោ ច អាកាធាតត្ថំ ។ សេយ្យថាបិ គហបតិ បុរិសោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កោតៈ

បែកឆ្ងាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏ទៅកើតជាមួយ នឹង

ពួកបរិសុទ្ធាករទៅតា^(១) ។ ម្នាលគហបតី កិរិយាកើតក្នុងភព មាន ៤

យ៉ាងនេះឯង ។

(៧) ម្នាលគហបតី មានសម័យដែលពួកទៅតាប្រជុំគ្នា ក្នុង

ទីមួយ ឯពួកទៅតាដែលប្រជុំគ្នា ក្នុងទីមួយនោះ ប្រាកដជាមានសម្បុរ

ផ្សេងគ្នា តែមិនមែនមានពន្លឺផ្សេងគ្នាទេ ។ ម្នាលគហបតី ដូចបុរស

១ ទេវតាមានពន្លឺថ្លា ។ ពួកបរិព្ភារទេវតា (ទេវតាមានពន្លឺតិច) មានពន្លឺស្រអាប់ខ្លះ មានពន្លឺថ្លាខ្លះ យោធិណាធ្វើបរិកម្ម ក្នុងកសិណប្រមាណប៉ុនចង្កេះក្តី ប៉ុនផ្ចិត ហើយញ៉ាំង សមាបត្តិឲ្យកើតបានស្អាតជំនាញ ដោយអាការទាំង ៥ តែមិនបរិសុទ្ធបាចបច្ចនិកធម៌ (ធម៌ជា សត្រូវ) យោធិនោះប្រើប្រាស់សមាបត្តិដែលថយកំឡាំង បិតនៅក្នុងឈានដែលមិនស្អាត ស្អាញ លុះធ្វើមរណកាលទៅ ក៏ទៅកើតជាបរិព្ភារទេវតា ពន្លឺរបស់ទេវតានោះតិចជិត ស្រ- អាប់ជិត ។ យោធិណា ស្អាតស្អាញដោយអាការទាំង ៥ ហើយបរិសុទ្ធបាចបច្ចនិកធម៌ ប្រើប្រាស់សមាបត្តិដ៏បរិសុទ្ធ បិតនៅក្នុងឈានដែលស្អាតស្អាញ លុះធ្វើមរណកាលទៅ ក៏ទៅកើតជាបរិព្ភារទេវតា ពន្លឺរបស់ទេវតានោះតិចត្រច្នា ។ អប្បមាណករទេវតា (ទេវតា មានពន្លឺប្រមាណមិនបាន) មានពន្លឺស្រអាប់ ១ ពួក មានពន្លឺថ្លា ១ ពួក សេចក្តីទូចគ្នានឹងខាង ដើម ប្លែកគ្នាតែត្រង់ធ្វើបរិកម្ម ក្នុងកសិណដែលជំនួយប្រមាណមិនបានប៉ុណ្ណោះ ។

សម្ពុហុលានិ តេលប្បដិច្ចានិ ឯកំ យំ បវេសេយ្យ
 តេសំ ឯកំ យំ បវេសិតានិ អច្ចុប្បនត្តំ ហិ
 ទោ បញ្ញាយេថ នោ ច អាកាបាទត្តំ ឯវមេវ
 ទោ ឥហបតិ ហោតិ ទោ^(១) សោ សមយោ
 យា តា ទេវតា ឯកជ្ឈំ សង្កបតន្តំ តាសំ ឯកជ្ឈំ
 សង្កបតិតានំ វណ្ណបាទត្តំ ហិ ទោ បញ្ញាយតិ នោ
 ច អាកាបាទត្តំ ។

(៧៤) ហោតិ ទោ សោ ឥហបតិ សមយោ យា
 តា ទេវតា តតោ វិបក្កមន្តំ តាសំ តតោ វិបក្កមន្តំ
 វណ្ណបាទត្តត្បោវ បញ្ញាយតិ អាកាបាទត្តត្ប ។ សេយ្យ-
 ថាបិ ឥហបតិ បុរិសោ តានិ សម្ពុហុលានិ តេលប្ប-
 ដិច្ចានិ តម្អា យក ជីហវេយ្យ តេសំ តតោ ជីហ-
 វណ្ណនំ^(២) អច្ចុប្បនត្តត្បោវ បញ្ញាយេថ អាកាបាទត្តត្ប

១ ឱ. ខេសុត្តេ នត្ថិ ។ ២ នីហរិកនត្ថិ ជាហេ មញ្ញេ ភវេយ្យ ។

សញ្ញាតវដ្ត អនុវត្តសូត្រ ព្យាករន្តរស្មីនៃទេវតា

ដែលញ៉ាំងប្រទីបប្រេងជាច្រើន ឲ្យចូលទៅកាន់ផ្ទះមួយ ឯប្រទីបប្រេង
 ទាំងនោះ ដែលចូលទៅកាន់ផ្ទះមួយ ប្រាកដជាមានអណ្តាតភ្លើងផ្សេង
 គ្នា តែមិនមែនមានពន្លឺផ្សេងគ្នាទេ មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាល
 គហបតី មានឧបមាយ្យដូចយ៉ាងសម័យ ដែលពួកទេវតាប្រជុំគ្នាក្នុងទី
 មួយ ឯពួកទេវតាដែលប្រជុំគ្នាក្នុងទីមួយនោះ ប្រាកដជាមានសម្បុរផ្សេង
 គ្នា តែមិនមែនមានពន្លឺផ្សេងគ្នាទេ ។

(៧២) ម្នាលគហបតី សម័យ ដែលពួកទេវតាចេញទៅអំពីទី
 ប្រជុំនោះ ឯពួកទេវតានោះ កាលដែលចេញទៅ អំពីទីប្រជុំនោះ
 ប្រាកដជាមានសម្បុរភ្លើងផ្សេងគ្នា មានពន្លឺភ្លើងផ្សេងគ្នា ។ ម្នាលគហបតី
 ដូចបុរសនាំយកនូវប្រទីបប្រេង ដ៏ច្រើនទាំងនោះ ចេញអំពីផ្ទះនោះ
 ឯប្រទីបប្រេងទាំងនោះ កាលដែលគេនាំចេញអំពីផ្ទះនោះ ប្រាកដជា
 មានអណ្តាតភ្លើងផ្សេងគ្នា មានពន្លឺភ្លើងផ្សេងគ្នា មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ

ឯវមេវ ខោ គហបតិ ហោតិ ខោ សោ សមយោ
យា តា ទេវតា តតោ វិបក្កិមន្តំ តាសំ តតោ វិបក្កិ-
មន្តំនំ វណ្ណានានត្ថោវ បញ្ញាយតិ អាកាសានត្ថោ ។

(៧៥) ន ខោ គហបតិ តាសំ ទេវតានំ ឯវ
ហោតិ នទម្ពាកំ និច្ចន្តំ វ ជុវន្តំ វ សស្សតន្តំ វ ។
អបិច យត្ថ យត្ថេវ យា^(១) ទេវតា អភិវេស្សន្តំ
តត្ថ តត្ថេវ តា ទេវតា អភិវមន្តំ ។ សេយ្យថាបិ
គហបតិ មគ្គិកានំ កាដេន វ បិដកេន វ
ហរិយមាណំ ន ឯវ ហោតិ នទម្ពាកំ និច្ចន្តំ វ
ជុវន្តំ វ សស្សតន្តំ វ ។ អបិច យត្ថ យត្ថេវ តា
មគ្គិកា អភិវេស្សន្តំ តត្ថ តត្ថេវ តា មគ្គិកា
អភិវមន្តំ ឯវមេវ ខោ គហបតិ តាសំ ទេវតានំ ន
ឯវ ហោតិ នទម្ពាកំ និច្ចន្តំ វ ជុវន្តំ វ សស្សតន្តំ
វ ។ អបិច យត្ថ យត្ថេវ យា ទេវតា អភិវេស្សន្តំ
តត្ថ តត្ថេវ តា ទេវតា អភិវមន្តិតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានកថា

ម្ចាស់គហបតី មានទុបមេយ្យដូចយ៉ាងសម័យដែលពួកទេវតា ចេញទៅ
អំពីច្រំជុំនោះ ឯពួកទេវតានោះ កាលដែលចេញទៅអំពីច្រំជុំនោះ
ប្រាកដជាមានសម្បុរផ្សេងគ្នា មានពន្លឹកផ្សេងគ្នា ។

(៩៦) ម្ចាស់គហបតី ឯទេវតាទាំងនោះ មិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ
យ៉ាងនេះថា ទីរបស់យើងនេះ ទៀងទាត់ បិតថេរមាំមួន ដូច្នេះឡើយ ។
មួយទៀត ពួកទេវតាណា នៅអាស្រ័យក្នុងទីណា ។ ទេវតាទាំងនោះ
រមែងត្រេកអរ ក្នុងទីនោះ ។ ឯង ។ ម្ចាស់គហបតី ដូចហ្វូងរុយ
ដែលគេនាំទៅដោយអីម្រកក្តី ដោយកញ្ជើក្តី តែងមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ
យ៉ាងនេះថា ទីរបស់យើងនេះ ទៀងទាត់ បិតថេរមាំមួន ដូច្នេះឡើយ ។
មួយវិញទៀត រុយទាំងនោះ ទៅអាស្រ័យក្នុងទីណា ។ រុយទាំងនោះ
រមែងត្រេកអរក្នុងទីនោះ ។ ឯង មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់គហបតី
មានទុបមេយ្យដូចយ៉ាង ទេវតាទាំងនោះ តែងមិនមានសេចក្តីត្រិះរិះ
យ៉ាងនេះថា ទីរបស់យើងនេះ ទៀងទាត់ បិតថេរមាំមួន ដូច្នេះ
ឡើយ ។ មួយវិញទៀត ពួកទេវតាណា នៅអាស្រ័យក្នុងទីណា ។
ទេវតាទាំងនោះ រមែងត្រេកអរក្នុងទីនោះ ។ ។

សុញ្ញតន្ត្រីស្ស អនុវទ្ធសុត្តេ ទេវតារាព្យាណវណ៌

(៩៦) ឃុំ វុត្តោ អាយស្មា អភិយោ កក្កាហោ
 អាយស្មន្តំ អនុវទ្ធិ ឯតទិវេច សាធុ ភន្តេ អនុវទ្ធិ
 អត្ថំ ច មេ ឯតុ ឧត្តរ បដិប្បច្ឆិតតំ យា តា ភន្តេ
 ទេវតា អាកា សព្វា តា បរិត្តាកា ឧទាហុ សន្តេត្តោ-
 កក្កា ទេវតា អប្បមាណាភាតិ ។ តទន្តេន ចោ
 អារុសោ កក្កាន សន្តេត្តោកក្កា ទេវតា បរិត្តាកា សន្តិ
 បនេត្តោកក្កា ទេវតា អប្បមាណាភាតិ ។ កោ ន
 ចោ ភន្តេ អនុវទ្ធិ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន តាសំ
 ទេវតានំ ឯកំ ទេវនិកាយំ ឧបបន្នានំ សន្តេត្តោកក្កា
 ទេវតា បរិត្តាកា សន្តិ បនេត្តោកក្កា ទេវតា អប្ប-
 មាណាភាតិ ។

(៩៧) តេនហារុសោ^(១) កក្កាន តញ្ញោវុត្តោ^(២)
 បដិប្បច្ឆិតស្មាមិ យថា តេ ឧមេយ្យ តថា នំ ព្យា-
 ករេយ្យាសិ ។ តំ កី មញ្ញាសិ អារុសោ កក្កាន
 យាយំ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ វុត្តម្បលំ មហាគ្គតន្តិ

១ ឧ. តេន អារុសោ ។ ២ ឧ. តំយេវុត្តោ ។

សុញ្ញតវចន អនុទេសត្រ ព្យាករន្តរស្មិនៃទេវតា

(៧៦) កាលបើត្រ អនុទេស ពោលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះ
 អភិយកបានៈ មានអាយុ ក៏ពោលនឹងព្រះអនុទេសមានអាយុ ដូច្នេះថា
 បពិត្រព្រះអនុទេសដ៏ចម្រើន ពាក្យរបស់លោកម្ចាស់ប្រពៃហើយ តែខ្ញុំត្រូវ
 ការស្នូក្នុងប្រស្នា⁺នុះតទៅទៀត បពិត្រព្រះអនុទេសដ៏ចម្រើន ពួកទេវតា
 ណា ដែលមានពន្លឺ ទេវតាទាំងនោះ មានពន្លឺតិចទាំងអស់ឬ ឬក៏
 មានពួកទេវតាដែលមានពន្លឺប្រមាណមិនបាន ក្នុងទីនុះខ្លះដែរ ។ ព្រះ
 អនុទេសឆ្លើយថា ម្ចាស់អាវុសាកបានៈ ដោយហេតុនោះៗ ទេវតាដែល
 មានពន្លឺតិច ក៏មានក្នុងទីនុះខ្លះ ទេវតាដែលមានពន្លឺប្រមាណមិនបាន
 ក៏មានក្នុងទីនុះខ្លះដែរ ។ បពិត្រព្រះអនុទេសដ៏ចម្រើន ចុះហេតុដូចម្តេច
 បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឲ្យទេវតាទាំងនោះ ចូលទៅកើត ក្នុងពួកនៃ
 ទេវតាដូចគ្នា តែទេវតាពួកខ្លះក្នុងទីនុះ មានពន្លឺតិចក៏មាន ទេវតាពួកខ្លះ
 ក្នុងទីនុះ មានពន្លឺប្រមាណមិនបានក៏មាន ។

(៧៧) ម្ចាស់អាវុសាក បានៈ បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងត្រឡប់សួរ
 លោក ក្នុងប្រស្នា⁺នុះវិញ បើប្រស្នានោះ តាមចិត្តលោក យ៉ាង
 ណា លោកគប្បីដោះស្រាយ នូវប្រស្នានោះ យ៉ាងនោះចុះ ។
 ម្ចាស់អាវុសាក បានៈ លោកសំគាល់នូវសេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច
 គឺត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្កើនចិត្ត ទៅកាន់រូកមូល ១

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កន្តសកំ

ដរិត្វា អធិប្បច្ឆិត្វា វិហរតិ យោ ចាយំ ភិក្ខុ យាវតា
 ទ្វេ វា តីណិ វា វុក្ខម្បលាមិ មហាគ្គតន្តំ ដរិត្វា
 អធិប្បច្ឆិត្វា វិហរតិ សមាសំ ឧភិជ្ជំ ចិត្តការវាជំ
 កតមា ចិត្តការវា មហាគ្គតតរាតិ ។ យាយំ កន្លែ
 ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា វុក្ខម្បលាមិ មហាគ្គតន្តំ
 ដរិត្វា អធិប្បច្ឆិត្វា វិហរតិ អយំ សមាសំ ឧភិជ្ជំ
 ចិត្តការវាជំ មហាគ្គតតរាតិ ។

(៧៨) តំ ភិក្ខុ មញ្ញាសំ អាវុសោ កច្ចាន យាយំ
 ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា វុក្ខម្បលាមិ មហាគ្គតន្តំ
 ដរិត្វា អធិប្បច្ឆិត្វា វិហរតិ យោ ចាយំ ភិក្ខុ យាវតា
 ឯកំ តាមក្ខេត្តំ មហាគ្គតន្តំ ដរិត្វា អធិប្បច្ឆិត្វា វិហរតិ
 សមាសំ ឧភិជ្ជំ ចិត្តការវាជំ កតមា ចិត្តការវា
 មហាគ្គតតរាតិ ។ យាយំ កន្លែ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ
 តាមក្ខេត្តំ មហាគ្គតន្តំ ដរិត្វា អធិប្បច្ឆិត្វា វិហរតិ អយំ
 សមាសំ ឧភិជ្ជំ ចិត្តការវាជំ មហាគ្គតតរាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ (ទីជាធំ គឺទីត្រូវយកចិត្តទុកដាក់) នឹងត្រង់
ដែលភិក្ខុផ្សាយចិត្ត បង្ហាត់ចិត្ត ទៅកាន់រុក្ខមូល ២ ឬ ៣ ជាកំណត់
ថាជាទីមហគ្គតៈ បណ្តាចិត្តការវិនាស ២ នេះ តើចិត្តការវិនាស ដែល
ចាត់ជាមហគ្គតៈខ្លាំងខ្ពស់ជាង ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បណ្តាចិត្តការវិនា
ស ២ នេះ ចិត្តការវិនា ដែលភិក្ខុផ្សាយចិត្ត បង្ហាត់ចិត្តទៅកាន់រុក្ខមូល
២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ នេះឯង ជាមហគ្គតៈខ្លាំងខ្ពស់ជាង ។

(៩៨) ម្នាលអារុសោ ភិប្បនៈ លោកសំគាល់នូវសេចក្តីនោះ

ថាដូចម្តេច គឺត្រង់ដែលភិក្ខុផ្សាយចិត្ត បង្ហាត់ចិត្ត ទៅកាន់រុក្ខមូល ២
ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ នឹងត្រង់ដែលភិក្ខុផ្សាយចិត្ត បង្ហាត់ចិត្ត
ទៅកាន់តាមកេត្ត ១ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ បណ្តាចិត្តការវិនាស
២ នេះ តើចិត្តការវិនាស ដែលចាត់ជាមហគ្គតៈខ្លាំងខ្ពស់ជាង ។ បពិត្រ
លោកដ៏ចម្រើន បណ្តាចិត្តការវិនាស ២ នេះ ចិត្តការវិនា ដែលភិក្ខុ
ផ្សាយចិត្ត បង្ហាត់ចិត្ត ទៅកាន់តាមកេត្ត ១ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ
នេះឯង ជាមហគ្គតៈ ខ្លាំងខ្ពស់ជាង ។

សុញ្ញតន្ត្រីយ្យ អនុវត្តសុត្តេ ទេវតាភព្យាសនា

[៩៩] តំ ភី មញ្ញាសិ អារុសោ កុច្ឆាន យាយំ
 ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ កាមក្ខេត្តំ មហាគ្គតន្តំ ដរិត្វា
 អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ យោ ចាយំ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា
 តីណិ វា កាមក្ខេត្តានិ មហាគ្គតន្តំ ដរិត្វា អធិមុច្ឆិត្វា
 វិហារតិ សមាសំ ឧភិជ្ជំ ចិត្តភាវនាធំ កតមា ចិត្ត-
 ភាវនា មហាគ្គតតរាតិ ។ យាយំ កន្លៃ ភិក្ខុ យាវ-
 តា ទ្វេ វា តីណិ វា កាមក្ខេត្តានិ មហាគ្គតន្តំ ដរិត្វា
 អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ អយំ សមាសំ ឧភិជ្ជំ ចិត្តភាវនាធំ
 មហាគ្គតតរាតិ ។

[១០០] តំ ភី មញ្ញាសិ អារុសោ កុច្ឆាន យាយំ
 ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា កាមក្ខេត្តានិ មហាគ្គ-
 តន្តំ ដរិត្វា អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ យោ ចាយំ
 ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ មហារជ្ជំ មហាគ្គតន្តំ ដរិត្វា
 អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ សមាសំ ឧភិជ្ជំ ចិត្តភាវនាធំ

លុញតវន្ត អនុវេស្សត្រ ល្យាបន្ទវស្សនៃទេវតា

[៩៩] ម្នាលការុសោ កិច្ចានៈ លោកសំគាល់សេចក្តីនោះ

ថាដូចម្តេច គឺត្រង់ដែលកិត្តុ ផ្សាយចិត្ត បង្កោនចិត្ត ទៅកាន់តាមកេត្ត ១
 ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ និងត្រង់ដែលកិត្តុ ផ្សាយចិត្ត បង្កោនចិត្ត
 ទៅកាន់តាមកេត្ត ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ បណ្តាចិត្តការុ-
 នាទាំង ២ នេះ តើចិត្តការុនាណា ដែលចាត់ជាមហគ្គតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។
 បពិត្រលោកជីចម្រើន បណ្តាចិត្តការុនាទាំង ២ នេះ ចិត្តការុនាដែលកិត្តុ
 ផ្សាយចិត្ត បង្កោនចិត្ត ទៅកាន់តាមកេត្ត ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទី
 មហគ្គតៈ នេះឯង ជាមហគ្គតៈខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។

[១០០] ម្នាលការុសោ កិច្ចានៈ លោកសំគាល់សេចក្តីនោះ ថា
 ដូចម្តេច គឺត្រង់ដែលកិត្តុ ផ្សាយចិត្ត បង្កោនចិត្ត ទៅកាន់តាមកេត្ត ២ ឬ
 ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ និងត្រង់ដែលកិត្តុ ផ្សាយចិត្ត បង្កោនចិត្ត
 ទៅកាន់ដែនធំៗ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ បណ្តាចិត្តការុនាទាំងពីរនេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណាសកំ

កតមា ចិត្តការវនា មហាគុតតវាតិ ។ យាយំ កន្លែ
 ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ មហារដ្ឋំ មហាគុតន្តំ ដរិត្វា
 អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ អយំ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តការវនាធំ
 មហាគុតតវាតិ ។

[១០០] តំ កី មញ្ញាសិ អារុសោ កថាទ
 យាយំ ភិក្ខុ យាវតា ឯកំ មហារដ្ឋំ មហាគុតន្តំ
 ដរិត្វា អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ យោ ចាយំ ភិក្ខុ យាវ-
 តា ទ្វេ វា តីណិ វា មហារដ្ឋានំ មហាគុតន្តំ ដ-
 រិត្វា អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តការវនាធំ
 កតមា ចិត្តការវនា មហាគុតតវាតិ ។ យាយំ កន្លែ
 ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា មហារដ្ឋានំ ម-
 ហាគុតន្តំ ដរិត្វា អធិមុច្ឆិត្វា វិហារតិ អយំ ឥមាសំ
 ឧភិន្នំ ចិត្តការវនាធំ មហាគុតតវាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្វីបនិកាយ

តើចិត្តការវិនាស ដែលចាត់ជាមហាគតៈ ខ្លីៗស្រស់ជាង ។ បពិត្រលោក

ដ៏ចម្រើន បណ្តាចិត្តការវិនាសទាំង ២ នេះ ចិត្តការវិនាសដែលកើត ផ្សាយ

ចិត្ត បង្កើនចិត្ត ទៅកាន់ដែនធំ ១ ជាកំណត់ ថាជាទីមហាគតៈ នេះ

ឯង ជាមហាគតៈ ខ្លីៗស្រស់ជាង ។

[១០១] ម្នាលព្រះសា កិច្ចនេះ លោកសំគាល់នូវសេចក្តីនោះ

ថាដូចម្តេច គឺត្រង់ដែលកើត ផ្សាយចិត្ត បង្កើនចិត្ត ទៅកាន់ដែនធំ ១

ជាកំណត់ ថាជាទីមហាគតៈ នឹងត្រង់ដែលកើត ផ្សាយចិត្ត បង្កើនចិត្ត

ទៅកាន់ដែនធំ ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហាគតៈ បណ្តាចិត្តការវិនា

សាំង ២ នេះ តើចិត្តការវិនាស ដែលចាត់ជាមហាគតៈ ខ្លីៗស្រស់ជាង ។

បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បណ្តាចិត្តការវិនាសទាំង ២ នេះ ចិត្តការវិនា ដែល

កើតផ្សាយចិត្ត បង្កើនចិត្ត ទៅកាន់ដែនធំ ២ ឬ ៣ ជាកំណត់ ថាជាទី

មហាគតៈ នេះឯង ជាមហាគតៈ ខ្លីៗស្រស់ជាង ។

សុញ្ញតន្ត្រៈ អនុវត្តសុត្តន្ត ទេវតាភាព្យករណ៍

(១០២) តំ ភី មញ្ញាសិ អាវុសោ កុច្ឆាន យោ-
យំ ភិក្ខុ យាវតា ទ្វេ វា តីណិ វា មហារដ្ឋានិ
មហាគ្គតន្ត្រំ ជរិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ យោ ចាយំ
ភិក្ខុ យាវតា សមុទ្ពបរិយន្តំ បឋវី មហាគ្គតន្ត្រំ ជ-
រិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ ឥមាសំ ឧភិន្នំ ចិត្តភាវណំ
កតមា ចិត្តភាវណា មហាគ្គតតរាតិ ។ យោយំ កន្លៃ
ភិក្ខុ យាវតា សមុទ្ពបរិយន្តំ បឋវី មហាគ្គតន្ត្រំ ជ-
រិត្តា អធិមុច្ឆិត្តា វិហារតិ អយំ ឥមាសំ ឧភិន្នំ
ចិត្តភាវណំ មហាគ្គតតរាតិ ។ អយំ ទោ អាវុ-
សោ កុច្ឆាន ហេតុ អយំ បច្ចយោ យេន តាសំ
ទេវតានំ ឯកំ ទេវនិកាយ ឧបបន្នានំ សន្តេត្ត-
កុច្ឆា ទេវតា បរិត្តាកា សន្តិ បនេត្តកុច្ឆា ទេវតា
អប្បមាណាភាតិ ។

សុញ្ញតវិន័យ អនុវទ្ធសូត្រ ព្យាករនូវស្មិនទៅតា

(១០២) ម្នាលភាវុសោ កិច្ចានៈ លោកសំគាល់នូវសច្ចក្តីនោះ

ថាដូចម្តេច គឺត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្កើនចិត្ត ទៅកាន់ដែនធំ ២

ឬ៣ ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ នឹងត្រង់ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្កើន

ចិត្ត ទៅកាន់ដែនដ៏មានសមុទ្រជាទីបំផុត ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ

បណ្តាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ ចិត្តភាវនាណា ដែលចាត់ជាមហគ្គតៈ

ខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន បណ្តាចិត្តភាវនាទាំង ២ នេះ

ចិត្តភាវនា ដែលភិក្ខុ ផ្សាយចិត្ត បង្កើនចិត្ត ទៅកាន់ដែនដ៏ មាន

សមុទ្រជាទីបំផុត ជាកំណត់ ថាជាទីមហគ្គតៈ នេះឯង ជាមហគ្គតៈ

ខ្ពង់ខ្ពស់ជាង ។ ម្នាលភាវុសោ កិច្ចានៈ នេះឯងជាហេតុ នេះឯងជា

បច្ច័យ ដែលនាំឲ្យទៅតាទាំងនោះ ចូលទៅកើតក្នុងពួកទៅតាតែមួយ

ពួក ប៉ុន្តែទៅតាខ្លះ ក្នុងទីនេះ មានពន្លឺតិច ក៏មាន ទៅតាខ្លះក្នុងទីនេះ

មានពន្លឺប្រមាណមិនបាន ក៏មាន ។

[១០៣] សាធុ កន្លែ អន្តរុទ្ធ អត្ថំ ច មេ ឯត្ថ
 ឧត្តរំ បដិប្បត្តិតំ យាវតា កន្លែ ទេវតា អាភា
 សព្វា តា សន្តិលំដ្ឋាកា ឧបាហុ សន្តេត្តកថា
 ទេវតា បរិសុទ្ធាភាតិ ។ តទន្តេន ទោ អាវុសោ
 កថាម សន្តេត្តកថា ទេវតា សន្តិលំដ្ឋាកា សន្តិ
 បនេត្តកថា ទេវតា បរិសុទ្ធាភាតិ ។ កោ នុ ទោ
 កន្លែ អន្តរុទ្ធ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន តាសំ
 ទេវតានំ ឯកំ ទេវនិកាយំ ឧបបន្នានំ សន្តេត្តកថា
 ទេវតា សន្តិលំដ្ឋាកា សន្តិ បនេត្តកថា ទេវតា
 បរិសុទ្ធាភាតិ ។

[១០៤] តេនហាវុសោ កថាម ឧបមន្តេ ក-
 រិស្សាមិ ឧបមាយបិដេកេច្ចេ វិញ្ញា បុរិសា^(១) កាសិតស្ស
 អត្ថំ អាជានន្តិ^(២) ។ សេយ្យថាបិ អាវុសោ កថាម
 តេលប្បធិបស្ស ឈាយតោ តេលម្បិ អបរិសុទ្ធិ វដ្តិបិ
 អបរិសុទ្ធា ។ សោ តេលស្សបិ អបរិសុទ្ធាតា

១ ឧ. ឧបមាយបិដេកេច្ចេ វិញ្ញាបុរិសោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. អាជានាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

(១០៣) បពិត្រព្រះអនុរដ្ឋជីចម្រើន ពាក្យរបស់លោកម្ចាស់
 ប្រពៃហើយ តែខ្ញុំនៅតែត្រូវការសួរក្នុងប្រស្នា⁺នេះ តទៅទៀត បពិត្រ
 លោកជីចម្រើន ទេវតាទាំងអម្បាលមាណ ដែលមានពន្លឺ តើទេវតា
 ទាំងនោះ មានពន្លឺស្រដាច់ទាំងអស់ឬ ឬក៏មានទេវតាខ្លះ ក្នុងទី⁺នេះ មាន
 ពន្លឺថ្លាដែរ ។ ម្នាលអាវុសោ កប្បានៈ ដោយហេតុដូចពោលមកហើយ
 នោះឯង ទេវតាខ្លះ ក្នុងទី⁺នេះ មានពន្លឺស្រដាច់ក៏មាន ទេវតាខ្លះ ក្នុង
 ទី⁺នេះ មានពន្លឺថ្លាក៏មាន ។ បពិត្រព្រះអនុរដ្ឋជីចម្រើន ចុះហេតុដូចម្តេច
 បច្ច័យដូចម្តេច ដែលនាំឱ្យទេវតាទាំងនោះ ចូលទៅកើតក្នុងពួកនៃ
 ទេវតាតែមួយពួកសោះទេ ឬនៃទេវតាខ្លះ ក្នុងទី⁺នេះ មានពន្លឺស្រដាច់
 ក៏មាន ទេវតាពួកខ្លះ ក្នុងទី⁺នេះ មានពន្លឺថ្លាក៏មាន ។

(១០៤) ម្នាលអាវុសោ កប្បានៈ បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងធ្វើនូវសេចក្តីទុប-
 មាដល់លោក ព្រោះថាវិញ្ញាប្បវស ពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ តែងដឹងច្បាស់
 នូវសេចក្តីនៃភាសិត ដោយសារពាក្យទុបមា ។ ម្នាលអាវុសោ កប្បានៈ
 ដូចប្រទីបប្រេង ដែលកំពុងឆេះ មានប្រេងមិនបរិសុទ្ធខ្លះ មានប្រេង
 មិនស្អាតខ្លះ ។ ប្រទីបប្រេងនោះឯង ព្រោះតែប្រេងមិនបរិសុទ្ធក៏មាន

សុញ្ញតវត្ថុស្ស អនុវត្តសុត្ថេ ទេវតាពាណិករណំ

វដ្តិយាបិ អបរិសុទ្ធត្តា អន្ធន្ធំ^(១) វិយ ឈាយតិ
 ឯវមេវ ទោ អាវុសោ កថាន ឥនេកោច្ឆា ភិក្ខុ
 សន្តិលិដ្ឋាកានំ ជវត្តា អធិមុត្តត្តា វិហារតិ ។ តស្ស
 កាយទុដ្ឋល្បម្បំ ន សុប្បដិប្បស្សន្ធន្ធំ ហោតិ ដឹង-
 មិទ្ធម្បំ ន សុសម្មហតំ ហោតិ ឧទ្ធចក្កក្កុច្ឆម្បំ ន
 សុប្បដិវិនិច្ឆ័តំ ហោតិ ។ សោ កាយទុដ្ឋល្បស្សបិ ន
 សុប្បដិប្បស្សន្ធត្តា ដឹងមិទ្ធស្សបិ ន សុសម្មហតត្តា
 ឧទ្ធចក្កក្កុច្ឆស្សបិ ន សុប្បដិវិនិច្ឆតត្តា អន្ធន្ធំ វិយ
 ឈាយតិ ។ សោ កាយស្ស កេនា បរម្មរណា
 សន្តិលិដ្ឋាកានំ នេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ ។
 សេយ្យថាបិ អាវុសោ កថាន តេលប្បទីបស្ស
 ឈាយតោ តេលម្បំ បរិសុទ្ធន្ធំ វដ្តិបិ បរិសុទ្ធា ។

១ អន្ធន្ធំ ពាក្យបំ បោកបោក ទិស្សតិ ។

សុញ្ញតវត្ថុ អនុទេសូត្រ ព្យាករនូវស្មិនទេវតា

ព្រោះតែប្រឆេះមិនស្អាតក៏មាន ក៏ឆេះហាក់ដូចជាងងឹតស្រាប់ មាន
 ទុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អាវុសោ កិច្ចានៈ មានទុបមេយ្យដូចយ៉ាង
 ភិក្ខុខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ ផ្សាយចិត្ត បរិវាសចិត្ត ទៅកាន់សង្ឃិលិង្គ-
 ភជ្ជាន (ឈានមានពន្លឺស្រាប់) ។ ភិក្ខុនោះ មានសេចក្តីឆ្កាញ់កាយ
 មិនបានស្ងប់ម្យ៉ាងខ្លះ មានជ័នមិទ្ធៈ មិនបានដកចោលខ្លះ មានទទួចកក្កចៈ
 មិនបានកំចាត់ចោលខ្លះ ។ ភិក្ខុនោះ ព្រោះតែសេចក្តីឆ្កាញ់កាយ មិន
 បានស្ងប់ម្យ៉ាងក៏មាន ព្រោះតែមានជ័នមិទ្ធៈ មិនបានដកចោលក៏មាន
 ព្រោះតែមានទទួចកក្កចៈ មិនបានកំចាត់ចោលក៏មាន ក៏ចម្រើនឈាន
 ហាក់ដូចជាងងឹតស្រាប់ ។ ភិក្ខុនោះ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្ងប់ទៅ
 ខាងមុខបន្ទាប់គឺពីមរណៈ តែងទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាដែលមាន
 ពន្លឺស្រាប់ ។ ម្ចាស់អាវុសោ កិច្ចានៈ មួយទៀត ដូចប្រទីបប្រេង
 ដែលកំពុងឆេះ មានប្រេងបរិសុទ្ធផង មានប្រឆេះស្អាតផង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ថានំ

សោ តេសស្សបិ បរិសុទ្ធត្ថា វដ្តិយាបិ បរិសុទ្ធត្ថា
 ន អន្ធនំ វិយ ឈាយតិ ឯវមេវ ខោ អារុសោ
 កថាន ននេកោច្ឆា ភិក្ខុ បរិសុទ្ធាភានំ ផរិត្តា
 អធិមុច្ឆិត្តា វិហរតិ ។ តស្ស កាយទុដ្ឋល្មម្យិ សុប្ប-
 ដិប្បស្សន្នំ ហោតិ ជីនមិទ្ធម្យិ សុសម្មហតំ ហោតិ
 ទុទ្ធចកុក្កុច្ឆម្យិ សុប្បដិវិន័តំ ហោតិ ។ សោ
 កាយទុដ្ឋល្មស្សបិ សុប្បដិប្បស្សន្តត្ថា ជីនមិទ្ធស្សបិ
 សុសម្មហតត្ថា ទុទ្ធចកុក្កុច្ឆស្សបិ សុប្បដិវិន័តត្ថា ន
 អន្ធនំ វិយ ឈាយតិ ។ សោ កាយស្ស កេនា
 បរម្មរណា បរិសុទ្ធាភានំ ទេវានំ សហព្វតំ ឧប-
 បជ្ជតិ ។ អយំ ខោ អារុសោ កថាន ហេតុ អយំ
 បច្ចយោ យេន តាសំ ទេវតានំ ឯតំ ទេវនិកាយំ
 ឧបបន្នានំ សន្តេត្តេកថា ទេវតា សន្តិលីដ្ឋាភា
 សន្តេត្តេកថា ទេវតា បរិសុទ្ធាភាតិ ។

(១០៥) ឯវំ វុត្តោ អាយស្មា អភិយោ កក្ខាណោ
 អាយស្មន្តំ អនុវុត្តំ ឯតទេវោច សាធុ កន្លេ អនុវុត្ត
 ន កន្លេ អាយស្មា អនុវុត្តោ ឯវមាហា ឯវម្មេ សុតន្តិ
 វា ឯវំ អវហតិ កវិតុន្តិ វា អថ ច បន កន្លេ
 អាយស្មា អនុវុត្តោ ឯវម្មំ តា^(១) ទេវតា វតិបិ តា^(២)
 ទេវតាត្រេវ កាសតិ តស្ស មយ្ហំ កន្លេ ឯវំ ហោតិ
 អន្ធា អាយស្មតា អនុវុត្តេន តាហិ ទេវតាហិ សន្និ
 សន្និវុត្តបុព្វញ្ចេ សល្លបិតបុព្វញ្ច សាកក្ខា ច
 សមាបជ្ជិតបុព្វាតិ ។ អន្ធា ខោ^(៣) អយំ អារុសោ
 កក្ខាណ អាសន្នំ ឧបទ័យវាចា កាសិតា អបិច
 តេ អហំ ព្យាករិស្សាមិ និយវត្តំ ខោ មេ អារុសោ
 កក្ខាណ តាហិ ទេវតាហិ សន្និ សន្និវុត្តបុព្វញ្ច
 សល្លបិតបុព្វញ្ច សាកក្ខា ច សមាបជ្ជិតបុព្វាតិ ។

សុញ្ញតវត្ថុ អនុវត្តសូត្រ ភាគនៃវចនាស្ថាន

[១០៥] កាលបើព្រះអនុវត្តមានអាយុ ពេលយ៉ាងនេះហើយ
អភិយកច្ចានៈមានអាយុ ក៏ពេលទៅនឹងព្រះអនុវត្តមានអាយុ ដូច្នេះថា
បពិត្រព្រះអនុវត្តដ៏ចម្រើន ពាក្យរបស់លោកប្រពៃហើយ បពិត្រលោក
ដ៏ចម្រើន ព្រះអនុវត្តមានអាយុ មិនបានពេលយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំបានស្តាប់
មកយ៉ាងនេះ ឬថាសេចក្តីយ៉ាងនេះគួរនឹងមាន ទេ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន
តែថាព្រះអនុវត្តមានអាយុ សំដែងអំពីទេវតានោះ យ៉ាងនេះខ្លះ សំដែង
អំពីទេវតានោះ ដូច្នេះខ្លះ បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំមានសេចក្តីចូលចិត្ត
យ៉ាងនេះថា ព្រះអនុវត្តមានអាយុធ្លាប់នៅផង ធ្លាប់និយាយផង ធ្លាប់
សាកច្នាផង ធ្លាប់រួមគំនិតផង ជាមួយនឹងទេវតាទាំងនោះឯង ។ ម្ចាស់
អាវុសោកច្ចានៈ វចនាស្ថាននេះ លោកបានពេលហើយ ដោយត្រឹម
ត្រូវពិត បើដូច្នេះ ខ្ញុំនឹងប្រាប់លោក ម្ចាស់អាវុសោកច្ចានៈ ខ្ញុំ
ធ្លាប់នៅផង ធ្លាប់និយាយផង ធ្លាប់សាកច្នាផង ធ្លាប់រួមគំនិតផង
ជាមួយនឹងទេវតាទាំងនោះឯង អស់កាលយូរអង្វែង ពិតមែន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពានំ

[១០៦] ឯវំ វុត្ត អាយស្មា អគិយោ កុច្ឆាឆោ
 បញ្ចក្កន្តំ ធម្មតី ឯតទដោច លាភា តេ គហបតិ
 សុលទ្ធិ តេ គហបតិ យំ ត្រព្វោវ តំ កុដ្ឋាធម្ម
 បហាសិ យម្បីមំ ធម្មបរិយាយំ អលត្តម្ហា សវនា-
 យាតិ ។

អនុវទ្ធសុត្តំ លក្ខមំ និទ្ទិតំ ។

សុត្តន្តបិដកៈ មជ្ឈិមនិកាយ.ប ឧបេសណាសក

(១០៦) កាលបើព្រះអនុវុទ្ធ មានអាយុ ពេលយ៉ាងនេះហើយ
 អភិយក្ខានៈ មានអាយុ ក៏ពេលទៅនឹងបញ្ចក្ខន្ធច្របតិ ដូច្នេះថា
 ម្ចាស់គហបតី អ្នកពេញជាមានលាភ ម្ចាស់គហបតី អត្តភាពជា
 មនុស្ស អ្នកពេញជាបានដោយល្អហើយ ព្រោះថា អ្នកបានលះ
 បង្គំនូវធម៌កង្វា (សេចក្តីសង្ស័យ) នោះ ព្រោះថា យើងទាំងឡាយ
 បានស្តាប់នូវធម្មបរិយាយនេះ ។

ចប់ អនុវុទ្ធសូត្រ ទី ៧ ។

អដ្ឋម៍ ឧបកិលេសសូត្រំ

(១០៧) ឯវុច្ឆេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កតវា
កោសម្ព័យំ វិហារតិ យោសិតាវាមេ ។ តេន ខោ បន
សមយេន កោសម្ព័យំ ភិក្ខុ កណ្ណានជាតា កល-
បាជាតា វិវាទាបដ្ឋា អញ្ញាមញ្ញា មុខសត្តិហិ វិវុទ្ធន្តា
វិហារន្តិ ។

(១០៨) អថខោ អញ្ញាតវេ ភិក្ខុ យេន កតវា
តេនុបសង្កម្មំ ឧបសង្កម្មត្វា កតវន្តំ អភិវាទេត្វា
ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ បិតោ ខោ
សោ ភិក្ខុ កតវន្តំ ឯតទេវោច វេន កន្តេ
កោសម្ព័យំ ភិក្ខុ កណ្ណានជាតា កលបាជាតា
វិវាទាបដ្ឋា អញ្ញាមញ្ញា មុខសត្តិហិ វិវុទ្ធន្តា វិហារន្តិ
សាជុ កន្តេ កតវា យេន តេ ភិក្ខុ តេនុប-
សង្កម្មតុ អនុកម្មំ ឧបាទាយាតិ ។ អធិវាសេសិ
កតវា តុណ្ហិកាវេន ។ អថខោ កតវា យេន

ឧបក្កិលេសសូត្រ ទី ៨

(១០៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងយោសិពារាម ជិតក្រុងកោសម្ពី ។ សម័យ
នោះឯង ពួកភិក្ខុ ក្នុងក្រុងកោសម្ពី កើតមានការបង្កហេតុ កើត
មានជម្លោះ ដល់នូវការទាស់ទែងគ្នា ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយ
លំពែងគឺមាត់ ។

(១០៨) គ្រានោះ ភិក្ខុមួយរូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយបិត
នៅក្នុងទីសមគួរ ។ ឯភិក្ខុនោះ លុះបិតនៅក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏
ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ពួក
ភិក្ខុ ក្នុងក្រុងកោសម្ពីនេះ កើតមានការបង្កហេតុ កើតមានជម្លោះ
ដល់នូវការទាស់ទែងគ្នា ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ស្តេចចូលទៅកាន់
សំណាក់ភិក្ខុទាំងនោះ ដោយសេចក្តីអនុគ្រោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
ក៏ទ្រង់ទទួលដោយតុណ្ហិភាព ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណាសកំ

តេ ភិក្ខុ តេនុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា តេ ភិក្ខុ
 ឯតទលោច អលំ ភិក្ខុវេ មា ភណ្ឌានំ មា
 កលហំ មា វិត្តហំ មា វិវាទន្តិ ។ ឯវំ វុត្ត
 អញ្ញាតវេ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទលោច អាតមេតុ
 ភន្តេ ភគវា ធម្មស្សាមិ អប្បោស្សុក្កោ ភន្តេ
 ភគវា ទិដ្ឋធម្មសុខវិហារំ អនុយុត្តោ វិហារតុ មយ-
 មេតេន ភណ្ឌានេន កលហេន វិត្តហេន វិវាទេន
 បញ្ញាយិស្សាមាតិ ។

(១០៩) ទុតិយម្បិ ទោ ភគវា តេ ភិក្ខុ ឯត-
 ទលោច អលំ ភិក្ខុវេ មា ភណ្ឌានំ មា កលហំ
 មា វិត្តហំ មា វិវាទន្តិ ។ ទុតិយម្បិ ទោ សោ ភិក្ខុ
 ភគវន្តំ ឯតទលោច អាតមេតុ ភន្តេ ភគវា ធម្មស្សាមិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ស្តេចចូលទៅកិត្តុទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ត្រាស់យាត់
 កិត្តុទាំងនោះ ដូច្នេះថា ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ កុំឡើយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ កុំធ្វើនូវការបង្កហេតុ កុំធ្វើនូវដង្វែង កុំធ្វើនូវសេចក្តីប្រកាន់
 ខុសគ្នា កុំធ្វើនូវការចាស់ទៃនឹងគ្នាឡើយ ។ កាលបើព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់ត្រាស់យាត់យ៉ាងនេះហើយ កិត្តុមួយរូប ក៏ក្រាបបង្គំទូល
 យាត់ព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះ
 មានព្រះភាគ ជាធម្មស្យាមី ទ្រង់ឈប់សិនចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
 សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយតិច ទ្រង់ប្រកបនូវ
 កិរិយានៅជាសុខក្នុងបច្ចុប្បន្នចុះ យើងខ្ញុំទាំងឡាយ នឹងប្រាកដដោយ
 ការបង្កហេតុ ដោយដង្វែង ដោយសេចក្តីប្រកាន់ខុសគ្នា ដោយការ
 ចាស់ទៃនឹងគ្នា⁺ មិនលែងទេ ។

(១០៩) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យាត់ នូវកិត្តុទាំងនោះ
 ជាគម្រប់ពីរដង ដូច្នេះថា ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ កុំឡើយ អ្នកទាំង-
 ឡាយ កុំធ្វើនូវការបង្កហេតុ កុំធ្វើនូវដង្វែង កុំធ្វើនូវសេចក្តីប្រកាន់
 ខុសគ្នា កុំធ្វើនូវការចាស់ទៃនឹងគ្នាឡើយ ។ កិត្តុនោះ ក៏ក្រាបបង្គំ
 ទូលយាត់ព្រះមានព្រះភាគ ជាគម្រប់ពីរដង ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ជាធម្មស្យាមី ទ្រង់ឈប់សិនចុះ

សុញ្ញតវុទ្ធស្ស ឧបក្កិលេសសូត្រេ ភគវពោរាណំ

អប្បោស្សក្តោ កន្ថេ កតវា និដ្ឋធម្មសុខវិហារំ អ-

នុយុត្តោ វិហារតុ មយមេតេន កណ្ណនេន កល-

ហេន វិត្តហេន វិវាទេន បញ្ញាយិស្សមាតិ ។

[១១០] តតិយម្បំ ខោ កតវា តេ ភិក្ខុ ឯត-

នោវេច អលំ ភិក្ខុវេ មា កណ្ណំ មា កលហំ

មា វិត្តហំ មា វិវាទន្តិ ។ តតិយម្បំ ខោ សោ

ភិក្ខុ កតវន្តំ ឯតនោវេច អាគមេតុ កន្ថេ កតវា

ធម្មស្សមិ អប្បោស្សក្តោ កន្ថេ កតវា និដ្ឋធម្មសុ-

ខវិហារំ អនុយុត្តោ វិហារតុ មយមេតេន កណ្ណនេន

កលហេន វិត្តហេន វិវាទេន បញ្ញាយិស្សមាតិ ។

សុញ្ញតវត្ថុ ឧបកិលេសសូត្រ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់យាត់ភិក្ខុ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានសេចក្តីខ្វល់
ខ្វាយភិច ទ្រង់ប្រកបនូវភិរិយានៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នចុះ យើងខ្ញុំទាំង
ឡាយ នឹងប្រាកដ ដោយការបង្កហេតុ ដោយដម្លោះ ដោយសេចក្តី
ប្រកាន់ខុសគ្នា ដោយការទាស់ទែងគ្នា⁺នេះ មិនលែងឡើយ ។

(១១០) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យាត់នូវភិក្ខុទាំងនោះជា
គម្រប់ៗ ដងដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយកុំឡើយ អ្នកទាំងឡាយ កុំធ្វើ
នូវការបង្កហេតុ កុំធ្វើនូវដម្លោះ កុំធ្វើនូវសេចក្តីប្រកាន់ខុសគ្នា កុំធ្វើនូវ
ការទាស់ទែងគ្នាឡើយ ។ ភិក្ខុនោះ ក៏ក្រាបបង្គំទូលយាត់ព្រះមាន
ព្រះភាគជាគម្រប់ៗ ដង ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះ
មានព្រះភាគ ជាធម្មស្យាមី ទ្រង់ឈប់សិនចុះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយភិច ទ្រង់ប្រកបនូវ
ភិរិយានៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នចុះ យើងខ្ញុំទាំងឡាយ នឹងប្រាកដ
ដោយការបង្កហេតុ ដោយដម្លោះ ដោយសេចក្តីប្រកាន់ខុសគ្នា ដោយ
ការទាស់ទែងគ្នា⁺នេះ មិនលែងទេ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានំ

(១០០) អថ(១) កតតំ បុព្វណ្ណសមយំ និវាស-
 តា បត្តចីវរាធាយ កោសម្ពី បិណ្ណាយ ចារិសំ ។
 កោសម្ពីយំ បិណ្ណាយ ចរិតា បច្ឆាកត្តំ បិណ្ណនាតប្ប-
 ដិក្កន្តោ សេនាសនំ សំសាមេតា បត្តចីវរំ អាធាយ
 បិគកោ វ សមា តាថា អភាសំ

បុព្វសន្តោ សមជនោ

ន ពាលោ កោចិ មញ្ញនំ

សង្ឃស្មី កិដ្ឋមាទស្មី

នាញំ កិយ្យា អមញ្ញនំ^(១)

បរមជ្ជា បណ្ឌិតាភាសា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្ឌសកៈ

(១១១) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បៀង ប្រដាប់
 ដោយបាត្រ និងចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ឌសម័យ ស្ដេចចូលទៅកាន់ក្រុង
 កោសម្ពី ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្ដេចទៅ
 ក្នុងក្រុងកោសម្ពី ដើម្បីបិណ្ឌបាត្រ ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត្រ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន
 ហើយ ទ្រង់ឲ្យរៀបចំសេនាសនៈ ហើយកាន់យកបាត្រនិងចីវរ ទ្រង់
 ព្រះស្ថិត (ឈរ) សំដែងនូវព្រះភាព ទាំងនេះថា

ជនមានសំឡេងខ្លាំង (ទៅរកគ្នា) ផង ជនធ្វើនូវសេចក្ដី

បង្កហេតុប្រហែលគ្នាផង សូម្បីជនណាមួយ ដឹងខ្លួនថា

ពាក្យអញ ជាបុគ្គលពាល ក៏គ្មានឡើយ កាលបើសង្ឃ

កំពុងតែបែកគ្នា ក៏មិនបានដឹងហេតុដទៃឲ្យក្រែកលឺដែរ^(១)

ពួកជនដែលភ្លេចស្មារតី ហើយធ្វើឫកពារខ្លួនដូចជាអ្នកប្រាជ្ញ

១ មិនដឹងថាសង្ឃបែកគ្នា ព្រោះតែអាក្ខរក្សា ។

សុព្វតវុស្ស ឧបក្កិលេសសុត្តេ វណ្ណនមាវត្តនាហិ

វាចាតោចរកាណិជោ

យាវិច្ឆន្តិ មុខាយាមំ

យេន នីតា ន តំ វិទូ

អក្កោច្ឆិ មំ អវជំ មំ

អជិនំ មំ អហាសិ មេ

យេ ច^(១) តំ ឧបនយ្ហន្តិ

វេរំ តេសំ ន សម្មតិ

អក្កោច្ឆិ មំ អវជំ មំ

អជិនំ មំ អហាសិ មេ

យេ ច តំ នបនយ្ហន្តិ

វេរំ តេស្វបសម្មតិ

ន ហិ វេរេន វេរិនំ

សម្មន្តិធំ កុណាចនំ

អវេរេន ច សម្មន្តិ

ឯស ធម្មោ សន្តន្តិជោ

សុព្វាតវុត្ត ឧបក្កិលេសសូត្រ តាមាប្រាជ្ញានុការណ្ណះ

មានសំដីជាអារម្មណ៍ ពោលនូវពាក្យជាប្រក្រតី ចង់ហា
 មាគន្ថិយាយប៉ុន្មាន គន្ថិយាយប៉ុណ្ណោះទៅ កាលបើដំឡើង
 ណា នាំទៅហើយ ក៏មិនដឹងច្បាស់ នូវដំឡើងនោះ
 ឡើយ^(១) ពួកជនណា ចង់ នូវសេចក្តីក្រោធនោះទុក
 ដោយគិតថា ជនឯណោះ បានផេរអាត្មាអញ ជនឯណោះ
 បានវាយអាត្មាអញ ជនឯណោះ បានផ្គាញ់អាត្មាអញ ជន
 ឯណោះ បានលួចទ្រព្យរបស់អាត្មាអញ ពៀររបស់ជនទាំង
 នោះមិនរម្ងាប់ទេ លុះតែពួកជនណា មិនចង់សេចក្តីក្រោធនោះ
 នោះទុកដោយគិតថា ជនឯណោះ បានផេរអាត្មាអញ ជន
 ឯណោះ បានវាយអាត្មាអញ ជនឯណោះ បានផ្គាញ់អាត្មា
 អញ ជនឯណោះបានលួចទ្រព្យរបស់អាត្មាអញដូច្នេះទេ ពៀរ
 របស់ជនទាំងនោះ ទើបរម្ងាប់ទៅបាន ធម្មតាពៀរក្នុងលោក
 នេះ មិនដែលរម្ងាប់ ដោយការចង់ពៀរម្តងណាឡើយ ការ
 រម្ងាប់ពៀរទៅ បាន តែដោយការមិនចង់ពៀរ ធម៌នុ៎ះជាប្រវេណី

១ បានសេចក្តីថា ជនពាលទាំងនោះ កាលបើខ្លួនជ្រុលជ្រប់លង់គំនិតក្នុងដំឡើងណា ក៏
 មិនស្គាល់សេចក្តីឈ្មោះនោះថា ប្រកបដោយទោសឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្កន្តសកំ

បរេ ច ន វិជានន្តិ

មយមេត្ថ យេមាម្ហ េស

យេ ច តត្ថ វិជានន្តិ

តតោ សម្មន្តិ មេធាតា

អន្តិច្ឆិនា ចាលោក ហរា

តវាស្សធនហារិយោ^(១)

រដ្ឋំ វិលុម្បមាធានំ

តេសម្បិ ហោតិ សន្តតិ

តស្មា តុម្ហាត ោ សិយា

សចេ លកេថ និបតំ សហាយំ

សន្តិចំ សាធុរិហារិ ធិរំ

អភិក្កយ្យ សព្វានិ បរិស្សយានិ

ចរេយ្យ តេនត្ថមោ សតីមា

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណាសកៈ

ពួកជនដទៃ^(១) តែងមិនដឹងច្បាស់ថា យើងនឹងវិនាស ក្នុង
កណ្តាលជំនុំសង្ឃនេះឡើយ បណ្ឌិតទាំងឡាយណា ដឹង
ច្បាស់ក្នុងជំនុំសង្ឃនោះ ដម្លោះ តែងរម្ងាប់អំពីសំណាក់
បណ្ឌិតទាំងនោះ អម្បាលឆ្អឹងមាតាបិតា របស់ទីយាវុកុមារ
គេកាត់ចោល ទាំងជីវិត គេក៏សម្លាប់ចោល ទាំងគោសេះ
និងធនធាន គេក៏នាំយកទៅ ទាំងដែន គេក៏បង្កាន់ដណ្តើម
យកអស់ ស្តេចទាំងនោះ ម្តេចគង់មានសេចក្តីព្រមព្រៀង
គ្នាបាន ចុះអ្នកទាំងឡាយ ហេតុអ្វី ក៏គ្មានសេចក្តីព្រម
ព្រៀងគ្នាសោះ បើបុគ្គលបាននូវសំឡាញ់ មានប្រាជ្ញា
ជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន^(២) ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានធម៌ជាគ្រឿងនៅ
សប្បាយ ត្រាប់ទៅជាមួយគ្នា បុគ្គលនោះ អាចគ្រប
សង្កត់នូវសេចក្តីអន្តរាយទាំងពួងបាន គប្បីជាអ្នកមានសេចក្តី
ត្រេកអរ មានស្មារតី ត្រាប់ទៅជាមួយនឹងសំឡាញ់នោះចុះ

១ ពួកភិក្ខុដែលឈ្មោះថា ។ ២ អដ្ឋិកថាមេត្តសូត្រថា បុគ្គលមានប្រាជ្ញាចេះរក្សាសីលឲ្យ
បរិសុទ្ធ ពិចារណាបច្ច័យមានចីវរជាដើម កំណត់នឹងនូវសេចក្តីសប្បាយ ៧ យ៉ាង មាន
សប្បាយដោយអារាមជាដើម ឈ្មោះថាអ្នកមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿងរក្សាខ្លួន ។

សុញ្ញតវត្ថុស្ស ឧបក្កលេសសុត្តេ កណ្តមហានុគាថា

នោ ចេ លភេដេ ជិបតំ សហាយំ

សន្និចំ សាធុរិហារំ ជំរំ

រាជារំ រដ្ឋំ វិជិតំ បហាយ

ឯកោ ចរេ មាតន្ត្រីរញ្ញោ ជាតោ

ឯកស្ស ចរិតំ សេយ្យោ

នត្ថំ ពាលេ សហាយតា

ឯកោ ចរេ ន ច ចាទានំ កយំរា

អប្បោស្សកោ មាតន្ត្រីរញ្ញោ ជាតានំ ។

សុញ្ញតវុទ្ធ ឧបក្កលេសសូត្រ តាថាប្រារព្ធនូវការឈ្មោះ

បើបុគ្គល មិនបានឱ្យសំឡាញ់ ដែលមានប្រាជ្ញាជាគ្រឿង
រក្សាខ្លួន ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានធម៌ជាគ្រឿងនៅសប្បាយ ត្រាច់
ទៅជាមួយគ្នាទេ បុគ្គលនោះ គួរត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ប្រៀប
ដូចជាព្រះរាជាលះបង់ដែន ដែលខ្លួនឈ្នះហើយ (ត្រាច់ទៅ
ម្នាក់ឯង) ពុំនោះសោត ប្រៀបដូចដំរីដ៏ប្រសើរ (ត្រាច់
ទៅម្នាក់ឯង) ក្នុងព្រៃ ការត្រាច់ទៅ នៃបុគ្គលម្នាក់ឯង
ហៅពេញជាប្រសើរ ព្រោះបុគ្គលពាលគ្មានសហាយ តា-
គុណ^(១) ទេ មួយទៀត បុគ្គលគួរត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង តែ
ថាមិនគួរធ្វើអំពើលាមកឡើយ ដូចដំរីដ៏ប្រសើរ មានសេច-
ក្តីខ្វល់ខ្វាយភិច (ត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង) ក្នុងព្រៃ ។

១- អន្តិកថាធម្មបទថា បុល្លសីល មជ្ឈិមសីល មហាសីល កថាវត្ថុ ១០ ផុតក្នុងគុណ ១៣
បិស្សុនាញាណ មគ្គ ៤ ផល ៤ វិជ្ជា ៣ អភិញ្ញា ៦ និងអមតមហានិព្វាន ឈ្មោះថាសហាយ-
កាគុណ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

[១១២] អថោ ភគវា បិគ្គតោ វេ នមា
តាថា ភាសិត្តា យេន ពាលកលោណការត្តាមោ
តេនុបសង្កម្ពំ ។ តេន ោ បន សមយេន អា-
យស្មា ភគុ ពាលកលោណការត្តាមេ វិហារតិ ។
អន្តសា ោ អាយស្មា ភគុ ភគវន្តំ ទូរតោ វេ
អាតច្ឆន្តំ ទិស្វាន អាសនំ បញ្ញាបេសិ ឧទកញ្ច
ចាទានំ^(១) ។ និសីទិ ភគវា បញ្ញត្តេ អាសនេ
និសង្ក ចានេ បក្ខាលេសិ ។ អាយស្មាបិ ោ ភគុ
ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ
និសីទិ ោ អាយស្មន្តំ ភគុ ភគវា ឯតទេវេច កត្វ
ភិក្ខុ ឧមជ្ជយំ កត្វ យាបជ្ជយំ កត្វ បិណ្ឌកេន
ន កិលមសីតិ ។ ឧមជ្ជយំ ភគវា យាបជ្ជយំ
ភគវា ន ហាហំ កន្តេ បិណ្ឌកេន កិលមាមីតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិណ្ឌសកៈ

(១១២) លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះស្និទ្ធ (ឈរ) ពោលគា-
 ថា ទាំងនេះរួចហើយ ក៏ទ្រង់ស្តេចទៅ ឯពាលករណណការត្រាម ។
 សម័យនោះឯង ក៏ជួនជាព្រះភគុមានអាយុ គង់ក្នុងពាលករណណការ-
 ត្រាមនោះដែរ ។ ឯព្រះភគុមានអាយុ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏រៀបក្រាលអាសនៈ រួច
 តម្កល់ទឹកសម្រាប់លាងព្រះបាទ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់គង់លើ
 អាសនៈ ដែលព្រះភគុមានអាយុក្រាលថ្វាយ លុះគង់ហើយទើបទ្រង់
 លាងព្រះបាទ ។ ចំណែកព្រះភគុមានអាយុ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះ
 មានព្រះភាគ រួចហើយអធិយនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះភគុមាន
 អាយុ អធិយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ត្រាស់
 សួរដូច្នេះថា មាលភិក្ខុ អ្នកល្មមអត់ធន់បានទេឬ ល្មមញ្ញាំងអត្តភាពឲ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅបានទេឬ អ្នកមិនលំបាក ដោយបិណ្ឌបាតទេឬ ។ បពិត្រ
 ព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គល្មមអត់ធន់បាន បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ
 ខ្ញុំព្រះអង្គល្មមញ្ញាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួល សូមទ្រង់ព្រះ
 មេត្តាប្រោស មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គមិនលំបាក ដោយបិណ្ឌបាតទេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុទ្ធារម្ម ពហុវគ្គបិដក

អថ ខេ កក្ក អាយស្មន្តំ កក្ក ធម្មិយោ កថាយ សុទ្ធ-
ស្សត្វា សមាធិបេត្វា សមុត្តេជេត្វា សម្មហំសេត្វា
ឧដ្ឋាយាសនា យេន នាចីនំសនាយោ តេនុបសន្តិមិ ។

[១១៣] តេន ខេ បន សមយេន អាយស្មា
ច អនុវត្តោ អាយស្មា ច នន្ទិយោ អាយស្មា ច
កិម្ពិលោ^(១) នាចីនំសនាយោ វិហរន្តិ ។ អនុសា ខេ
នាយចាលោ^(២) កក្កន្តំ ធូរតោ វ អានុច្ឆន្តំ ទិស្វា-
ន កក្កន្តំ ឯតទេវេច មា សមណា ឯតំ នាយំ
ចារិសិ សន្តេត្ត តយោ កុលបុត្តា អត្តកា-
ម្មតា វិហរន្តិ មា តេសំ អដាសុមកាសីតិ ។
អស្សោសិ ខេ អាយស្មា អនុវត្តោ នាយចា-
លស្ស កក្កតោ សន្តិ មន្តយមាទស្ស សុត្វាន
នាយចាលំ ឯតទេវេច មា អារុសោ នាយចាល
កក្កន្តំ វិវេសិ សត្វា ខេ កក្កវា អនុប្បត្តោតិ ។

១ កិម្ពិលោកិយ្យន្តិ ។ ២ ឧ. ពហុវគ្គបិដក ។

សុញ្ញតវត្ថុ ឧបក្កលេសសូត្រ នាយទាយបាលយោគព្រះមានព្រះភាគ

វេលានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ព្រះភគុមានអាយុ ឲ្យឃើញ
ច្បាស់ ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មិកថាហើយ
ក៏ទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈ ស្តេចទៅឯប្រទេសព្រៃឈ្មោះបាចីនវិសៈ ។

(១១៣) សម័យនោះឯង ចូនជាព្រះអនុវត្ត មានអាយុ ព្រះ
នន្ទិយៈមានអាយុនិងព្រះកិម្ពិលៈ មានអាយុ គង់នៅក្នុងប្រទេសព្រៃ
ឈ្មោះបាចីនវិសៈនោះ ។ ឯនាយទាយបាល (បុរសជាអ្នករក្សាព្រៃ)
បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្តេចមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ
ក៏ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះសមណៈ ព្រះ
អង្គកុំស្តេចចូលទៅកាន់ព្រៃនេះឡើយ ដ្បិតមានពួកកុលបុត្រព្យាបូ មាន
សភាពជាអ្នកស្រឡាញ់ខ្លួន នៅក្នុងព្រៃនេះ ព្រះអង្គកុំធ្វើឲ្យកុលបុត្រ
ទាំងនោះ មានសេចក្តីមិនសប្បាយឡើយ ។ ឯព្រះអនុវត្តមានអាយុ
បានព្យាបាទនាយទាយបាល កំពុងនិយាយជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ
លុះឮហើយ ក៏និយាយទៅនឹងនាយទាយបាល ដូច្នេះថា ម្ចាស់នាយ
ទាយបាលមានអាយុ អ្នកកុំឃាត់ព្រះមានព្រះភាគឡើយ ដ្បិតព្រះ
មានព្រះភាគជាគ្រូ របស់យើង ព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចមកដល់ហើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្កាសកំ

អថេវា អាយស្មា អនុវុទ្ធោ យេនាយស្មា ច នន្ទិយោ
 អាយស្មា ច កិម្ពិលោ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា
 អាយស្មន្តោ នន្ទិយំ អាយស្មន្តោ កិម្ពិលំ ឯតទរោច
 អភិក្កមថាយស្មន្តោ អភិក្កមថាយស្មន្តោ សត្វា នោ
 ភគវា អនុប្បត្តោតិ ។ អថេវា អាយស្មា ច អនុ-
 វុទ្ធោ អាយស្មា ច នន្ទិយោ អាយស្មា ច កិម្ពិលោ
 ភគវន្តំ បច្ចុគ្គត្វា ឯកោ ភគវតោ បត្តចរំ បដិក្កហ-
 សំ ឯកោ អាសនំ បញ្ញាបេសំ ឯកោ បាធានកំ
 ឧបដ្ឋេបេសំ ។ និសីទិ ភគវា បញ្ញត្តោ អាសនេ
 និសដ្ឋំ បាធានេ បក្ខាលេសំ ។ តេថេវា អាយស្មន្តោ
 ភគវន្តំ អភិវិនេត្តា ឯកមន្តំ និសីទីស្ម ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថាសកៈ

ណំជាប់នោះ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ចូលទៅរកព្រះនន្ទិយៈមានអាយុ
 និងព្រះភិម្ពិលៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះ
 នន្ទិយៈមានអាយុ និងព្រះភិម្ពិលៈមានអាយុ ដូច្នេះថា វៃលោកមាន
 អាយុតាំងឡាយ ចូលលោកតាំងឡាយនិមន្តទៅទទួល វៃលោកមាន
 អាយុតាំងឡាយ ចូលលោកតាំងឡាយ និមន្តទៅទទួល ដ្បិតព្រះមាន
 ព្រះភាគជាគ្រូរបស់យើង ព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចមកដល់ហើយ ។ គ្រានោះ
 ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ព្រះនន្ទិយៈមានអាយុ និងព្រះភិម្ពិលៈ មានអាយុ
 ក៏ក្រោកទៅទទួលព្រះមានព្រះភាគ មួយអង្គទទួលបាត្រនិងចីវរនៃព្រះ
 មានព្រះភាគ មួយអង្គរៀបក្រាលទីអាសនៈ មួយអង្គទៀតតម្កល់ទឹក
 សម្រាប់លាងព្រះបាទ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់លើអាសនៈ
 ដែលព្រះថេរៈនោះក្រាលថ្វាយ លុះគង់ហើយ ទ្រង់លាងព្រះបាទ ។
 ចំណែកលោកមានអាយុតាំងនោះ ក៏នាំគ្នាក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះ
 ភាគ រួចហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្ត ឯកវិគ្គហវគ្គ

[១១៤] ឯកមន្តំ និសិទ្ធីំ ទោ អាយស្មន្តំ អនុ-

រុទ្ធីំ ភគវា ឯតទេវោច កត្វិ តេ អនុរុទ្ធា ខមនីយំ

កត្វិ យាបនីយំ កត្វិ បិណ្ឌុកេន ន កិលមិត្តាតិ ។

ខមនីយំ ភគវា យាបនីយំ ភគវា ន មយំ កន្តេ

បិណ្ឌុកេន កិលមាមាតិ ។ កត្វិ បន វោ អនុ-

រុទ្ធា សមត្តា សម្មាទមាណា អវិវេទមាណា ជីវេនក្ខត្តតា

អញ្ញាមញ្ញំ បិយចក្ខហិ សម្មស្សនា វិហារតាតិ ។

តក្ស មយំ កន្តេ សមត្តា សម្មាទមាណា អវិវេទមាណា

ជីវេនក្ខត្តតា អញ្ញាមញ្ញំ បិយចក្ខហិ សម្មស្សនា

វិហារមាតិ ។ យថាកនំ បន តម្រេ អនុរុទ្ធា សមត្តា

សម្មាទមាណា អវិវេទមាណា ជីវេនក្ខត្តតា អញ្ញាមញ្ញំ

បិយចក្ខហិ សម្មស្សនា វិហារមាតិ ។

សុញ្ញតវដ្ឋ ឧបក្កិលេសសូត្រ ភាគនៃបុគ្គលមានចិត្តតែមួយ

(១១៤) លុះព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ
 ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ទ្រង់ត្រាស់សួរដូច្នេះថា ម្ចាស់អនុរុទ្ធចាំន័យ^(១)
 អ្នកល្មមអត់ធន់បានទេឬ ល្មមញ្ញាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួល
 ទេឬ អ្នកចាំន័យ មិនលំបាកដោយបិណ្ឌបាតទេឬ ។ ឯព្រះថេរៈ
 ចាំន័យ អង្គ ត្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ យើងខ្ញុំ
 ព្រះអង្គ ល្មមអត់ធន់បាន បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ
 ល្មមញ្ញាំងអត្តភាព ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួល សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស
 យើងខ្ញុំព្រះអង្គមិនលំបាកដោយបិណ្ឌបាតទេ ។ ម្ចាស់អនុរុទ្ធចាំន័យ
 ចុះអ្នកចាំន័យ បានព្រមព្រៀងស្មោះសរនឹងគ្នា មិនវិវាទគ្នា ដូច
 ជាទឹកដោះលាយនឹងទឹក សំឡឹងមើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយភ្នែកជាទី
 ស្រឡាញ់ដែរឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ យើងខ្ញុំព្រះអង្គព្រមព្រៀង
 ស្មោះសរនឹងគ្នា មិនវិវាទគ្នាទេ ដូចជាទឹកដោះលាយនឹងទឹក សំឡឹង
 មើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយភ្នែកជាទីស្រឡាញ់បាន ។ ម្ចាស់អនុរុទ្ធ
 ចាំន័យ ចុះអ្នកចាំន័យ បានព្រមព្រៀង ស្មោះសរនឹងគ្នា មិន
 វិវាទគ្នា ដូចជាទឹកដោះលាយនឹងទឹក មើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយ
 ភ្នែកជាទីស្រឡាញ់ តើដោយហេតុដូចម្តេចខ្លះ ។

១- ទ្រង់ប្រាសហោង្គច្នេះ ដោយសំដៅយកព្រះនាមនៃព្រះថេរៈចាំន័យ ៣ ព្រះអង្គ មានអនុរុទ្ធ
 តាងនេះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្សន្តសកំ

(១១៥) នំធិ មយ្ហំ កន្លេ ឯវំ ហោតិ លាភា

វត មេ សុលន្នំ វត មេ យោហំ ឯវុបេហំ ស-

ព្រហ្មចារីហំ សន្និ វិហារមីតិ តស្ស មយ្ហំ កន្លេ

នំមេសុ អាយស្មន្តេសុ មេត្តំ កាយកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ

អារី ចេវ រហោ ច មេត្តំ វចីកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ អារី

ចេវ រហោ ច មេត្តំ មនោកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ អារី ចេវ

រហោ ច តស្ស មយ្ហំ កន្លេ ឯវំ ហោតិ យន្តនាហំ

សកំ ចិត្តំ ធិត្ថិប្បត្តា នំមេសំយេវ អាយស្មន្តានំ

ចិត្តស្ស វិសេន វត្ថេយ្យន្តិ សោ ចោ អហំ កន្លេ

សកំ ចិត្តំ ធិត្ថិប្បត្តា នំមេសំយេវ អាយស្មន្តានំ

ចិត្តស្ស វិសេន វត្ថាមិ នាណ ហិ ចោ នោ កន្លេ

កាយា ឯកញ្ច បន មញ្ញោ ចិត្តនិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ការៈ

(១១៩) សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ក្នុងទីនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គមាន
សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ ហៅពេញជាមានលាភ អត្តភាព
ជាមនុស្ស ហៅពេញជាអាត្មាអញបានដោយល្អ ព្រោះថាអាត្មាអញបាន
នៅជាមួយនឹងសព្វហូចារឹបុគ្គល មានសភាពយ៉ាងនេះ សូមទ្រង់ព្រះ
មេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានតម្កល់កាយកម្មប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទី
ចំពោះមុខនិងទីកំបាំងមុខ បានតម្កល់វិចីកម្មប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទី
ចំពោះមុខនិងទីកំបាំងមុខ បានតម្កល់មនោកម្មប្រកបដោយមេត្តា ក្នុង
ទីចំពោះមុខនិងទីកំបាំងមុខ ចំពោះលោកមានអាយុអម្បាលនេះ សូម
ទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ
គួរតែអាត្មាអញ ដាក់ចិត្តរបស់ខ្លួនចេញ ហើយប្រព្រឹត្តតាមអំណាចចិត្ត
នៃលោកមានអាយុទាំងនេះវិញ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ
ក៏បានដាក់ចិត្តរបស់ខ្លួនចេញ ហើយប្រព្រឹត្តតាមអំណាចចិត្ត នៃលោក
មានអាយុទាំងនេះទៅ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ទោះបីកងកាយ
របស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ផ្សេងគ្នាក៏ពិតមែន ប៉ុន្តែចិត្តហាក់ដូច
តែមួយ ។

(១០៦) អាយស្មាបិ ខោ នន្ទិយោ អាយស្មាបិ
 ខោ កិម្ពិលោ ភកវន្តំ ឯតទេវោច្ឆិ^(១) មយ្ហម្បិ ខោ កន្តេ
 ឯវំ ហោតិ លាភា វត មេ សុលន្ទំ វត មេ យោហំ
 ឯវុបេហិ សុព្វហ្មចារិហិ សន្និ វិហារមីតិ តស្ស
 មយ្ហំ កន្តេ ឥមេសុ អាយស្មន្តេសុ មេត្តំ កាយកម្ម
 បច្ចុបដ្ឋិតំ អារី ចេវ រហោ ច មេត្តំ វចីកម្ម
 បច្ចុបដ្ឋិតំ អារី ចេវ រហោ ច មេត្តំ មនោកម្ម
 បច្ចុបដ្ឋិតំ អារី ចេវ រហោ ច តស្ស មយ្ហំ កន្តេ
 ឯវំ ហោតិ យន្តនាហំ សកំ ចិត្តំ និក្ខេ-
 ចិត្តា ឥមេសំយេវ អាយស្មន្តានំ ចិត្តស្ស វិសេន
 វត្ថុយ្យចិត្តំ សោ ខោ អហំ កន្តេ សកំ ចិត្តំ
 និក្ខេចិត្តា ឥមេសំយេវ អាយស្មន្តានំ ចិត្តស្ស វិសេន
 វត្តាមិ នាណា ហិ ខោ នោ កន្តេ កាយា

សុញ្ញតវដ្ឋ ឧបក្កិលេសសូត្រ ភាពជាបន្តលមានចិត្តតែមួយ

(១៤៦) ឯព្រះនន្ទិយៈ មានអាយុ នឹងព្រះកិម្ពិលៈ មានអាយុ
 ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស
 ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញ ហៅពេញ
 ជាមានលាភ អត្តភាពជាមនុស្ស ហៅពេញជាអាត្មាអញបានដោយ
 ល្អ ព្រោះថា អាត្មាអញ បានទៅជាមួយនឹងសព្វហូចរឹបគ្នា មាន
 សភាពយ៉ាងនេះ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានគម្ពល់កាយ-
 កម្មប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទីចំពោះមុខនឹងទីកំបាំងមុខ បានគម្ពល់រឹបកម្ម
 ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទីចំពោះមុខនឹងទីកំបាំងមុខ បានគម្ពល់មនោកម្ម
 ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងទីចំពោះមុខនឹងទីកំបាំងមុខ ចំពោះលោកមានអាយុ
 អម្បាលនេះ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ដាក់ចិត្តរបស់ខ្លួនចេញ ហើយ
 ប្រព្រឹត្តតាមអំណាចចិត្ត នៃលោកមានអាយុទាំងនេះវិញចុះ សូមទ្រង់
 ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គក៏បានដាក់ចិត្តរបស់ខ្លួនចេញ ហើយប្រព្រឹត្ត
 តាមអំណាចចិត្ត នៃលោកមានអាយុទាំងនេះវិញទៅ សូមទ្រង់ព្រះ
 មេត្តាប្រោស ទោះបីរាងកាយរបស់យើងខ្ញុំរលួយ ផ្សេងគ្នាក៏ពិតមែន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

ឯកត្វា បន មញ្ញេ ចិត្តន្តិ ។ ឯវំ ខោ មយំ កន្តេ
 សមត្តា សម្មោទមាណា អវិវេទមាណា ជីវេននក្ខត្វតា
 អញ្ញមញ្ញំ បិយចក្កហិ វិហារមាតិ ។

(១១៧) សាធុ សាធុ អនុវដ្ឋា កច្ចំ បន វេ
 អនុវដ្ឋា អប្បមត្តា អាតាបិដោ បហិតត្តា វិហារមាតិ ។
 តត្ប មយំ កន្តេ អប្បមត្តា អាតាបិដោ បហិតត្តា
 វិហារមាតិ ។ យថាកចំ បន តុម្ពេ អនុវដ្ឋា អប្ប-
 មត្តា អាតាបិដោ បហិតត្តា វិហារមាតិ ។

(១១៨) នីធិ កន្តេ អម្ពាតំ យោ បឋមំ
 តាមតោ បិណ្ណាយ បដិក្កមតិ សោ អាសនាទិ
 បញ្ញាបេតិ ចានីយំ បរិភោជនីយំ ឧបដ្ឋបេតិ អ-
 វក្ការមាតិ ឧបដ្ឋបេតិ យោ បច្ឆា តាមតោ
 បិណ្ណាយ បដិក្កមតិ សចេ ហោតិ ក្ខត្វាវសេសោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសក្ការៈ

ប៉ុន្តែចិត្តហាក់ដូចតែមួយ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស យើងខ្ញុំ
ព្រះអង្គព្រមព្រៀងគ្នា រីករាយរកគ្នា មិនវាវេទគ្នា ដូចជាទឹកដោះ
លាយនឹងទឹក មើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយចក្ខុជាទីស្រឡាញ់បាន
ដោយហេតុយ៉ាងនេះឯង ។

(១១៧) ម្ចាស់អនុរុទ្ធាំនឿយ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ
ម្ចាស់អនុរុទ្ធាំនឿយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ មិនបានប្រហែសធ្វេស មាន
ព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ខ្លះដែរឬ ។
ព្រះករុណាព្រះអង្គ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានប្រហែសធ្វេស មាន
ព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ។ ម្ចាស់
អនុរុទ្ធាំនឿយ ចុះអ្នកទាំងឡាយ ដែលមិនបានប្រហែសធ្វេស
មានព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន តើដោយ
ហេតុដូចម្តេច ។

(១១៨) សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស បណ្តាយើងខ្ញុំព្រះអង្គ
ដែលនៅក្នុងទីនេះ បើលោកអង្គណា ត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុង
ស្រុកមុនគេ លោកអង្គនោះ រៀបចំក្រាលភាសនៈ តម្កល់ទឹកឆាន់
និងទឹកប្រើប្រាស់ តម្កល់កាជន៍សម្រាប់ផ្កេរ លោកអង្គណាត្រឡប់
មកអំពីបិណ្ឌបាតក្នុងស្រុក ក្រោយគេ បើមានរបស់ដែលសល់ពីឆាន់

សុញ្ញតវត្ថុស្ស ឧបក្កំលេសសុត្តេ អប្បមគ្គភាវ៉ា

សចេ អាភិជ្ជតំ កុញ្ញតំ នោ ចេ អាភិជ្ជតំ អបហរិតេ
 វា ធម្មតំ អប្បណាកេ វា ឧទកេ ឱបិណបេតិ
 សោ អាសនាធិ បដិសារមេតិ ចានីយំ បរិភោជនីយំ
 បដិសារមេតិ អវក្ការនាតិ^(១) បដិសារមេតិ កត្តកំ
 សម្មជ្ជតិ យោ បស្សតិ ចានីយយដំ វា វច្ចយដំ
 វា វត្ថំ តុច្ចំ សោ ឧបជ្ឈបេតិ សចាស្ស^(២) ហោតិ
 អវិសយំ ហត្ថវិការេន ទុតិយំ អាមន្តេត្វា ហត្ថ-
 វិលង្ក្យកេន^(៣) ចានីយយដំ វា បរិភោជនីយយដំ
 វា ឧបជ្ឈបេម ន ត្រូវ មយំ កន្តេ តប្បច្ចយា វាចំ
 ភិក្ខាម បញ្ចាហិតំ ខោ បន មយំ កន្តេ សព្វវត្ថុ-
 យំ ធម្មិយា កោដាយ សង្កសីនាម ឯវំ ខោ មយំ
 កន្តេ អប្បមត្តា អាតាបិណោ បហិតត្តា វិហារមាតិ ។

១ ឧ. ម. អវក្ការនាតិ គោរព្វាតិ ទិស្សតិ ។ ២ អវស្សន្តំ កត្តកំ អត្តកំ ធាតុកេ ទិស្សតិ ។
 ៣ ហត្ថលត្តកេនាតិប្បត្តិ ។

សុញ្ញតវត្ថុ ឧបកិលេសសូត្រ ភាគជាបុព្វលមិនប្រហែសឆ្នេស

បើលោកនោះចង់ឆាន់ក៏ឆាន់ទៅ បើមិនចង់ឆាន់ទេ ចាក់ចោលទៅក្នុងទី
 គ្មានស្មៅស្រស់ក៏បាន បាចសាច់ទៅក្នុងទឹក ដែលគ្មានសត្វតូចក៏បាន
 រួចលោកនោះរៀបចំទុកដាក់អាសនៈ រៀបចំទុកដាក់ទឹកសម្រាប់ឆាន់និង
 ទឹកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ រៀបចំទុកដាក់កាដន៍សម្រាប់ផ្ទេរ ហើយបោស
 សំអាតពេជ្វកត្ត បើលោកណា ឃើញក្រុមសម្រាប់ដាក់ទឹកឆាន់ក្តី ក្រុម
 សម្រាប់ដាក់ទឹកលាងវច្ចៈក្តី នៅរលីងទេ លោកនោះ ក៏តម្កល់ទុកឱ្យមាន
 ឡើង បើលោកនោះ មិនអាចនឹងលើកដោយដៃបានទេ យើងខ្ញុំក៏ហៅ
 គ្នាមកជួយលើកដោយដៃ ហើយតម្កល់ទុកក្រុម សម្រាប់ដាក់ទឹកឆាន់
 ឬក្រុមសម្រាប់ដាក់ទឹកប្រើប្រាស់ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស យើងខ្ញុំ
 ព្រះអង្គ មិនដែលបញ្ចេញវា ព្រោះហេតុប៉ុណ្ណោះឡើយ សូមទ្រង់
 ព្រះមេត្តាប្រោស មួយទៀត តែគ្រប់ប្រាំថ្ងៃហើយ^(១) យើងខ្ញុំតែង
 អង្គុយប្រជុំគ្នាដោយធម្ម័តថា អស់រាត្រីទាំងមូល គឺអស់មួយយប់ សូម
 ទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានប្រហែសឆ្នេស ទំព្យា-
 យាមជុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ហើយប្រព្រឹត្ត
 នៅគ្រប់ឥរិយាបថទាំង ៤ យ៉ាងនេះឯង ។

១- បានសេចក្តីថា ៥ ថ្ងៃ ប្រជុំគ្នាម្តង ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានកំ

[១១៩] សាធុ សាធុ អនុរដ្ឋា អត្ថំ ទោ បន
 រោ អនុរដ្ឋា ឯវំ អប្បមត្តានំ អាតាបិដំ បហិតត្តានំ
 វិហារតំ ឧត្តរំ មនុស្សធម្មា អនាមរិយញ្ញាលាទស្សនវិ-
 សេសោ អធិតតោ ជាសុវិហារោតិ ។ នំ មយំ កន្តេ
 អប្បមត្តា អាតាបិដោ បហិតត្តា វិហារត្ថា ឌីកាសញ្ចេវ
 សញ្ញាធម ទស្សនញ្ច រូបានំ សោ ទោ បន តោ
 ឌីកាសោ នចិរស្សេវ អនុរោយតិ ទស្សនញ្ច រូបានំ
 តញ្ច និមិត្តំ អប្បដិវិជ្ឈាមាតិ ។

[១២០] តំ ទោ បន រោ អនុរដ្ឋា និមិត្តំ
 បដិវិជ្ជិតតំ អហម្មំ សុំ អនុរដ្ឋា បុត្រេវ
 សម្មាសា អនភិសម្ពុត្តោ តោធិសត្តោ វ សមាសោ
 ឌីកាសញ្ចេវ សញ្ញាធម ទស្សនញ្ច រូបានំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបិសេដ្ឋសកៈ

(១១៩) ម្ចាស់អនុរុទ្ធតាំងឡាយ ប្រពៃហើយ ប្រពៃហើយ
 ម្ចាស់អនុរុទ្ធតាំងឡាយ ចុះកាលដែលអ្នកតាំងឡាយ មិនបានប្រហែស
 ធ្វេស មានព្យាយាមដុតកំលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រ-
 ព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថទាំង៤ យ៉ាងនេះ តើអ្នកតាំងឡាយត្រាស់ដឹងនូវ
 ផាសុវិហារធម៌ដ៏វិសេស គឺញាណទស្សនៈដ៏ប្រសើរ ដែលអាចកំចាត់
 បង់នូវកំលេសដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ មានឬទេ ។ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តា
 ប្រោស ក្នុងទីនេះ យើងខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានប្រហែសធ្វេស មានព្យាយាម
 ដុតកំលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយា-
 បថ ក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺផង នូវការឃើញរូបទាំងឡាយផង ប៉ុន្តែឯពន្លឺ
 នឹងការឃើញរូបទាំងឡាយនោះ របស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មិននៅយូរប៉ុន្មាន
 ក៏បាត់ទៅវិញ ឯយើងខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏មិនបានត្រាស់ដឹងនូវនិមិត្តនោះទេ ។

(១២០) ម្ចាស់អនុរុទ្ធតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយ គប្បីត្រាស់
 ដឹងនូវនិមិត្តនោះជាប្រាកដ ម្ចាស់អនុរុទ្ធតាំងឡាយ ក្នុងកាលមុន អំពី
 ការត្រាស់ដឹង គថាគត មិនទាន់បានត្រាស់ដឹង នៅជាពោធិសត្វនៅ
 ឡើយ ក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺផង នូវការឃើញរូបទាំងឡាយផង ។

សុញ្ញតវិនិច្ឆ័យ ឧបក្កលេសសុត្តេ អប្បមគ្គការា

សោ ខោ បន មេ ឡិកាសោ នចិរស្សេវ
 អន្តរាយតិ នស្សនញ្ច រូបាណំ ។ តស្ស មយ្ហំ
 អន្តរុទ្ធា ឯតទហោសិ កោ នុ ខោ ហេតុ កោ
 បច្ចយោ យេន មេ ឡិកាសោ អន្តរាយតិ
 នស្សនញ្ច រូបាណន្តំ ។ តស្ស មយ្ហំ អន្តរុទ្ធា
 ឯតទហោសិ វិចិត្តិកា ខោ មេ ឧទទាទិ វិចិ-
 ក៏ក្តាទិកវណាញ បន មេ សមាទិ ចវិ សមា-
 ទិម្ហំ ចុតេ ឡិកាសោ អន្តរាយតិ នស្សនញ្ច រូបា-
 ណំ ។ សោហំ តថា កវិស្សាមិ យថា មេ បុន
 ន វិចិត្តិកា ឧប្បជ្ជិស្សតីតិ ។

(១២១) សោ ខោ អហំ អន្តរុទ្ធា អប្ប-
 មត្តោ អាតាបី បហិតត្តោ វិហារត្តោ ឡិកាសញ្ច
 សញ្ញាទាមិ នស្សនញ្ច រូបាណំ ។ សោ ខោ បន
 មេ ឡិកាសោ នចិរស្សេវ អន្តរាយតិ នស្សនញ្ច
 រូបាណំ ។ តស្ស មយ្ហំ អន្តរុទ្ធា ឯតទហោសិ
 កោ នុ ខោ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន
 មេ ឡិកាសោ អន្តរាយតិ នស្សនញ្ច រូបាណន្តំ ។

សុញ្ញតវត្ថុ ឧបក្កិលេសសូត្រ ភាពជាបុគ្គលមិនប្រហែសធ្វេស

ប៉ុន្តែឯពន្លឺ និងការឃើញរូបទាំងឡាយនោះ របស់ភថាគត មិននៅ
 យូរប៉ុន្មាន ក៏បាត់ទៅវិញ ។ ម្ចាស់អនុរុទ្ធទាំងឡាយ ភថាគតមាន
 សេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ចុះមានហេតុអ្វី បច្ច័យអ្វី ដែលនាំឲ្យពន្លឺនិង
 ការឃើញរូបទាំងឡាយ របស់អាត្មាអញបាត់បង់ទៅ ។ ម្ចាស់អនុរុទ្ធ
 ទាំងឡាយ ភថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា វិចិកិត្តា (សេចក្តី
 សង្ស័យ) កើតឡើងដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាត
 ទៅ ព្រោះតែមានវិចិកិត្តាជាហេតុ (ជាទោស) កាលបើសមាធិឃ្លាត
 ទៅហើយ ពន្លឺ និងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ។
 វិចិកិត្តានិងកើតឡើងមិនបាន ដល់អាត្មាអញទៀត យ៉ាងណា អាត្មា
 អញនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

(១២១) ម្ចាស់អនុរុទ្ធទាំងឡាយ ភថាគត មិនបានប្រហែស
 ធ្វេស ទំព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ចូលទៅ កាន់ព្រះនិព្វាន
 ប្រព្រឹត្តទៅគ្រប់វិធានបថ ក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺផង នូវការឃើញរូប
 ទាំងឡាយផង ។ ឯពន្លឺ និងការឃើញរូបទាំងឡាយនោះ របស់
 ភថាគត មិននៅយូរប៉ុន្មាន ក៏បាត់ទៅវិញ ។ ម្ចាស់អនុរុទ្ធទាំងឡាយ
 ភថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ចុះមានហេតុអ្វី បច្ច័យអ្វី ដែល
 នាំឲ្យពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ របស់អាត្មាអញ បាត់បង់ទៅ ។

តស្ស មយ្ហំ អន្តរុទ្ធា ឯតទយោសិ អមនសិការោ
 ខោ មេ ឧទទាទិ អមនសិការាធិការណាញ បន មេ
 សមាធិ ចរិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឌីកាសោ អន្តរាយតិ
 នស្សនញ រូទានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ
 យថា មេ បុន ន វិចិត្តិញ្ចា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន
 អមនសិការេតិ ។

[១២២] សោ ខោ អហំ អន្តរុទ្ធា ។ បេ ។

តស្ស មយ្ហំ អន្តរុទ្ធា ឯតទយោសិ ដីនមិទ្ធំ ខោ
 មេ ឧទទាទិ ដីនមិទ្ធាធិការណាញ បន មេ សមាធិ
 ចរិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឌីកាសោ អន្តរាយតិ នស្សនញ
 រូទានំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន
 ន វិចិត្តិញ្ចា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ ន
 ដីនមិទ្ធំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ការៈ

ម្ចាស់អនុវទ្ធាំនឿយ គឺជាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា អមនសិ-
 ការៈ (ការមិនធ្វើទុកក្នុងចិត្ត) កើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិ
 របស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានអមនសិការៈជាហេតុ កាល
 បើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនឹងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅ
 ដែរ ។ វិចិត្តា នឹងអមនសិការៈ កើតឡើងមិនបាន ដល់អាត្មាអញ
 ទៀត យ៉ាងណា អាត្មាអញនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

(១២២) ម្ចាស់អនុវទ្ធាំនឿយ គឺជាគត ។ បេ ។ ម្ចាស់អនុវទ្ធ
 ទាំងឡាយ គឺជាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា បីនមិទ្ធុៈ (សេចក្តីឆ្ងល់
 និងសោកសៅ) កើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិ របស់អាត្មា
 អញក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានបីនមិទ្ធុៈជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅ
 ហើយ ពន្លឺនឹងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ។ វិចិត្តា
 អមនសិការៈ និងបីនមិទ្ធុៈ កើតឡើងមិនបាន ដល់អាត្មាអញទៀត
 យ៉ាងណា អាត្មាអញនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

[១២៣] សោ ទោ អហំ អន្តរា ។ មេ ។
 តស្ស មយ្ហំ អន្តរា ឯតទិហោសិ ធម៌តត្ថំ ទោ
 មេ ឧទចាទិ ធម៌តត្ថាធិករណាញ បន មេ សមាធិ
 ចរិ សមាធិម្ហំ ចុតេ ឡិកាសោ អន្តរាយតិ ទស្ស-
 នញ្ច រូបាទំ ។ សេយ្យថាបិ អន្តរា បរិសោ
 អន្ធានមគ្គប្បដិបន្នោ តស្ស ឧកតោបស្ស វជកា
 ឧប្បជ្ឈេយ្យំ តស្ស តតោនិទានំ^(១) ធម៌តត្ថំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ
 ឯវមេវ ទោ មេ អន្តរា ធម៌តត្ថំ ឧទចាទិ ធម៌-
 តត្ថាធិករណាញ បន មេ សមាធិ ចរិ សមាធិម្ហំ
 ចុតេ ឡិកាសោ អន្តរាយតិ ទស្សនញ្ច រូបាទំ ។
 សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន
 វិចិត្តា ឧប្បជ្ឈិស្សតិ ន អមនសិការោ ន ដីនមិទ្ធិ
 ន ធម៌តត្ថនំ ។

សព្វពាក្យ ឧបក្កិលេសសូត្រ ឧបមាដោយបុរសដើរផ្លូវឆ្ងាយ

(១៤៣) ម្នាលអនុរុទ្ធាំន៍ឡាយ ភថាគត ។ បេ ។ ម្នាលអនុ-
 រុទ្ធាំន៍ឡាយ ភថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា សេចក្តីរន្ធត់កាយ
 កើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ
 ព្រោះតែមានសេចក្តីរន្ធត់កាយជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ
 ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធាំន៍
 ឡាយ ដូចបុរសដើរផ្លូវឆ្ងាយ ហើយមានពេជ្ឈយាតនៅចាំផ្លូវទាំងពីរខាង
 នៃបុរសនោះ ឯសេចក្តីរន្ធត់កាយ ក៏កើតឡើងដល់បុរសនោះ ព្រោះតែ
 នាយពេជ្ឈយាតនោះជាហេតុ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអនុរុទ្ធាំន៍ឡាយ
 សេចក្តីរន្ធត់កាយ កើតឡើងហើយដល់ភថាគត ឯសមាធិរបស់ភថាគត
 ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីរន្ធត់កាយជាហេតុ កាលបើសមាធិ
 ឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅដែរ ក៏យ៉ាង
 នោះឯង ។ វិចិត្រា អមនសិការៈ ចិនមិទ្ធៈ និងសេចក្តីរន្ធត់កាយ កើត
 ឡើងមិនបាន ដល់ភថាគតទៀត យ៉ាងណា ភថាគតនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ។

[១២៤] សោ ទោ អហំ អនុវត្តា ។ មេ ។
 តស្ស មយ្ហំ អនុវត្តា ឯតទយោសិ ឧត្ថលំ ទោ
 មេ ឧទទាទិ ឧត្ថលាធិករណាញ បន មេ សមាធិ
 ចរិ សមាធិម្ហំ ចុតេ ឱកាសោ អន្តរាយាតិ ទស្សនញ
 រូបាទំ ។ សេយ្យថាបិ អនុវត្តា បុរិសោ ឯតិ ឯតិមុទំ^(១)
 តវេសន្តោ សកេនេវ បញ្ច ឯតិមុទាទិ^(២) អធិតច្ឆយ្យ
 តស្ស តតោទិទាទំ ឧត្ថលំ ឧប្បជ្ឈេយ្យ ឯវមេវ ទោ
 មេ អនុវត្តា ឧត្ថលំ ឧទទាទិ ឧត្ថលាធិករណាញ
 បន មេ សមាធិ ចរិ សមាធិម្ហំ ចុតេ ឱកាសោ
 អន្តរាយាតិ ទស ទញ រូបាទំ ។ សោហំ តថា
 កកស្សាមិ យេថា មេ បុន ន វិចិត្តិច្ឆា ឧប្បជ្ឈិស្សតិ
 ន អមនសិកាកោ ន ជីនមិទ្ធី ន ធម្មិតត្ថំ ន
 ឧត្ថលន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្ទេសស្ថានសក្ការៈ

[១២៤] ម្នាលអនុរុទ្ធានំឡាយ ភថាគភ ។ បេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធ
 តាំងឡាយ ភថាគភ មានសេចក្តីគ្រិះរិះដូច្នេះថា សេចក្តីឆ្លើងឆ្លែកើតឡើង
 ហើយដល់ភាគាអញ ឯសមាធិរបស់ភាគាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះ
 តែមានសេចក្តីឆ្លើងឆ្លែងជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិង
 ការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធានំឡាយ
 ដូចបុរសស្វែងរកកំណប់ទ្រព្យមួយ ស្រាប់តែបានកំណប់ទ្រព្យ៥ តែម្តង
 សេចក្តីឆ្លើងឆ្លែង គប្បីកើតឡើងដល់បុរសនោះ ព្រោះតែបានកំណប់ទ្រព្យ
 នោះជាហេតុ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអនុរុទ្ធានំឡាយ សេចក្តីឆ្លើងឆ្លែង
 កើតឡើងហើយដល់ភថាគភ ឯសមាធិរបស់ភថាគភក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះ
 តែមានសេចក្តីឆ្លើងឆ្លែងជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិង
 ការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ វិចិត្រា
 អមនសិការៈ បីនមិទ្ធុៈ សេចក្តីរន្ធត់កាយ និងសេចក្តីឆ្លើងឆ្លែង កើតឡើង
 មិនបាន ដល់ភថាគភទៀត យ៉ាងណា ភថាគភនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្ត អប្បទានិយកថា

(១២៥) សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ។ បេ ។

តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទយោសិ ទុដ្ឋល្លំ ខោ

មេ ទុទោទិ ទុដ្ឋល្លាធិករណាញ បន មេ សមាធិ

ចរិ សមាធិម្ហំ ចុតេ ឡិកាសោ អន្តរាយតិ នស្ស-

នញ រូបាទំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ

បុន ន វិចិត្តា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិកាហេ

ន បីនមិទ្ធិំ ន ធម្មិតតំ ន ទុត្ថលំ ន ទុដ្ឋល្លំ ន ។

(១២៦) សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ។ បេ ។ តស្ស មយ្ហំ

អនុរុទ្ធា ឯតទយោសិ អប្បទានិយំ ខោ មេ ទុទោទិ

អប្បទានិយាធិករណាញ បន មេ សមាធិ ចរិ សមាធិម្ហំ

ចុតេ ឡិកាសោ អន្តរាយតិ នស្សនញ រូបាទំ ។

សុញ្ញតវន្ត ឧបក្កិលេសសូត្រ ភាពជាចក្ខុលមានសេចក្តីព្យាយាមតំដពេក

(១២៥) ម្នាលអនុរុទ្ធាតំដឡាយ ភថាគត ។ បេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធ

តំដឡាយ ភថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា សេចក្តីត្រវល់ត្រវាយ
កាយ កើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាត
ទៅ ព្រោះវតមានសេចក្តីត្រវល់ត្រវាយកាយជាហេតុ កាលបើសមាធិ
ឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបតំដឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ។
វិចិកិត្តា អមនសិការៈ បីនមិទ្ធៈ សេចក្តីរន្ធត់កាយ សេចក្តីឆ្លើងវៃន្ទ និង
សេចក្តីត្រវល់ត្រវាយកាយ កើតឡើងមិនបាន ដល់ភថាគតទៀត
យ៉ាងណា ភថាគតនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

(១២៦) ម្នាលអនុរុទ្ធាតំដឡាយ ភថាគត ។ បេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធ

តំដឡាយ ភថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សេចក្តីព្យាយាមតឹងហួស
ពេករបស់អាត្មាអញកើតឡើងហើយ ឯសមាធិរបស់អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាត
ទៅព្រោះវតមានសេចក្តីព្យាយាមតឹងហួសពេកជាហេតុ កាលបើសមាធិ
ឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបតំដឡាយ ក៏បាត់បង់ទៅដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

សេយ្យថាបិ អនុវត្តា បុរិសោ ឧកោហិ ហត្ថហិ
 វដ្តកំ កាឡិយ្យ គណ្ណោយ្យ សោ តត្ថេវ មតមេយ្យ
 ឯវមេវ ខោ មេ អនុវត្តា អច្ចារន្ធវិរិយំ ឧទទាទិ អច្ចា-
 រន្ធវិរិយាទិករណាញ បន មេ សមាទិ ចរិ សមាទិម្ហ
 ចុតេ ឡិភាសោ អន្តរាយតិ នស្សនញ រូតានំ ។
 សោហំ តថា ករិស្សមិ យថា មេ បុន ន វិចិត្តិត្តា
 ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិកាកោ ន ជីនមិទ្ធី ន ធម្មិ-
 តតំ ន ឧត្ថលំ ន ទុដ្ឋលំ ន អច្ចារន្ធវិរិយន្តិ ។

(១២៧) សោ ខោ អហំ អនុវត្តា ។ បេ ។ តស្ស
 មយ្ហំ អនុវត្តា ឯតទហោសិ អតិលីនវិរិយំ ខោ មេ
 ឧទទាទិ អតិលីនវិរិយាទិករណាញ បន មេ សមាទិ
 ចរិ សមាទិម្ហ ចុតេ ឡិភាសោ អន្តរាយតិ នស្សនញ
 រូតានំ ។ សេយ្យថាបិ អនុវត្តា បុរិសោ វដ្តកំ សិខេលំ
 គណ្ណោយ្យ សោ តស្ស ហត្ថតោ ឧប្បតេយ្យ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កានៈ

ម្ចាស់អនុរុទ្ធតាំងឡាយ ដូចបុរសចាប់សត្វចាប់ខ្វាំងពេក ដោយដៃទាំងពីរ
សត្វចាប់នោះ គប្បីស្លាប់ក្នុងដៃនោះមិនខាន យ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់អនុរុទ្ធ
ទាំងឡាយ សេចក្តីព្យាយាមគឺឃ្លួសពេក របស់គេថាគេកើតឡើងហើយ
ឯសមាធិរបស់គេថាគេ ក៏ឃ្លួតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីព្យាយាមគឺ
ឃ្លួសពេកជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លួតទៅហើយ ពន្លឺនឹងការឃើញរូប
ទាំងឡាយបាត់បង់ទៅដែរ ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ វិចិត្តា អមនសិការៈ
បីនិមិត្តៈ សេចក្តីរន្ធត់កាយ សេចក្តីផ្ទើងវិច្ឆ័យ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ
និងសេចក្តីព្យាយាមគឺឃ្លួសពេក កើតឡើងមិនបាន ដល់គេថាគេ
ទៀត យ៉ាងណា គេថាគេនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

(១២៧) ម្ចាស់អនុរុទ្ធតាំងឡាយ គេថាគេ ។ បេ ។ ម្ចាស់
អនុរុទ្ធតាំងឡាយ គេថាគេមានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា សេចក្តីព្យាយាម
ធូរពេក របស់គេគួរអញ្ញាកើតឡើងហើយ ឯសមាធិ របស់គេគួរអញ្ញា
ក៏ឃ្លួតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីព្យាយាមធូរពេកជាហេតុ កាលបើ
សមាធិ ឃ្លួតទៅហើយ ពន្លឺនឹងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់បង់
ទៅដែរ ។ ម្ចាស់អនុរុទ្ធតាំងឡាយ ដូចបុរសចាប់សត្វចាប់ស្រាលពេក
សត្វចាប់នោះ គប្បីហើរទៅអំពីដៃ វិនិច្ឆ័យនោះបាន យ៉ាងណាមិញ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ អភិជញ្ញបិដក

ឯវមេវ ខោ មេ អនុរុទ្ធា អតិលីនរិយំ ឧទនាទិ
 អតិលីនរិយាធិការណាញ បន មេ សមាធិ ចរិ
 សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱកាសោ អន្តរាយតិ ទស្សនញ
 រូបាទំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ
 បុន ន វិចិត្តិញ្ចា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ
 ន មីនមិទ្ធិ ន ធម្មតត្ថំ ន ឧត្ថលំ ន ទុដ្ឋលំ
 ន អប្បារទ្ធវិយំ ន អតិលីនរិយន្តិ ។

(១២៨) សោ ខោ អហំ អនុរុទ្ធា ។ មេ ។
 តស្ស មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទហោសិ អភិជញ្ញា ខោ
 មេ ឧទនាទិ អភិជញ្ញាធិការណាញ បន មេ សមាធិ
 ចរិ សមាធិម្ហិ ចុតេ ឱកាសោ អន្តរាយតិ ទស្ស-
 នញ រូបាទំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា
 មេ បុន ន វិចិត្តិញ្ចា ឧប្បជ្ជិស្សតិ ន អមនសិការោ
 ន មីនមិទ្ធិ ន ធម្មតត្ថំ ន ឧត្ថលំ ន ទុដ្ឋលំ ន
 អប្បារទ្ធវិយំ ន អតិលីនរិយំ ន អភិជញ្ញតិ ។

សញ្ញាតវន្ត ឧបក្កិលេសសូត្រ ការកើតឡើងនៃសេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក

ម្នាលអនុរោទទាំងឡាយ សេចក្តីព្យាយាមធូរពេក របស់គាត់កើតឡើង
ហើយ ឯសមាធិរបស់គាត់ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីព្យាយាម
ធូរពេកជាហេតុ កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញ
រូបទាំងឡាយក៏បាត់ទៅដែរ យ៉ាងនោះឯង ។ វិចិត្រ អមនសិការៈ
បីនម្ពៈ សេចក្តីរន្ធត់កាយ សេចក្តីឆ្លើងឆ្លៃ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ
សេចក្តីព្យាយាមគឺជំពេក និងសេចក្តីព្យាយាមធូរពេក កើតឡើងមិន
បាន ដល់គាត់ទៀត យ៉ាងណា គាត់គិតនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

(១២៨) ម្នាលអនុរោទទាំងឡាយ គាត់គត ។ បេ ។ ម្នាល
អនុរោទទាំងឡាយ គាត់គត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា សេចក្តីប្រាថ្នា
ហួសពេក (តណ្ហា) របស់អាត្មាអញ កើតឡើងហើយ ឯសមាធិរបស់
អាត្មាអញ ក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានសេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេកជាហេតុ
កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់
ទៅដែរ ។ វិចិត្រ អមនសិការៈ បីនម្ពៈ សេចក្តីរន្ធត់កាយ សេចក្តី
ឆ្លើងឆ្លៃ សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ សេចក្តីព្យាយាមគឺជំពេក សេចក្តី
ព្យាយាមធូរពេក និងសេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក កើតឡើងមិនបានដល់
អាត្មាអញទៀត យ៉ាងណា អាត្មាអញនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្កសកំ

(១២៩) សោ ខោ អហំ អនុវុទ្ធា ។ បេ ។ តស្ស
 មយ្ហំ អនុវុទ្ធា ឯតទហោសិ នានត្ថសញ្ញា ខោ មេ
 ឧទទាទិ នានត្ថសញ្ញាជីករណញ្ច បន មេ សមាទិ
 ចរិ សមាទិម្ហិ ចុតេ ឌីកាសោ អន្តរាយតិ នស្សនញ្ច
 រូបាទំ ។ សោហំ តថា ករិស្សាមិ យថា មេ បុន
 ន វិចិត្តិថា ឧប្បជ្ឈិស្សតិ ន អមនសិការោ ន មីន-
 មិទ្ធិ ន ធម្មិតត្ថំ ន ឧត្ថលំ ន ទុដ្ឋលំ ន អប្បា-
 រទ្ធវិរិយំ ន អតិលំនវិរិយំ ន អភិជប្បា ន នានត្ថ-
 សញ្ញាតិ ។

(១៣០) សោ ខោ អហំ អនុវុទ្ធា អប្ប-
 មត្តោ អាតាបិ បហិតត្តោ វិហរត្តោ ឌីកាសញ្ញេ
 សញ្ញានាមិ នស្សនញ្ច រូបាទំ ។ សោ ខោ បន
 មេ ឌីកាសោ នចិរសេវ អន្តរាយតិ នស្សនញ្ច
 រូបាទំ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុវុទ្ធា ឯតទហោសិ
 កោ ធុ ខោ ហេតុ កោ បច្ចយោ យេន
 មេ ឌីកាសោ អន្តរាយតិ នស្សនញ្ច រូបាទន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

(១២៩) ម្ចាស់អនុរុទ្ធានំឡាយ ភថាគត ។ បេ ។ ម្ចាស់
អនុរុទ្ធានំឡាយ ភថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា នានគ្គសញ្ញា
(សេចក្តីសំគាល់ផ្សេងគ្នា) កើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិ
របស់អាត្មាអញក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមាននានគ្គសញ្ញាជាហេតុ កាលបើ
សមាធិ ឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនឹងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់ទៅ
ដែរ ។ វិចិត្តា អមនសិការៈ ជនមិទ្ធៈ សេចក្តីវេទនាកាយ សេចក្តី
ឆ្លើងវៃធ្ម សេចក្តីត្រវល់ក្រវាយកាយ សេចក្តីព្យាយាមគឺងពេក សេចក្តី
ព្យាយាមច្បូរពេក សេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក និងនានគ្គសញ្ញា កើតឡើង
មិនបានទៀតដល់អាត្មាអញ យ៉ាងណា អាត្មាអញនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

(១៣០) ម្ចាស់អនុរុទ្ធានំឡាយ ភថាគត មិនបានប្រហែស
ធ្វេស ឧព្យាយាមដុតកលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ប្រព្រឹត្ត
នៅគ្រប់វេយាបថ ក៏ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺផង នូវការឃើញរូបទាំងឡាយ
ផង ។ ប៉ុន្តែ ពន្លឺនឹងការឃើញរូបទាំងឡាយនោះ របស់ភថាគត
មិននៅយូរប៉ុន្មាន ក៏បាត់ទៅវិញ ។ ម្ចាស់អនុរុទ្ធានំឡាយ ភថាគត
មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ចុះមានហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច
ដែលនាំឲ្យពន្លឺនឹងការឃើញរូបទាំងឡាយ របស់អាត្មាអញបាត់ទៅ ។

សុញ្ញតវុទ្ធស្ស ឧបក្កិលេសសុត្តេ បរិវេណប្បកថា

តស្ស មយ្ហំ អនុរដ្ឋា ឯតទយោសិ អតិជ្ឈយិតត្ថំ
 ខោ មេ រូបាជំ ឧទទាទិ អតិជ្ឈយិតត្ថាជិករណាញ
 បន មេ សមាជិ ចរិ សមាជិម្ហំ ចុតេ ឱកាសោ
 អន្តរាយតិ ទស្សនញ្ច រូបាជំ ។ សោហំ តថា
 ករិស្សាមិ យថា មេ បុន ន វិចិត្តា ឧប្បជ្ជិស្សតិ
 ន អមនសិការោ ន មីនមិទ្ធិំ ន ធម្មតត្ថំ ន
 ឧភ្នំលំ ន ធុដ្ឋលំ ន អច្ឆារន្ទរិយំ ន អតិលីនរិយំ
 ន អភិជប្បា ន ធានត្ថសញ្ញា ន អតិជ្ឈយិតត្ថំ
 រូបាជន្តំ ។

(២៣០) សោ ខោ អហំ អនុរដ្ឋា វិចិត្តា
 ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្តា វិចិត្តច្ចំ
 ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បដហី ។ អមនសិ-
 ការោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្តា
 អមនសិការំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បដហី ។
 មីនមិទ្ធិំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្តា

សុញ្ញតន្ត្រ ឧបក្កិលេសសូត្រ ការពើតឡើងនៃសេចក្តីត្រិះរិះ

ម្ចាស់អនុរុទ្ធាំនឿយ គឺថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ការសំឡឹង
មើលនូវរូបក្រៃពេក កើតឡើងហើយដល់អាត្មាអញ ឯសមាធិរបស់អា-
ត្មាអញក៏ឃ្លាតទៅ ព្រោះតែមានការសំឡឹងមើល នូវរូបក្រៃពេកជាហេតុ
កាលបើសមាធិឃ្លាតទៅហើយ ពន្លឺនិងការឃើញរូបទាំងឡាយ ក៏បាត់
ទៅដែរ ។ វិចិក្ខុ អមនសិការៈ មិនមិច្ឆៈ សេចក្តីរន្ធត់កាយ សេចក្តី
ឆ្លើងវៃឆ្លើង រន្ធត់ក្រវល់ក្រវាយកាយ សេចក្តីព្យាយាមគឺងពេក សេចក្តី
ព្យាយាមធូរពេក សេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក នានគ្គសញ្ញា និងការសំឡឹង
មើលនូវរូបក្រៃពេក កើតឡើងមិនបាន ដល់អាត្មាអញ យ៉ាងណា អាត្មា
អញនឹងធ្វើ យ៉ាងនោះ ។

(១៣១) ម្ចាស់អនុរុទ្ធាំនឿយ គឺថាគតដឹងច្បាស់ថា វិចិក្ខុ
ជាឧបក្កិលេស (គ្រឿងសៅហ្មង) របស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវ
វិចិក្ខុ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា អមនសិការៈជា
ឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវអមនសិការៈ ជាឧបក្កិលេស
របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា មិនមិច្ឆៈ ជាឧបក្កិលេស របស់ចិត្ត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាសកំ

ដឹងមិច្ឆំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បដហី ។ ធម្មតត្ថំ
 ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥត វិទិត្វា ធម្មតត្ថំ
 ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បដហី ។ ឧត្ថលំ ចិត្តស្ស
 ឧបក្កិលេសោតិ ឥត វិទិត្វា ឧត្ថលំ ចិត្តស្ស
 ឧបក្កិលេសំ បដហី ។ ទុដ្ឋលំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិ-
 លេសោតិ ឥត វិទិត្វា ទុដ្ឋលំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ
 បដហី ។ អប្បារទ្ធវិរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ
 ឥត វិទិត្វា អប្បារទ្ធវិរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ
 បដហី ។ អតិលីនវិរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ
 ឥត វិទិត្វា អតិលីនវិរិយំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ
 បដហី ។ អភិជប្បា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ
 ឥត វិទិត្វា អភិជប្បំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ
 បដហី ។ ធានត្ថសញ្ញា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ
 ឥត វិទិត្វា ធានត្ថសញ្ញា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ
 បដហី ។ អតិនិជ្ឈាយតត្ថំ រូបាទំ ចិត្តស្ស ឧប-
 ក្កិលេសោតិ ឥត វិទិត្វា អតិនិជ្ឈាយតត្ថំ រូបាទំ
 ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសំ បដហី ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទិសស្ថានៈ

ហើយក៏បានលះបង់ជ័នមិច្ឆៈ ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា
 សេចក្តីរន្ធត់កាយ ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវសេចក្តី
 រន្ធត់កាយ ជាទុបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តី
 ធ្វើឆ្អឹង ជាទុបក្កិលេស របស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវសេចក្តីធ្វើឆ្អឹង
 ជាទុបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ
 កាយ ជាទុបក្កិលេស របស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវសេចក្តីក្រវល់
 ក្រវាយកាយ ជាទុបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តី
 ព្យាយាមគឺឆ័តោក ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវសេច-
 ក្តីព្យាយាមគឺឆ័តោក ជាទុបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា
 សេចក្តីព្យាយាមធូរពេក ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់
 នូវសេចក្តីព្យាយាមធូរពេក ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា
 សេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់
 នូវសេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់
 ថា នានត្ថសញ្ញា ជាទុបក្កិលេស របស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះបង់នូវ
 នានត្ថសញ្ញា ជាទុបក្កិលេស របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា ការ
 សំឡឹងមើលនូវរូបក្រៃពេក ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ហើយក៏បានលះ
 បង់នូវការសំឡឹងមើលនូវរូបក្រៃពេក ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។

សុញ្ញតន្ត្រស្ស ឧបក្កលេសសុត្តេ បរិនិព្វប្បទោ

(១៣២) សោ ទោ អហំ អនុរុទ្ធា អប្បមត្តា
 អាតាបី បហិតត្តោ វិហារត្តោ ឡិកាសំ ហិ ទោ
 សញ្ញាធាមិ ន ច រូបាធិ បស្សមិ រូបាធិ ហិ ទោ
 បស្សមិ ន ច ឡិកាសំ សញ្ញាធាមិ កេវលម្បិ
 រត្តិ កេវលម្បិ ទិវសំ កេវលម្បិ រត្តិន្ទរំ ។ តស្ស
 មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទយោសិ កោ នុ ទោ ហេតុ
 កោ បច្ចយោ យោហំ ឡិកាសំ ហិ ទោ សញ្ញា-
 ធាមិ ន ច រូបាធិ បស្សមិ រូបាធិ ហិ ទោ
 បស្សមិ ន ច ឡិកាសំ សញ្ញាធាមិ កេវលម្បិ រត្តិ
 កេវលម្បិ ទិវសំ កេវលម្បិ រត្តិន្ទរំ ។ តស្ស
 មយ្ហំ អនុរុទ្ធា ឯតទយោសិ យស្មី ទោ អហំ
 សមយេ រូបនិមិត្តំ អមនសិករិត្តា ឡិកាសនិមិត្តំ
 មនសិករេមិ ឡិកាសំ ហិ ទោ តស្មី សមយេ
 សញ្ញាធាមិ ន ច រូបាធិ បស្សមិ យស្មី
 បនាហំ សមយេ ឡិកាសនិមិត្តំ អមនសិករិត្តា

សុញ្ញតវត្ថុ ឧបក្កិលេសសូត្រ ការពើតឡើងនៃសេចក្តីត្រិះរិះ

(១៣២) ម្ចាស់អនុរុទ្ធាំនឹងឡាយ ភថាគត មិនបានប្រវេហស
 ឆ្នេស ទំព្យាយាមដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅ កាន់ព្រះនិព្វាន
 ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថ ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺ តែមិនបានឃើញ
 រូបទាំងឡាយទេ បានឃើញរូបទាំងឡាយ តែមិនបានស្គាល់ច្បាស់
 នូវពន្លឺទេ រហូតអស់មួយយប់ ក៏មាន រហូតអស់មួយថ្ងៃ ក៏មាន រហូត
 អស់មួយយប់ មួយថ្ងៃក៏មាន ។ ម្ចាស់អនុរុទ្ធាំនឹងឡាយ ភថាគត មាន
 សេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ចុះមានហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែល
 នាំឲ្យអាត្មាអញ ស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺ តែមិនបានឃើញរូបទាំងឡាយ
 បានឃើញនូវរូបទាំងឡាយ តែមិនបានស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺ រហូតអស់
 មួយយប់ក៏មាន រហូតអស់មួយថ្ងៃក៏មាន រហូតអស់មួយយប់ មួយថ្ងៃ
 ក៏មាន ។ ម្ចាស់អនុរុទ្ធាំនឹងឡាយ ភថាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 ដូច្នេះថា សម័យណា អាត្មាអញ មិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវរូបនិមិត្ត
 តែបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវឧកាសនិមិត្ត (ពន្លឺ) ប៉ុណ្ណោះ សម័យនោះ
 អាត្មាអញស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺ តែមិនបានឃើញរូបទាំងឡាយ មួយ
 ទៀត សម័យណា អាត្មាអញ មិនបានធ្វើទុកក្នុងចិត្ត នូវឧកាសនិមិត្ត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្កានំ

រូបនិមិត្តំ មនសិករោមិ រូបានិ ហិ ទោ តស្មី
 សមយេ បស្សមិ ន ច ឱកាសំ សញ្ញានិម
 កេវលម្បិ រត្តិ កេវលម្បិ ទិវសំ កេវលម្បិ
 រត្តិន្ទរំ ។

(២៣៣) សោ ទោ អហំ អនុវដ្ឋា អប្បមត្តោ
 អាតមី បហិតត្តោ វិហរត្តោ បរិត្តព្វោ ឱកាសំ
 សញ្ញានិម បរិត្តានិ ច រូបានិ បស្សមិ អប្បមា-
 ណាព្វោ ឱកាសំ សញ្ញានិម អប្បមាណានិ ច រូបានិ
 បស្សមិ កេវលម្បិ រត្តិ កេវលម្បិ ទិវសំ កេវលម្បិ
 រត្តិន្ទរំ ។ តស្មី មយ្ហំ អនុវដ្ឋា ឯតទហោសិ កោ
 នុ ទោ រោតុ កោ បច្ចយោ យោហំ បរិត្តព្វោ
 ឱកាសំ សញ្ញានិម បរិត្តានិ ច រូបានិ បស្សមិ
 អប្បមាណាព្វោ ឱកាសំ សញ្ញានិម អប្បមាណានិ
 ច រូបានិ បស្សមិ កេវលម្បិ រត្តិ កេវលម្បិ ទិវសំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថាបនកៈ

តែបានធ្វើទុកក្នុងចិត្តរបស់មិត្ត (ប៉ុណ្ណោះ) សម័យនោះ អាត្មាអញ
បានឃើញរូបទាំងឡាយ តែមិនបានស្គាល់ច្បាស់នូវពន្លឺឡើយ រហូត
អស់មួយយប់ ក៏មាន រហូតអស់មួយថ្ងៃ ក៏មាន រហូតអស់មួយយប់
មួយថ្ងៃក៏មាន ។

[១៣៣] ម្ចាស់អនុវត្តទាំងឡាយ គឺជាគត មិនបានប្រហែស
ធ្វេស ខំព្យាយាមផុតកិលេស មានចិត្តបញ្ចូនទៅ កាន់ព្រះនិព្វាន
ប្រព្រឹត្តនៅគ្រប់ឥរិយាបថ ក៏ស្គាល់ច្បាស់ពន្លឺ មានប្រមាណតិចផង
ឃើញរូបទាំងឡាយ មានប្រមាណតិចផង ស្គាល់ច្បាស់ពន្លឺប្រមាណ
មិនបានផង ឃើញរូបទាំងឡាយ ប្រមាណមិនបានផង រហូតអស់មួយ
យប់ក៏មាន រហូតអស់មួយថ្ងៃក៏មាន រហូតអស់មួយយប់ មួយថ្ងៃក៏
មាន ។ ម្ចាស់អនុវត្តទាំងឡាយ គឺជាគត មានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា
ចុះមានហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច ដែលទាំឲ្យអាត្មាអញស្គាល់ពន្លឺ
មានប្រមាណតិចផង ឃើញរូបទាំងឡាយមានប្រមាណតិចផង ស្គាល់
ច្បាស់ពន្លឺ ប្រមាណមិនបានផង ឃើញរូបទាំងឡាយ ប្រមាណ
មិនបានផង រហូតអស់មួយយប់ក៏មាន រហូតអស់មួយថ្ងៃក៏មាន រហូត

សុញ្ញត្តិសូត្រ ឧបក្កិលេសសុត្តន្ត បរិនិព្វានសូត្រ

កេវលម្បិ រត្តិន្ទ្រវត្តំ ។ តស្ស មយ្ហំ អនុរដ្ឋា ឯត-
 ទិហោសិ យស្មី ទោ សមយេ បរិត្តោ មេ^(១) សមាធិ
 ហោតិ បរិត្តំ មេ តម្មិ^(២) សមយេ ចក្ក ហោតិ
 សោហំ បរិត្តន ចក្កនា បរិត្តោរោ ឌីកាសំ សញ្ញា-
 នាមិ បរិត្តានិ ច រូបានិ បស្សមិ យស្មី បទ
 សមយេ អប្បមាណោ មេ សមាធិ ហោតិ អប្ប-
 មាណំ មេ តម្មិ សមយេ ចក្ក ហោតិ សោហំ
 អប្បមាណោ ចក្កនា អប្បមាណោរោ ឌីកាសំ
 សញ្ញានាមិ អប្បមាណានិ ច រូបានិ បស្សមិ
 កេវលម្បិ រត្តិ កេវលម្បិ ទិវសំ កេវលម្បិ
 រត្តិន្ទ្រវត្តំ ។ យតោ ទោ មេ អនុរដ្ឋា វិចិត្តត្វា
 ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ វតិ វិទិត្វា វិចិត្តត្វា
 ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហំនោ អហោសិ ។
 អមនសិការោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ វតិ វិទិត្វា

សុត្តន្ត ឧបក្កិលេសសូត្រ ការកើតឡើងនៃសេចក្តីគ្រោះ:

អស់មួយយប់ មួយថ្ងៃក៏មាន ។ ម្ចាស់អនុរុទ្ធាំន័ឡាយ គឺជាគភ៌
 មានសេចក្តីគ្រោះ ដូច្នេះថា សម័យណា សមាធិរបស់ភាគ្នាអញ មាន
 ប្រមាណតិច^(១) សម័យនោះ ចក្ខុរបស់ភាគ្នាអញ ក៏មានប្រមាណ
 តិច^(២)ដែរ ព្រោះតែចក្ខុមានប្រមាណតិច បានជាភាគ្នាអញស្គាល់
 ច្បាស់ពន្លឺ មានប្រមាណតិចផង ឃើញរូបទាំងឡាយ មានប្រមាណតិច
 ផង មួយទៀត សម័យណា សមាធិរបស់ភាគ្នាអញ ប្រមាណមិន
 បាន សម័យនោះ ចក្ខុរបស់ភាគ្នាអញ ប្រមាណមិនបានដែរ ព្រោះ
 តែចក្ខុប្រមាណមិនបាន បានជាភាគ្នាអញ ស្គាល់ច្បាស់ពន្លឺប្រមាណមិន
 បានផង ឃើញរូបទាំងឡាយ ប្រមាណមិនបានផង រហូតអស់មួយយប់
 ក៏មាន រហូតអស់មួយថ្ងៃក៏មាន រហូតអស់មួយយប់ មួយថ្ងៃក៏មាន ។
 ម្ចាស់អនុរុទ្ធាំន័ឡាយ កាលណាបើគឺជាគភ៌ដឹងច្បាស់ថា វិចិត្តិក្ខុ ជា
 ឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់វិចិត្តិក្ខុ ជាឧបក្កិលេសរបស់
 ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា អមនសិការៈ ជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ

១- សមាធិដែលថោកថយ ។ ២- ចក្ខុដែលអាចអស់ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសិទ្ធសក្កំ

អមនសិការោ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ
 អហោសិ ។ មីនមិទ្ធិ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ
 ឥតិ វិទិត្វា មីនមិទ្ធិ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ
 អហោសិ ។ ធម្មតត្ថំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ
 ឥតិ វិទិត្វា ធម្មតត្ថំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហី-
 នោ អហោសិ ។ ឧត្ថលំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិ-
 លេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ឧត្ថលំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិ-
 លេសោ បហីនោ អហោសិ ។ ទុដ្ឋលំ ចិត្តស្ស
 ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា ទុដ្ឋលំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិ-
 លេសោ បហីនោ អហោសិ ។ អប្បាទ្ធវិរិយំ ចិត្តស្ស
 ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អប្បាទ្ធវិរិយំ ចិត្តស្ស
 ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ អតិលំ ចិត្តស្ស
 ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អតិលំ ចិត្តស្ស ឧបក្កិ-
 លេសោ បហីនោ អហោសិ ។ អភិ-
 ជប្បា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ ឥតិ វិទិត្វា អភិជ-
 ប្បា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពទ្ទានិកាយ

ក៏បានលះបង់អមនសិការៈ ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់
 ថា ជីនមិច្ឆៈ ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់ជីនមិច្ឆៈ ជា
 ទុបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីរន្ធត់កាយ ជាទុបក្កិ-
 លេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បានលះបង់សេចក្តីរន្ធត់កាយ ជាទុបក្កិលេស
 របស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីឆ្លើងវៃ ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្ត
 ហើយ ក៏បានលះបង់សេចក្តីឆ្លើងវៃ ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។
 ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ
 ក៏បានលះបង់សេចក្តីក្រវល់ក្រវាយកាយ ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។
 ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីព្យាយាមគឺងពេក ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ
 ក៏បានលះបង់សេចក្តីព្យាយាមគឺងពេក ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។
 ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីព្យាយាមធូរពេក ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ
 ក៏បានលះបង់សេចក្តីព្យាយាមធូរពេក ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។
 ដឹងច្បាស់ថា សេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្តហើយ
 ក៏បានលះបង់សេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក ជាទុបក្កិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។

សុញ្ញតវុទ្ធសូ ឧបក្កិលេសសុត្តេ ពិជ្ជកាវេទ

នាមត្តសញ្ញា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោតិ វេតិ វិជិត្យា
 នាមត្តសញ្ញា ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ
 អហោសិ ។ អតិជ្ជិយេតត្ថំ រូបាជំ ចិត្តស្ស
 ឧបក្កិលេសោតិ វេតិ វិជិត្យា អតិជ្ជិយេតត្ថំ រូបាជំ
 ចិត្តស្ស ឧបក្កិលេសោ បហីនោ អហោសិ ។ តស្ស
 មយ្ហំ អនុវុទ្ធា ឯតទហោសិ យេ ខោ មេ ចិត្តស្ស
 ឧបក្កិលេសោ តេ មេ បហីនោ ហន្តនាណហំ តិ
 វិជេន សមាធិ ភាវេសិទ្ធិ^(១) ។

[១៣៤] សោ ខោ អហំ អនុវុទ្ធា សវិតក្កម្យំ
 សវិចារំ សមាធិ ភាវេសី ។ អវិតក្កម្យំ វិចារមត្ថំ
 សមាធិ ភាវេសី ។ អវិតក្កម្យំ អវិចារំ សមាធិ
 ភាវេសី ។ សប្បវិតកម្យំ សមាធិ ភាវេសី ។
 ជិប្បវិតកម្យំ សមាធិ ភាវេសី ។ សាតសហ-
 តតម្យំ សមាធិ ភាវេសី ។ ឧបេក្ខាសហតតម្យំ
 សមាធិ ភាវេសី ។ យតោ ខោ មេ អនុវុទ្ធា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្ត ភាគទី ៣ ប្រការ

ដឹងច្បាស់ថា នានគ្គសញ្ញា ជាទុបក្ខិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បាន
 លះបង់នានគ្គសញ្ញា ជាទុបក្ខិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។ ដឹងច្បាស់ថា
 ការសំឡឹងមើលនូវរូបក្រៃពេក ជាទុបក្ខិលេសរបស់ចិត្តហើយ ក៏បាន
 លះបង់ការសំឡឹងមើលនូវរូបក្រៃពេក ជាទុបក្ខិលេសរបស់ចិត្តចេញ ។
 ម្នាលអនុរុទ្ធាន្ទ តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូច្នេះថា ទុបក្ខិលេស
 ណា របស់ចិត្តនៃអាត្មាអញ ទុបក្ខិលេសទាំងនោះ អាត្មាអញបាន
 លះបង់អស់ហើយ បើដូច្នោះមានតែអាត្មាអញ ចម្រើននូវសមាធិ ៣
 ប្រការ ក្នុងកាលឥឡូវនេះ ។

(១៣២) ម្នាលអនុរុទ្ធាន្ទ តថាគតបានចម្រើននូវសមាធិ
 ប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈផង ។ បានចម្រើន នូវសមាធិ
 មិនមានវិតក្កៈ មានតែវិចារៈផង ។ បានចម្រើននូវសមាធិ មិនមាន
 វិតក្កៈទាំងមិនមានវិចារៈផង ។ បានចម្រើននូវសមាធិ ប្រកបដោយ
 បីតិផង ។ បានចម្រើននូវសមាធិ មិនមានបីតិផង ។ បានចម្រើននូវ
 សមាធិ ប្រកបដោយសេចក្តីសប្បាយផង ។ បានចម្រើននូវសមាធិ
 ប្រកបដោយទុបេក្ខាផង ។ ម្នាលអនុរុទ្ធាន្ទ កាលបើតថាគត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧប្បបណ្ណសកំ

សវិតក្កោបិ^(១) សវិតារោ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។
 អវិតក្កោបិ^(២) វិចារមត្តោ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។
 អវិតក្កោបិ អវិតារោ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។
 សប្ប័តកោបិ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។
 ធិប្ប័តកោបិ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។
 សាតសហគតោបិ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។
 ឧបេក្ខាសហគតោបិ សមាធិ ភាវិតោ អហោសិ ។
 ញាណញ្ច បន មេ ទស្សនំ ឧទនាទិ អកុប្បា
 មេ វិមុត្តិ អយមន្តិមា ជាតិ នត្តនាទិ បុនព្វវេតិ ។
 វេទមវោច ភគវា អត្ថមវោ អាយស្មា អនុវុដ្ឋោ
 ភគវតោ ភាសិតំ អភិនិជ្ជិតិ ។

ឧបក្កិលេសសុត្តំ អន្តិមំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថាសកៈ

បានចម្រើនសមាធិ ប្រកបដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈរួចហើយ ។
 បានចម្រើនសមាធិ មិនមានវិតក្កៈ មានតែវិចារៈរួចហើយ ។ បានចម្រើន
 សមាធិ មិនមានវិតក្កៈ ទាំងមិនមានវិចារៈរួចហើយ ។ បានចម្រើន
 សមាធិ ប្រកបដោយបីត្ថិរួចហើយ ។ បានចម្រើនសមាធិមិនមានបីត្ថិរួច
 ហើយ ។ បានចម្រើនសមាធិ ប្រកបដោយសេចក្តីសង្ស័យរួចហើយ ។
 បានចម្រើនសមាធិ ប្រកបដោយឧបេក្ខាររួចហើយ ។ សេចក្តីដឹង និង
 សេចក្តីឃើញ ក៏កើតឡើងដល់តថាគតថា វិមុត្តិរបស់អាត្មាអញ ជា
 ធម្មជាតិមិនកក្រើក ជាតិរបស់អាត្មាអញនេះ មានក្នុងទីបំផុត ឥឡូវនេះ
 សេចក្តីកើតឡើងមិនមានឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
 ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ក៏មានសេចក្តីត្រេកអរ
 រីករាយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ឧបក្កិលេសសូត្រ ទី ៨ ។

នវីមំ ពាលបណ្ឌិតសុត្តំ

[១៣៥] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា

សាវត្ថយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថិច្ឆិកាស្ស អា-

រាមេ ។ តត្រត ខោ ភគវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុ-

វោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខុ ភគវតោ បច្ចុស្ស័សំ ។

[១៣៦] ភគវា ឯតទវោច ភីណិមាធិ ភិក្ខុវេ

ពាលស្ស ពាលលក្ខណាធិ ពាលនិមិត្តាធិ ពាលា-

បនាធាធិ ។ កតមាធិ ភីណិ ។ នន ភិក្ខុវេ ពាលោ

ទុច្ឆិកតិច្ឆិកា ច ហោតិ ទុញ្ញាសិកភាសី ច^(១) ទុក្ខិជ-

កម្មការី ច^(២) ។ ខោ ចេតំ ភិក្ខុវេ ពាលោ

ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ទី ៩

(១៣៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ

មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តដេតពន របស់អនាថបណ្ឌិតសេដ្ឋី ដ៏គ

ក្រង់សាវត្ថី ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តនោះ បាន

ត្រាស់ហៅពួកភិក្ខុថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ទទួល

ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(១៣៦) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ

ទាំងឡាយ បុគ្គលពាល មានហេតុជាគ្រឿងចំណាំថាពាល មានហេតុ

ជាគ្រឿងសំគាល់ថាពាល មានចរិតជាពាល ឯ យ៉ាងនេះ ។ ហេតុ

៣ យ៉ាង តើអ្វីខ្លះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល ក្នុងលោក

នេះ ជាអ្នកគិតគំនិតអាក្រក់ ១ និយាយសំដីអាក្រក់ ១ ធ្វើអំពើអាក្រក់

១ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើ បុគ្គលពាល ជាអ្នកមិន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្តសកំ

ទុច្ចិដ្ឋិតចិដ្ឋិតំ ច អភវិស្សំ ទុញ្ញាសិតកាសី ច
 ទុក្កិដកម្មការី ច ។ កេ^(១) នំ បណ្ឌិតា ជានេយ្យំ
 ពាលោ អយំ ភវំ អសប្បវិសោតិ ។ យស្មា ច
 ខោ ភិក្ខុវេ ពាលោ ទុច្ចិដ្ឋិតចិដ្ឋិតំ ច ហោតិ
 ទុញ្ញាសិតកាសី ច ទុក្កិដកម្មការី ច តស្មា នំ
 បណ្ឌិតា ជានន្តំ ពាលោ អយំ ភវំ អសប្បវិសោតិ ។
 ស ខោ ភិក្ខុវេ ពាលោ តិវិដំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ ទុក្ខំ
 ខោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

[១៣៧] សចេ ភិក្ខុវេ ពាលោ សភាយំ វា
 និសិដ្ឋោ ហោតិ វជិយាយ វា និសិដ្ឋោ ហោតិ
 សិដ្ឋិដកេ វា និសិដ្ឋោ ហោតិ ត្រួត ចេ ជនោ
 តជ្ឈំ តស្សាវុច្ចំ កងំ មន្តេតិ ។ សចេ ភិក្ខុវេ
 ពាលោ ចាលាតិចាតិ ហោតិ អទិដ្ឋានាយំ ហោតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសកៈ

គិតគំនិតអាក្រក់ផង មិននិយាយសំដីអាក្រក់ផង មិនធ្វើអំពើអាក្រក់ផង
ទេ ។ តើពួកបណ្ឌិតណា នឹងស្គាល់គេថា អ្នកដ៏ចម្រើននេះ ជា
មនុស្សពាល ជាអសប្បុរស ដូច្នេះបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលពាល តែងជាអ្នកគិតគំនិតអាក្រក់ផង និយាយសំដីអាក្រក់ផង ធ្វើ
អំពើអាក្រក់ផង ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះបានជា បណ្ឌិតទាំងឡាយ
ស្គាល់គេថា អ្នកដ៏ចម្រើននេះ ជាមនុស្សពាល ជាអសប្បុរសបាន ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង តែងទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស
៣ យ៉ាង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ។

(១៣៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលពាល អង្គុយក្នុងសាលា
ក៏ អង្គុយក្នុងច្រកក៏ អង្គុយក្នុងផ្លូវបែកជា ៤ ក៏ ចំណែកអ្នកផងដែល
អង្គុយក្នុងបរិស័ទនោះ តែងប្រឹក្សាពាក្យ (ថ្ងៃដ៏អំពើទោស) ដែលកើត
អំពីអំពើនោះ សមគួរដល់អំពើនោះ^(១) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិន
បើបុគ្គលពាល ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ កាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឱ្យ

១- ប្រឹក្សាអំពីទោសរបស់បញ្ចវេកដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងបច្ចុប្បន្ននិងបរលោក ។ អន្តិកថា ។

សុញ្ញតន្ត្រស្ស ពាលបណ្ឌិតសត្វេ ពាលទិដ្ឋិធម្មទុក្ខំ

កាមេស្មមីត្ថាចារី ហោតិ មុសាវាដិ ហោតិ សុភមេរ-
 យមជ្ជប្បមាទដ្ឋាយិ ហោតិ ត្រួត ភិក្ខុវេ ពាលស្ស វិវិ
 ហោតិ យំ ទោ ជនោ ឥន្ទ្រំ តស្ស្យុប្បំ កេមំ មន្តេតិ
 សំវិជ្ជន្តេ តេ ច ធម្មា មយំ អហព្វា តេសុ ធម្មេសុ
 សន្និស្សមីតិ ។ វេទំ ភិក្ខុវេ ពាលោ បឋមំ ទិដ្ឋេវ
 ធម្មេ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

(១៣៨) បុន ចបំ ភិក្ខុវេ ពាលោ
 បស្សតិ រាជានោ ចោរំ អាគុចារី តហេត្វា វិវិធា
 កម្មការណា កាវេន្តេ កសាហាបិ តាឡេន្តេ
 វេត្តហិបិ តាឡេន្តេ អន្ធនណ្ឌកេហិបិ តាឡេន្តេ
 ហត្ថម្បិ ជិន្នន្តេ ចានម្បិ ជិន្នន្តេ ហត្ថចានម្បិ
 ជិន្នន្តេ កណ្តាម្បិ ជិន្នន្តេ ធាសម្បិ ជិន្នន្តេ

សញ្ញាតវន្ត ពាលបណ្ឌិតស្វិត ទុព្វក្កបបុប្ផនរបស់ពុទ្ធសព្ទពាល

ប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមទាំងឡាយ និយាយកុហក ជាអ្នកតាំងនៅក្នុង
សេចក្តីប្រមាទ គឺជីកនូវទឹកស្រវឹងគឺសុរាទាំងមេរ័យ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
បុគ្គលពាល តែងតែក្នុងពាក្យដែលអ្នកផងនិយាយនោះ យ៉ាងនេះ
ថា អ្នកផងតែងប្រក្សពាក្យណា ដែលកើតអំពីអំពើនោះ សមគួរ
ដល់អំពើនោះ ធម៌ទាំងឡាយនោះ ក៏មាននៅក្នុងអញផង ខ្លួនអញ
សោត ក៏ប្រាកដក្នុងធម៌ទាំងនោះផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
ពាល តែងទទួលខុស ទោមនស្ស ទី ១ នេះ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(១៣៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពាលឃើញ
ព្រះរាជាទាំងឡាយ កាលចាប់ចោរ ដែលប្រព្រឹត្តកាត្រក់បានហើយ
ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេងៗ គឺឲ្យវាយដោយវត្ថុខ្លះ ឲ្យវាយ
ដោយផ្តៅខ្លះ ឲ្យវាយដោយដម្បងខ្លះ ឲ្យកាត់ដៃខ្លះ ឲ្យកាត់ជើងខ្លះ
ឲ្យកាត់ទាំងដៃទាំងជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ស្លឹកត្រចៀកខ្លះ ឲ្យកាត់ច្រមុះខ្លះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាន្តសកំ

កណ្ណាបាសម្បំ ជិន្នន្តេ តិលង្គដាលិកម្បំ ករោន្តេ

សង្ខម្ពណ្ណិកម្បំ ករោន្តេ រាហាម្ម១ម៍ ករោន្តេ

ដោតិមាលិកម្បំ ករោន្តេ ហត្ថប្បដោតិកម្បំ ករោន្តេ

ឯវកវត្ថុកម្បំ ករោន្តេ ចីរកវាសិកម្បំ ករោន្តេ

ឯណាយ្យកម្បំ ករោន្តេ តលិសម័សិកម្បំ ករោន្តេ

កហាបណកម្បំ ករោន្តេ ទារាបតថ្មិកម្បំ ករោន្តេ

បលីយបរិវត្ថុកម្បំ ករោន្តេ បលាលបីឋកម្បំ ករោន្តេ

តត្ថនបិ តេលេន ឌុសិញ្ចន្តេ សុនទេហិបិ ទាណាបេន្តេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កានៈ

ឲ្យកាត់ទាំងស្លឹកត្រចៀកទាំងប្រមុខ៖ ឲ្យធ្វើពិលង្គជាលិកកម្ម^(១) គឺអំពើ
 ដែលគេធ្វើក្បាលឲ្យដូចជាឆ្មាំងជាក់ទឹកជ្រក់ខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវសង្ខមុណ្ឌិកកម្ម^(២)
 គឺអំពើដែលគេធ្វើក្បាលឲ្យរលីងដូចជាសំបកស័ន្ទខ្លះ ឲ្យធ្វើរាហុមុខកម្ម^(៣)
 គឺអំពើដែលគេធ្វើមាត់ឲ្យដូចជាមាត់រាហុខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវជោតិមាលិកកម្ម^(៤)
 គឺអំពើដែលគេធ្វើខ្នងមនុស្សឲ្យដូចជាផ្កាក្លិនខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវហត្ថប្បជោតិក-
 កម្ម^(៥) គឺអំពើដែលគេដុតដៃខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវឯកវត្ថុកកម្ម^(៦) គឺអំពើដែលគេ
 ធ្វើដូចជាគេពន្លាត់ស្បែកពៅខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវបិរកវាសិកកម្ម^(៧) គឺអំពើដែល
 គេធ្វើឲ្យដូចជាស្លៀកសំពត់សំបកឈើខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវឯណាយ្យកកម្ម^(៨) គឺ
 អំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាជើងសត្វខ្រោយខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវពលិសមិសិកកម្ម^(៩)
 គឺអំពើដែលគេច្រក់មាត់ដោយកាង ឬសន្ទូចខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវកហាបណា-
 កម្ម^(១០) គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យខូចសរីរៈប្រមាណប៉ុនកហាបណាមួយ ៗ ខ្លះ
 ឲ្យធ្វើនូវខាវបត្តិកកម្ម^(១១) គឺអំពើដែលគេយកទឹកផ្សាស្រោចខ្លះ ឲ្យធ្វើ
 នូវពលីយបរិវត្តិកកម្ម^(១២) គឺអំពើដែលគេធ្វើ ឲ្យដូចជាបង្គំលង្កើតគុល ឬ
 សសររតាលខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវបលាលបីបកកម្ម^(១៣) គឺអំពើដែលគេធ្វើ ឲ្យ
 ដូចជាកណ្តាប់ចំបើងខ្លះ ឲ្យស្រោចដោយប្រេងដីក្តៅខ្លះ ឲ្យត្រូវខ្លះ

១ ។ល។ ១.៣ មើលនយលក្ខណៈក្នុងមហាទុក្ខនុស្សត្រ ក្នុងធម្មិមជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណា-
 សកៈ បឋមភាគ ទំព័រ ៣២០ ៣២១ ។

សុត្តន្តបិដក ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ ពាលទិដ្ឋិធម្មវគ្គំ

ជីវន្តម្បី សូលេ ឧត្តាសេន្តេ អសីនាបិ សីសំ និទ្ទន្តេ ។
 ត្បួត ភិក្ខុវេ ពាលស្ស ឯវំ ហោតិ យថាវុទានំ ទោ
 នាបកានំ កម្មានំ ហេតុ រាជានោ ចោរំ អានុចារី
 គហេត្វា វិរិដា កម្មការណា ការេន្តិ កសាហិបិ
 តាឡេន្តិ ។ បេ ។ អសីនាបិ សីសំ និទ្ទន្តិ ។
 សំវិជ្ជន្តេ តេ ច ធម្មា មយំ អហព្វ តេសុ ធម្មេសុ
 សន្និស្សមិ ។ មញ្ជេតិ^(១) រាជានោ ជាឈ្មេញ្ចំ
 មម្បី រាជានោ គហេត្វា វិរិដា កម្មការណា
 ការេយ្យំ កសាហិបិ តាឡេយ្យំ ។ បេ ។ ជីវន្តម្បី
 សូលេ ឧត្តាសេយ្យំ អសីនាបិ សីសំ និទ្ទេយ្យន្តិ ។
 វេទម្បី ភិក្ខុវេ ពាលោ ទុតិយំ និធម្មេ ធម្មេ ទុតិ
 នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

សុញ្ញតន្ត ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្នរបស់បុគ្គលពាល

ឲ្យដកផ្លូវលើឈើអណ្តោតទាំងរស់ខ្លះ ឲ្យកាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលភែនភ្លែតក្នុងអំពើទាំងនោះ យ៉ាងនេះ

ថា ព្រះរាជាទាំងឡាយ ចាប់ចោរដែលប្រព្រឹត្តអាក្រក់បានហើយ ត្រាស់

បង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេងៗ គឺឲ្យវាយដោយវិញ្ញាណខ្លះ ។ បេ ។ ឲ្យកាត់

ក្បាលដោយដាវខ្លះ ព្រោះហេតុតែបាបកម្ម មានសភាពយ៉ាងណាៗ ។

ធម៌ទាំងឡាយនោះ ក៏មាននៅក្នុងអញ្ចផង ខ្លួនអញសោត ក៏ប្រាកដ

ក្នុងធម៌ទាំងនោះផង ។ បើព្រះរាជាទាំងឡាយ ជ្រាបនូវអញហើយ មុខ

ជាព្រះរាជានឹងចាប់អញ ហើយត្រាស់បង្គាប់ ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេងៗ

មិនខាន គឺឲ្យវាយដោយវិញ្ញាណខ្លះ ។ បេ ។ ឲ្យដកផ្លូវលើឈើអណ្តោត

ទាំងរស់ខ្លះ ឲ្យកាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

បុគ្គលពាល ភែនទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ទី២ នេះឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

[១៣៩] បុន ចបំ ភិក្ខុវេ ពាលំ បីវសមារុទ្ធិ
 វា មញ្ចសមារុទ្ធិ វា ធម្មាយំ វា សេមាធំ យានិស្ស
 បុព្វេ ចាបកានិ កម្មានិ កតានិ កាយេន ទុច្ចរិតានិ
 វាហាយ ទុច្ចរិតានិ មនសា ទុច្ចរិតានិ តានិស្ស តម្ហិ
 សមយេ ឌុលម្ពន្តិ អដ្ឋោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ ។
 សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ មហតំ^(១) បព្វតក្កដានំ ឆាយា
 សាយស្តាសមយំ ចបរិយា ឌុលម្ពន្តិ អដ្ឋោលម្ពន្តិ
 អភិប្បលម្ពន្តិ វរមេវ ទោ ភិក្ខុវេ ពាលំ បីវសមារុទ្ធិ
 វា មញ្ចសមារុទ្ធិ វា ធម្មាយំ វា សេមាធំ យានិស្ស
 បុព្វេ ចាបកានិ កម្មានិ កតានិ កាយេន ទុច្ចរិ-
 តានិ វាហាយ ទុច្ចរិតានិ មនសា ទុច្ចរិតានិ តានិស្ស
 តម្ហិ សមយេ ឌុលម្ពន្តិ អដ្ឋោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ ។
ត្រូត ភិក្ខុវេ ពាលស្ស វរំ ហោតិ អកតំ វត មេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ព័ន្ធសក្ការៈ

(១៣៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលពាល កាល
 ឡើងកាន់តាំងក្តី ឡើងកាន់គ្រែក្តី ដេកលើផែនដីក្តី អំពើអាក្រក់ទាំង-
 ឡាយ គឺ ការប្រព្រឹត្តិអាក្រក់ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តិអាក្រក់ដោយវាចា
 ប្រព្រឹត្តិអាក្រក់ដោយចិត្តណា ដែលធ្វើទុកក្នុងកាលមុន អំពើអាក្រក់
 ទាំងនោះឯង តែងគ្របដណ្តប់ សង្កត់សង្កិន រូបវត្ថុគេ ក្នុងសម័យ
 នោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ស្រមោលនៃកំពូលភ្នំដ៏ធំ តែងក្រាល
 រាលដាល គ្របលើផែនដី ក្នុងវេលាថ្ងៃរសៀល មានទម្រង់យ៉ាងណា
 មិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានទម្រង់ដូចបុគ្គលពាល កាលឡើង
 កាន់តាំងក្តី ឡើងកាន់គ្រែក្តី ដេកលើផែនដីក្តី អំពើអាក្រក់ទាំងឡាយ
 គឺ ការប្រព្រឹត្តិអាក្រក់ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តិអាក្រក់ដោយវាចា ប្រព្រឹត្តិ
 អាក្រក់ដោយចិត្តណា ដែលធ្វើទុកក្នុងកាលមុន អំពើអាក្រក់នោះឯង
 តែងគ្របដណ្តប់ សង្កត់សង្កិន រូបវត្ថុគេ ក្នុងសម័យនោះ ដូច្នេះ
 ឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល តែងគិតក្នុងអារម្មណ៍ ដែល
 ប្រាកដក្នុងចក្ខុវិស័យនោះ យ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អាត្មាអញមិនបានធ្វើ

កក្កាណំ អកកតំ កក្កសុណំ អកកតំ កក្កត្តាណំ
 កកតំ ឆាបំ កកតំ លុទ្ធី កកតំ កក្កិត្តសំ យាវតា ហោតិ
 អកកតកក្កាណាណំ អកកតកក្កសុណាណំ អកកតកក្កត្តា-
 ណាណំ កកតាចាណំ កកតលុទ្ធីណំ កកតកក្កិត្តសាណំ កត-
 តំ កតី បេច្ច កក្កាមិតំ ។ សោ សោចតិ កិណមតិ
 បរិទេវតិ ឧរត្តាឡី កក្កុតិ សម្មោហំ អាបជ្ជតិ ។
 នំទំ ខោ ភិក្ខុវេ ពាលោ តតិយំ ទិដ្ឋេវ ធម្ម-
 ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

[១៤០] ស ខោ ភិក្ខុវេ ពាលោ កាយេន
 ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា វាចាយេ ទុច្ចរិតំ ចរិត្វា មនសា ទុច្ច-
 រិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អចាយំ
 ទុក្ខតិ វិនិច្ឆាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ ។ យំ ខោ តំ
 ភិក្ខុវេ សម្មា វទេមាណោ វទេយ្យ ឯកន្តំ អនិដ្ឋំ
 ឯកន្តំ អកកន្តំ ឯកន្តំ អមធាបដ្ឋំ និរយមេវ តំ

សុញ្ញតវដ្ឋ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ទុក្ខក្កបច្ចប្បន្នរបស់បុគ្គលពាល

អំពើល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបានធ្វើបុណ្យ សម្រាប់ការពារភ័យ
 ទុក្ខសោះ អាត្មាអញធ្វើតែបាប ធ្វើតែអំពើអាក្រក់ ធ្វើតែអំពើក្តៅក្រ-
 ហាយទុក ពួកផងដែលមិនបានធ្វើអំពើល្អ មិនបានធ្វើកុសល មិនបាន
 ធ្វើបុណ្យ សម្រាប់ការពារភ័យទុក ជាអ្នកបានធ្វើតែអំពើបាប ធ្វើតែ
 អំពើអាក្រក់ ធ្វើតែអំពើក្តៅក្រហាយទុក រមែងមានគតិណា អាត្មា
 អញនឹងទៅកាន់គតិនោះ ក្នុងបរលោក ។ បុគ្គលពាលនោះ តែង
 ត្រៀមក្រំចិត្ត លំបាក ខ្សឹកខ្សួល គក់ទ្រង់ ទ្រហោយំ ដល់នូវ
 សេចក្តីវេជ្ជន៍ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាល តែងទទួលទុក្ខ
 ទោមនស្ស ទី ៣ នេះឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(១៤០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត
 ដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយចិត្ត លុះ
 បែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ រមែងទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត
 នរក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផងដែលនិយាយតាមហេតុ តែងនិ-
 យាយចំពោះទីណាថា ជាទីមិនគួរប្រាថ្នាតែមួយយ៉ាង មិនគួរត្រេកអរ
 តែមួយយ៉ាង មិនគួរពេញចិត្តតែមួយយ៉ាង ដូច្នេះ ទីនោះ គឺនរកនេះឯង

សម្មា វទេមាធា វទេយ្យ ឯកន្តំ អនិដ្ឋំ ឯកន្តំ
 អកន្តំ ឯកន្តំ អមនាបន្តំ ។ យាវព្វំនំ ភិក្ខុវេ
 ឧបមាបិ ន សុត្តកា យាវ ទុក្ខា និរយាតិ ។

(១៤១) ឯវំ វុត្ត អញ្ញតរោ ភិក្ខុ កកវន្តំ
 ឯតទេវោច សត្តា បន^(១) កន្តេ ឧបមា កាតុន្តំ ។
 សត្តា ភិក្ខុតិ កកវា អរោច សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ
 ចោវ អាតុចារី គហេត្វា រញ្ញោ នស្សយ្យំ អយំ តេ
 ទេវ ចោរោ អាតុចារី សមស្ស យំ វច្ឆសិ តំ
 ទណ្ឌំ បណោហិតិ ។ តមេនំ វាជា ឯវំ វទេយ្យ តច្ឆថ
 កោ វេមំ បុរិសំ បុព្វសមយំ សត្តិសតេន ហានជា-
 តិ ។ តមេនំ បុព្វសមយំ សត្តិសតេន ហានេយ្យំ ។

១ ឧ. បន មេតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសកៈ

ដែលអ្នកផងនិយាយតាមហេតុ តែងនិយាយថា ជាទីមិនគួរប្រាថ្នាតែមួយ
យ៉ាង មិនគួរត្រេកអរតែមួយយ៉ាង មិនគួរពេញចិត្តតែមួយយ៉ាង ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ មិនងាយនឹងធ្វើឧបមា ឲ្យដល់កម្រិត
នរក ដែលមានទុក្ខបានឡើយ ។

(១៤១) កាលបើព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ យ៉ាងនេះហើយ មានភិក្ខុ
មួយរូប ក្រាបបង្គំទូលសួរសេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ចុះព្រះអង្គអាចនឹងធ្វើសេចក្តីឧបមាបានឬទេ ។ ព្រះ
មានព្រះភាគ ត្រាស់តបថា ម្ចាស់ភិក្ខុ គឺជាគតអាចនឹងធ្វើបាន រួចទ្រង់
សំដែងថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចពួករាជបុរស ចាប់ចោរប្រព្រឹត្ត
អាក្រក់បានហើយ នាំមកថ្វាយព្រះរាជាទូលថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ
អ្នកនេះជាចោរ ប្រព្រឹត្តអាក្រក់នឹងព្រះអង្គ បើទ្រង់សព្វព្រះហឫទ័យនឹង
ដាក់អាជ្ញាណា ដល់ចោរនេះ សូមទ្រង់ដាក់អាជ្ញានោះចុះ ។ ព្រះ
រាជាមានព្រះឧត្តារ យ៉ាងនេះថា នែប្រសើរណាស់ ចូរអ្នករាល់គ្នា ទៅយក
លំពែងមួយរយ ចាក់បុរសនេះ ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាមចុះ ។ ពួករាជ-
បុរស ក៏យកលំពែងមួយរយ ចាក់បុរសនោះ ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម ។

សុញ្ញតវត្ថុស្ស ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ សត្តិហត្ថបទ

អថ រាជា មជ្ឈន្តិកសមយំ ឯវំ វេទេយ្យ អម្ពោ
 កងំ សោ បុរិសោតិ ។ តមេវំ ទេវំ ជីវំ-
 តីតិ ។ តមេវំ រាជា ឯវំ វេទេយ្យ កច្ចថ
 កោ តំ បុរិសំ មជ្ឈន្តិកសមយំ សត្តិសតេន
 ហនថាតិ ។ តមេវំ មជ្ឈន្តិកសមយំ សត្តិសតេន
 ហនេយ្យំ ។ អថ រាជា សាយណ្ណសមយំ ឯវំ
 វេទេយ្យ អម្ពោ កងំ សោ បុរិសោតិ ។ តមេវំ
 ទេវំ ជីវិតីតិ ។ តមេវំ រាជា ឯវំ វេទេយ្យ កច្ចថ
 កោ តំ បុរិសំ សាយណ្ណសមយំ សត្តិសតេន ហនថា-
 តិ ។ តមេវំ សាយណ្ណសមយំ សត្តិសតេន ហ-
 នេយ្យំ ។ តំ កី មញ្ញថ ភិក្ខុវេ អថ នុ សោ
 បុរិសោ តីហិ សត្តិសតេហិ ហញ្ញមាទោ តតោនិ-
 ទានំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទិយេថាតិ ។
 ឯកេស្សបិ កន្តេ សត្តិយា ហញ្ញមាទោ សោ បុ-
 រិសោ តតោនិទានំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទិយេថ
 កោ បន វាទោ តីហិ សត្តិសតេហិតិ ។

សុញ្ញតវិន័យ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ឧបមាដោយបុរសត្រូវលំពែង

លុះវេលាថ្ងៃត្រង់ ព្រះរាជាមានព្រះឧត្តរស្នា យ៉ាងនេះថា នៃប្រស្នែង
 ចុះបុរសនោះ តើដូចម្តេចទៅ ។ ពួករាជបុរសក្រាបទូលថា បពិត្រ
 ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ បុរសនោះរស់នៅឡើយទេ ។ ព្រះរាជាក្រាបបង្គាប់
 យ៉ាងនេះថា នៃប្រស្នែង ចូរអ្នករាល់គ្នា ទៅយកលំពែងមួយរយ ចាក់
 បុរសនោះ ក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ចុះ ។ ពួករាជបុរស យកលំពែងមួយរយ
 ចាក់បុរសនោះ ក្នុងវេលាថ្ងៃត្រង់ ។ លុះវេលាថ្ងៃរសៀល ព្រះរាជា
 ក៏មានព្រះឧត្តរស្នា យ៉ាងនេះថា នៃប្រស្នែង ចុះបុរសនោះ តើដូចម្តេច
 ទៅ ។ ពួករាជបុរសក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ បុរសនោះ
 រស់នៅឡើយទេ ។ ព្រះរាជាមានព្រះឧត្តរស្នា យ៉ាងនេះថា នៃ
 ប្រស្នែង ចូរអ្នករាល់គ្នា ទៅយកលំពែងមួយរយ ចាក់បុរសនោះ ក្នុង
 វេលាថ្ងៃរសៀលចុះ ។ លុះវេលាថ្ងៃរសៀល ពួករាជបុរស ក៏យកលំពែង
 មួយរយ ចាក់បុរសនោះទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ
 សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច បុរសនោះកាលបើគេចាក់ ដោយលំ
 ពែងបីរយ តើនឹងទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ព្រោះលំពែងនោះជាហេតុ ដែរ
 ឬទេ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បុរសនោះសូម្បីគេ
 ចាក់ដោយលំពែងតែមួយ ក៏ទទួលទុក្ខ ទោមនស្ស ព្រោះលំពែងនោះ
 ជាហេតុទៅហើយ ចាំបាច់និយាយថ្វីដល់ទៅចាក់ ដោយលំពែងបីរយ ។

[១៤២] អដខោ ភគវា បរិវត្តំ ចាណិមត្តំ ចា-
 សាណំ កហេត្វា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ តំ កី មញ្ញេ
 ភិក្ខុវេ កតមោ នុ ខោ មហន្តតរោ យោ ចាយំ
 មយា បរិត្តោ ចាណិមត្តោ ចាសាណោ កហិតោ
 ហិមវា បព្វតវជានិ ។ អប្បមត្តកោ^(១) អយំ កន្ត
 ភគវតោ បរិត្តោ ចាណិមត្តោ ចាសាណោ កហិតោ
 ហិមវន្តំ បព្វតវជានំ ឧបនិធាយ សង្ខម្បំ ន ឧបេតិ
 កករភាគម្បំ ន ឧបេតិ ឧបនិធម្បំ ន ឧបេតិ ។
 ឯវមេវ^(២) ភិក្ខុវេ យំ^(៣) បុរិសោ តីហិ សត្តិសតេហិ
 ហព្វាមាដោ តតោនិទានំ នុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំ-
 វេនេតិ ។ តំ និរយេស្ស នុក្ខំ ឧបនិធាយ សង្ខម្បំ-
 ន ឧបេតិ កករភាគម្បំ ន ឧបេតិ ឧបនិធម្បំ ន
 ឧបេតិ ។

១ ឧ. អប្បមត្តោ ខោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. ឯវមេវ ខោ ។ ៣ ឧ. ម. យំសោ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពាន្តសក្ក

(១៤២) គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចាប់ប្រកួត ប្រ-
 មាណប៉ុនបាតដែ ហើយគ្រាសស្រព្វកក្កដា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ដូចប្រមាណប៉ុនបាតដែ
 ដែលគាត់គិតកំពុងកាន់នេះ នឹងស្តេចក្តីហិមពាន្ត តើណាធំជាង ។
 ពួកភិក្ខុក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ដូចប្រមាណប៉ុនបាតដែ
 ដែលព្រះអង្គកំពុងកាន់នេះ គួបពេកណាស់ ប្រៀបផ្ទឹមនឹងស្តេចក្តី
 ហិមពាន្តនោះ មិនដល់នូវការរាប់ផង មិនដល់មួយចំណិតផង មិន
 ដល់នូវការប្រៀបធៀបផង ។ ព្រះអង្គគ្រាសថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 សេចក្តីនេះ មានទុបមេយ្យដូចជាបុរសដែលគេចាក់ដោយលំពែងបីរយ
 រវែងរងទុក្ខ ទោមនស្សណា ព្រោះលំពែងនោះជាហេតុ ។ ទុក្ខនោះ
 ឯង ប្រៀបផ្ទឹមនឹងទុក្ខ របស់នរក ក៏មិនដល់នូវការរាប់ផង មិនដល់
 មួយចំណិតផង មិនដល់នូវការប្រៀបធៀបផង ។

សុត្តន្តបិដក ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ បញ្ចវគ្គទី១

[១៤៣] តមេនំ ភិក្ខុវេ និរយថាលា បញ្ចវគ្គ-

ពន្ធនំ ឆាម កាវណំ កាវេន្តិ ។ តត្ថំ អយោជីលំ

ហេតុ តមេន្តិ តត្ថំ អយោជីលំ ទុតិយេ ហេតុ ត-

មេន្តិ តត្ថំ អយោជីលំ ទាទេ តមេន្តិ តត្ថំ អយោជីលំ

ទុតិយេ ទាទេ តមេន្តិ តត្ថំ អយោជីលំ មជ្ឈេ ឧរស្មី

តមេន្តិ ។ សោ តត្ថំ ទុក្ខា តិប្បា កដ្ឋកា វេទនា

វេទនតិ ន ច តាវ កាលំ កកេតិ យាវ ន តំ

មាបកម្មំ ព្យង្គិហោតិ ។ តមេនំ ភិក្ខុវេ និរយថាលា

សំវេសេត្វា កុមារីហិ^(១) តច្ឆន្តិ ។ សោ តត្ថំ ទុក្ខា

តិប្បា ។ បេ ។ ព្យង្គិហោតិ តមេនំ ភិក្ខុវេ និរយថាលា

ឧទ្ធិមាទំ អនាសិវំ តហេត្វា ភសីហិ តច្ឆន្តិ ។

សុញ្ញតវដ្ឋ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ចំណងប្រការ

[១៤៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ធ្វើកម្មករណ៍ឈ្នោះ
 បញ្ចព័ត្តន្ត៍ (ចំណង ៥ ប្រការ) ចំពោះសត្វនរកនោះ ។ គឺផ្ដេក
 (សត្វនរកនោះ) ហើយបោះដែកគោលដ៏ក្ដៅ ត្រង់ដៃ (ខាងស្តាំ) ១ បោះ
 ដែកគោលដ៏ក្ដៅ ត្រង់ដៃខាងឆ្វេង ១ បោះដែកគោលដ៏ក្ដៅ ត្រង់ជើង
 (ខាងស្តាំ) ១ បោះដែកគោលដ៏ក្ដៅ ត្រង់ជើងខាងឆ្វេង ១ បោះដែកគោល
 ដ៏ក្ដៅ ចំកណ្តាលទ្រូង ១ ។ សត្វនោះរងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្វាំង ខ្លោចផ្សា
 ក្នុងទីនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ដរាបណា ក៏មិនធ្វើមរណកាល
 ដរាបនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះពួកនិរយបាល ផ្ដេកសត្វនរកនោះ
 រួចហើយ ទើបយកដីងចាំង ។ សត្វនោះ ក៏រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្វាំង ក្នុង
 ទីនោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាលចាប់សត្វនោះ យក
 ជើងឡើងលើ យកក្បាលចុះក្រោម ហើយប្រាសដោយកាំបិតត្រា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាសកំ

សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា ។ បេ ។ ព្យង្គិហោតិ ។
 តមេនំ ភិក្ខុវេ និរយទាលា រាមេ យោជេត្វា
 អាទិត្តាយ បឋវីយា សម្បជ្ឈនីតាយ សញ្ញា-
 តិក្ខតាយ សារេន្តិបិ បច្ចាសារេន្តិបិ^(១) ។ សោ
 តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា ។ បេ ។ ព្យង្គិហោតិ ។ តមេនំ
 ភិក្ខុវេ និរយទាលា មហន្តំ អន្តរាបព្វតំ អាទិត្ត-
 សម្បជ្ឈនីតំ សញ្ញាតិក្ខតំ អាវោបេន្តិបិ ឌីវោបេន្តិបិ។
 សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា កដ្ឋកា វេទនា វេទេតិ
 ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ នាប-
 កម្មំ ព្យង្គិហោតិ ។ តមេនំ ភិក្ខុវេ និរយទាលា
 ឡង្គនាទំ អនោសិវំ គហេត្វា តត្ថាយ លោហកុម្មិយា
 បក្ខិបន្តិ អាទិត្តាយ សម្បជ្ឈនីតាយ សញ្ញាតិក្ខ-
 តាយ ។ សោ តត្ថ ដេណុទ្កេហកំ បច្ចតិ ។ សោ

១ ពន្លឺ អង្គកំ ឈប់ពេ ហវេន្តិបិ បច្ចាហវេន្តិបិគី ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថាសកៈ

សត្វនោះ ក៏រងទុក្ខវេទនា ក្លាហាន ក្នុងទីនោះ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ទឹមសត្វនោះនឹងរថ ហើយបរទៅបរមកលើ
 ច្របី ដែលភ្លើងកំពុងឆេះសព្វ ភ្លឺសន្លោសនៅ ប្រាលឆ្កៅ ។ សត្វ
 នោះ ក៏រងទុក្ខវេទនា ក្លាហាន ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយ-
 បាល ប្រើសត្វនោះឲ្យឡើងភ្នំ ឲ្យចុះអំពីភ្នំរើកភ្លើងដ៏ធំ ដែលកំពុងឆេះ
 ក្តៅសព្វ ភ្លឺសន្លោសនៅ ប្រាលឆ្កៅ ។ សត្វនោះ រងទុក្ខវេទនា ក្លាហាន
 ខ្លោចផ្សាក្នុងទីនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ដរាបណា ក៏មិនធ្វើ
 មរណកាលដរាបនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ចាប់
 សត្វនោះ យកដើងឡើងលើ យកក្បាលចុះក្រោម ទំលាក់ទៅក្នុងខ្ទះ
 ទង់ដែងដ៏ក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះក្តៅសព្វ ភ្លឺសន្លោសនៅ ប្រាលឆ្កៅ ។
 សត្វនោះ ឆេះនឹងកំស្លុលពពុះ ក្នុងខ្ទះទង់ដែងនោះ ។ កាលសត្វនោះ

សុត្តន្តបិដក ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ និយាមិ

តត្ថ ដេវោនុមោកំ បច្ចុប្បាទោ សកិម្មំ ឡង្គំ តច្ចតិ
 សកិម្មំ អនោ តច្ចតិ សកិម្មំ វិរិយំ តច្ចតិ ។
 សោ តត្ថ ទុក្ខា វិប្បា កដ្ឋកា វេទនា វេទនំ ន ច
 តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ ចាបកម្មំ ព្យង្គិ-
 ហោតិ ។ តមេធំ ភិក្ខុវេ និរយថាលា មហានិរយេ
 បក្ខិបន្តិ ។ សោ ទោ បន ភិក្ខុវេ មហានិរយោ

ចតុក្កលោ ចតុទ្ធារោ

វិភត្តោ ភាគសោ មិតោ

អយោចា ការបរិយោ

អយសា បដិក្កដ្ឋិតោ ។

តស្ស អយោមយោ ភូមិ

ជនីតា តេជសា យុត្តា

សមន្តា យោជនសតំ

ជនីតា តិដ្ឋតិ សព្វនា ។

អនេកបរិយាយេនបិ ទោ អហំ ភិក្ខុវេ និរយកនំ
 កថេយ្យំ ។ យាវព្នំធំ ភិក្ខុវេ ន សុតារំ អត្តានេន
 ចាប្បណិវត្តំ យាវ ទុក្ខា និរយា ។

សុញ្ញតន្ត្រ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ និយាយអំពីនរក

នេះនឹងកំសួលព្យុះ ក្នុងខ្ទង់ដងនោះ ចូនកាលអណ្តែតឡើងលើម្តង
 ចូនកាលអណ្តែតចុះក្រោមម្តង ចូនកាលអណ្តែតទង់ម្តង ។ សត្វនោះ
 រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្វាំង ខ្លោចផ្សក្នុងខ្ទង់ដងនោះ បើបាបកម្មនោះ
 មិនទាន់អស់ ដរាបណា ក៏មិនធ្វើមរណកាលដរាបនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ពួកនិយាយបាល ក៏ចាប់បោះសត្វនោះ ទៅក្នុងមហានរក ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មហានរកនោះសោត

មានជ្រុងបួន មានទ្វារបួន បែងចែកដោយចំណែក ។ មាន

របងដែកព័ទ្ធជុំវិញ គ្របដោយគម្របដែក ។ ផ្ទៃក្រោមនៃម-

ហានរកនោះស្អាតដែក មានភ្លើងនេះភ្លើងប្រាសាទឆ្ងាយ

ទៅបានមួយរយយោជន៍ជុំវិញ តាំងនៅសព្វ ។ កាល ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គង់គិតនឹងសំដែង រៀបរាប់ អំពីនរក

ដោយអនេកបរិយាយទៅ ក៏បាន ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តែងឈរ

ដែលគង់គិតពេលទៅ មិនងាយនឹងដល់កម្រិតនរក ដែលមានទុក្ខ

បានឡើយ ។

(១៤៤) សន្និ ភិក្ខុវេ វិនិច្ឆ័យនគតា ចាណា
 វិនិច្ឆ័យនគតា ។ តេ អលោមិបិ វិនិច្ឆ័យន ទន្ធិល្មេហកំ^(១)
 ខាទន្ធិ ។ កតមេ ច ភិក្ខុវេ វិនិច្ឆ័យនគតា ចាណា
 វិនិច្ឆ័យនគតា^(២) អស្សា តោណា ក្សន្តរា អជា មិតា
 យេ វា បនព្វេបិ កេចិ វិនិច្ឆ័យនគតា ចាណា វិនិ-
 ច្ឆ័យនគតា ។ ស ខោ សោ ភិក្ខុវេ ពាលោ វេធ បុត្រ
 វសានោ វេធ ជាតានិ កម្មានិ ករិត្តា កាយស្ស
 កេនា បរម្មរណា តេសំ សត្តានំ សហឡតំ ឧបបជ្ជតិ
 យេ តេ សត្តា វិនិច្ឆ័យនគតា ។

(១៤៥) សន្និ ភិក្ខុវេ វិនិច្ឆ័យនគតា ចាណា
 ក្សន្តរកតា ។ តេ ទ្វារតោ វ ក្សន្តរកតំ យាយិត្តា
 ជានិច្ចំ ឯតុ កុញ្ញស្សម ឯតុ កុញ្ញស្សមាតិ ។
 សេយ្យថាបិ ជាម ព្រាហ្មណា អាហុត្តិកន្នេន
 ជានិច្ចំ ឯតុ កុញ្ញស្សម ឯតុ កុញ្ញស្សមាតិ
 ឯវមេវ ខោ សន្និ ភិក្ខុវេ វិនិច្ឆ័យនគតា ចាណា

១ ឧ. អលោមិបិ វិនិច្ឆ័យន សុត្តនិ ទន្ធិល្មេហកន្ធិ ទិស្សតិ ។ ម. អលោមិបិ វិនិច្ឆ័យន សុត្តនិបិ
 វិនិច្ឆ័យន ទន្ធិល្មេហកន្ធិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. ឯតុន្តរេ ហត្ថតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសន្តសាស្ត្រៈ

[១៤៤] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានពួកសត្វតិរច្ឆាន (ខ្លះ) មាន
ស្មៅជាអាហារ ។ ពួកសត្វតិរច្ឆានទាំងនោះ រមែងស៊ីស្មៅស្រស់ ច្រើន
ផ្កាចំងាយឆ្មេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកសត្វតិរច្ឆាន ដែលមាន
ស្មៅជាអាហារ តើអីខ្លះ គឺ សេះ គោ លា ពពែ ម្រឹគ ឬក៏
សត្វតិរច្ឆានណាមួយ ដទៃទៀត ដែលមានស្មៅជាអាហារដូចគ្នា ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង ជាអ្នកជាប់នឹងរសអាហារ
ក្នុងកាលត្មុន ក្នុងលោកនេះ ហើយធ្វើកម្មដ៏លាមក ក្នុងលោកនេះ
លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកសត្វ ដែល
មានស្មៅជាអាហារនោះ ។

[១៤៥] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានពួកសត្វតិរច្ឆាន (ខ្លះ)
មានលាមកជាអាហារ ។ ពួកសត្វតិរច្ឆានទាំងនោះ គ្រាន់តែផុតក្នុង
លាមកអំពីចម្ងាយ ក៏ស្ទុះទៅដោយគិតថា យើងនឹងស៊ី ក្នុងទីនេះ យើង
នឹងស៊ី ក្នុងទីនេះ ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ តែងស្ទុះទៅតាមក្នុងនៃគ្រឿងបូជា
ដោយគិតថា យើងនឹងបរិភោគ ក្នុងទីនេះ យើងនឹងបរិភោគ ក្នុងទីនេះ
សេចក្តីនេះ មានទុបមាយ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វតិរច្ឆាន

សុត្តន្តបិដក ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ វិញ្ញាណគតិ

គូថភក្កា តេ ទ្វារតោ វ គូថកន្លំ យាយិត្វា ជាន់ន្តិ
 ឯត្ថ កុញ្ញស្សម ឯត្ថ កុញ្ញស្សមាតិ ។ កតមេ
 ច ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណគតា មាណា គូថភក្កា កុក្កដា
 ស្វករា សោណា សិទ្ធាលា យេ វា បដេញ្ញាបិ
 កេចិ វិញ្ញាណគតា មាណា គូថភក្កា ។ ស ទោ
 សោ ភិក្ខុវេ ពាលោ វេទ បុត្រេ រសានោ វេទ
 មាមាជិ កម្មាជិ ករិត្វា កាយស្ស ភេនា បរម្ម-
 រណា តេសំ សត្តានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ យេ
 តេ សត្តា គូថភក្កា ។

(១៤៦) សន្និ ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណគតា មាណា
 អន្ធការេ ជាយន្តិ អន្ធការេ ជីយន្តិ អន្ធការេ មី-
 យន្តិ ។ កតមេ ច ភិក្ខុវេ វិញ្ញាណគតា មាណា
 អន្ធការេ ជាយន្តិ អន្ធការេ ជីយន្តិ អន្ធការេ
 មីយន្តិ កីជា បដេត្តិ^(១) កណ្ឌាប្បទា យេ វា
 បដេញ្ញាបិ កេចិ វិញ្ញាណគតា មាណា អន្ធការេ
 ជាយន្តិ អន្ធការេ ជីយន្តិ អន្ធការេ មីយន្តិ ។

សុញ្ញតវិនិច្ឆ័យ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ កំណើតសត្វតិរច្ឆាន

ដែលមានលាមកជាអាហារ ពួកសត្វតិរច្ឆាននោះ គ្រាន់តែជំកូនលាមក
អំពីចម្ងាយ ក៏ស្ទុះទៅដោយគិតថា យើងនឹងស៊ីក្នុងទីនេះ យើងនឹង
ស៊ីក្នុងទីនេះ ក៏មានទប់មេឃ្យយ៉ាងនោះឯង ។ ម្ចាស់កិត្យុទាំងឡាយ
ពួកសត្វតិរច្ឆានដែលមានលាមកជាអាហារ តើអ្វីខ្លះ គឺមាន ជ្រូក ក្រូច
ចចក ឬក៏សត្វតិរច្ឆានណាមួយក្រៅពីនេះទៀត ដែលមានលាមកជា
អាហារដូចគ្នា ។ ម្ចាស់កិត្យុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង ជាអ្នក
ជាប់នឹងរសអាហារក្នុងកាលមុន ក្នុងលោកនេះ ហើយធ្វើនូវកម្មដ៏
លាមកក្នុងលោកនេះ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើត
ជាមួយនឹងពួកសត្វដែលមានលាមកជាអាហារនោះ ។

(១២៦) ម្ចាស់កិត្យុទាំងឡាយ មានពួកសត្វតិរច្ឆាន កើតក្នុងទី
នឹងត ចាស់ក្នុងទីនឹងត ស្លាប់ក្នុងទីនឹងត ។ ម្ចាស់កិត្យុទាំងឡាយ
ចុះពួកសត្វតិរច្ឆាន កើតក្នុងទីនឹងត ចាស់ក្នុងទីនឹងត ស្លាប់ក្នុងទីនឹងត
តើអ្វីខ្លះ គឺ ក្បាល ពាក ជន្ទន ឬក៏សត្វតិរច្ឆានណាមួយក្រៅពីនេះ
ទៀត ដែលកើតក្នុងទីនឹងត ចាស់ក្នុងទីនឹងត ស្លាប់ក្នុងទីនឹងតដែរ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាន្តសកំ

ស ខោ សោ ភិក្ខុវេ ពាលោ វេធិ បុព្វេ រសាទោ
 វេធិ វាទានិ កម្មានិ ករិត្យា កាយស្ស ភេទា
 បរម្មរណា តេសំ សត្តានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ
 យេ តេ សត្តា អន្ធការេ ជាយន្តិ អន្ធការេ ជីយន្តិ
 អន្ធការេ មីយន្តិ ។

(១៤៧) សន្តិ ភិក្ខុវេ វិវាទានុត្តា វាណា
 ឧទកស្មី ជាយន្តិ ឧទកស្មី ជីយន្តិ ឧទកស្មី
 មីយន្តិ ។ កតមេ ច ភិក្ខុវេ វិវាទានុត្តា វាណា
 ឧទកស្មី ជាយន្តិ ឧទកស្មី ជីយន្តិ ឧទកស្មី
 មីយន្តិ មច្ឆា កច្ឆា សុសុមារា យេ វា បនព្វេបិ
 កេចិ វិវាទានុត្តា វាណា ឧទកស្មី ជាយន្តិ ឧ
 ទកស្មី ជីយន្តិ ឧទកស្មី មីយន្តិ ។ ស ខោ សោ
 ភិក្ខុវេ ពាលោ វេធិ បុព្វេ រសាទោ វេធិ វាទានិ
 កម្មានិ ករិត្យា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តេសំ
 សត្តានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ យេ តេ សត្តា
 ឧទកស្មី ជាយន្តិ ឧទកស្មី ជីយន្តិ ឧទកស្មី
 មីយន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាស្សណសក្កៈ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង ជាអ្នកជាប់នឹងវស្សាហារ
 ក្នុងកាលមុន ក្នុងលោកនេះ ហើយធ្វើកម្មដ៏លាមក ក្នុងលោកនេះ
 លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកសត្វ ដែល
 កើតក្នុងទីនឹងឆ្គង ចាស់ក្នុងទីនឹងឆ្គង ស្លាប់ក៏ក្នុងទីនឹងឆ្គងនោះ ។

(១២៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មានពួកសត្វត្រូវបាន កើតក្នុងទឹក
 ចាស់ក្នុងទឹក ស្លាប់ក៏ក្នុងទឹក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះពួកសត្វ
 ត្រូវបាន កើតក្នុងទឹក ចាស់ក្នុងទឹក ស្លាប់ក៏ក្នុងទឹក តើអ្វីខ្លះ គឺ ត្រី
 អណ្តើក ក្រពើ ឬក៏សត្វត្រូវបានណាមួយក្រៅពីនេះទៀត ដែលកើតក្នុង
 ទឹក ចាស់ក្នុងទឹក ស្លាប់ក៏ក្នុងទឹកដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គល
 ពាលនោះឯង ជាអ្នកជាប់នឹងវស្សាហារក្នុងកាលមុន ក្នុងលោកនេះ
 ហើយធ្វើកម្មដ៏លាមក ក្នុងលោកនេះ លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់
 ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកសត្វ ដែលកើតក្នុងទឹក ចាស់ក្នុងទឹក
 ស្លាប់ក៏ក្នុងទឹកនោះ ។

សុញ្ញតវុទ្ធសូ ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ តិរច្ឆាននិកាយា

(១៤៨) សុន្តិ ភិក្ខុវេ តិរច្ឆាននិកាយា មាលា
អសុចិស្តី ជាយន្តិ អសុចិស្តី ជីយន្តិ អសុចិស្តី
មីយន្តិ ។ កតមេ ច ភិក្ខុវេ តិរច្ឆាននិកាយា មាលា
អសុចិស្តី ជាយន្តិ អសុចិស្តី ជីយន្តិ អសុចិស្តី
មីយន្តិ ។ យេ តេ ភិក្ខុវេ សត្តា បូតិមច្ឆេ វា
ជាយន្តិ បូតិមច្ឆេ វា ជីយន្តិ បូតិមច្ឆេ វា មីយន្តិ
បូតិកុណាបេ វា ... បូតិកុម្មាសេ វា ... ចន្ទនិកាយ
វា ... ឌុន្ទិតល្វេ វា ជាយន្តិ ។ បេ ។ យេ វា
បនព្រាហ្ម កេចិ តិរច្ឆាននិកាយា មាលា អសុចិស្តី
ជាយន្តិ អសុចិស្តី ជីយន្តិ អសុចិស្តី មីយន្តិ ។
ស ខេ សោ ភិក្ខុវេ ពាលោ ឥធិ បុព្វេ រសាទោ
ឥធិ មាមាធិ កុម្មាធិ ករិត្យា កាយស្ស កេតា
បរម្មរណា តេសំ សត្តានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជតិ យេ
តេ សត្តា អសុចិស្តី ជាយន្តិ អសុចិស្តី ជីយន្តិ

សុញ្ញតវគ្គ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ កំណើតសត្វតិរច្ឆាន

(១៤៨) ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ មានពួកសត្វតិរច្ឆាន កើតក្នុងទី
 មិនស្អាត ចាស់ក្នុងទីមិនស្អាត ស្លាប់ក្នុងទីមិនស្អាត ។ ម្ចាស់កិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ចុះពួកសត្វតិរច្ឆាន កើតក្នុងទីមិនស្អាត ចាស់ក្នុងទីមិនស្អាត
 ស្លាប់ក្នុងទីមិនស្អាត តែងប្រមេចៗ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ ពួកសត្វ
 ដែលកើត ក្នុងត្រីស្អុយក៏មាន ចាស់ក្នុងត្រីស្អុយក៏មាន ស្លាប់ក្នុងត្រី
 ស្អុយក៏មាន ក្នុងសាកសពស្អុយក៏មាន ... ក្នុងនំស្អុយក៏មាន ... ក្នុង
 រណ្តៅជ្រាំក៏មាន ... កើតក្នុងប្រឡាយបង្កូវជ្រាំក៏មាន ។ បេ ។ ឬក៏ពួក
 សត្វតិរច្ឆានណាមួយក្រៅពីនេះទៀត ដែលកើតក្នុងទីមិនស្អាត ចាស់
 ក្នុងទីមិនស្អាត ស្លាប់ក្នុងទីមិនស្អាតដែរ ។ ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ
 បុគ្គលពាលនោះឯង ជាអ្នកជាប់នឹងវេសភាហារក្នុងកាលមុន ក្នុង
 លោកនេះ ហើយធ្វើនូវកម្មដ៏លាមក ក្នុងលោកនេះ លុះបែកឆ្ងាយពី
 កាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតជាមួយនឹងពួកសត្វ ដែលកើតក្នុងទីមិនស្អាត

អស្មុច្ចិស្មី មីយន្តិ ។ អនេកបរិយាយេនបិ ទោ អហំ
 ភិក្ខុវេ តិរច្ឆានយោនិកេនំ កាលេយ្យំ ។ យាវញ្ចំ
 ភិក្ខុវេ ន សុត្ថំ អត្តានេន ចាប្បណិវត្តំ យាវ
 ទុក្ខា តិរច្ឆានយោនិ ។

(១៤៩) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ បុរិសោ ឯកច្ឆិត្តន្ទំ
 យុតំ មហាសមុទ្ធំ^(១) បក្ខិបេយ្យ ។ តមេនំ បុរត្ថិមោ
 វាតោ បច្ឆិមេន សំហរេយ្យ បច្ឆិមោ វាតោ
 បុរត្ថិមេន សំហរេយ្យ ឧត្តរោ វាតោ ទក្ខិណេន
 សំហរេយ្យ ទក្ខិណោ វាតោ ឧត្តរេន សំហរេយ្យ ។
 តព្រាស្ស^(២) កាលោកា កច្ឆិមោ សោ វស្សសតស្ស
 អច្ចយេន សកី ឧម្ពុជ្ជេយ្យ ។ តំ កី មញ្ញេន
 ភិក្ខុវេ អបិ នុ សោ កាលោកា កច្ឆិមោ
 អមុស្មី ឯកច្ឆិត្តន្ទេ យុតេ តីរំ បរេសេយ្យាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមន័កាយ ឧបបណ្តសកៈ

ពាស័ក្កន៍ទីមិនស្អាត ស្លាប់ក៏ក្នុងទីមិនស្អាតនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
គង់ជាគតនឹងសំដែង រៀបរាប់នូវកំណើត នៃសត្វត្រចៀក ដោយអនេក-
បរិយាយទៅក៏បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តែដំណើរដែលគង់ជាគត
ពោលទៅ ក៏មិនឆ្ងាយនឹងដល់កម្រិតកំណើតសត្វត្រចៀក ដែលមាន
ទុក្ខបានឡើយ ។

(១៤៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចបុរសឯកន័ម ដែលមាន
ច្បោះតែមួយ ទៅក្នុងមហាសមុទ្រ ។ ខ្យល់ពីខាងកើតបក់បន្ទាត់ន័ម
នោះទៅខាងលិច ខ្យល់ពីខាងលិចបក់បន្ទាត់ទៅខាងកើត ខ្យល់ពីខាង
ជើងបក់បន្ទាត់ទៅខាងត្បូង ខ្យល់ពីខាងត្បូងបក់បន្ទាត់ទៅខាងជើង ។
ក្នុងមហាសមុទ្រនោះ មានអណ្តើកខ្វាក់មួយ អណ្តើកនោះ អំណើ
ទៅមួយរយឆ្នាំ ទើបនើបឡើងម្តង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
ឡាយ សំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច អណ្តើកខ្វាក់នោះ តើពា-
នឹងច្រកកឲ្យចូលទៅក្នុងន័ម ដែលមានច្បោះតែមួយនោះបាន ឬទេ ។

សុញ្ញតន្ត្រស្ស ពលបណ្ឌិតសុត្តេ កណ្តាច្ឆយេមហ

ឆោ ហេតំ កន្លៃ^(១) យនិ ទ្ធាន^(២) កន្លៃ កនាចិ
 ករហចិ ធិយស្ស អន្ធនោ អច្ចយេនាតិ ។ ឧប្បត្តំ
 ខោ សោ ភិក្ខុវេ កាលោ កច្ឆហោ អមុស្សី
 ឯកច្ឆិត្តន្ទេ យុតេ ភីវំ បវេសេយ្យ ។ អតោ^(៣)
 ទុល្លភត្តវហំ ភិក្ខុវេ មនុស្សតំ វនាមិ សក្កិ
 វិនិចាតតតេន ពាលេន តំ កស្ស ហេតុ ន
 ហេតុ ភិក្ខុវេ អត្ថំ ធម្មចរិយា សមចរិយា កុ
 សនកិរិយា បញ្ចកិរិយា អញ្ញមញ្ញខានិកា ឯតុ
 ភិក្ខុវេ វត្ថុតំ ទុព្វនមារិកា^(៤) ។

[១៥០] ស ខោ សោ ភិក្ខុវេ ពាលោ សចេ
 កនាចិ ករហចិ ធិយស្ស អន្ធនោ អច្ចយេន ម-
 នុស្សតំ អាតច្ឆិតិ យានិ តានិ ធិចក្កលានិ ចណ្ហាល-
 កុលំ វ នេសានកុលំ វ វេទកុលំ វ វេការកុលំ

សុញ្ញតវុទ្ធ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ឧបមាដោយអណ្តើកខ្វាក់

ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន មិនបានទេ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏ចម្រើន បើក្រែងតែកន្លងកាលទៅម្តងៗ យូរអង្វែងណាស់ (ទើប
 អណ្តើកនោះ ច្រកកចូលទៅក្នុងច្បារនីមនោះបាន) ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អណ្តើកខ្វាក់នោះ ច្រកកចូលទៅក្នុងនីម ដែល
 មានច្បារតែមួយនោះ ទុកថាជាឆាប់ណាស់ផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 គប្បីគិតពោលថា បុគ្គលពាល ទៅកើតជាវិនិច្ឆ័យម្តងហើយ កម្រនឹង
 បានអត្តភាពមកជាមនុស្សវិញ ជាងអណ្តើកខ្វាក់នោះទៅទៀត ដំណើរ
 នោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាក្នុងវិនិច្ឆ័យនោះ
 មិនមានការប្រព្រឹត្តិធម៌ដ៏ស្មើ មិនមានការធ្វើកុសល មិនមានការធ្វើ
 បុណ្យទេ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានតែការទាំស៊ីនូវគ្នានឹងគ្នា សម្លាប់
 គ្នាដែលមានកម្លាំងថយ តែងមានទៅក្នុងវិនិច្ឆ័យនោះ ។

(១៥០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពាលនោះឯង ប្រសិនបើ
 អំណើកាល យូរអង្វែងទៅ ម្តងៗ ទើបបានមកកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស
 ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ តែងកើតក្នុងត្រកូលថោកទាប គឺ ត្រកូល
 ចណ្ឌ ត្រកូលអ្នកនេសាទ ត្រកូលអ្នកត្បាញផែង ត្រកូលអ្នកធ្វើរថ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្សកំ

វា បុត្តសកុលំ វា តត្ថារូបេ កុលេ បច្ឆា ជាយតិ
 ទទ្បិទ្បេ អប្បន្នទានភោជនេ កសិវុត្តិកេ យតុ
 កសិវេន យាសច្ឆានោ លត្តតិ ។ សោ ច ហោតិ
 ទុព្វល្លោ ទុទ្បសិកោ ឌីកោដិមកោ ពហ្មតានោ^(១)
 កាលោ វា កុលំ វា ខន្ធា វា^(២) បត្តហតោ
 វា ន លាភី អន្នស្ស ទានស្ស វត្ថុស្ស យានស្ស
 មាលាតន្តវិលេបនស្ស សេយ្យាវសេប្បនីបេយ្យស្ស ។
 សោ កាយេន ទុច្ឆរិតំ ចរិតំ វាចាយ ទុច្ឆរិតំ ចរិតំ
 មនសា ទុច្ឆរិតំ ចរិតំ ។ សោ កាយេន ទុច្ឆរិតំ
 ចរិត្យា វាចាយ ទុច្ឆរិតំ ចរិត្យា មនសា ទុច្ឆរិតំ ចរិត្យា
 កាយស្ស ភេនា បរម្មណា អចាយំ ទុក្ខតំ វិនិច្ឆតំ
 និរយំ ឧបបជ្ជតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសក្កៈ

ត្រកូលអ្នកកើបសម្រាម ជាត្រកូលកំសត់ ឥតមានបាយ ទឹក កោដន
 ប្រព្រឹត្តរស់នៅដោយលំបាក ជាត្រកូលរកបាយស៊ី នឹងសំពត់ស្បែក
 បានដោយគ្រងាបគ្រងដួស ។ បុគ្គលនោះឯង ជាមនុស្សមានសម្បត្តិ
 អាក្រក់ មិនគួរអ្នកផងមៀងមើល ជាមនុស្សត្រឡី មានជម្ងឺច្រើន ជា
 មនុស្សខ្វាក់ កែង ខ្លួន ខ្លួន ជាអ្នកមិនបានបាយ ទឹក សំពត់ យាន
 ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេងៗ ទំងេក ទំនេរពាស្រាយ
 គ្រឿងប្រទីបឡើយ ។ បុគ្គលនោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយកាយ
 ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយវាចា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយចិត្ត ។ បុគ្គលនោះ
 លុះប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ដោយវាចា ប្រព្រឹត្ត
 ទុច្ចរិត ដោយចិត្តហើយ ដល់បែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ តែងទៅ
 កើតក្នុងកំណើតគឺច្រាន ប្រេត អសុរកាយ នរក ។

(១៥១) សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ អក្ខុជុត្តោ បឋមេ-
 នេវ កលិន្តហោន បុត្តម្យំ ជីយេន ធារម្យំ ជីយេន
 សត្វំ សាបតេយ្យម្យំ ជីយេន ឧត្តរម្យំ អន្ធពន្ធាន្តំ^(១)
 និគច្ឆេយ្យ ។ អប្បមគ្គកោ សោ ភិក្ខុវេ កលិន្តហោ
 យំ សោ អក្ខុជុត្តោ បឋមេនេវ កលិន្តហោន បុត្តម្យំ
 ជីយេន ធារម្យំ ជីយេន សត្វំ សាបតេយ្យម្យំ ជី-
 យេន ឧត្តរម្យំ អន្ធពន្ធាន្តំ និគច្ឆេយ្យ ។ អថទោ
 អយមេវ តត្ថា មហាន្តតរោ កលិន្តហោ យំ សោ
 ពាលោ កាយេន ទុច្ឆរិតំ ចរិត្តា វាហាយ ទុច្ឆរិតំ
 ចរិត្តា មនសា ទុច្ឆរិតំ ចរិត្តា កាយស្ស ភេទា ប-
 រម្មរណា អចាយំ ទុក្ខតំ វិនិច្ឆាតំ និរយំ ឧបបន្នតិ ។
 អយំ^(២) ភិក្ខុវេ កោវលា ចរិច្ចរា ពាលក្ខមិតិ ។

សុញ្ញតវត្ថុ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ពាលភូមិ

(១៩១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចយ៉ាងអ្នកលេងល្បែងផ្ទាល់
តែងធ្វើកូនឲ្យហ៊ានហោចទៅផង ធ្វើប្រពន្ធឲ្យហ៊ានហោចទៅផង ធ្វើ
សម្បត្តិទាំងពួងឲ្យហ៊ានហោចទៅផង ដោយការចាញ់ជាដំបូង តទៅ
មុខ ក៏ដល់នូវការជាប់វណ្ណខ្លួនឯងទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់
ហេតុដែលអ្នកលេង ល្បែងផ្ទាល់នោះ ធ្វើកូនឲ្យហ៊ានហោចទៅផង
ធ្វើប្រពន្ធឲ្យហ៊ានហោចទៅផង ធ្វើសម្បត្តិទាំងពួងឲ្យហ៊ានហោចទៅផង
ដោយការចាញ់ជាដំបូង តទៅមុខ ក៏ដល់នូវការជាប់វណ្ណខ្លួនឯង
ទៀតនោះ ឈ្មោះថាចាញ់បន្តិចបន្តួចទេ ។ ចំណែកខាងឫក្ខុលពាល
នោះ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្ត
ទុច្ចរិតដោយចិត្តហើយ លុះដល់បែកផ្ទាយរាងកាយ ស្លាប់ទៅ ក៏ទៅ
កើតក្នុងកំណើតសត្វគំរាចនា ប្រេត អសុរកាយ នរក នេះឯង ទើប
ឈ្មោះថាការចាញ់យ៉ាងធំ ជាងនោះទៅទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
នេះឯង ឈ្មោះថាពាលភូមិ ដ៏បរិបូណ៌គ្រប់គ្រាន់ ។

(១៥២) តីណិមាណំ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតស្ស បណ្ឌិត-
 តលក្ខណាណំ បណ្ឌិតនិមិត្តាណំ បណ្ឌិតាបនាធាណំ ។
 កតមាណំ តីណិ ។ វេទ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ សុច្ឆន្ទ៌-
 តច្ឆន្ទ៌ ច ហោតិ សុភាសិតភាសី ច សុកតកម្ម-
 ការី ច ។ ធា ចេតំ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ សុច្ឆន្ទ៌-
 តច្ឆន្ទ៌ ច អភិវិស្ស សុភាសិតភាសី ច សុកត-
 កម្មការី ច ។ កេ នំ បណ្ឌិតា ជានេយ្យំ បណ្ឌិតោ
 អយំ ភវំ សប្បវិសោតិ ។ យស្មា ច ខោ ភិក្ខុវេ
 បណ្ឌិតោ សុច្ឆន្ទ៌តច្ឆន្ទ៌ ច ហោតិ សុភាសិតភាសី
 ច សុកតកម្មការី ច តស្មា តំ បណ្ឌិតា ជានន្ទ៌
 បណ្ឌិតោ អយំ ភវំ សប្បវិសោតិ ។ ស ខោ
 សោ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ តវិនំ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខំ
 សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណាសកៈ

(១៥២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត មានហេតុជាគ្រឿង
ចំណាំថាជាបណ្ឌិត មានហេតុជាគ្រឿងសំគាល់ថាជាបណ្ឌិត មាន
ចរិតជាបណ្ឌិត ព្យាយាមនេះ ។ ហេតុ ព្យាយាម តើអ្វីខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិតក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកគិតគំនិតល្អ ១ និយាយ
សំដីល្អ ១ ធ្វើអំពើល្អ ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើជនជា
បណ្ឌិតនោះ ជាអ្នកមិនគិតគំនិតល្អផង មិននិយាយសំដីល្អផង មិន
ធ្វើអំពើល្អផងទេ ។ តើពួកអ្នកប្រាជ្ញណា នឹងស្គាល់ជនជាបណ្ឌិត
នោះថា អ្នកដ៏ចម្រើននេះ ជាបណ្ឌិត ជាសប្បុរស ដូច្នេះបាន ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត ជាអ្នកគិតគំនិតល្អផង និយាយសំដី
ល្អផង ធ្វើអំពើល្អផង ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះ បានជាពួកអ្នក
ប្រាជ្ញ ស្គាល់ជនជាបណ្ឌិតនោះថា អ្នកនេះជាបណ្ឌិត ជាសប្បុរស ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិតនោះសោត តែងទទួលនូវសេចក្តី
សុខ សោមនស្ស ព្យាយាម ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ។

សុព្វតន្ត្រស្ស ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ បណ្ឌិតទុដ្ឋិធម្មសុខំ

(១៥៣) សចេ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ សភាយំ វា
 ធិសិដ្ឋោ ហោតិ រមិយាយ វា ធិសិដ្ឋោ ហោតិ
 សិដ្ឋាជកេ វា ធិសិដ្ឋោ ហោតិ ត្រួត ជេនោ
 តជ្ជំ តស្សុវុប្បំ កកំ មន្តេតិ ។ សចេ ភិក្ខុវេ
 បណ្ឌិតោ ចាណាតិចាតា បដិវេតោ ហោតិ អទិន្នាទា-
 នា បដិវេតោ ហោតិ កាមេសុ មិន្នាចារា បដិវេតោ
 ហោតិ មុសាវាទា បដិវេតោ ហោតិ សុរាមេរយមជ្ជ-
 ប្បមាទដ្ឋានា បដិវេតោ ហោតិ ត្រួត ភិក្ខុវេ បណ្ឌិត-
 តស្ស ឯវំ ហោតិ យំ ទោ ជេនោ តជ្ជំ តស្សុវុប្បំ
 កកំ មន្តេតិ សិរិដ្ឋន្តេ តេ ធម្មា មយំ អហព្វា
 តេសុ ធម្មេសុ សុទ្ធិស្សាមីតិ ។ វេទំ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ
 បឋមំ ធិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

សុញ្ញតវដ្ឋ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ សុខក្កងបច្ចុប្បន្នរបស់បណ្ឌិត

(១៥៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើជនជាបណ្ឌិត អធិយ
 ក្នុងសាលាក្តី អធិយក្នុងច្រកក្តី អធិយក្នុងផ្លូវបែកជា ៤ ក្តី ចំណែកអ្នក
 ផងដែលអធិយក្នុងបរិស័ទនោះ តែងប្រឹក្សាពាក្យ (ថ្ងៃនាំពិពិស) ដែល
 កើតអំពីអំពើនោះ ដ៏សមគួរដល់អំពើនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បើជនជាបណ្ឌិត ជាអ្នកវៀរចាកបាណាតិបាត វៀរចាកអទិន្នាទាន វៀរ
 ចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ វៀរចាកមុសាវាទ វៀរចាកហេតុជាទីតាំង នៃ
 សេចក្តីប្រមាទ គឺជីកនូវសុរាជន៍មេរ័យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជា
 បណ្ឌិតនោះ តែងគិតក្នុងពាក្យ ដែលអ្នកផងនិយាយនោះថា អ្នកផង
 តែងប្រឹក្សាពាក្យណា ដែលកើតអំពីអំពើនោះ ដ៏សមគួរដល់អំពើនោះ
 ធម៌ទាំងឡាយនោះ មាននៅក្នុងអញ្ញាផង ខ្លួនអញ្ញាសោត ក៏ប្រាកដ
 ក្នុងធម៌ទាំងនោះផង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត តែង
 ទទួលនូវសេចក្តីសុខ សោមនស្ស ទី ១ នេះ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពទានំ

[១៥៤] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ បស្សតិ

រាជាធា ចោរំ អាគុចារី គហេត្វា វិណ កម្មការ-

ណា ការេន្តេ កសាហិបិ តាន្នេន្តេ វេត្តហិបិ

តាន្នេន្តេ អន្ធនណ្ឌកេហិបិ តាន្នេន្តេ ហត្ថម្បិ ធិន្ធន្តេ

បាទម្បិ ធិន្ធន្តេ ហត្ថបាទម្បិ ធិន្ធន្តេ កណ្ណម្បិ

ធិន្ធន្តេ បាសម្បិ ធិន្ធន្តេ កណ្ណបាសម្បិ ធិន្ធន្តេ

តិលត្ថំបាលិកម្បិ ករេន្តេ សន្និម្ពណ្ឌិកម្បិ ករេន្តេ

រាហុម្ព័យម្បិ ករេន្តេ ជោតិមាលិកម្បិ ករេន្តេ

ហត្ថប្បជោតិកម្បិ ករេន្តេ វរកវត្ថិកម្បិ ករេន្តេ

ចីរកវាសិកម្បិ ករេន្តេ ឯណាយ្យកម្បិ ករេន្តេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថាសកៈ

(១៥៤) ម្ចាស់កិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ជនជាបណ្ឌិតឃើញ
 នូវព្រះរាជាទាំងឡាយ កាលចាប់នូវចោរដែលប្រព្រឹត្តអាក្រក់បានហើយ
 គ្រាសំបង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេងៗ គឺ ឲ្យវាយដោយពាក្យខ្លះ ឲ្យវាយ
 ដោយផ្តៅខ្លះ ឲ្យវាយដោយដំបងខ្លះ ឲ្យកាត់ដៃខ្លះ ឲ្យកាត់ជើងខ្លះ
 ឲ្យកាត់ទាំងដៃទាំងជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ស្លឹកត្រចៀកខ្លះ ឲ្យកាត់ច្រមុះខ្លះ
 ឲ្យកាត់ទាំងស្លឹកត្រចៀកទាំងច្រមុះខ្លះ ឲ្យធ្វើពិលង្គជាលិកកម្ម គឺអំពើ
 ដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាឆ្នាំងដាក់ទឹកជ្រក់ខ្លះ^(១) ឲ្យធ្វើនូវសង្ឃមណ្ឌិកកម្ម គឺ
 អំពើដែលគេធ្វើក្បាលឲ្យលើងដូចជាសំបកស័ន្ទខ្លះ^(២) ឲ្យធ្វើនូវរាហុមុខ-
 កម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើមាន់ឲ្យដូចជាមាន់រាហុខ្លះ^(៣) ឲ្យធ្វើនូវជានិមា-
 លិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើខ្លួនមនុស្សឲ្យដូចជាផ្កាក្លិនខ្លះ^(៤) ឲ្យធ្វើនូវ
 ហត្ថប្បវេណីកកម្ម គឺអំពើដែលគេដុតដៃខ្លះ^(៥) ឲ្យធ្វើនូវឯកវត្ថុកកម្ម
 គឺអំពើដែលគេធ្វើដូចជាពន្លាត់ស្បែកពាតខ្លះ^(៦) ឲ្យធ្វើនូវបីរកវាសិក-
 កម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាស្បែកសំពត់សំបកឈើខ្លះ^(៧) ឲ្យធ្វើ
 នូវឯណាយ្យកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាជើងសត្វព្រាយខ្លះ^(៨)

១ ។ល។ ៨ មើលនយលក្ខណៈក្នុងមហាទក្ខន្ធសូត្រ ក្នុងមជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណា-
 សកៈ បឋមភាគ ត្រង់ទំព័រ ៣២០-៣២១ ។

សុញ្ញតវត្ថុស្ស ពាលបណ្ឌិតសុត្ថេ បណ្ឌិតទំន្មិធម្មសុទ្ធំ

ពលិសម័សិកម្ម្យំ កកោន្តេ កហាចណកម្ម្យំ កកោន្តេ

ទារាបតថ្មិកម្ម្យំ កកោន្តេ បលីយបរិវត្តិកម្ម្យំ ក-

កោន្តេ បលាលបីឋកម្ម្យំ កកោន្តេ តត្ថនបិ តេលេន

ឡិសិក្កាន្តេ សុនខេហិបិ ទានាបេន្តេ ជីវន្តម្យំ សុលេ

ឡត្តាសេន្តេ អសិទាបិ សីសំ ធិន្តន្តេ ។ ត្រុត ភិក្ខុវេ

បណ្ឌិតស្ស ឯវំ ហោតិ យថាវុទានំ ទោ ទាបកានំ

កម្មានំ ហេតុ វាជានោ ហោរំ អាតុចារី តហេត្វា វិវិទា

កម្មការណា ការេន្តិ កសាហិបិ តាន្សេន្តិ វេត្តេហិបិ

តាន្សេន្តិ អន្ធនណ្ឌកេហិបិ តាន្សេន្តិ ហត្ថម្យំ ធិន្តន្តិ

ទានម្យំ ធិន្តន្តិ ហត្ថទានម្យំ ធិន្តន្តិ កណ្ឌាម្យំ ធិន្តន្តិ

សុញ្ញតវដ្ឋ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ សុខបុគ្គលបច្ចុប្បន្នរបស់បណ្ឌិត

ឲ្យធ្វើនូវពលិសម័សិកកម្ម គឺអំពើដែលគេច្បក់មាត់ ដោយកាងឬសន្ទូច^(១)

ខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវកហាបណកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យចូលរវះប្រមាណ
 ប៉ុនកហាបណៈមួយខ្លះ^(២) ឲ្យធ្វើនូវខាវាបតច្ឆិកកម្ម គឺអំពើដែលគេ
 យកទឹកផ្សាស្រោចខ្លះ^(៣) ឲ្យធ្វើនូវបលីយបរិភិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើ
 ឲ្យដូចជាបង្វិលជើងគុល ឬសសរគោលខ្លះ^(៤) ឲ្យធ្វើបលាលបីប័កកម្ម
 គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាកណ្តាប់ចំបើងខ្លះ^(៥) ឲ្យស្រោចដោយច្រង
 ដំកៅខ្លះ ឲ្យឆ្អែកខ្លះ ឲ្យដេកផ្លាវលើឈើអណ្តាតទាំងរស់ខ្លះ ឲ្យកាត់
 ក្បាលដោយដាវខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ឌិតតែងត្រិះរិះ ក្នុង
 អំពើទាំងនោះយ៉ាងនេះថា ព្រះរាជាទាំងឡាយ ចាប់ចោរដែលប្រព្រឹត្ត
 អាក្រក់បានហើយ ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មករណ៍ផ្សេងៗ គឺឲ្យវាយដោយ
 រំពាត់ខ្លះ ឲ្យវាយដោយផ្តៅខ្លះ ឲ្យវាយដោយដំបងខ្លះ ឲ្យកាត់ដៃខ្លះ
 ឲ្យកាត់ជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ទាំងដៃទាំងជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ស្លឹកត្រចៀកខ្លះ

១ ។ ល ។ ៥ មើលនយលក្ខណៈក្នុងមហាទុក្ខកូន្យសូត្រ ក្នុងធម្មិយដ្ឋិយនិកាយ មូលបណ្ណា-
 សកៈ បឋមភាគ ត្រង់ទំព័រ ៣២០-៣២១ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្កសកំ

នាសម្បំ ធិន្ទន្តំ កណ្ណានាសម្បំ ធិន្ទន្តំ វិលង្គតាលិ-

កម្មំ ករោន្តំ សង្កម្មណ្ណកម្មំ ករោន្តំ វហម្មុខម្មំ

ករោន្តំ ជោតិមាលិកម្មំ ករោន្តំ ហត្ថប្បជោតិកម្មំ

ករោន្តំ ឯរកវត្ថុកម្មំ ករោន្តំ ជីវកវាសិកម្មំ

ករោន្តំ ឯណាយ្យកម្មំ ករោន្តំ ពលិស-

ម័សិកម្មំ ករោន្តំ កហាបណាកម្មំ ករោន្តំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

ឲ្យកាត់ច្រមុះខ្លះ ឲ្យកាត់ទាំងស្លឹកត្រចៀកទាំងច្រមុះខ្លះ ឲ្យធ្វើពិលង្គថា-

លិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាឆ្មាំងដាក់ទឹកជ្រក់ខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវសង្ខ-

មុណ្ឌិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើក្បាលឲ្យរលីងដូចជាសំបកស័ង្ខខ្លះ ឲ្យធ្វើ

នូវរាហុមុខកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើមាត់ឲ្យដូចជាមាត់រាហុខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវ

ជោតិមាលិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើខ្នងមនុស្សឲ្យដូចជាផ្កាក្នុងខ្លះ ឲ្យធ្វើ

នូវហត្ថប្បជោតិកកម្ម គឺអំពើដែលគេដុតដៃខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវឯកវត្ថុកកម្ម គឺ

អំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាពន្លាត់ស្បែកពពែខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវចំរើកវ៉ាសិកកម្ម គឺ

អំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាស្បៀកសំពត់សំបកឈើខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវឯណេយ្យ-

កកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាជើងព្រាយខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវពលិសម័សិក-

កម្ម គឺអំពើដែលគេថត់មាត់ដោយកាត់ឬសន្ទូចខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវកិហាបណក-

កម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យខូចសរីរៈ ប្រមាណប៉ុនកិហាបណៈមួយៗខ្លះ

សុត្តន្តបិដក ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ បណ្ឌិតវដ្តធម្មសុខំ

ខា ភបត្ថកម្មំ កកោន្តំ បលីយបរិវត្តកម្មំ កកោន្តំ
 បណាលបីកម្មំ កកោន្តំ តត្ថេនបិ តេលេន
 ខុសិញ្ចន្តំ សុនខេហិបិ ខាណាបេន្តំ ជីវន្តម្បំ សុលេ
 ឧត្តាសេន្តំ អសិហាបិ សីសំ ធិន្តន្តំ ។ ន តេ
 ធម្មា មយំ សំវិជ្ជន្តំ^(១) អហញ្ច ន តេសុ ធម្មេសុ
 សន្និស្សាមីតិ ។ នធម្មំ^(២) ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ ទុតិយំ
 ទិដ្ឋេវ ធម្មេ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

(១៥៥) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតំ បីសមាទ្គ្រឹ
 វា មញ្ចុសមាទ្គ្រឹ វា ធមាយំ វា សេមាធំ យានិស្ស
 បុព្វេ កកោន្តណាធំ កកោន្តំ កកោន្តំ កកោន្តំ
 សុចរិតាធំ វាហាយ សុចរិតាធំ មនសា សុចរិតាធំ

សុញ្ញតេជ្ជ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ សុខត្ថបបច្ចុប្បន្នរបស់បណ្ឌិត

ឲ្យធ្វើនូវខាតបង់កិច្ចកម្ម គឺអំពើដែលគេយកទឹកផ្សាស្រោចខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវ
 បរិយបរិភូតកម្ម គឺអំពើដែល គេធ្វើឲ្យដូចជាបង្វិលជើងគុល ឬសសរ
 គោលខ្លះ ឲ្យធ្វើនូវបណាលបីបកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាកណ្តាប់
 ចំបើងខ្លះ ឲ្យស្រោចដោយប្រេងដំកៅខ្លះ ឲ្យឆ្កែខាំខ្លះ ឲ្យដេកផ្ការលើ
 ឈើអណ្តែតទាំងស្រុងខ្លះ ឲ្យកាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ ព្រោះហេតុបាបកម្ម
 មានសភាពយ៉ាងណាៗ ។ ធម៌ទាំងឡាយនោះ មិនមានក្នុងអាត្មាអញ
 ទាំងអាត្មាអញសោត ក៏មិនប្រាកដក្នុងធម៌ទាំងឡាយនោះឡើយ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត រមែងទទួលសេចក្តីសុខសោមនស្ស
 ទី ២ នេះឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(១៥៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ជនជាបណ្ឌិត កាល
 ឡើងកាន់តាំងភ្នំ ឡើងកាន់គ្រែភ្នំ ដេកលើផែនដីភ្នំ អំពើល្អទាំង
 ឡាយ គឺការប្រព្រឹត្តិល្អដោយកាយ ការប្រព្រឹត្តិល្អដោយវាចា ការ
 ប្រព្រឹត្តិល្អដោយចិត្ត ណា ដែលជនជាបណ្ឌិតនោះ ធ្វើទុកក្នុងកាលមុន

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណសកំ

តានិស្ស តម្អិ សមយេ ឡិលម្ពន្តិ អដ្ឋោល-
ម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ ។ សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ មហាន់
បព្វតក្កដានំ ឆាយា សាយល្ហសមយំ បបរិយា
ឡិលម្ពន្តិ អដ្ឋោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ ឯវេមេវ ខោ
ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតំ បីសមាទុដ្ឋំ វា មញ្ចសមាទុដ្ឋំ
វា ធម្មាយំ វា សេមាទំ យានិស្ស បុព្វេ កល្យាណានិ
កម្មានិ កតានិ កាយេន សុចរិតានិ វាហាយ សុចរិ-
តានិ មនសា សុចរិតានិ តានិស្ស តម្អិ សមយេ
ឡិលម្ពន្តិ អដ្ឋោលម្ពន្តិ អភិប្បលម្ពន្តិ ។ តទ្រត ភិក្ខុវេ
បណ្ឌិតស្ស ឯវំ ហោតិ អកតំ វេត មេ ចាបំ អកតំ
លុទ្ធំ អកតំ កិច្ចិសំ កតំ កល្យាណំ កតំ
កុសលំ កតំ ភីរុត្តាណំ យាវតា ហោតិ អកត-
ចាចានំ អកតលុទ្ធានំ អកតកិច្ចិសានំ កតក-
ល្យាណានំ កតកុសលានំ កតភីរុត្តាណានំ តតិ
តំ តតិ បេច្ច តញ្ញមីតិ ។ សោ ន សោចតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ព័ន្ធសក្ការៈ

អំពើល្អទាំងនោះឯង តែងគ្របដណ្តប់ ស្រោចស្រង់ ទំនុកបម្រុងនូវ
 ជនជាបណ្ឌិតនោះ ក្នុងសម័យនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ស្រមោល
 នៃកំពូលភ្នំដ៏ធំ តែងក្រាល រាលដាល គ្របលើផែនដី ក្នុងវេលាថ្ងៃ
 រសៀល មានទេវមាយ៉ាងណាមិញ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានទេវមេឃ្យ
 ដូចជនជាបណ្ឌិត កាលឡើងកាន់តាំងភ្នំ ឡើងកាន់គ្រែភ្នំ ដេកលើ
 ផែនដីភ្នំ អំពើល្អទាំងឡាយ គឺការប្រព្រឹត្តិល្អដោយកាយ ការប្រព្រឹត្តិល្អ
 ដោយវាចា ការប្រព្រឹត្តិល្អដោយចិត្តណា ដែលជនជាបណ្ឌិតនោះ ធ្វើ
 ទុកក្នុងកាលមុន អំពើល្អទាំងនោះឯង តែងគ្របដណ្តប់ ស្រោចស្រង់
 ទំនុកបម្រុង នូវជនជាបណ្ឌិតនោះ ក្នុងសម័យនោះ ដូច្នោះឯង ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត តែងគិតក្នុងអារម្មណ៍ ដែលប្រាកដ
 ក្នុងចក្ខុទារនោះ យ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ អាត្មាអញ មិនបានធ្វើបាប មិនបាន
 ធ្វើអំពើអាក្រក់ មិនបានធ្វើអំពើក្តៅក្រហាយទុកទេ អាត្មាអញ ធ្វើតែ
 អំពើល្អ ធ្វើតែអំពើកុសល ធ្វើតែបុណ្យសម្រាប់ការពារភ័យ ពួកជន
 ដែលមិនបានធ្វើបាប មិនបានធ្វើអំពើអាក្រក់ មិនបានធ្វើអំពើក្តៅ
 ក្រហាយទុក ជាអ្នកធ្វើតែអំពើល្អ ធ្វើតែកុសល ធ្វើតែបុណ្យសម្រាប់
 ការពារភ័យ រមែងមានគតិ យ៉ាងណា អាត្មាអញ នឹងទៅកាន់គតិ
 នោះ ក្នុងបរលោក ។ ជនជាបណ្ឌិតនោះ តែងមិនក្រៀមក្រំចិត្ត

សុញ្ញតវុទ្ធស្ស កាលបណ្ឌិតសុត្តេ បណ្ឌិតវិទ្ធិធម្មសុវ

ន កិលមតិ ន បរិទេវតិ ន ឧរត្តាន្ទី កន្ទតិ
 ន សម្មាសម្ពុទ្ធិ អាបជ្ជតិ ។ វេទម្បី ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ
 តតិយំ ទិដ្ឋវេ ធម្មេ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។

(១៥៦) ស ទោ សោ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ កាយេន
 សុចរិតំ ចរិត្យា វាចាយ សុចរិតំ ចរិត្យា មនសា សុច-
 រិតំ ចរិត្យា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុតតី សត្តំ
 លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។ យំ ទោ តំ ភិក្ខុវេ សម្មា វេទមា-
 យោ វេទយ្យ ឯកន្តំ វេទន្តំ ឯកន្តំ កន្តំ ឯកន្តំ
 មនាបន្តំ សត្តមេវ តំ សម្មា វេទមា យោ វេទយ្យ ឯកន្តំ
 វេទន្តំ ឯកន្តំ កន្តំ ឯកន្តំ មនាបន្តំ ។ យាវត្ថុនំ
 ភិក្ខុវេ ឧបមាបិ ន សុការា យាវ សុខា សត្តាតិ ។

សុញ្ញតវិនិច្ឆ័យ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ សុខក្កន្ធមច្ចុប្បន្នរបស់បណ្ឌិត

មិនលំបាក មិនខ្សឹកខ្សួល មិនគក់ទ្រង់ទ្រហាយ មិនដល់នូវសេចក្តី
វង្វេង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិត តែងទទួលសេចក្តីសុខ
សោមនស្ស ទី ៣ នេះឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ។

(១៥៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិតនោះសោត បាន
ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិត
ដោយចិត្ត លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិ ស្នូតិ
ទៅលោក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផងដែលនិយាយតាមហេតុ តែង
និយាយចំពោះទីណា ថាជាទីគួរប្រាថ្នាតែមួយយ៉ាង គួរត្រេកអរតែ
មួយយ៉ាង គួរពេញចិត្តតែមួយយ៉ាងដូច្នេះ ទីនោះគឺឋានសួគ៌នោះឯង
ដែលអ្នកផងនិយាយតាមហេតុ តែងនិយាយថា ជាទីគួរប្រាថ្នាតែមួយ
យ៉ាង គួរត្រេកអរតែមួយយ៉ាង គួរពេញចិត្តតែមួយយ៉ាង ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីនេះមិនឆ្ងាយនឹងធ្វើឧបមា ឲ្យដល់កម្រិតឋានសួគ៌
ដែលមានសេចក្តីសុខបានឡើយ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្កសកំ

(១៥៧) ឯវំ វុត្តេ អញ្ញាតោ ភិក្ខុ ភក្កវន្តំ ឯត-
 ទោច សញ្ញា បន កន្លេ ឧបមា កាតុន្តំ ។ សញ្ញា
 ភិក្ខុតំ ភក្កវ អោច សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ រាជា
 ចក្កវត្តំ សត្តហិ រតនេហិ សម្មាសម្ពុទ្ធាតោ ចត្វហិ ច
 វដ្ឋហិ តតោនិទានំ សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេ-
 ទេតិ ។ កតមេហិ សត្តហិ ។

(១៥៨) វេទ ភិក្ខុវេ រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុ-
 ទ្ធាវស័ត្តស្ស តទហុចោសថេ បណ្ណារសេ សីសន្នហា-
 តស្ស ឧចោសថិកស្ស ឧបវប្បាសាទវតតស្ស ទិវុំ
 ចក្កវតំ ទាតុកវតិ សហស្សវំ សនេមិកំ សនាភិកំ
 សព្វការាបវិប្បំ ។ ទិស្វាន រញ្ញោ ខត្តិយស្ស
 មុទ្ធាវស័ត្តស្ស ឯតទយោសិ សុតំ ខោ បន
 មេតំ យស្ស រញ្ញោ មុទ្ធាវស័ត្តស្ស តទហុចោស-
 ថេ បណ្ណារសេ សីសន្នហាតស្ស ឧចោសថិកស្ស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសកៈ

(១៥៧) កាលបើព្រះអង្គត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ មានភិក្ខុមួយរូប ក្រាបបង្គំទូលសួរសេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ចម្រើន ចុះព្រះអង្គអាចនឹងធ្វើទុបមាបាន ឬទេ ។ ព្រះមានព្រះ ភាគត្រាស់តបថា ម្ចាស់ភិក្ខុ គឺជាគតអាចនឹងធ្វើបាន ហើយទ្រង់ត្រាស់ ថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយរតនៈ ៧ប្រការ និង ដោយប្លង់ ៤ យ៉ាង ហើយទ្រង់សោយសេចក្តីសុខ សោមនស្ស ព្រោះរតនៈនិងប្លង់នោះជាហេតុ ។ រតនៈទាំង ៧ប្រការ នោះ គឺដូចម្តេចខ្លះ ។

(១៥៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ ក្សត្រិយ៍ជាព្រះ រាជាបានមុទ្ធាភិសេកហើយ ទ្រង់កក់ព្រះសិរីក្នុងថ្ងៃ ១៥ ជាថ្ងៃទុរោសថ ហើយរក្សាទុរោសថ គង់នៅលើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ចក្ករតន៍ជាទិព្វ មានកាំមួយពាន់ ព្រមទាំងខ្នងកង់និងផ្នំ បរិបូណ៌ដោយអាការសព្វគ្រប់ ក៏កើតប្រាកដឡើង ។ ក្សត្រិយ៍ជាព្រះរាជាបានមុទ្ធាភិសេក ទ្រង់ទត ឃើញហើយ ទើបទ្រង់ព្រះតម្រិះដូច្នេះថា អើអាត្មាអញ ក៏ធ្លាប់បានឮ រឿងនេះមកហើយថា ក្សត្រិយ៍អង្គណាជាព្រះរាជាបានមុទ្ធាភិសេកហើយ ទ្រង់កក់ព្រះសិរី ក្នុងថ្ងៃ ១៥ ជាថ្ងៃទុរោសថ ហើយរក្សាទុរោសថ

សុញ្ញតវុទ្ធស្ស ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ ចក្កវគ្គ

ឧបវេស្សាសាទរាគតស្ស ទិព្វំ ចក្កវគ្គំ ឆានុក្កវត្ត
 សហស្សរំ សនេមិកំ សនាភិកំ សញ្ញាការបរិបូរំ
 សោ ហោតិ រាជា ចក្កវត្តំ អស្សំ នុ ខោ អហំ
 រាជា ចក្កវត្តំ ។ អធិខោ ភិក្ខុវេ រាជា ទត្តិយោ
 មុន្នាវសិត្តោ ឧដ្ឋយាសនា វាមេន ហត្ថេន
 ភិក្ខុវេ កហោត្វា ទត្តិយោន ហត្ថេន ចក្កវគ្គំ
 អត្តកិរតិ បវត្តតុ កវំ ចក្កវគ្គំ អភិវេនាតុ កវំ
 ចក្កវគ្គំ ។ អធិខោ តំ ភិក្ខុវេ ចក្កវគ្គំ បុរត្ថមំ
 ទិសំ បវត្តតិ អន្ធកេវ រាជា ចក្កវត្តំ សន្និ ចតុរង្គិយោ
 សេនាយ ។ យស្មី ខោ បន ភិក្ខុវេ បទេសេ
 ចក្កវគ្គំ បតិដ្ឋានិ ត្រួត រាជា ចក្កវត្តំ វាសំ ឧបេតិ
 សន្និ ចតុរង្គិយោ សេនាយ ។ យេ ខោ បន ភិក្ខុវេ
 បុរត្ថមាយ ទិសាយ បដិរាជាដោ តេ រាជានំ ចក្កវត្តំ
 ឧបសង្កមិត្វា ឯវាហំសុ ឯហំ ខោ មហារាជ

សុញ្ញតវត្ត ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ចក្ករតន៍

គង់នៅលើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ចក្ករតន៍ជាទិព្វ មានកាំមួយពាន់ព្រម
 ទាំងខ្នងកង់ទាំងដុំ បរិបូណ៌ដោយពាក្យទាំងពួង ក៏កើតប្រាកដឡើង
 ព្រះរាជាអង្គនោះ នឹងបានជាស្តេចចក្រពត្តិ ឧហ្មា⁺ អាត្មាអញបានជាស្តេច
 ចក្រពត្តិហើយភើ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ក្សត្រិយ៍ជាព្រះ
 រាជាបានមុត្តាភិសេកហើយ ទ្រង់ក្រោកចាកអាសនៈហើយ ទើបយក
 ព្រះហស្តខាងឆ្វេងចាប់កុណី យកព្រះហស្តខាងស្តាំ ប្រសំព្រំចក្ករតន៍
 ហើយត្រាស់ថា ចក្ករតន៍ដ៏ចម្រើន ចូរអណ្តែតទៅ ចក្ករតន៍ដ៏ចម្រើន ចូរ
 មានជ័យជំនះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ចក្ករតន៍នោះឯង
 ក៏អណ្តែតត្រសែតទៅកាន់ទិសខាងកើត ទើបព្រះបាទចក្រពត្តិ ទ្រង់
 ស្តេចទៅតាមក្រោយ ព្រមដោយចតុវគ្គសេនា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 បើចក្ករតន៍ប្រតិស្ថាន ក្នុងប្រទេសណា ព្រះបាទចក្រពត្តិព្រមទាំងចតុ-
 វគ្គសេនា ក៏ចូលទៅតាំងព្រះរាជនិវេសន៍ ក្នុងប្រទេសនោះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកពួកស្តេចណា ដែលជាសត្រូវគង់នៅក្នុងទិស
 ខាងកើត ព្រះរាជាទាំងនោះ ក៏ស្តេចចូលទៅគាល់ព្រះបាទចក្រពត្តិហើយ
 ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចមកចុះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្កសកំ

ស្វាគតំ មហារាជ សកុន្តេ មហារាជ អនុសាស
 មហារាជាតិ ។ រាជា ចក្កវត្តិ ឯវមាហា ចាលោក
 ន ហន្តពោ អធិន្ទំ ជាមាតតំ កាមេស្មំ មិច្ឆា ន
 ចរិតតា មុសា ន កាសិតតា មជ្ឈំ ន មាតតំ
 យថាភូតញ្ច ភូត្វជាតិ ។ យេ ខោ បន ភិក្ខុវេ
 បុត្តិមាយ ទិសាយ បដិរាជាដោ តេ រញ្ជោ
 ចក្កវត្តិស្ស អនុយត្តា^(១) អហេស្មំ^(២) ។ អថខោ
 តំ ភិក្ខុវេ ចក្កវត្តនំ បុត្តិមំ សម្មទ្ធី អដ្ឋោគហេតា
 បច្ចុត្តរតា ទត្តិណំ ទិសំ បុត្តតិ ។ បេ ។ ទត្តិណំ
 ទិសំ សម្មទ្ធី អដ្ឋោគហេតា បច្ចុត្តរតា បច្ច័មំ ទិសំ
 បុត្តតិ ។ បេ ។ បច្ច័មំ ទិសំ សម្មទ្ធី អដ្ឋោគហេតា
 បច្ចុត្តរតា ឧត្តរំ ទិសំ បុត្តតិ អនុទេវ រាជា ចក្កវត្តិ
 សន្និ ចតុរង្គិនិយា សេនាយ ។ យស្មី ខោ បន
 ភិក្ខុវេ បទេសេ ចក្កវត្តនំ បតិជ្ជាតិ ត្រួត រាជា ចក្កវត្តិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាស្សណសកៈ

បពិត្រមហាភវ ទ្រង់ស្តេចមកល្អហើយ បពិត្រមហាភវ រាជសម្បត្តិ
 របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជារបស់ព្រះអង្គហើយ បពិត្រមហាភវ សូមព្រះអង្គ
 ទ្រង់ប្រៀនប្រដៅចុះ ។ ព្រះបាទចក្រពត្តិ ក៏មានព្រះបន្ទូលយ៉ាងនេះថា
 អ្នកទាំងឡាយ មិនត្រូវសម្លាប់សត្វ មិនត្រូវកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេ
 មិនបានឲ្យ មិនត្រូវប្រព្រឹត្តឧសក្កន្ធភាមទាំងឡាយ មិនត្រូវពោលពាក្យ
 មុសាវាទ មិនត្រូវផឹកទឹកស្រវឹងឡើយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរបរិភោគតែ
 របស់ដែលគួរបរិភោគចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ពួកស្តេច
 ណា ដែលជាសត្រូវនៅក្នុងទិសខាងកើត ស្តេចទាំងនោះ ក៏ត្រឡប់
 ជាចុះចូលព្រះបាទចក្រពត្តិវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ
 ចក្រវត្តន៍នោះ ក៏ចុះកាន់សមុទ្រទិសខាងកើត ហើយឆ្លងឡើងវិលទៅ
 កាន់ទិសខាងត្បូង ។ បេ ។ ចុះកាន់សមុទ្រទិសខាងត្បូង ហើយឆ្លងឡើង
 វិលទៅកាន់ទិសខាងលិច ។ បេ ។ ចុះកាន់សមុទ្រទិសខាងលិច ហើយ
 ឆ្លងឡើងវិលទៅ កាន់ទិសខាងជើង ព្រះបាទចក្រពត្តិ ក៏ស្តេចទៅ
 តាមខាងក្រោយ ព្រមដោយចក្រវត្តន៍សេនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
 បើចក្រវត្តន៍ប្រតិស្ឋាននៅ ក្នុងប្រទេសណា ព្រះបាទចក្រពត្តិស្តេច

សុញ្ញតវគ្គសូត្រ ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ ចក្កវគ្គ

វាសំ ឧបេតិ សន្និ ចតុរន្តិមិយា សេនាយ ។ យេ

ខោ បន ភិក្ខុវេ ឧត្តរាយ ទិសាយ បដិវាជានោ

តេ វាជានំ ចក្កវត្ថុ ឧបសង្កមិត្វា វាមាហំសុ វាហំ

ខោ មហារាជ ស្វាគតំ មហារាជ សកន្តេ មហារាជ

អនុសាស មហារាជានិ ។ វាជានំ ចក្កវត្ថុ វាមាហ

មាលោ ន ហន្តព្វេ អនិជ្ជំ ធានាតត្វំ កាមេសុ

មិត្វា ន ចរិតញ មុសា ន ភាសិតញ មជ្ជំ ន

មាតត្វំ យថាកុតញ កុញ្ញថានិ ។ យេ ខោ បន

ភិក្ខុវេ ឧត្តរាយ ទិសាយ បដិវាជានោ តេ វញ្ញោ

ចក្កវត្ថុស្ស អនុយត្តា អហេសុំ ។ អថខោ តំ

ភិក្ខុវេ ចក្កវត្ថុនំ សមុទ្ធបរិយន្តំ បបរី អភិវិជិតត្វា

សុញ្ញតវដ្ឋ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ចក្កវគ្គ

ក៏ទ្រង់ប្រាប់នៅក្នុងប្រទេសនោះ ព្រមដោយចក្កវគ្គសេនា ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ មួយទៀត ពួកស្តេចណា ជាសឹកសត្រូវនៅក្នុងទិសខាង
 ជើង ស្តេចទាំងនោះ ក៏នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះបាទចក្រពត្តិ ហើយ
 ក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះថា បពិត្រមហារាជ សូមព្រះអង្គស្តេចមកចុះ
 បពិត្រមហារាជ ទ្រង់ស្តេចមកឈរហើយ បពិត្រមហារាជ រាជសម្បត្តិ
 របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាព្រះរាជទ្រព្យ របស់ព្រះអង្គហើយ បពិត្រមហារាជ
 សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រៀនប្រដៅចុះ ។ ព្រះបាទចក្រពត្តិទ្រង់ក៏មានព្រះរាជ-
 ឱង្ការយ៉ាងនេះថា អ្នកទាំងឡាយមិនត្រូវសម្លាប់សត្វ មិនត្រូវកាន់យក
 ទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ មិនត្រូវប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ មិនត្រូវ
 ពោលពាក្យមុសាវាទ មិនត្រូវផឹកទឹកស្រវឹងឡើយ អ្នកទាំងឡាយចូរ
 បរិភោគតែរបស់ ដែលគួរបរិភោគចុះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយ
 វិញទៀត ពួកស្តេចណា ជាសឹកសត្រូវក្នុងទិសខាងជើង ស្តេចទាំងនោះ
 ក៏ត្រឡប់ជាចុះចូលព្រះបាទចក្រពត្តិវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គតិ
 នោះមក ចក្កវគ្គនោះបានបង្រៀបផែនដី ដែលមានសមុទ្រជាព្រំប្រទល់

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបរិបណ្ណសកំ

តមេនំ^(១) រាជជាតិ បច្ចាគន្ធា រញ្ជោ ចក្កវត្ថុស្ស
 អន្តេបុរាជារ អក្ខាហតំ មញ្ញោ តិដ្ឋតិ រញ្ជោ ចក្ក-
 វត្ថុស្ស អន្តេបុរាជារំ ឧបសោកយមាជំ ។ រញ្ជោ ភិក្ខុវេ
 ចក្កវត្ថុស្ស ឯវុបំ ចក្កវតំ ឆាតុក្កវតិ ។

(១៥៧) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ រញ្ជោ ចក្កវត្ថុស្ស
 ហត្ថវតំ ឆាតុក្កវតិ ។ សព្វសេសោ សត្តប្បតិដ្ឋា
 វដ្ឋិមា វេហាសន្តិមា ឧបោសថោ នាម នាគរាជា។
 ទិស្វាន រញ្ជោ ចក្កវត្ថុស្ស ចិត្តំ បសីទតិ កន្ទកំ
 វត កោ ហត្ថិយាជំ សចេ ទមជំ ឧបេយ្យាតិ ។
 អនេចោ តំ ភិក្ខុវេ ហត្ថវតំ សេយ្យជាបិ នាម
 កន្ទោ ហត្ថាជាជិយោ ទិយវត្ថំ សុបរិទេន្តោ ឯវមេវ
 ទមជំ ឧបេតិ ។ ក្ខតប្បព្វំ ភិក្ខុវេ រាជា ចក្កវត្ថុ
 តមេវ ហត្ថវតំ វីមសមាជោ ពុទ្ធិសមយំ
 អភិរូហិតា សមទ្កបរិយន្តំ បឋវី អនុបរិយាយិតា

សត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបរិបណ្ណសព្វៈ

រួចត្រឡប់មកកាន់រាជធានីនោះវិញ ហើយបិតានៅ (ក្នុងរបៀងនៃសាលា
វិនិច្ឆ័យ) ទៀបទ្វារនៃព្រះបរមរាជវាំង របស់ព្រះបាទចក្រពត្តិ (នៅ
នឹងថ្កល់) ហាក់ដូចជាបាក់ក្បាល ហើយបំភ្លឺទ្វារ ក្នុងព្រះបរមរាជវាំង
នៃព្រះបាទចក្រពត្តិ (ឲ្យភ្លឺព្រាងព្រាង) ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ចក្ករតន៍បែបនេះ តែងកើតឡើងប្រាកដដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។

(១៩៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ហត្ថរតន៍ (ដំរីកែវ)
ក៏កើតប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ (ដំរីកែវនោះ) ជាស្តេចដំរី
ឈ្មោះទេវបាសថ មានសម្បុរសសុទ្ធ មានអវយវៈតូចធំសមរម្យទាំង
អស់ ជាដំរីមានថ្លង់ អាចហោះទៅលើអាកាសបាន ។ លុះព្រះបាទ
ចក្រពត្តិ ទ្រង់ទតឃើញហើយ ក៏មានព្រះហឫទ័យជ្រះថ្លាថា អើយាន
ដំរីល្អណាស់តើហ្ន៎ ប្រសិនបើចូលទៅបង្ហាត់បាន (ជាការប្រពៃ) ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯហត្ថរតន៍នោះ ក៏ដល់នូវការបង្ហាត់បាន ដូចជា
ដំរីអាជានយ្យដ៏ល្អ ដែលគេបង្ហាត់បានរបៀបល្អយូរអង្វែងហើយ ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ កាលទ្រង់នឹងល្បងមើលហត្ថរតន៍
នោះឯង មុនដំបូង ទ្រង់ឡើងគង់ (លើហត្ថរតន៍នោះ) ក្នុងវេលាព្រឹក
ព្រហាម ហើយស្តេចទៅត្រួតត្រានូវផែនដី មានសមុទ្រជាព្រំប្រទល់

សុញ្ញតន្ត្រស្ស ពាលបន្តិកសុត្តេ អស្សរតនំ

តមេវ រាជធានី បច្ចាគន្ធា ឆាតរាសមកាសិ ។ រញ្ញោ

ភិក្ខុវេ ចក្កវត្ថុស្ស ឯវុបំ ហត្ថរតនំ ឆាតុក្កវត្ថុ ។

[១៦០] បុន ចបំ ភិក្ខុវេ រញ្ញោ ចក្កវត្ថុស្ស

អស្សរតនំ ឆាតុក្កវត្ថុ ។ សព្វសេតោ កាកសិសោ

(១)

មុញ្ញកេសោ និទ្ទិមា វេហាសន្តិមា វលាហកោ ឆាម

អស្សរាជា ។ តំ ទិស្វាន រញ្ញោ ចក្កវត្ថុស្ស ចិត្តំ

បសិទ្ធតិ កទ្ទកំ វត កោ អស្សយានំ សចេ ធម៌

ឱបេយ្យាតិ ។ អថោ តំ ភិក្ខុវេ អស្សរតនំ

សុញ្ញតន្ត ពាលបណ្ឌិតសូត្រ អស្សរតន៍

រួចហើយស្តេចត្រឡប់មកសោយព្រះក្រយាហារ ក្នុងវេលាព្រឹក ឯពេ-

ធានីរបស់ព្រះអង្គនោះវិញទាន់ ។ ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ ហត្ថវត្ថន៍មាន

សភាពយ៉ាងនេះ តែងកើតឡើងប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។

(១៦០) ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ មួយទៀត អស្សរតន៍ (សេះ
កែវ) ក៏កើតឡើងប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ (អស្សរតន៍នោះ)

ជាស្តេចសេះឈ្មោះវេលាហកៈ មានសម្បុរសសុទ្ធ មានសម្បុរត្រង់ក្បាល
ខ្មៅ (រលើប) ដូចជាសម្បុរនៃកក្កដា មានសក់ (សក្យស) ដូច
ជាបណ្ឌូលស្មៅយ៉ាងបូង ជាសេះមានថ្លង់ អាចហោះទៅលើអាកាស

បាន ។ លុះស្តេចចក្រពត្តិទ្រង់ទេតឃើញហើយ ក៏មានព្រះហឫទ័យ

ជ្រះថ្លាថា អើយានសេះ ល្អណាស់ហ្ន៎ ប្រសិនបើចូលទៅបង្អាក់បាន

(ជាការប្រពៃ) ។ ម្ចាស់កិត្តុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ អស្សរតន៍នោះ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមកាយស្ស ឧបាសម្ព័ន្ធសកំ

សេយ្យជាបិ នាម កន្ថោ អស្សជានីយោ ទីយវត្ថុ
 សុបរិទេសោ ឯវមេវ ទមនំ ឧបេតិ ។ ក្ខតបុព្វំ
 ភិក្ខុវេ រាជា ចក្កវត្ថុ តមេវ អស្សរតនំ វីមសមា-
 បុព្វសមយំ អភិរូហិត្វា សមុទ្ទបរិយន្តំ បបរិ
 អនុបរិយាយិត្វា តមេវ រាជនាមី បព្វាកុញ្ញ ធាតវាសម-
 កាសិ ។ រញ្ញោ ភិក្ខុវេ ចក្កវត្ថុស្ស ឯវរូបំ អស្សរតនំ
 ធាតុកវតិ ។

[១៦០] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ រញ្ញោ ចក្កវត្ថុស្ស
 មណីរតនំ ធាតុកវតិ ។ សោ ហោតិ មណីវេឡុរិយោ
 សុកោ ជាតិមា អដ្ឋសោ សុបរិកម្មកតោ ។
 តស្ស ខោ បន ភិក្ខុវេ មណីរតនស្ស អាកា
 សមន្តា យោជនំ ដុដា ហោតិ ។ ក្ខតបុព្វំ ភិក្ខុវេ
 រាជា ចក្កវត្ថុ តមេវ មណីរតនំ វីមសមា-
 នោ ចតុវន្តិនី សេនំ សន្នយិត្វា មណី ធនត្ថំ
 អារាហេត្វា រត្តន្តការតិមិសាយ ឆាយាសិ ។ យេ
 ខោ បន ភិក្ខុវេ សមន្តា តាមា អហោស្មំ

សុត្តន្តបិដក មធ្យមិកាយ ឧបរិបណ្ណសកៈ

ក៏ដល់នូវការបញ្ចក់បាន ដូចជាសេះអាជានយ្យដ៏ល្អ ដែលគេបញ្ចក់បាន
របៀបល្អយូរអង្វែងហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីព្រាហ្ម
កាលទ្រង់នឹងល្បងមើលអស្សរតន៍នោះឯង មុនដំបូង ទ្រង់ឡើងគង់
(លើអស្សរតន៍) ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម ហើយស្តេចទៅត្រួតត្រា
ផែនដីដែលមានសមុទ្រជាព្រំប្រទល់ រួចហើយស្តេចត្រឡប់មករសាយ
ព្រះស្វាយ ក្នុងវេលាព្រឹក ឯរាជធានីរបស់ព្រះអង្គនោះវិញទាន់ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អស្សរតន៍មានសភាពយ៉ាងនេះ តែងកើតប្រាកដ
ដល់សេចក្តីព្រាហ្ម ។

(១៦១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត មណីរតន៍ក៏កើតប្រា-
កដដល់សេចក្តីព្រាហ្ម ។ មណីរតន៍នោះជាតែវត្ថុឡូ មានជាតិដ៏ល្អ
មានជ្រុង ៨ ដែលជាដ៏ឆ្នួលហើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មណីរតន៍
នោះឯង មានពន្លឺផ្សាយទៅបានមួយយោជន៍ជុំវិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំង-
ឡាយ សេចក្តីព្រាហ្ម កាលទ្រង់នឹងល្បងមើលនូវមណីរតន៍នោះឯង
មុនដំបូង ទ្រង់ប្រជុំអស់ចក្ខុវត្ថុសេនាមក ហើយទ្រង់ស្ទួយកែវមណីឡើង
ទៅកាន់ចុងជង្គង់ ហើយទ្រង់គ្រវីទៅក្នុងទីនឹងតែងអង្គុយត្រង់ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកអ្នកស្រុកទាំងឡាយណា ដែលនៅជិតខាង

សុញ្ញតវដ្ឋស្ស ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ ឥត្ថវគ្គំ

តេ តេនោភាសេន^(១) កុដ្ឋន្តេ បយោជេស្សំ និវាតិ
មញ្ញមាណ ។ រញ្ញោ ភិក្ខុវេ ចក្កវត្ថុស្ស ឯវុប្ប
មណីវគ្គំ នាតុភវតិ ។

(១៦២) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ រញ្ញោ ចក្កវត្ថុស្ស
វត្ថុវគ្គំ នាតុភវតិ ។ សា^(២) អភិវុទ្ធា និស្ស-
នីយា នាសាទិកា បរមាយ វណ្ណោចោត្តរតាយ
សមម្ពាគតា នាតិទីយា នាតិវស្សា នាតិកិសា
នាតិថ្វលា នាតិកាឡិកា^(៣) នាប្លោនាតា អតិក្កន្តា
មាឌុសំ វណ្ណំ អប្បត្តា និព្វំ វណ្ណំ ។ តស្ស ខោ
បន ភិក្ខុវេ វត្ថុវគ្គនស្ស ឯវុប្បោ កាយសម្ម-
ស្សោ ហោតិ សេយ្យថាបិ នាម តុលបិច្ចោ
វា កប្បាសបិច្ចោ វា ។ តស្ស ខោ បន
ភិក្ខុវេ វត្ថុវគ្គនស្ស សីតេ ឧល្ហានិ តត្ថានិ ហោនិ

១ ម. មណីវគ្គសេន ។ ២ ឧ. សាតិ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. នាតិកាឡិ ។

សុញ្ញតវត្ថុ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ឥត្ថវគ្គ

អ្នកស្រុកទាំងនោះ សំគាល់ថាជាវេលាថ្ងៃ ក៏នាំគ្នាប្រកបការងារដោយ-
សារធាតុ (កែវ) នោះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មណីវត្តមាន
សភាពយ៉ាងនេះ តែងកើតប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។

(១៦២) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តទៅទៀត ឥត្ថវគ្គ (១)

(ស្រីកែវ) ក៏កើតប្រាកដ ដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ ស្រីកែវនោះមានរូប
ឆោមដ៏ល្អ គួរឲ្យអ្នកផងពិតពិលមើលមើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយ
សម្បុរល្អក្រលែង មិនខ្ពស់ពេក មិនទាបពេក មិនស្អមពេក មិនធាត់
ពេក មិនខ្មៅពេក មិនសពេក លើសលែងកន្ទង់ហួសសម្បុរស្រ្តី
មនុស្ស តែមិនដល់សម្បុរទិព្វទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឥត្ថវគ្គនោះ
ឯង មានកាយសម្ផស្ស (ទន់ល្អក) ដូចជាសំឡឹកឬសំឡឹកប្បាស ។
ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯឥត្ថវគ្គនោះឯង ក្នុងរដូវត្រជាក់ មានខ្លួនក្តៅ

១- មើលមហាសុទ្ធសូត វិជយនិកាយមហាវត្ថុ ភាគ ១៧ ទំព័រ ១២ ត្រង់នយលក្ខណៈ
លេខ ១ ។

ឧស្មោ សីតានិ គត្តានិ ហោន្តិ ។ តស្ស ខោ
 បន ភិក្ខុវេ ស័ត្តវត្ថនស្ស កាយតោ ចន្ទនគន្ធា
 វាយតិ មុខតោ ឧប្បលគន្ធា វាយតិ ។ តំ ខោ
 បន ភិក្ខុវេ ស័ត្តវត្ថនំ^(១) ចក្កវត្ថស្ស បុព្វដ្ឋាយិដ្ឋ
 ហោតិ បដ្ឋានិទានិដ្ឋ កីការប្បដិស្សវិដ្ឋ មនាបចារិដ្ឋ
 វិយវាទិដ្ឋ ។ តំ ខោ បន ភិក្ខុវេ ស័ត្តវត្ថនំ
 រាជានំ ចក្កវត្ថំ មនសាបិ ឆោ អតិចរតិ កុតោ
 បន កាយេន ។ រញ្ជោ ភិក្ខុវេ ចក្កវត្ថស្ស ឯវរុបំ
 ស័ត្តវត្ថនំ ទាតុកវតិ ។

[១៦៣] បន ចបរំ ភិក្ខុវេ រញ្ជោ ចក្កវត្ថស្ស
 គហបតីវត្ថនំ ទាតុកវតិ ។ តស្ស កម្មវិទា-
 កដំ ទិព្វំ ចក្ខុ ទាតុកវតិ យេន ទិដ្ឋិ បស្សតិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ការៈ

ក្នុងវេលា មានខ្លួនគ្រជាក់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មិនតែប៉ុណ្ណោះ
 សោត ឥត្ថិតន៍នោះឯង មានក្លិនខ្លីមច្ឆន្នផ្សាយចេញអំពីកាយ មានក្លិន
 ផ្កាឫស្សីផ្សាយចេញអំពីមាត់ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥត្ថិតន៍នោះឯង
 ជាស្រ្តីតែងក្រោកឡើងមុន តែងអង្គុយក្រោយ ^(១) យកចិត្តទុកដាក់ធ្វើ
 ការអ្វីៗ ប្រព្រឹត្តតម្រូវព្រះហឫទ័យ ពោលតែពាក្យជាទីពេញព្រះ
 ហឫទ័យ របស់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥត្ថិតន៍នោះឯង
 សូម្បីតែចិត្តក៏មិនប្រព្រឹត្តកន្លងស្តេចចក្រពត្តិទៅហើយ ម្តេចឡើយនឹង
 ប្រព្រឹត្តកន្លងដោយកាយបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ឥត្ថិតន៍មាន
 សភាពយ៉ាងនេះឯង តែងកើតប្រាកដដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។

[១៦៣] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គេទៅទៀត គហបតីភន្ថ ^(២)

(គហបតីកែវ) ក៏កើតប្រាកដដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ ឯគហបតីភន្ថនោះ
 មានទិព្វចក្ខុ កើតអំពីផលនៃកុសលកម្ម អាចមើលឃើញកំណប់ទ្រព្យ

១ មើលមហាសុទ្ធសូត ទ័យនិកាយ មហាវគ្គ ភាគ ១៧ ទំព័រ ១២ នយលក្ខណៈ
 លេខ ២ ។ ២ មើលមហាសុទ្ធសូត ទ័យនិកាយ មហាវគ្គ ភាគ ១៧ ទំព័រ ១៣
 ត្រង់នយលក្ខណៈលេខ ១ ។

សុត្តន្តបិដក ពាលបល្លិកសុត្តេ ធម្មបតិកន្តំ

សស្សាមិកម្បិ អស្សាមិកម្បិ ។ សោ រាជាធំ
 ចក្កវត្ថុ ឧបសង្កមិត្តា វិមាហា អប្បោស្សក្តោ តំ
 ទេវ ហោហិ អហន្តេ ធនេន ធនករណីយំ
 ករិស្សាមិតិ ។ ក្នុងបុព្វំ ភិក្ខុវេ ចក្កវត្ថុ តមេវ
 គហបតិរតនំ វិមិសមាធា ធាវំ អភិរូហិត្តា មជ្ឈេ
 កង្គាយ ននិយា សោតំ ឌុតាហិត្តា^(១) គហបតិរតនំ
 ឯតទរោច អត្តោ មេ គហបតិ ហិរញ្ញសុវណ្ណនាតិ។
 តេនហិ មហារាជ ឯកំ^(២) តិវំ ធាវា ឧបេត្តិតិ ។
 វេជេវ មេ គហបតិ អត្តោ ហិរញ្ញសុវណ្ណនាតិ ។
 អថទោ តំ^(៣) ភិក្ខុវេ គហបតិរតនំ ឧកោហិ ហត្ថហិ
 ឧទកេ^(៤) ឌុមសិត្តា ប្តូរ ហិរញ្ញសុវណ្ណស្ស កុម្មី ឧទ្ធរិត្តា
 រាជាធំ ចក្កវត្ថុ ឯតទរោច^(៥) អនុវេត្តាវតា មហារាជ

១ ឧ. ឧត្តហេត្វា ។ ២ ម. ឯកំ វា ឯកំ វា ភិ ទិល្បតិ ។ ៣ ឧ. នំ ។ ៤ ឧ. ឧទ្ធរំ ។ ៥ ឧ. ឯវេហា ។

សុញ្ញតវគ្គ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ គហបតិគន្ថ

ដែលមានម្ចាស់នឹងមិនមានម្ចាស់បាន ។ គហបតិគន្ថនោះ ចូលទៅគាល់
 ស្តេចចក្រពត្តិ ក៏ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ សូម
 ព្រះអង្គកុំមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយឡើយ ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងចាត់ចែងការ ដែល
 គួរធ្វើដោយទ្រព្យថ្វាយ ដោយព្រះរាជទ្រព្យព្រះអង្គ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិកាលទ្រង់នឹងល្បងមើលគហបតិគន្ថនោះឯង មុន
 ដម្បង ទ្រង់ប្រថាប់លើព្រះទីទាំងនាវា សំដៅទៅកាន់ខ្សែទឹកក្នុងកណ្តាល
 ទន្លេគង្គា ទើបទ្រង់ត្រាស់នឹងគហបតិគន្ថនោះយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់គហបតិ
 យើងមានសេចក្តីត្រូវការ ដោយប្រាក់និងមាស ។ គហបតិគន្ថនោះ
 ក្រាបបង្គំទូលតបថា បពិត្រមហារាជ បើដូច្នោះ សូមទ្រង់អែបនាវាទៅ
 ខាងត្រើយច្រាំងម្ខាង ។ ទ្រង់មានព្រះរាជឱង្ការថា ឧ គហបតិ យើង
 មានសេចក្តីត្រូវការតែប្រាក់និងមាសគ្រប់ទីនេះឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
 ឡាយ ត្រានោះឯង គហបតិគន្ថនោះលូកដៃទាំងពីរចុះទៅក្នុងទឹក ចាប់
 លើកយកឆ្នាំងដែលពេញ ដោយប្រាក់និងមាស ហើយក្រាបទូលស្តេច
 ចក្រពត្តិថា បពិត្រមហារាជ ល្អមហើយដោយប្រាក់និងមាសប៉ុណ្ណេះ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពុទ្ធសកំ

កតមេត្តាវតា មហារាជ បូជិតមេត្តាវតា មហារាជាតិ។

រាជា ចក្កវត្ថុ ឯវមាហា អនុមេត្តាវតា គហបតិ

កតមេត្តាវតា គហបតិ បូជិតមេត្តាវតា គហបតីតិ ។

រត្នោ ភិក្ខុវេ ចក្កវត្ថុស្ស ឯវមំ គហបតិរតនំ

នាតុកវតិ ។

[១៦៤] បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ រត្នោ ចក្កវត្ថុស្ស

បរិបាយករតនំ នាតុកវតិ ។ បណ្ឌិតោ ព្យត្តោ

មេធាវី បដិពលោ រាជានំ ចក្កវត្ថុ ឧបជ្ឈបេតតំ

ឧបជ្ឈាបេតុំ អបយាបេតតំ អបយាបេតុំ វេបេតតំ

វេបេតុំ ។ សោ រាជានំ ចក្កវត្ថុ ឧបសង្ក-

មិត្តា ឯវមាហា អប្បោស្សក្តោ តំ នេវ ហោហិ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្កោលកៈ

បពិត្រមហាភវ ប្រាកដនឹងមាសប៉ុណ្ណោះ ល្មមធ្វើព្រះរាជកិច្ចបានហើយ
 បពិត្រមហាភវ ប្រាកដនឹងមាសប៉ុណ្ណោះ ខ្ញុំព្រះអង្គថ្វាយហើយ ។
 ស្ដេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់គហបតី ប្រាកដនឹងមាស
 ប៉ុណ្ណោះល្មមហើយ ម្ចាស់គហបតី ប្រាកដនឹងមាសប៉ុណ្ណោះ ល្មមធ្វើកិច្ច
 បានហើយ ម្ចាស់គហបតី ប្រាកដនឹងមាសប៉ុណ្ណោះ អ្នកឯងថ្វាយយើង
 ហើយ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ គហបតីរតន៍ មានសភាពយ៉ាងនេះ
 តែងកើតប្រាកដ ដល់ស្ដេចចក្រពត្តិ ។

(១៦៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ តទៅទៀត បរិនាយករតន៍^(១)
 (បរិនាយកកែវ) ក៏កើតប្រាកដ ដល់ស្ដេចចក្រពត្តិ ។ (បរិនាយក
 កែវនោះ) ជាបណ្ឌិតវង្ស មានប្រាជ្ញា អង្គអាច ដើម្បីញ៉ាំងស្ដេច
 ចក្រពត្តិ ដែលខ្លួនគួរឲ្យស្ដេចចូលទៅ ឲ្យចូលទៅបាន ដើម្បីញ៉ាំងស្ដេច
 ចក្រពត្តិ ដែលខ្លួនគួរឲ្យស្ដេចចេញទៅ ឲ្យចេញទៅបាន ដើម្បីញ៉ាំង
 ស្ដេចចក្រពត្តិ ឲ្យតាំងដ្ឋានបុគ្គលដែលគួរតាំងបាន ។ បរិនាយករតន៍
 នោះ ចូលទៅគាល់ស្ដេចចក្រពត្តិហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះ
 ថា បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធព ព្រះអង្គ កុំមានសេចក្ដីខ្វល់ខ្វាយឡើយ

១- មើលមហាសុទ្ធស្សនសូត្រ ទីយនិកាយ មហាវគ្គ ភាគ ១៧ ទំព័រ ១៤ ត្រង់នយលក្ខណៈ
 លេខ ១១ ។

សុញ្ញតវុទ្ធស្ស ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ ចក្កវត្ថុសុខំ

អហមនុសាសិស្សាមីតិ ។ រញ្ជោ ភិក្ខុវេ ចក្កវត្ថុស្ស
ឯវុបំ បរិធាយករតនំ ឆាតុកវតិ ។ រាជា ភិក្ខុវេ
ចក្កវត្ថុ សីមេហិ រតនេហិ សមដ្ឋាគតោ ហោតិ ។
កតមេហិ ចតុហិ សីទ្ធិហិ ។

(១៦៥) នេន ភិក្ខុវេ រាជា ចក្កវត្ថុ អភិវុទ្ធា
ហោតិ ទស្សនីយោ ចាសាទិកោ បរមាយ វណ្ណា-
នោក្ខរតាយ សមដ្ឋាគតោ អតិវិយ អញ្ញេហិ មនុស្ស-
ហិ ។ រាជា ភិក្ខុវេ ចក្កវត្ថុ សីមាយ បវមាយ
សីទ្ធិយោ សមដ្ឋាគតោ ហោតិ ។

(១៦៦) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ រាជា ចក្កវត្ថុ
ទីយាយុកោ ហោតិ ចិរជ្ជិតិកោ អតិវិយ អញ្ញេហិ
មនុស្សហិ ។ រាជា ភិក្ខុវេ ចក្កវត្ថុ សីមាយ ធុតិ-
យាយ សីទ្ធិយោ សមដ្ឋាគតោ ហោតិ ។

(១៦៧) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ រាជា ចក្កវត្ថុ អប្បាពា-
នោ ហោតិ អប្បាគង្គោ សមវេទានិទិយា គហណិយា
សមដ្ឋាគតោ ឆាតិសីតាយ ឆាត្ថណាយ អតិវិយ

សុញ្ញតវិន័យ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ សេចក្តីសុខរបស់ស្តេចចក្រពត្តិ

ខ្ញុំព្រះអង្គនឹងប្រៀនប្រដៅថ្វាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បរិនាយករតន៍
មានសភាពយ៉ាងនេះ តែងកើតប្រាកដដល់ស្តេចចក្រពត្តិ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយរតនៈ (៧ ប្រការ) នេះ
ឯង ។ ស្តេចចក្រពត្តិទ្រង់ប្រកបដោយប្លង់ ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ។

(១៦៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិមានព្រះរូបល្អ គួរ
ឲ្យអ្នកផងពិតពិចារមើលមើល គួរឲ្យជ្រះថ្លា ទ្រង់ប្រកបដោយព្រះធិរិះ
វណ្ណដ៏ល្អក្រលែង ជាងមនុស្សឯទៀត ក្នុងលោកនេះ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយប្លង់ នេះជាប្លង់ ទី ១ ។

(១៦៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ស្តេចចក្រពត្តិ មាន
ព្រះជន្មាយុវែង ទ្រង់បែតនៅ អស់កាលយូរអង្វែង ក្រែលែងជាង
មនុស្សទាំងឡាយឯទៀត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិទ្រង់
ប្រកបដោយប្លង់ នេះជាប្លង់ ទី ២ ។

(១៦៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់
មិនមានភាពធូលី មិនមានទុក្ខ ប្រកបដោយភ្លើងធាតុ ដែលកើតអំពី
កម្ម មានវិបាកស្មើគ្នា គឺ មិនត្រជាក់ពេក មិនក្តៅពេក លើសជាង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណសកំ

អញ្ញេហិ មនុស្សេហិ ។ រាជា ភិក្ខុវេ ចក្កវត្ថុ
 ឥមាយ ឥតិយាយ ឥទ្ធិយា សមន្មាគតោ ហោតិ ។

(១៦៨) បុន ចបរំ ភិក្ខុវេ រាជា ចក្កវត្ថុ ព្រាហ្ម-
 ណាគហបតិកាធំ បិយោ ហោតិ មនាទោ ។ សេយ្យ-
 ជាបិ ភិក្ខុវេ បិតា បុត្តាធំ បិយោ ហោតិ មនាទោ
 ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ រាជា ចក្កវត្ថុ ព្រាហ្មណាគហប-
 តិកាធំ បិយោ ហោតិ មនាទោ ។ រញ្ជោ ភិក្ខុវេ
 ចក្កវត្ថុស្ស ព្រាហ្មណាគហបតិកា បិយោ ហោន្តិ
 មនាទោ ។ សេយ្យជាបិ ភិក្ខុវេ បិតុ បុត្តា បិយោ
 ហោន្តិ មនាទោ ឯវមេវ ទោ ភិក្ខុវេ រញ្ជោ ចក្កវត្ថុស្ស
 ព្រាហ្មណាគហបតិកា បិយោ ហោន្តិ មនាទោ ។
 ភូតបុព្វំ ភិក្ខុវេ រាជា ចក្កវត្ថុ ចក្កវត្ថុនិយោ សេនាយ
 ឧយ្យានភូមិ និយ្យាសិ ។ អនទេវ ភិក្ខុវេ ព្រាហ្មណ-
 គហបតិកា រាជាធំ ចក្កវត្ថុ ឧបសង្កមិត្តា ឯវមាហាស្ស

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ពុទ្ធសក្ក

មនុស្សដទៃ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយ
បូជ្ជ នេះជាបូជ្ជ ទី៣ ។

(១៦៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយវិញទៀត ស្តេចចក្រពត្តិទ្រង់
ជាទីស្រឡាញ់ ជាទីពេញចិត្តនៃព្រាហ្មណ៍និងគហបតីទាំងឡាយ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បិតាជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្ត នៃកូនទាំងឡាយ
យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ជាទីស្រឡាញ់
ពេញចិត្ត នៃព្រាហ្មណ៍និងគហបតីទាំងឡាយ យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកខាងព្រាហ្មណ៍ និងគហបតីទាំងឡាយ ក៏ជាទី
ស្រឡាញ់ពេញព្រះហឫទ័យនៃស្តេចចក្រពត្តិដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
កូនទាំងឡាយ ជាទីស្រឡាញ់ពេញចិត្តនៃបិតា យ៉ាងណាមិញ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រាហ្មណ៍និងគហបតីទាំងឡាយ ក៏ជាទីស្រឡាញ់ពេញ
ព្រះហឫទ័យនៃស្តេចចក្រពត្តិ យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ស្តេចចក្រពត្តិ កាលមុនដង្ហែង ទ្រង់ស្តេចទៅកាន់ទីទួល ដោយចតុរង្គ-
សេនា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រាហ្មណ៍និងគហបតី
ទាំងឡាយ ចូលទៅគាល់ស្តេចចក្រពត្តិ ក្រាបបង្គំទូល យ៉ាងនេះថា

សុត្តន្តបិដក ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ ចក្កវគ្គសូត្រ

អត្ថរមាណោ នេវ យាហិ យថា តំ មយំ ចិរតំ
 បស្សេយ្យមាតិ ។ រាជាចំ ភិក្ខុវេ ចក្កវគ្គំ សា-
 រមី អាមន្តេសិ អត្ថរមាណោ សារមី បេសេហិ
 យថាហំ ព្រាហ្មណាគហបតិកេ ចិរតំ បស្សេយ្យន្តំ ។
 រាជា ភិក្ខុវេ ចក្កវគ្គំ ឥមាយេ ចតុត្ថាយេ ឥន្ទ្រិយា
 សមម្ពាគតោ ហោតិ ។ រាជា ភិក្ខុវេ ចក្កវគ្គំ
 ឥមាហិ ចតុហិ ឥន្ទ្រិហិ សមម្ពាគតោ ហោតិ ។
 តំ កី មញ្ញាបំ ភិក្ខុវេ អបិ នុ ទោ រាជា ចក្ក-
 វគ្គំ ឥមេហិ សត្តហិ រតនេហិ សមម្ពាគតោ ឥមាហិ
 ចតុហិ ច ឥន្ទ្រិហិ តតោនិទានំ សុខំ សោមនស្សំ
 បដិសំវេទិយេថាតិ ។ ឯកមេកេនបិ^(១) កន្លេ រតនេន
 សមម្ពាគតោ រាជា ចក្កវគ្គំ តតោនិទានំ សុខំ
 សោមនស្សំ បដិសំវេទិយេថ កោ បន វាណោ សត្តហិ
 រតនេហិ ចតុហិ ច ឥន្ទ្រិហិតិ ។

សុញ្ញតវត្ថុ ពាលបណ្ឌិតស្វ័ត្រ សេចក្តីសុខរបស់ស្តេចចក្រពត្តិ

បពិត្រព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធចេត សូមព្រះអង្គកុំស្តេចទៅ ដោយរូសរាន់ឡើយ
សូមឲ្យយើងឱ្យព្រះអង្គឃើញព្រះអង្គ អស់កាលយូរ ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ឯស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ត្រាស់នឹងសារថីថា
ម្ចាស់សារថី អ្នកកុំបររថទៅ ដោយរូសរាន់ឡើយ ។ សុំឲ្យឱ្យឃើញ
ព្រាហ្មណ៍និងឥហេបតីទាំងឡាយ អស់កាលយូរ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយឫទ្ធិ នេះជាឫទ្ធិ ទី៤ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ ទ្រង់ប្រកបដោយឫទ្ធិ ៤ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្ចាស់
ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់នូវហេតុនោះ ជាដូចម្តេច ស្តេច
ចក្រពត្តិ ប្រកបដោយរតនៈទាំង ៧ ប្រការនេះផង ដោយឫទ្ធិ ៤ យ៉ាង
នេះផង តើទ្រង់សោយនូវសេចក្តីសុខសោមនស្ស ព្រោះរតនៈនិងឫទ្ធិនោះ
ជាហេតុដែរឬអ្វី ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
ស្តេចចក្រពត្តិសូម្បីប្រកបដោយរតនៈតែមួយ ។ ក៏គង់សោយសេចក្តីសុខ
សោមនស្ស ព្រោះរតនៈនោះ ជាហេតុទៅហើយ ចាំបាច់និយាយថ្វី
ដល់ទៅប្រកបដោយរតនៈទាំង ៧ ប្រការ និងឫទ្ធិ ៤ យ៉ាង(នោះ) ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្កន្តសកំ

(១២៩) អថ ខោ ភក្កវា បរិវត្តំ ណាណំ មត្តំ ណា-
 សាណំ តហេត្វា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ តំ កី មញ្ញាថ
 ភិក្ខុវេ កក្កមោ នុ ខោ មហន្តតរោ យោចាយំ
 មយា បរិវត្តោ ណាណំ មត្តោ ណាសាណោ តហិតោ^(១)
 ហិមវា បព្វតវាជានិ ។ អប្បមត្តកោ អយំ កន្លេ
 ភក្កវតា បរិវត្តោ ណាណំ មត្តោ ណាសាណោ តហិតោ
 ហិមវន្តំ បព្វតវាជានំ ឧបនិធាយ សន្និម្បំ ន
 ឧបេតិ កលកាតម្បំ ន ឧបេតិ ឧបនិធម្បំ ន
 ឧបេតិ ។ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខុវេ អយំ វាជា
 ចក្កវត្ថំ សត្តហិ វតនេហិ សមម្ពាតតោ ចត្វហិ
 ច ឥន្ទ្រិហិ តតោនិទានំ សុខំ សោមនស្សំ បដិ-
 សំវេទេតិ ។ តំ និព្វស្ស សុខស្ស ឧបនិធាយ
 សន្និម្បំ ន ឧបេតិ កលកាតម្បំ ន ឧបេតិ
 ឧបនិធម្បំ ន ឧបេតិ ។

១ ម. ឯត្ថន្តរេ យោ ពាតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសមណសក្ក

(១៦៩) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ចាប់នូវដុំថ្មតូច

ប្រមាណប៉ុនបាតដែ ហើយត្រាស់សួរភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុ

ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះ ថាដូចម្តេច ដុំថ្មតូច

ប្រមាណប៉ុនបាតដែ ដែលគេថាគតកំពុងកាន់នេះ នឹងស្តេចភ្នំហិមពាន្ត

តើណាធំជាង ។ ភិក្ខុទាំងឡាយក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន

ដុំថ្មតូចប្រមាណប៉ុនបាតដែ ដែលព្រះអង្គកាន់នេះតូចពេកណាស់ប្រៀប

ផ្ទៃមនីស្តេចភ្នំហិមពាន្ត មិនដល់នូវការរាប់ផង មិនដល់មួយចំណិតផង

មិនដល់នូវការប្រៀបធៀបផង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ស្តេចចក្រពត្តិ

ប្រកបដោយរតនៈទាំង ៧ ប្រការ និងបូជិ ៤ យ៉ាង ទ្រង់សោយ

សេចក្តីសុខ សោមនស្សណា ព្រោះរតនៈ និងបូជីនោះជាហេតុ ។

សេចក្តីសុខនោះ ប្រៀបផ្ទៃមនីសេចក្តីសុខទិព្វ មិនដល់នូវការរាប់ផង

មិនដល់មួយចំណិតផង មិនដល់នូវការប្រៀបធៀបផង ក៏ដូច្នោះដែរ ។

សុត្តន្តបិដក ពាលបណ្ឌិតសុត្តេ បណ្ឌិតសុខំ

[១៧០] ស ខោ សោ ភិក្ខុវេ បណ្ឌិតោ សចេ
 កតាចិ ករហាចិ ជីយស្ស អន្តោ អច្ចយេន
 មនុស្សតំ អាគច្ឆតិ យានំ តានំ ឧប្បាគុណានំ ខត្ត-
 យមហាសាលកុលំ វា ព្រាហ្មណមហាសាលកុលំ វា
 តហាបតិមហាសាលកុលំ វា តថាវុបេ កុលេ បច្ឆា
 ជាយតិ អន្តេ មហាទ្ធលេ មហាកោតេ បហុតជាត-
 រុបរជិតេ បហុតវិត្តបករណេ បហុតធនធានេ ។ សោ
 ច ហោតិ អភិក្ខុទោ ទិស្សជីយោ ទាសានិកោ បរមា-
 យ វណ្ណោទោក្ខរតាយ សមម្ពាតតោ លាភី អន្តស្ស
 ទានស្ស វត្ថុស្ស យានស្ស មាលាគន្ធវិលេបនស្ស
 សេយ្យវសេធិប្បជីវេយ្យស្ស ។ សោ កាយេន សុច-
 រិតំ ចរិតំ វាចាយ សុចរិតំ ចរិតំ មនសា សុចរិតំ
 ចរិតំ ។ សោ កាយេន សុចរិតំ ចរិត្តា វាចាយ
 សុចរិតំ ចរិត្តា មនសា សុចរិតំ ចរិត្តា កាយស្ស
 ភេទា បរម្មរណា សុគតី សត្តំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។

សុញ្ញតវត្ត ពាលបណ្ឌិតសូត្រ សេចក្តីសុខរបស់បណ្ឌិត

[១៧០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនជាបណ្ឌិតនោះ បើអំណើ

កាលយូរអង្វែងទៅម្តង ៗ ក៏មកកាន់អត្តភាពជាមនុស្ស ក្នុងកាលជា

រាងក្រោយ តែងកើតក្នុងត្រកូលខ្ពស់ គឺត្រកូលខ្ពង់មហាសាលខ្លះ

ត្រកូលព្រាហ្មណមហាសាលខ្លះ ត្រកូលគហបតីមហាសាលខ្លះ ជា

ត្រកូលស្តុកស្តម្ភមាំមួន មានទ្រព្យច្រើន មានគ្រឿងប្រើប្រាស់ច្រើន

មានប្រាក់មាសច្រើន មានគ្រឿងទប់ករណ៍ច្រើន មានធម្មជាតិជាទ្រព្យ

ច្រើន ៗ មួយទៀត ជនជាបណ្ឌិតនោះមានរូបល្អ គួរពិតពិលរមែល

មើល គួរជ្រះថ្លា ប្រកបដោយសម្បុរល្អដ៏ក្រៃលែង ជាអ្នកបានបាយ

ទឹក សំពត់ យាន ផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូប គ្រឿងលាបផ្សេង ៗ

ទំងក់ ទំនេរគាស្រ័យ និងគ្រឿងប្រទីប ៗ ជនជាបណ្ឌិតនោះ តែង

ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុច-

រិតដោយចិត្ត ៗ លុះជនជាបណ្ឌិតនោះ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយកាយ

ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយចិត្ត ហើយដល់បែក

ឆាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទៅលោក ៗ

(១៧១) សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ អក្ខុធុត្តោ បឋមេ
 នេវ កងត្ថហោន មហន្តំ ភោគក្ខន្ធន្ធី អធិតច្ឆយ្យ ។
 អប្បមត្តកោ សោ ភិក្ខុវេ កងត្ថហោ យំ ទោ^(១)
 សោ អក្ខុធុត្តោ បឋមេនេវ កងត្ថហោន មហន្តំ
 ភោគក្ខន្ធន្ធី អធិតច្ឆយ្យ ។ អថទោ អយមេវ តតោ
 មហន្តតរោ កងត្ថហោ យំ សោ បណ្ឌិតោ កាយេន
 សុចរិតំ ចរិត្វា វាហាយ សុចរិតំ ចរិត្វា មនសា
 សុចរិតំ ចរិត្វា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតី
 សត្តំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។ អយំ ភិក្ខុវេ កេវលា
 បរិបូរោ បណ្ឌិតក្ខមីតិ ។ វេទមវោច ភគវា អត្តមនា
 តេ ភិក្ខុ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្តន្តិ ។

ពាលបណ្ឌិតសត្តំ នវមំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្វីបនិកាយៈ

(១៧១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចអ្នកលេងវិល្យង្គិក្ខាល់ បាន
 នូវគំនរទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន ដោយការឈ្នះជាដង្ស័យប៉ុណ្ណោះ ។ ម្ចាស់
 ភិក្ខុទាំងឡាយ ត្រង់ហេតុដែលអ្នកលេងវិល្យង្គិក្ខាល់នោះ បាននូវគំនរ
 ទ្រព្យសម្បត្តិច្រើន ដោយការឈ្នះជាដង្ស័យប៉ុណ្ណោះនោះ ឈ្មោះថាជា
 ការឈ្នះវិភបន្តិចបន្តិចទេ ។ ចំណែកខាងដទៃជាបណ្ឌិតនោះ ប្រព្រឹត្ត
 សុចរិតដោយកាយ ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយវាចា ប្រព្រឹត្តសុចរិតដោយ
 ចិត្ត លុះបែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទៅ
 លោកនេះឯង ទើបឈ្មោះថាការឈ្នះធំជាងនោះទៅទៀត ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ នេះឈ្មោះថាបណ្ឌិតក្នុង ដ៏បរិបូណ៌គ្រប់គ្រាន់ ។ លុះ
 ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏
 មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ទី ៩ ។

ទេសមី ទេវទ្រព្យសុត្តន្ត

[១៧២] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា

សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-

រាមេ ។ ត្រួត ទោ កកវា ភិក្ខុ អាមន្តេសិ ភិក្ខុ-

រោតិ ។ កនន្តេតិ តេ ភិក្ខុ កកវតោ បច្ចុស្សោសុំ ។

[១៧៣] កកវា ឯតទរោច សេយ្យថាបិ ភិក្ខុវេ

ទ្វេ អតារា សទ្ធារា^(១) ត្រួត^(២) ចក្កុមា បុរិសោ

មជ្ឈេ បិតោ បស្សេយ្យ មនុស្សេ តេហំ បរិសន្តេបិ

និក្ខមន្តេបិ អនុសញ្ញាន្តេបិ អនុវិចារន្តេបិ ឯវម្មេ ទោ

អហំ ភិក្ខុវេ និព្វេន ចក្កុមា វិសុទ្ធន អតិក្កន្ត-

មាទុសតេន សត្តេ បស្សមិ ចវមារេ ឧបបជ្ឈមារេ

ទេវទ្រព្យល្បី ទី ១០

(១៧២) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ

មានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពាន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិត

ក្រុងសាវត្ថី ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ គង់នៅក្នុងវត្តនោះ បាន

ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ

ទទួលព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(១៧៣) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្ចាស់ភិក្ខុ

ទាំងឡាយ មានផ្ទះពីរ ប្រកបដោយទារ ក្នុងផ្ទះនោះ មានបុរស

ភ្នែកភ្លឺម្នាក់ ឈរចំកណ្តាល គប្បីមើលឃើញពួកមនុស្ស ដែលកំពុង

ចូលទៅកាន់ផ្ទះភ្នំ ចេញអំពីផ្ទះភ្នំ កំពុងសញ្ញាទៅមកភ្នំ កំពុងត្រាច់

ទៅមកភ្នំ សេចក្តីនេះមានទុបមា យ៉ាងណា ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មាន

ទុបមេឃ្យដូចគ្នាថាគត មានចក្ខុដូចជាទិព្វ ដំបរសុទ្ធ កន្លងលើសចក្ខុជា

របស់នៃមនុស្សធម្មតា រមែងឃើញពួកសត្វលោកដែលច្បុក ដែលកើត

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាស្សន្តសកំ

ហីនេ បណីតេ សុវណ្ណេ ទុទ្ទណ្ណេ សុតតេ ទុត្តតេ
 យថាកម្មបតេ សត្តេ បដាបាមិ វេមេ វត កោត្តោ
 សត្តា កាយសុចរិតេន សមម្ពាគតា វិចីសុចរិតេន
 សមម្ពាគតា មនោសុចរិតេន សមម្ពាគតា អរិយានំ
 អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋកា សម្មាទិដ្ឋកម្មសមាទាមា
 តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មណា សុតតំ សត្តំ
 លោកំ ឧបបត្តា វេមេ វា បន កោត្តោ
 សត្តា កាយសុចរិតេន សមម្ពាគតា វិចីសុចរិតេន
 សមម្ពាគតា មនោសុចរិតេន សមម្ពាគតា អរិយានំ
 អនុបវាទកា សម្មាទិដ្ឋកា សម្មាទិដ្ឋកម្មសមាទាមា
 តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មណា មនុស្សសុ
 ឧបបត្តា វេមេ វត កោត្តោ សត្តា កាយ-
 ទុច្ចរិតេន សមម្ពាគតា វិចីទុច្ចរិតេន សមម្ពាគតា
 មនោទុច្ចរិតេន សមម្ពាគតា អរិយានំ ឧបវាទ-
 កា មិច្ឆាទិដ្ឋកា មិច្ឆាទិដ្ឋកម្មសមាទាមា តេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណាសកៈ

ជាសត្វថោកទាប ទុក្ខម មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិ
 ល្អ មានគតិអាក្រក់ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វ ដែលអន្ទោលទៅតាមកម្ម
 របស់ខ្លួនថា អើហ្ន៎⁺ សត្វទាំងឡាយនេះ ប្រកបដោយកាយសុច្ឆរិត
 ប្រកបដោយវច្ឆិសុច្ឆរិត ប្រកបដោយមនោសុច្ឆរិត ជាអ្នកមិនគំរងៀល
 ព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកាន់នូវអំពើជាសម្មាសម្ពុទ្ធ
 លុះសត្វទាំងនោះ បែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងសុគតិ
 សួគ៌ៈទេវលោក ចំណែកសត្វទាំងឡាយនេះ ប្រកបដោយកាយសុច្ឆរិត
 ប្រកបដោយវច្ឆិសុច្ឆរិត ប្រកបដោយមនោសុច្ឆរិត ជាអ្នកមិនគំរងៀល
 ព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រកាន់នូវអំពើជាសម្មាសម្ពុទ្ធ
 លុះសត្វទាំងនោះ បែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងមនុស្ស-
 លោក អើហ្ន៎⁺ សត្វទាំងនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ឆរិត ប្រកបដោយ
 វច្ឆិទុច្ឆរិត ប្រកបដោយមនោទុច្ឆរិត ជាអ្នកគំរងៀលព្រះអរិយបុគ្គល
 ទាំងឡាយ ជាមិច្ឆាសម្ពុទ្ធ ប្រកាន់នូវអំពើជាមិច្ឆាសម្ពុទ្ធ លុះសត្វទាំងនោះ

សុញ្ញតវិនិច្ឆ័យ ទៅទ្វេសុត្តន្ត បឋមទេវទ្គតំ

កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា មិត្តិសយំ ឧបបន្នា
 ឥមេ វា បន ភោគោ សត្តា កាយទុច្ចរិតន
 សមន្នាគតា វិចិទុច្ចរិតន សមន្នាគតា មនោទុច្ចរិតន
 សមន្នាគតា អរិយានំ ឧបវាទកា មិត្តាទិដ្ឋិកា មិត្តា-
 ទិដ្ឋិកម្មសមាទាទា តេ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
 តិវច្ឆានយោនី ឧបបន្នា ឥមេ វា បន ភោគោ សត្តា
 កាយទុច្ចរិតន សមន្នាគតា វិចិទុច្ចរិតន សមន្នាគតា
 មនោទុច្ចរិតន សមន្នាគតា អរិយានំ ឧបវាទកា
 មិត្តាទិដ្ឋិកា មិត្តាទិដ្ឋិកម្មសមាទាទា តេ កាយស្ស
 ភេទា បរម្មរណា អនាយំ ទុគ្គតី វិនិច្ឆតំ និរយំ
 ឧបបន្នាតិ ។

[១៧២] តមេនំ ភិក្ខុវេ និរយនាលា ធានា-
 ហាសុ គហេត្វា យមស្ស រញ្ញោ ទស្សនំ អយំ
 ទេវ បុរិសោ អមេត្តេយ្យេ^(១) អសាមញ្ញោ អព្រហ្មញ្ញោ
 ន កុលេ ជេដ្ឋាបចាយី ឥមស្ស ទេវោ ទណ្ឌំ
 បណេត្តតិ ។

១. អមេត្តេយ្យោ អបេត្តេយ្យោ តិប្បត្តិ ។

សុញ្ញតវគ្គ ទេវទូតសូត្រ ទេវទូត ទី ១

បែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងកំណើតប្រេតវិស័យ ចំណែក
 សត្វទាំងឡាយនេះ ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវិច្ចុច្ចរិត
 ប្រកបដោយមនោទុច្ចរិត ជាអ្នកគន្លងៀលព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជា
 មិត្តទិដ្ឋិ ប្រកាន់នូវអំពើជាមិត្តទិដ្ឋិ លុះសត្វទាំងនោះ បែកឆ្ងាយ
 រាងកាយស្លាប់ទៅ ក៏ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ចំណែកពួកសត្វនេះ
 ប្រកបដោយកាយទុច្ចរិត ប្រកបដោយវិច្ចុច្ចរិត ប្រកបដោយមនោ-
 ទុច្ចរិត ជាអ្នកគន្លងៀលព្រះអរិយបុគ្គលទាំងឡាយ ជាមិត្តទិដ្ឋិ ប្រកាន់
 នូវអំពើជាមិត្តទិដ្ឋិ លុះសត្វទាំងនោះ បែកឆ្ងាយរាងកាយស្លាប់ទៅ
 ក៏ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត អសុរកាយ នរក ។

(១៧៤) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ចាប់បុរសនោះ
 ត្រង់ដើមដៃផ្សេងៗ នាំយកទៅថ្វាយព្រះយមរាជ ^(១) រួចក្រាបទូលថា
 បពិត្រព្រះឧបបត្តិទេព បុរសនេះ ជាអ្នកមិនគោរពមាតាបិតា មិន
 គោរពសមណៈ មិនគោរពព្រាហ្មណ៍ មិនកោតក្រែងក្នុងត្រកូលរៀម
 ច្បងទេ សូមទ្រង់ដាក់គាត់ជាដល់បុរសនេះចុះ ។

១- ស្តេចនោះ គឺជាស្តេចវេរោធិកប្រេត ព្រោះវេរោធិកប្រេតនេះ ជួនកាលសោយទិព្វ-
 លម្អ្អិត គឺមានដើមកប្បព្រឹក្សជាទិព្វ ឧទ្យានជាទិព្វ ស្រីរាជាជាទិព្វ ព្រង់ទិព្វវិមាន ជួនកាល
 ក្លាយទៅជាព្រះយមរាជ សោយកម្មវិហារ ។ អន្តិកថា ។

[១៧៥] តមេនំ ភិក្ខុវេ យមោ វាជា បឋមំ
 នេវទ្ធិតំ សមនុយុត្តាតិ សមនុត្តាហាតិ សមនុកាសតិ
 អម្ពោ បុរិស ន តំ អន្ទស មនុស្សសុ បឋមំ នេវ-
 ទ្ធិតំ ឆាតុក្កុតន្តំ ។ សោ ឯវមាហ នាទ្ធិសំ កន្លេតិ ។
 តមេនំ ភិក្ខុវេ យមោ វាជា ឯវមាហ អម្ពោ បុរិស
 ន តំ អន្ទស មនុស្សសុ ធម៌វំ កុមារំ មន្ទំ
 ឧត្តានសេយ្យកំ សតោ មុត្តករិសេ បលិប្បន្នំ សេ-
 មាទន្តំ ។ សោ ឯវមាហ អន្ទសំ កន្លេតិ ។ តមេ-
 នំ ភិក្ខុវេ យមោ វាជា ឯវមាហ អម្ពោ បុរិស
 តស្ស តេ វិញ្ញាស្ស សតោ មហាលុកស្ស ឯតទ-
 ហោសិ^(១) អហម្មំ ខោម្មិ ជាតិធម្មោ ជាតិ អនត្ត-
 តោ ហន្តាហំ កុណ្យាណំ កកោមិ កាយេន វាចា-
 យ មនសាតិ ។ សោ ឯវមាហ នាសក្ខិស្សំ កន្លេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសកៈ

(១៧៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបព្រះយមរាជសាកសួរដេញ
 ដោល សួរឈ្មោះឈ្មើ នូវទេវទូតទី ១ នឹងបុរសនោះថា នៃបុរស អ្នកឯង
 មិនបានឃើញទេវទូតទី ១ ដែលកើតប្រាកដក្នុងមនុស្សលោក ទេឬ ។
 បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ
 មិនបានឃើញទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជត្រឡប់សួរ
 បុរសនោះយ៉ាងនេះវិញថា ម្ចាស់បុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញកូនខ្ញុំ
 កំពុងដេកផ្លូវ ដេកត្រាំក្នុងទឹកម្យត្រង់នឹងលាមក របស់ខ្លួន ក្នុងមនុស្ស-
 លោក ទេឬ ។ បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តា
 ប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជសួរ
 បុរសនោះ យ៉ាងនេះទៀតថា នៃបុរស កាលអ្នកឯងនោះ ដឹងក្តីឡើង
 រហូតដល់ចាស់ តើមានគំនិតថា អាត្មាអញឯង មានជាតិជាធម្មតា
 មិនកន្លងនូវជាតិទៅបានឡើយ បើដូច្នោះ ត្រូវតែអាត្មាអញធ្វើអំពើល្អ
 ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត ដូច្នេះដែរឬទេ ។ បុរសនោះ
 ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាច

សុញ្ញតវិនិច្ឆ័យ ទេវទូតសុត្តេ បឋមទេវទូតំ

បរមាធិស្ឋំ កន្ថេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខុវេ យមោ រាជា

ឯវមាហ អម្ពោ បុរិស បរមាធិតាយ ន កល្យាណ-

មកាសិ កាយេន វាចាយ មនសា តក្កំ ត្ថំ អម្ពោ

បុរិស តថា ករិស្សន្តិ យថាតំ បមត្តំ តំ ទោ បន

តេ ឯតំ ចាបកម្មំ នេវ មាតរា កតំ ន បិតរា

កតំ ន ភាតរា កតំ ន ភតិជយា កតំ ន

មិត្តាមច្ចេហិ កតំ ន ញាតិសាលោហិតេហិ កតំ

ន សមណ្ឌពាហ្មលោហិ កតំ ន ទេវតាហិ កតំ

តយាវេតំ ចាបកម្មំ កតំ ត្ថញ្ញវេតស្ស វិបាកំ

បដិសំវេទិស្សសីតិ ។

សុញ្ញតវដ្ឋ ទេវទ្វីបុត្រ ទេវទ្វីប ទី ១

(នឹងគិតយើង ដូច្នោះ) បានឡើយ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះ
 គង្គជាមនុស្សប្រមាទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជមានព្រះ
 ឥន្ទ្រាធិបតីបុរសនោះ យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់បុរស ព្រោះភេសចក្តី
 ប្រមាទ បានជាអ្នកឯង មិនបានធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា
 ដោយចិត្ត អើបុរស បើអ្នកឯង មានភេសចក្តីប្រមាទ យ៉ាងណា ពួក
 និរយបាល នឹងធ្វើ (អ្នកឯង) យ៉ាងនោះវិញ ដ្បិតបាបកម្មរបស់អ្នកឯង
 នោះ មិនមែនមាតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបិតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនប្រុស
 ធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកមិត្តភាពមាតាភូតធ្វើឲ្យទេ
 មិនមែនពួកញាតិសាសនាហិតធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកសមណព្រាហ្មណ៍
 ធ្វើឲ្យទេ មិនមែនទេវតាទាំងឡាយធ្វើឲ្យទេ ឯបាបកម្មនេះ គឺអ្នកឯងធ្វើ
 ខ្លួនឯង អ្នកឯងនឹងត្រូវទទួលវិបាក នៃបាបកម្មនោះវិញ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពទ្ធ

[១៧៦] តមេធំ កិត្យវេ យមោ រាជា បឋមំ
 ទេវទ្ទតំ សមនុយុញ្ជិត្តា សមនុត្តាហិត្តា សមនុកា-
 សិត្តា ទុតិយំ ទេវទ្ទតំ សមនុយុញ្ជិតិ សមនុត្តាហិតិ
 សមនុកាសតិ អម្ពោ បុរិស ន ភំ អន្ទស មនុស្ស-
 សុ ទុតិយំ ទេវទ្ទតំ ជាតុក្កតន្តិ ។ សោ ឯវមាហ
 ជាទ្ទសំ កន្លេតិ ។ តមេធំ កិត្យវេ យមោ រាជា ឯវ-
 មាហ អម្ពោ បុរិស ន ភំ អន្ទស មនុស្សសុ ឥត្ថ
 វា បុរិសំ វា អសីតិកំ វា ធម៌តិកំ វា វស្សសតិកំ
 វា ជាតិយា ជីវ្ហា កោណជសិវ្តំ កោត្តំ ទណ្ឌបរាយ-
 ធំ បវេជមាធំ កច្ចន្តំ អាតុរំ កតយោព្វធំ ទណ្ឌ-
 ទន្តំ បរិតតោសំ វិល្លុធំ ទរិតំ សិរំ វល្លំ តិល-
 កាហតកត្តន្តិ ។ សោ ឯវមាហ អន្ទសំ កន្លេតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសមណសក្ក:

(១៧៦) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះយមរាជសាកសួរ ដេញ
 ដោល សួរឈ្មោះឈ្មួញ នូវទេវទូតទី ១ នឹងបុរសនោះរួចហើយ ទើបសាក
 សួរដេញដោល សួរឈ្មោះឈ្មួញ នូវទេវទូតទី ២ ទៀតថា ម្ចាស់បុរស អ្នក
 ឯងមិនបានឃើញទេវទូតទី ២ ដែលកើតប្រាកដក្នុងមនុស្សលោកទេឬ?
 បុរសនោះ ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ
 មិនបានឃើញទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជត្រឡប់សួរបុរស
 នោះយ៉ាងនេះវិញថា នៃបុរស ចុះអ្នកឯងមិនបានឃើញស្រ្តីឬបុរសដែល
 មានអាយុ ៨០ ឆ្នាំ ៩០ ឆ្នាំ ឬ ១០០ ឆ្នាំ ដែលចាស់គ្រាំគ្រាអំពីកំណើត
 មានឆ្អឹងជំនីរកោងដូចជាបង្កង់ផ្ទះ មានកាយកោង កាន់ឈើច្រូតដើរទៅ
 ញ៉ាំងខ្នង ក្តៅអន្ទះសា មានវ័យជ្រុលហួសហើយ មានធ្មេញបាក់ មាន
 សក់ស្លុវ មានក្បាលឆក មានក្បាលទំពែក មានវស្សក្រដាញជ្រីវ មាន
 ខ្លួនសៅហ្មងដោយប្រជ្រុយ ក្នុងមនុស្សលោកទេឬ? បុរសនោះក្រាប
 ទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ ។

សុត្តន្តបិដក ទេវទូតសុត្ត ទុតិយទេវទូត

តមេធំ ភិក្ខុវេ យមោ រាជា ឯវមាហា អម្ពោ បុរិ-
ស តស្ស តេ វិញ្ញស្ស សតោ មហាបុគ្គស្ស ឯត-
នយោសិ អមាម្មិ ខោម្ហំ ជរាជម្ពោ ជំ អនត្ថតោ
ហន្តាហំ កល្យាណំ ករោមិ កាយេន វាចាយ
មនសាតិ ។ សោ ឯវមាហា ធាសត្ថិស្សំ កន្តោ បមា-
នស្សំ កន្តតិ ។ តមេធំ ភិក្ខុវេ យមោ រាជា
ឯវមាហា អម្ពោ បុរិស បមាទេវតាយ ន កល្យាណ-
មកាសិ កាយេន វាចាយ មនសា តត្ថ តំ
អម្ពោ បុរិស តថា ករិស្សន្តិ យថាតំ បមត្តំ តំ
ខោ បន តេ ឯតំ ជាបកម្ហំ នេវ មាតរា កតំ
ន មិតរា កតំ ន ភាតរា កតំ ន ភតិទិយា ក-
តំ ន មិត្តាមច្ចេហិ កតំ ន ញាតិសាលោហិតេហិ
កតំ ន សមណ្ឌពាហ្មណេហិ កតំ ន ទេវតាហិ
កតំ តយាវេតំ ជាបកម្ហំ កតំ ត្រញេវេតស្ស
វិចាកំ បដិសំវេទិស្សសីតិ ។

សុញ្ញករណ៍ ទេវទូតសូត្រ ទេវទូត ទី ២

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបព្រះយមរាជស្នេហាបុរសនោះ យ៉ាងនេះទៀតថា
 នៃបុរស កាលអ្នកឯងនោះ ដឹងក្តីឡើងវិញដល់ចាស់ តើមានគំនិត
 ថា អាត្មាអញឯង មានសេចក្តីគ្រាំគ្រាជាធម្មតា មិនកន្លងនូវសេចក្តីគ្រាំ
 គ្រាទៅបានឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ
 ដោយវាចា ដោយចិត្ត ដូច្នេះដែរឬ ។ បុរសនោះក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា
 សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាក្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាច (នឹងគិតឃើញ) ទេ
 សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាក្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គជាមនុស្សប្រមាទ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ព្រះយមរាជក៏ត្រាស់ពន្យល់បុរសយ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរស
 ព្រោះតែសេចក្តីប្រមាទ បានជាអ្នកឯង មិនធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ
 ដោយវាចា ដោយចិត្ត តើបុរស បើអ្នកឯង មានសេចក្តីប្រមាទយ៉ាង
 ណា ពួកនិរយបាលនឹងធ្វើ (អ្នកឯង) យ៉ាងនោះវិញ ដ្បិតបាបកម្មរបស់
 អ្នកនោះ មិនមែនមាតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបិតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូន
 ប្រុសធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកមិត្តភាពមិត្ត
 ធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកញាតិសាលាហិតធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកសមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ធ្វើឲ្យទេ មិនមែនទេវតាទាំងឡាយធ្វើឲ្យទេ ឯបាបកម្មនេះ គឺ
 អ្នកឯងធ្វើខ្លួនឯង អ្នកឯងនឹងត្រូវទទួលវិបាក នៃបាបកម្មនោះវិញ ។

(១៧៧) តមេធំ ភិក្ខុវេ យមោ រាជា ទុតិយំ
 ទេវទ្ទតំ សមនុយុញ្ញត្តា សមនុត្តាហិត្តា សមនុភាសិត្តា
 តតិយំ ទេវទ្ទតំ សមនុយុញ្ញតិ សមនុត្តាហតិ ស-
 មនុភាសតិ អម្ពោ បុរិស ន ភំ អន្ទស មនុស្សស្ស
 តតិយំ ទេវទ្ទតំ ឆាតុក្កុតន្តំ ។ សោ ឯវមាហ
 ឆាទ្ទសំ កន្លេតិ ។ តមេធំ ភិក្ខុវេ យមោ រាជា ឯវមា-
 ហ អម្ពោ បុរិស ន ភំ អន្ទស មនុស្សស្ស វត្ថុ
 វា បុរិសំ វា អាពាធិកំ ទុត្តិតំ ពាទ្ធិតិលានំ
 សតោ មុត្តករិសេ បលិបដ្ឋំ សេមាធំ អញ្ញេហិ
 វុដ្ឋាបិយមាធំ អញ្ញេហិ បវេសិយមាទ្នំ^(១) ។ សោ
 ឯវមាហ អន្ទសំ កន្លេតិ ។ តមេធំ ភិក្ខុវេ យមោ រាជា
 ឯវមាហ អម្ពោ បុរិស តស្ស តេ វិញ្ញាស្ស សតោ
 មហល្លតស្ស ឯតទយោសិ អមាម្មំ ទោម្ពំ ព្យាធិធម្មោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាស្សណសក្ក

(១៧៧) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះយមរាជសាកសួរ ដេញ
 ដោល សួររលួចលួញ នូវទេវទូតទី ២ នឹងបុរសនោះចូលហើយ ទើបសាក
 សួរដេញដោល សួររលួចលួញ នូវទេវទូតទី ៣ ទៀតថា ម្ចាស់បុរស
 អ្នកឯងមិនបានឃើញនូវទេវទូតទី ៣ ដែលកើតប្រាកដក្នុងមនុស្សលោក
 ទេឬ ។ បុរសនោះក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស
 ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានឃើញទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ
 ត្រឡប់សួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះវិញថា នៃបុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញ
 នូវស្ត្រីឬបុរសដែលមានជម្ងឺ ដល់នូវសេចក្តីលំបាក ឈឺធ្ងន់ កំពុងដេក
 ត្រាំក្នុងទឹកម្យត្រង់នឹងលាមករបស់ខ្លួន លុះតែមានពួកដន់ដៃគ្រាហ៍ទើប
 ក្រោករួច មានពួកដន់ដៃគ្រាហ៍ទើបចូលមកបាន ក្នុងមនុស្សលោក
 ទេឬ ។ បុរសនោះក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស
 ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជសួរបុរស
 នោះ យ៉ាងនេះទៀតថា នៃបុរស កាលអ្នកឯងនោះ ដឹងក៏ឡើង
 រហូតដល់ចាស់ តើមានគំនិតថា អាត្មាអញឯង មានជម្ងឺជាធម្មតា

សុញ្ញតណ្ហស្ស ទេវ្យតសុត្តេ តតិយទេវ្យតំ

ព្យាដី អនតីតោ ហុណ្ណាហំ កល្យាណំ កកេមិ
 កាយេន វាចាយ មនសាតិ ។ សោ ឯវមាហ
 ធាសក្ខិស្សំ កន្លេ បមាទស្សំ កន្លេតិ ។ តមេនំ
 ភិក្ខុវេ យមោ រាជា ឯវមាហ អម្ពោ បុរិស បមាទ-
 វតាយ ន កល្យាណមកាសិ កាយេន វាចាយ
 មនសា តក្សំ តំ អម្ពោ បុរិស តថា ករិស្សន្តិ
 យថាតំ បមត្តំ តំ ខោ បន តេ ឯតំ ចាបកម្មំ
 ទេវ មាតវា កតំ ន បិតវា កតំ ន ភាតវា
 កតំ ន ភតិទិយា កតំ ន មិត្តាមច្ចេហិ កតំ
 ន ញាតិសារណេហិតេហិ កតំ ន សមណាព្រាហ្ម-
 ណេហិ កតំ ន ទេវតាហិ កតំ តយាវេតំ ចាប-
 កម្មំ កតំ ត្រញោវេតស្ស វិចាតំ បដិសំវេទិស្សសីតិ ។

សុត្តន្តបិដក ទេវទូតសូត្រ ទេវទូតទី ៣

មិនក្នុងម្លូងម្លីទៅបានទេ យ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ធ្វើអំពើល្អ
ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត ដូច្នេះដែរឬទេ ។ បុរសនោះ
ក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាច
(នឹងគិតឃើញ) ទេ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គជាមនុស្ស
ប្រមាទ ។ ម្ចាស់កិត្តតាំងឡាយ ព្រះយមរាជ ត្រាស់ពន្យល់បុរសនោះ
យ៉ាងនេះថា នៃបុរស ព្រោះតែសេចក្តីប្រមាទ បានជាអ្នកឯងមិនបាន
ធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត អើបុរស បើអ្នកឯង
មានសេចក្តីប្រមាទ យ៉ាងណា ពួកនិរុបាយលនឹងធ្វើ (អ្នកឯង) យ៉ាង
នោះវិញ ដ្បិតបាបកម្មរបស់អ្នកឯងនោះ មិនមែនមាតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែន
បិតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនប្រុសធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើឲ្យទេ
មិន មិនពួកមិត្តភាពាត្រធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកញាតិសាសនាហិតធ្វើឲ្យទេ
មិនមែនពួកសមណព្រាហ្មណ៍ធ្វើឲ្យទេ មិនមែនទេវតាទាំងឡាយធ្វើឲ្យ
ទេ បាបកម្មនេះ គឺអ្នកឯង ធ្វើខ្លួនឯង អ្នកឯង នឹងត្រូវទទួលវាបាត
នៃបាបកម្មនោះវិញ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពណ្ណសកំ

[១៧៨] តមេនំ ភិក្ខុវេ យមោ រាជា តតិយំ

ទេវទ្ធំ សមនុយុត្តិតា សមនុត្តាហិតា សមនុកា-

សិតា ចតុតំ ទេវទ្ធំ សមនុយុត្តិតា សមនុត្តាហិតា

សមនុកាសិតា អម្ពោ បុរិស ន តំ អនុស

មនុស្សេស្ស ចតុតំ ទេវទ្ធំ ចាតុក្កុតន្តំ ។ សោ

ឯវមាហ ឆាទ្ទសំ កន្លេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខុវេ យមោ

រាជា ឯវមាហ អម្ពោ បុរិស ន តំ អនុស ម-

នុស្សេស្ស រាជាមោ ចោរំ អាគុចារី តហិតា វិវា

តម្ភការណា កាវេន្តេ តសាហិបិ តាឡេន្តេ

វេត្តហិបិ តាឡេន្តេ អន្ធទណ្ឌតេហិបិ តាឡេន្តេ

ហត្ថម្បំ ឆិទ្ពន្តេ ចាទម្បំ ឆិទ្ពន្តេ ហត្ថចា-

ទម្បំ ឆិទ្ពន្តេ កណ្ឌាម្បំ ឆិទ្ពន្តេ ឆាសម្បំ ឆិទ្ពន្តេ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបាសម្ព័ន្ធសក្ការៈ

(១៧៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះយមរាជសាកសួរ ដេញ

ដោល សួរឈ្មួចឈ្មួញ នូវទេវទូតទី ៣ នឹងបុរសរួចហើយ ទើបសាក

សួរ ដេញដោល សួរឈ្មួចឈ្មួញ នូវទេវទូតទី៤ ទៀតថា នៃបុរស

អ្នកឯងមិនបានឃើញនូវទេវទូត ទី ៤ ដែលកើតប្រាកដ ក្នុងមនុស្សលោក

ទេឬ ។ បុរសនោះក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស

ខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានឃើញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទើបព្រះយមរាជ

ត្រឡប់សួរបុរសនោះយ៉ាងនេះវិញថា នៃបុរស ចុះអ្នកឯងបានឃើញ

នូវព្រះរាជាទាំងឡាយ កាលចាប់ចោរ ដែលប្រព្រឹត្តត្តអាក្រក់បានហើយ

ត្រាស់បង្គាប់ឲ្យធ្វើកម្មការណ៍ផ្សេងៗ គឺឲ្យវាយដោយរំពាត់ខ្លះ ឲ្យវាយ

ដោយផ្តៅខ្លះ ឲ្យវាយដោយដំបងខ្លះ ឲ្យកាត់ដៃខ្លះ ឲ្យកាត់ជើងខ្លះ

ឲ្យកាត់ទាំងដៃទាំងជើងខ្លះ ឲ្យកាត់ស្លឹកត្រចៀកខ្លះ ឲ្យកាត់ច្រមុះខ្លះ

សុញ្ញតវុទ្ធស្ស ទេវទូតសុត្តេ បុគ្គលទេវទូត

កណ្ណិយាសម្ម័ ធិន្ទន្តេ តិលង្គមាលិកម្ម័ ករោន្តេ

សង្ខម្បណ្ឌិកម្ម័ ករោន្តេ រហុម្បម្ម័ ករោន្តេ

ដោតិមាលិកម្ម័ ករោន្តេ ហត្ថប្បដោតិកម្ម័ ក-

រោន្តេ ឯកវត្ថុកម្ម័ ករោន្តេ ជីវកវាសិកម្ម័

ករោន្តេ ឯណាយ្យកម្ម័ ករោន្តេ តលិសម័សិកម្ម័

ករោន្តេ កហាបណកម្ម័ ករោន្តេ ទារាប-

តច្ឆិកម្ម័ ករោន្តេ បលិយបវត្ថុកម្ម័ ករោន្តេ

សុញ្ញតវដ្ឋ ទេវទុតសូត្រ ទេវទុត ទី ២

ឲ្យកាត់ទាំងស្លឹកត្រចៀកទាំងច្រមុះខ្លះ ឲ្យធ្វើពិលង្គជាលិកកម្ម គឺអំពើ
 ដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាឆ្មាំងជាក់ទឹកជ្រកខ្លះ (១) ឲ្យធ្វើនូវសង្ខម្ពណិកកម្ម គឺ
 អំពើដែលគេធ្វើក្បាលឲ្យរលើងដូចជាសំបកស័ន្ទខ្លះ (២) ឲ្យធ្វើនូវរាហុម្ម-
 កម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើមាត់ ឲ្យដូចជាមាត់រាហុខ្លះ (៣) ឲ្យធ្វើនូវ
 ជោតិមាលិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើខ្នងមនុស្សឲ្យដូចជាផ្កាភ្លើងខ្លះ (៤) ឲ្យ
 ធ្វើនូវហត្ថប្បជោតិកកម្ម គឺអំពើដែលគេដុតដៃខ្លះ (៥) ឲ្យធ្វើនូវឯរា-
 វត្តិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាពន្លាត់ស្បែកពពែខ្លះ (៦) ឲ្យធ្វើ
 នូវចរិកវាសិកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាស្បែកសំពត់សម្បករយ័
 ខ្លះ (៧) ឲ្យធ្វើនូវឯណេយ្យកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាជើងសត្វ
 ព្រាយខ្លះ (៨) ឲ្យធ្វើនូវពាលិសម័សិកកម្ម គឺអំពើដែលគេច្រក់មាត់ដោយ
 កាង ឬសន្ទូចខ្លះ (៩) ឲ្យធ្វើនូវកហាបណកកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យ
 ខូចសរីរៈប្រមាណប៉ុនកហាបណៈមួយ ។ ខ្លះ (១០) ឲ្យធ្វើនូវខាហបតច្ចិក-
 កម្ម គឺអំពើដែលគេយកទឹកផ្សាស្រោចខ្លះ (១១) ឲ្យធ្វើនូវបល័យបរត្តិ-
 កកម្ម គឺអំពើដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាបង្ខិលជើងតុល ឬសសររតាលខ្លះ (១២)

១ ។ ល ។ ១២ មើលនយលក្ខណៈ ក្នុងមហាទុក្ខកូនសូត្រ ធម្មីមេធានីមនិកាយ
 មូលបណ្ណាសកៈ បឋមភាគ ទំព័រ ៣២០-៣២១ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបទ្ទិសនិកាយសំ

បណាលបីឋានម្យ កិរោន្តេ តត្ថេនបិ តេនេន ទិសិញ-
 ន្តេ សុនខេហិបិ ខាណាបេន្តេ ជីវន្តម្យ សុនេ
 ឧត្តាសេន្តេ អសិទាបិ សីសំ ទិន្នន្តេតិ ។ សោ
 ឯវមាហ អន្តសំ កន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខុវេ យេមោ
 រាជា ឯវមាហ អម្ពោ បុរិស តស្ស តេ វិញ្ញាស្ស
 សតោ មហាបូកស្ស ឯតទេហាសិ យេ កិរ កោ
 តាបកានិ កម្មានិ កិរោន្តេ តេ ទិដ្ឋេវ ធម្មេ
 ឯវមា វិវិទា កម្មករណា ករិយន្តិ តិមន្តិ បន
 បរត្ថ ហន្តាហំ កល្យាណំ កិរោមិ កាយេន
 វាតាយ មនសាតិ ។ សោ ឯវមាហ ជាសត្វិស្ស
 កន្តេ បមាទស្ស កន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខុវេ
 យេមោ រាជា ឯវមាហ អម្ពោ បុរិស បមាទ-
 វតាយ ន កល្យាណមកាសិ កាយេន វាតាយ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ក

ឲ្យធ្វើនូវបលាសបឋកកម្ម គឺអំពៅដែលគេធ្វើឲ្យដូចជាភណ្ឌបំប៉នខ្លះ(១)

ឲ្យស្រោចប្រេងដែលក្តៅខ្លះ ឲ្យឆ្អែកខ្លះ ឲ្យដេកផ្សារលើឈើអណ្តាត

ទាំងរស់ខ្លះ ឲ្យកាត់ក្បាលដោយដាវខ្លះ ដូច្នេះដែរឬទេ ។ បុរសនោះ

ក្រាបទូលយ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ។

ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ សួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះទៀត ថា

នៃបុរស កាលអ្នកឯងនោះ ដឹងក្តីឡើង រហូតដល់ចាស់ តើមានគំនិតថា

បានឮថា អ្នកណាធ្វើនូវបាបកម្មទាំងឡាយ អ្នកនោះ គេនឹងធ្វើកម្ម

ករណ៍ផ្សេង ។ យ៉ាងនេះវិញ ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះឯង នឹងបាច់និយាយថ្វី

ក្នុងបរលោក បើដូច្នោះ ត្រូវតែអាត្មាអញធ្វើអំពើល្អដោយកាយ ដោយ

វាចាដោយចិត្ត ដូច្នេះដែរឬទេ ។ បុរសនោះក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា សូម

ទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គមិនអាច (នឹងគិតឃើញ) ទេ សូមទ្រង់

ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គជាមនុស្សប្រមាទ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ

ព្រះយមរាជ ក៏ត្រាស់ពន្យល់បុរសនោះ យ៉ាងនេះថា នៃបុរស ព្រោះ

តែសេចក្តីប្រមាទ បានជាអ្នកឯងមិនធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា

១ មើលនយលក្ខណៈ ក្នុងមហាទុក្ខកូនសូត្រ ធម្មិមជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណសក្កៈ
បឋមភាគ ទំព័រ ៤២០-៣២១ ។

សុញ្ញតន្ត្រស្ស ទេវទូតសុត្តេ បញ្ចមទេវទូតំ

មនសា តត្ថ្នំ តំ អម្ពោ បុរិស តថា កក្កស្សន្តិ
យថាតំ បមត្តំ តំ ខោ បន តេ ឯតំ ចាបកម្មំ
នេវ មាតវា កតំ ន បិតវា កតំ ន ភាតវា
កតំ ន ភតិធិយា កតំ ន មិត្តាមច្ចេហិ កតំ ន
ញាតិសាលាហិតេហិ កតំ ន សមណាព្រាហ្មណេហិ
កតំ ន ទេវតាហិ កតំ តយាវេតំ ចាបកម្មំ កតំ
ត្រញោវេតស្ស វិបាកំ បដិសំវេទិស្សសីតិ ។

(១៧៧) តមេធំ ភិក្ខុវេ យមោ វជា ចតុត្ថំ
ទេវទូតំ សមនុយុញ្ញតា សមនុត្តាហិតា សមនុកាសិតា
បញ្ចមំ ទេវទូតំ សមនុយុញ្ញតិ សមនុត្តាហិតិ សម-
នុកាសតិ អម្ពោ បុរិស ន ត្ថំ អន្ទុស មនុស្សស្ស
បញ្ចមំ ទេវទូតំ ចាតុក្កតន្តិ ។ សោ ឯវមាហ បាទ្ធសំ
កន្តតិ ។ តមេធំ ភិក្ខុវេ យមោ វជា ឯវមាហ
អម្ពោ បុរិស ន ត្ថំ អន្ទុស មនុស្សស្ស ឥត្ថំ វា
បុរិសំ វា ឯកាហមតំ វា ទ្ធិហមតំ វា តិហមតំ វា

សុញ្ញតវគ្គ ទេវទូតសូត្រ ទេវទូតទី ៨

ដោយចិត្ត អើបុរស បើអ្នកឯង មានសេចក្តីប្រមាទ យ៉ាងណា ពួក
និយមាល នឹងធ្វើ (អ្នកឯង) យ៉ាងនោះវិញ ដ្បិតបាបកម្មរបស់អ្នកឯងនុ៎ះ
មិនមែនមាតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបិតាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនប្រុសធ្វើ
ឲ្យទេ មិនមែនបងប្អូនស្រីធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកមិត្តភាមិត្រកូលធ្វើឲ្យទេ
មិនមែនពួកញាតិសាសនាហិតធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកសមណព្រាហ្មណ៍
ធ្វើឲ្យទេ មិនមែនទៅតាមទាំងឡាយធ្វើឲ្យទេ បាបកម្មនុ៎ះ គឺអ្នកឯង
ធ្វើខ្លួនឯង អ្នកឯងនឹងត្រូវទទួលវិបាកនៃបាបកម្មនោះវិញ ។

(១៧៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះយមរាជសាកសួរ ដេញ
ដោល សួរឈ្មោះចម្លើយ នូវទេវទូតទី ៤ នឹងបុរសនោះរួចហើយ ទើប
សាកសួរ ដេញដោល សួរឈ្មោះចម្លើយ នូវទេវទូតទី ៥ ទៀតថា នៃបុរស
អ្នកឯងមិនបានឃើញនូវទេវទូតទី ៥ ដែលកើតប្រាកដក្នុងមនុស្សលោក
ទេឬ ។ បុរសនោះក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស
ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនបានឃើញទេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ
ត្រឡប់សួរបុរសនោះ យ៉ាងនេះវិញថា នៃបុរស អ្នកឯងមិនបានឃើញ
ស្ត្រីឬបុរសដែលស្លាប់អស់មួយថ្ងៃ ឬស្លាប់អស់ពីរថ្ងៃ ឬក៏ស្លាប់អស់បីថ្ងៃ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ថាបកំ

ឧទ្ធមាតកំ វិជីវកំ វិបុលកជាតន្តិ ។ សោ
 ឯវមាហា អន្តសំ កន្តេតិ ។ តមេធំ ភិក្ខុវេ យមោ
 រាជា ឯវមាហា អន្តោ បុរិស តស្ស តេ វិញ្ញាស្ស
 សតោ មហាបូកស្ស ឯតទហោតិ អហម្មំ ខោម្មំ
 មរណធម្មោ មរណំ អនតីតោ ហន្តាហំ កល្យាណំ
 ករោមិ កាយេន វាចាយ មនសាតិ ។ សោ ឯវមា-
 ហា ឆាសក្ខិស្សំ កន្តេ បមាទស្សំ កន្តេតិ ។ តមេធំ
 ភិក្ខុវេ យមោ រាជា ឯវមាហា អន្តោ បុរិស បមា-
 ទតាយ ន កល្យាណមកាសិ កាយេន វាចាយ
 មនសា តត្ថំ ត្វ អន្តោ បុរិស តថា ករិស្សន្តិ
 យថាតំ បមត្តំ តំ ខោ បន តេ ឯតំ
 ចាបកម្មំ នេវ មាតរា កតំ ន បិតរា កតំ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបេសណ្តសក្ក:

កំពុងហើមប៉ោង មានសម្បុរទៀវ ដោយច្រើន មានខ្ទុះហូរចេញតាម
 ទ្វារផ្សេងៗ ទេវៗ ។ បុរសនោះក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះ
 មេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយម-
 រាជស្នូបុរសនោះ យ៉ាងនេះទៀតថា នៃបុរស កាលអ្នកឯងនោះ ដឹងក្តី
 ទៀងវិញ្ញាណដល់ចាស់ តើមានគំនិតថា អាត្មាអញឯង មានសេចក្តីស្លាប់
 ជាធម្មតា មិនកន្លងសេចក្តីស្លាប់ទៅបានឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មា
 អញ ធ្វើអំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត ដូច្នេះដែរឬទេ ។
 បុរសនោះក្រាបទូល យ៉ាងនេះថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គ
 មិនអាច (នឹងគិតឃើញ) ទេ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ខ្ញុំព្រះអង្គជា
 មនុស្សប្រមាទ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះយមរាជ ត្រាស់ពន្យល់បុរស
 នោះ យ៉ាងនេះថា នៃបុរស ព្រោះតែសេចក្តីប្រមាទ បានជាអ្នកឯងមិនធ្វើ
 អំពើល្អ ដោយកាយ ដោយវាចា ដោយចិត្ត តើបុរស បើអ្នកឯង មាន
 សេចក្តីប្រមាទ យ៉ាងណា ពួកនិរយបាលនឹងធ្វើ (អ្នកឯង) យ៉ាងនោះវិញ
 ដ្បិតបាបកម្មរបស់អ្នកឯងនោះ មិនមែនមាតាធ្វើឱ្យទេ មិនមែនបិតាធ្វើឱ្យទេ

សុញ្ញតវត្ថុស្ស ទេវទ្វេតសុត្តេ បញ្ចមទេវទ្វេតោ

ន ភាគរា កតំ ន ភគិនិយា កតំ ន មិត្តាមច្ចេហិ កតំ

ន ញ្ញាតិសាលោហិតេហិ កតំ ន សមណាត្រាហ្មណេហិ

កតំ ន ទេវតាហិ កតំ តយាវេតំ នាបកម្ពំ កតំ

តុញ្ញាវេតស្ស វិបាកំ បដិសំវេទិស្សសីតិ ។ តមេធំ

ភិក្ខុវេ យមោ រាជា បញ្ចមំ ទេវទ្វតំ សមនុយុត្តាត្វា

សមនុត្តាហិត្វា សមនុកាសិត្វា តុណ្ហំ ហោតិ ។

សញ្ញាតវិន័យ ទេវទ្រព្យសូត្រ ទេវទ្រព្យ ទី ៥

មិនមែនបដិប្បសាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនបដិប្បសាធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួក
 មិត្តភាពាភិក្សធ្វើឲ្យទេ មិនមែនពួកញាតិសាសនាភិក្សធ្វើឲ្យទេ មិនមែន
 ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ធ្វើឲ្យទេ មិនមែនទេវតាទាំងឡាយធ្វើឲ្យទេ បាបកម្ម
 + នេះ គឺអ្នកឯងធ្វើខ្លួនឯង អ្នកឯងនឹងត្រូវទទួលវិបាកនៃបាបកម្មនោះវិញ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះព្រះយមរាជបានសាកសួរ ដេញដោល សួរ
 ឈ្មោះឈ្មួញ នូវទេវទ្រព្យទី៥ នឹងបុរសនោះរួចហើយ ក៏ទ្រង់នាំស្មៀម^(១) ។

១ សត្វលោកដែលព្រះយមរាជនិពន្ធសួរដេញដោលអំពីទេវទ្រព្យទាំង ៥ នោះ សត្វលោកដែលមិន
 និពន្ធសួរដេញដោល ។ សត្វដែលធ្វើបាបកម្មច្រើន ត្រូវទៅកើតក្នុងនរកតែម្តង ព្រះយមរាជមិន
 បាច់សួរទេ ចំណែកសត្វដែលធ្វើបាបកម្មតិច ត្រូវព្រះយមរាជនិពន្ធដោលអំពីទេវទ្រព្យ រឿងនេះ
 ដូចគ្នានឹងរាជបុរសដែលចាប់ចោរបាន ព្រមទាំងទ្រព្យជាតិសត្វាង ហើយយកមកដាក់ទោស
 តែម្តងមិនបាច់ដំនុំជំរះ ចំណែកចោរលោកដែលចាប់បានល្មមនឹងសាកសួរ ក៏យកទៅសាលា
 វិនិច្ឆ័យឲ្យសាកសួរមើលសិន ។ ពិតមែន សត្វដែលធ្វើបាបកម្មតិច ចូនកាលនឹកឃើញតាម
 ធម្មតាខ្លួនឯង ចូនកាលទាល់តែមានគេរំលឹក ទើបនឹកឃើញ ចំណែកសត្វដែលនឹកមិនឃើញ
 ដោយខ្លួនឯង ព្រះយមរាជតែងសួរនូវទេវទ្រព្យទាំង ៥ ។ ក្នុងទេវទ្រព្យទាំង ៥ នោះ សត្វខ្លះនឹក
 ឃើញត្រង់ទេវទ្រព្យទី១ ខ្លះនឹកឃើញត្រង់ទេវទ្រព្យទី២ ឬទី៣ ជាដើម ឯសត្វដែលនឹកមិនឃើញ
 ត្រង់ទេវទ្រព្យគ្រប់ទាំង ៥ នោះ ព្រះយមរាជតែងជួយនឹករកដោយព្រះអង្គឯង បើនឹកទៅឃើញថា
 មានធ្វើអំពើកុសលខ្លះ ទ្រង់ក៏បញ្ជីសត្វនោះឲ្យយល់ឡើង បើទ្រង់នឹករកមើលមិនឃើញទេក៏
 នាំស្មៀម នឹកក្នុងព្រះហឫទ័យថា ឧសត្វនេះមុខជានឹងបានទុក្ខធំ ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបេសណ្ឌសកំ

(១៨០) តមេនំ ភិក្ខុវេ និរយទាលា បញ្ចវិធ-
 តន្តំ នាម កម្មករណំ ករោន្តំ តត្ថំ អយោធីលំ
 ហត្ថេ តមេន្តំ តត្ថំ អយោធីលំ ធុតិយេ ហត្ថេ
 តមេន្តំ តត្ថំ អយោធីលំ ទានេ តមេន្តំ តត្ថំ អយោធី-
 លំ ធុតិយេ ទានេ តមេន្តំ តត្ថំ អយោធីលំ មជ្ឈេ
 ឧរស្មី តមេន្តំ ។ សោ តត្ថេ ធុត្តា តិច្ឆា កដ្ឋកា
 វេទនា វេទនិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន
 តំ នាបកម្មំ ព្យដ្ឋិហោតិ ។

(១៨០) តមេនំ ភិក្ខុវេ និរយទាលា សំវេសិត្តា
 កុហវិហិ តច្ឆន្តំ ។ តមេនំ ភិក្ខុវេ និរយទាលា
 ឧទ្ធិទានំ អនោសិវំ គហត្ថា វាសីហិ តច្ឆន្តំ ។
 តមេនំ ភិក្ខុវេ និរយទាលា រមេ យោជេត្ថា តត្ថាយ
 ភូមិយា^(១) អាទិត្តាយ^(២) សម្បជ្ឈលំតាយ សញ្ញាតិ-
 ភូតាយ សារេន្តិបិ បច្ចាសារេន្តិបិ ។ តមេនំ ភិក្ខុវេ
 និរយទាលា មហន្តំ អម្ពាបត្ថតំ អាទិត្តំ សម្បជ្ឈ-
 លំតំ សញ្ញាតិភូតំ អាវេបេន្តិបិ ឡំវេបេន្តិបិ ។

១ ឧ. ម. តព្ពាយ ភូមិយាតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. អាទិត្តាយ បបរិយាតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបណ្ណសកៈ

(១៨០) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ធ្វើនូវកម្មករណ៍
ឈ្មោះបញ្ចតិធព័ន្ធន៍ (ចំណង់ប្រាំប្រការ) ចំពោះបុរសនោះ គឺផ្ដេក
(បុរសនោះ) ហើយបោះដែកគោលដ៏ក្ដៅត្រង់ដៃ (ខាងស្តាំ) ១ បោះ
ដែកគោលដ៏ក្ដៅ ត្រង់ដៃខាងឆ្វេង ១ បោះដែកគោលដ៏ក្ដៅ ត្រង់ជើង
(ខាងស្តាំ) ១ បោះដែកគោលដ៏ក្ដៅត្រង់ជើងខាងឆ្វេង ១ បោះដែកគោល
ដ៏ក្ដៅចំកណ្តាលទ្រូង ១ ។ បុរសនោះ ក៏រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្វាំង ខ្មោចផ្សា
ក្នុងទីនោះ បើបាបកម្មមិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

(១៨១) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះពួកនិរយបាល ចាប់ផ្ដេក
បុរសនោះរួចហើយ ទើបចាំងដោយដីធ្លី ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួក
និរយបាល ចាប់បុរសនោះ យកដើងឡើងលើ យកក្បាលចុះក្រោម
ហើយប្រាសដោយកាំបិតព្រា ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយ-
បាល ទឹមបុរសនោះនឹងរថ ហើយបរពេលមក លើប្រថីពីដែលភ្លើង
កំពុងឆេះក្ដៅសព្វ ភ្លឺប្រាលរន្ទាល សន្លោសន្លៅ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំង
ឡាយ ពួកនិរយបាល ប្រើបុរសនោះឲ្យឡើងភ្នំ ឲ្យចុះអំពីភ្នំរត់
ភ្លើងដ៏ធំ ដែលកំពុងក្ដៅសព្វ ភ្លឺប្រាលរន្ទាល សន្លោសន្លៅ ។

សុញ្ញតវុទ្ធសូត ទេវទូតសុត្តេ មហានិរយោ

តមេតំ ភិក្ខុវេ និរយោបាលា ឧទ្ធចំបាទំ អនោសិវំ
 តហត្វា តត្ថាយ លោហកុម្មិយា បក្ខិបន្តិ អាទិត្ថាយ
 សម្មជ្ឈលិតាយ សញ្ញាតិក្ខតាយ ។ សោ តត្ថ
 ដេឈុទ្ធមហកំ បច្ចតិ ។ សោ តត្ថ ដេឈុទ្ធមហកំ
 បច្ចមាដោ សកេម្បិ ឧទ្ធចំ តច្ចតិ សកេម្បិ អនោ
 តច្ចតិ សកេម្បិ តិរិយំ តច្ចតិ ។ សោ តត្ថ ធុត្វា
 តិប្បា កដុកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ
 កកេតិ ហរំ ន តំ ជាបកម្មំ ព្យដ្ឋិហោតិ ។

(១៨២ តមេតំ ភិក្ខុវេ និរយោបាលា មហានិរយោ
 បក្ខិបន្តិ ។ សោ ខោ បន ភិក្ខុវេ មហានិរយោ

ចតុក្កិលោ ចតុប្បាហ

វិភត្តោ ភាគសោ មិតោ

អយោបា ការបរិយោ

អយសា បដិក្កដ្ឋិតា ។

សុញ្ញតវត្ថុ ទេវទុតសូត្រ មហានរក

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយោល ចាប់បុរសនោះ យកដើរឡើងលើ
 យកក្បាលចុះក្រោម ហើយទម្លាក់ទៅក្នុងខ្ទង់ដងដីក្តៅ ដែលភ្លើង
 កំពុងឆេះក្តៅសព្វ ភ្នំប្រាសាទនោះ សន្លាសន្លៅ ។ បុរសនោះ
 ក៏ឆេះនឹងកំសួលពពុះ ក្នុងខ្ទង់ដងដីនោះ ។ កាលបុរសនោះ ឆេះនឹង
 កំសួលពពុះ ក្នុងខ្ទង់ដងដីនោះ ចួនកាលអណ្តែតឡើងលើម្តង ចួន
 កាលលិចចុះក្រោមម្តង ចួនកាលអណ្តែតទៅទីម្តង ។ បុរសនោះ
 រងទុក្ខវេទនា ក្លាហាន ខ្លោចផ្សាក្នុងខ្ទង់ដងដីនោះ បើបាបកម្មនោះ មិន
 ទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

(១៨២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយោល ក៏បោះបុរសនោះ
 ទៅក្នុងមហានរក^(១) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហានរកនោះសាគ
 មានជ្រុងបួន មានទ្វារបួន បែងចែកដោយចំណែក ។
 មានរបងដែកព័ទ្ធជុំវិញ គ្របដោយគម្របដែក ។

១ ប្រែថា នរកធំឈ្មោះអវិចី ។ សូត្រនេះប្រែថា ទីធ្លានចន្លោះ ជំនររកនោះធ្លានចន្លោះ
 អណ្តាតភ្លើង ធ្លានចន្លោះសត្វ ធ្លានចន្លោះសេចក្តីទុក្ខ គឺកាលពេញដោយភ្លើង ពេញ
 ដោយសត្វនរក ។ រងទុក្ខវេទនាមានស្បែក ។ ទំហំអវិចីមហានរកនោះ ខាងបណ្តោយនិងទទឹង
 ៩០០ យោជន៍ស្វិត្យា កំពស់ជញ្ជាំងមួយ ។ ៩ យោជន៍ ដង្កែដៃនិងខាងក្រោមប្រាសដោយ
 លោហៈ ដំបូលកំប្រក់ដោយលោហៈ ។ អន្តរាគមន៍ ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបាសម្ពាន្តសកំ

តស្ស អយោមយា ភូមិ

ជលិតា តេជសា យុត្តា

សមន្តា យោជនសតំ

ជរិតា តិដ្ឋតិ សព្វនា ។

តស្ស ខោ បន ភិក្ខុវេ មហានិកាយស្ស បុរុត្តិមាយ
 ភិក្ខុយា អច្ចំ ឧដ្ឋហិត្វា បច្ឆិមាយ ភិក្ខុយា បដិ-
 ហញ្ញតិ ។ បច្ឆិមាយ ភិក្ខុយា អច្ចំ ឧដ្ឋហិត្វា បុរុត្តិ-
 មាយ ភិក្ខុយា បដិហញ្ញតិ ។ ឧត្តរា ភិក្ខុយា អច្ចំ
 ឧដ្ឋហិត្វា នក្ខណាយ ភិក្ខុយា បដិហញ្ញតិ ។ នក្ខ-
 ណាយ ភិក្ខុយា អច្ចំ ឧដ្ឋហិត្វា ឧត្តរាយ ភិក្ខុយា
 បដិហញ្ញតិ ។ ហេដ្ឋា អច្ចំ ឧដ្ឋហិត្វា ឧបរិ បដិ-
 ហញ្ញតិ ឧបរិតោ អច្ចំ ឧដ្ឋហិត្វា ហេដ្ឋា បដិហញ្ញតិ ។
 សោ តត្ថ ទុក្ខា តិច្ឆា កុដ្ឋកា វេទនា វេទេតិ
 ន ច តាវ កាលំ កកេតិ យាវ ន តំ បាបកម្មំ
 ព្យជ្ជិហេតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្វីបនិកាយៈ

ផែនដីខាងក្រោមនៃមហានរកនោះ សុទ្ធតែដៃក មាន

ភ្លើងនៃប្រាសាទរាស ផ្សាយទៅមានមួយរយយោជន៍ជុំវិញ

តាំងនៅសព្វៗ កាល ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មហានរកនោះឯង មានអណ្តាតភ្លើងនេះ

ឡើងអំពីដង្កាន់ខាងកើត ឆាប់ដល់ដង្កាន់ខាងលិច ។ អណ្តាតភ្លើង

នេះឡើងអំពីដង្កាន់ខាងលិច ឆាប់ដល់ដង្កាន់ខាងកើត ។ អណ្តាត

ភ្លើង នេះឡើងអំពីដង្កាន់ខាងជើង ឆាប់ដល់ដង្កាន់ខាងត្បូង ។

អណ្តាតភ្លើង នេះឡើងអំពីដង្កាន់ខាងត្បូង ឆាប់ដល់ដង្កាន់ខាងជើង ។

អណ្តាតភ្លើង នេះឡើងអំពីខាងក្រោម ឆាប់ដល់ខាងលើ អណ្តាតភ្លើង

នេះឡើងអំពីខាងលើ ឆាប់ដល់ខាងក្រោម ។ បុរសនោះ ក៏រង

ទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាក្នុងមហានរកនោះ បើបាបកម្មមិនទាន់អស់

ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

សុត្តន្តបិដក ទេវទូតសុត្តេ មហានិកាយោ

(១៨៣) ហោតិ^(១) ខោ^(២) សោ ភិក្ខុវេ សមយោ
 យំ កុណាចិ ករហាចិ ជីយស្ស អន្តរោ អច្ចយេន
 មហានិកាយស្ស បុរិសោ អនាប្បិយតិ ។ សោ តត្ថ
 សីយេន ជវេន ជារតិ ។ តស្ស សីយេន ជវេន
 ជារតោ ធរិម្បិ ឧយ្ហតិ ចម្មម្បិ ឧយ្ហតិ មំសម្បិ
 ឧយ្ហតិ នហារុម្បិ ឧយ្ហតិ អដ្ឋិជិចិ សម្បទ្ធិមាយន្តិ
 ឧត្តតំ តាទិសមេវ ហោតិ ។ យតោ ច ខោ សោ
 ភិក្ខុវេ ពហុសម្បត្តោ ហោតិ អថ តំ ទ្វារំ បិដិ-
 យតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា ភិប្បា កដ្ឋកា វេទនា
 វេទនតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ
 តាបកម្មំ ឲ្យន្តិហោតិ ។

(១៨៤) ហោតិ ខោ សោ ភិក្ខុវេ សមយោ
 យំ កុណាចិ ករហាចិ ជីយស្ស អន្តរោ អច្ចយេន
 តស្ស មហានិកាយស្ស បច្ឆិមទ្វារំ អនាប្បិយតិ
 ។ បេ ។ ឧត្តរទ្វារំ អនាប្បិយតិ ។ បេ ។ ទុក្ខណាទ្វារំ
 អនាប្បិយតិ ។ សោ តត្ថ សីយេន ជវេន ជារតិ ។ តស្ស
 សីយេន ជវេន ជារតោ ធរិម្បិ ឧយ្ហតិ ចម្មម្បិ ឧយ្ហតិ

សុញ្ញតវគ្គ ទេវទូតសូត្រ មហានិកាយ

[១៨៣] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះកន្លងកាលវែងឆ្ងាយទៅម្តងៗ
 មានសម័យដែលពួកនិរាយបាល បើកទ្វារខាងកើតនៃមហានិកាយនោះ ។
 បុរសនោះ ក៏ស្ទុះដំរើហ័សទៅត្រង់ទ្វារនោះ ។ កាលដែលបុរសនោះ
 ស្ទុះទៅ ដោយសន្ទុះដំរើហ័ស ភ្លើងកំរេងស្បែកក្រៅផង កំរេងស្បែក
 ក្នុងផង កំរេងសាច់ផង កំរេងសរសៃផង កំរេងឆ្អឹងផង ហុយផែ្សង
 ទ្រលោមឡើង កាលលើកជើងឡើងរត់ទៅ ភ្លើងកំរេងនៅតែឆេះដូច្នោះ
 ឯង ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុរសនោះគាំងនៅ (ក្នុងទីនោះ)
 ជាច្រើនឆ្នាំ ទ្វារនោះក៏និរាយបាលបិទទៅវិញ ។ បុរសនោះ រងទុក្ខ-
 វេទនា ក្លាខ្វាំង ខ្លោចផ្សាក្នុងមហានិកាយនោះ បើបាបកម្មមិនទាន់អស់
 ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៨៤] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះកន្លងកាលវែងឆ្ងាយទៅម្តងៗ
 មានសម័យដែលពួកនិរាយបាល បើកទ្វារខាងលិចនៃអវិចីមហានិកាយនោះ
 ។ បេ ។ បើកទ្វារខាងជើង ។ បេ ។ បើកទ្វារខាងត្បូង ។ បុរសនោះ
 ក៏ស្ទុះដោយសន្ទុះដំរើហ័ស ទៅត្រង់ទ្វារនោះ ។ កាលបុរសស្ទុះ
 ទៅដោយសន្ទុះដំរើហ័ស ភ្លើងកំរេងស្បែកក្រៅផង កំរេងស្បែកក្នុងផង

មំសម្បំ ឧយ្ហតំ នហារុម្បំ ឧយ្ហតំ អដ្ឋិទិបិ សម្ប-
 ជ្ជមាយន្តំ ឧត្តតំ តាទិសមេវ ហោតិ ។ យតោ
 ច ខោ សោ ភិក្ខុវេ ពហុសម្បត្តោ ហោតិ អថ តំ
 ទ្វារំ បិដិយតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា កក្កា
 វេទនា វេទនំ ន ច តាវ កាលំ កកោតិ យាវ
 ន តំ ចាបកម្មំ ព្យន្តិហោតិ ។

[១៨៥] ហោតិ ខោ សោ ភិក្ខុវេ សមយោ យំ
 កកាចិ កកហចិ សីយស្ស អន្តរោ អច្ចយេន តស្ស
 មហានិរយស្ស បុរតិមទ្វារំ អចាប្បិយតិ ។ សោ តត្ថ
 សីយេន ជវេន ជាវតិ ។ តស្ស សីយេន ជវេន
 ជាវតោ ធិម្បំ ឧយ្ហតំ ចម្មម្បំ ឧយ្ហតំ មំសម្បំ ឧ-
 យ្ហតំ នហារុម្បំ ឧយ្ហតំ អដ្ឋិទិបិ សម្បជ្ជមាយន្តំ ឧត្ត-
 តំ តាទិសមេវ ហោតិ ។ សោ តេន ទ្វារេន និក្ខមតិ ។
 តស្ស ខោ បន ភិក្ខុវេ មហានិរយស្ស សមនន្តរា-
 សហិតមេវ មហាដ្ឋោ គូថិនិរយោ ។ សោ តត្ថ
 បតតិ ។ តស្ស ខោ បន ភិក្ខុវេ គូថិនិរយេ សូចិមុខា
 ណាណា ធី ធីន្តន្ត ធីវ ធលោ ចម្មំ ធីន្តន្ត ចម្មំ ធលោ

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទិស្សស្ថានៈ

នេះសាច់ផង នេះសរសៃផង នេះឆ្អឹងផង ហុយផែនដ្ឋង្រឡោមឡើង
 កាលលើកជើងឡើងរត់ទៅ ភ្លើងក៏នៅតែនេះ ប្រាកដដូច្នោះឯង ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុរសនោះភាន់នៅ (ក្នុងទីនោះ) ជាច្រើន
 ឆ្នាំ ទារុនោះក៏និយមបាលបិទទៅវិញ ។ បុរសនោះរងទុក្ខវេទនា
 ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាក្នុងមហានរកនោះ បើបាបកម្មមិនទាន់អស់ត្រឹមណា
 ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

(១៨៥) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ លុះកន្លងកាលវែងឆ្ងាយទៅម្តង ។
 មានសម័យដែលពួកនិយមបាល បើកទារុនរត់រើនមហានរកនោះ ។
 បុរសនោះ ក៏ស្ទុះទៅដោយសន្ទុះជ័រហ័ស ទៅត្រង់ទារុនោះ ។ កាលបុរស
 នោះស្ទុះដោយសន្ទុះជ័រហ័ស ភ្លើងក៏នេះស្បែកក្រៅផង នេះស្បែកក្នុង
 ផង នេះសាច់ផង នេះសរសៃផង នេះឆ្អឹងផង ហុយផែនដ្ឋង្រឡោម
 ឡើង កាលលើកជើងឡើងរត់ទៅ ភ្លើងក៏នៅតែនេះ ប្រាកដដូច្នោះ
 ឯង ។ បុរសនោះ ក៏ស្ទុះចេញទៅតាមទារុនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 មានគូបនរក^(១) ដ៏ធំ ភាន់នៅបន្ទាប់គ្នានឹងមហានរកនោះឯង ។ បុរស
 នោះ ធ្លាក់ទៅក្នុងគូបនរកនោះ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងគូបនរក
 នោះសោត មានសត្វទាំងឡាយមាត់ស្រួចដូចមូល កកេរស្បែកក្រៅ
 លុះកកេរស្បែកក្រៅហើយ កកេរស្បែកក្នុង លុះកកេរស្បែកក្នុងហើយ

១ ប្រែថា នរកពេញហៀរដោយឈាម ។

សុញ្ញតវត្ថុស្ស ទេវទ្វីបសុត្តេ តូចិកក្កុលនិរយោ

មំសំ ជិន្នន្តិ មំសំ វេត្វា នហារំ ជិន្នន្តិ នហារំ
 វេត្វា អដ្ឋិ ជិន្នន្តិ អដ្ឋិ វេត្វា អដ្ឋិមំញំ ទាទន្តិ ។
 សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា កដ្ឋកា វេទនា វេទេតិ
 ន ច តាវ កាលំ កកេតិ យាវ ន តំ ពាបកម្មំ
 ព្យន្តិហោតិ ។

(១៨៦) តស្ស ទោ បន ភិក្ខុវេ ភូមនិរយស្ស
 សមនន្តរាសហិតមេវ មហាទ្លោ កុក្កុលនិរយោ ។
 សោ តត្ថ បតតិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា កដ្ឋកា
 វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ កកេតិ យាវ
 ន តំ ពាបកម្មំ ព្យន្តិហោតិ ។

(១៨៧) តស្ស ទោ បន ភិក្ខុវេ កុក្កុលនិ-
 រយស្ស សមនន្តរាសហិតមេវ មហាទ្លំ សិទ្ធិលីវនំ
 ឡច្ចំ^(១) យោជនសម្មត្ថតំ^(២) សោឡសង្កលិកល្លាតំ
 អាទិត្តំ សម្មជ្ជនិវតំ សញ្ញាតិក្ខតំ ។ តំ តត្ថ អា-
 រោមេន្តិបិ ឡិរោមេន្តិបិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា
 កដ្ឋកា វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ កកេតិ
 យាវ ន តំ ពាបកម្មំ ព្យន្តិហោតិ ។

សុញ្ញតវគ្គ ទេវទូតសូត្រ ធូបនរោតិមកុញ្ញលនរោ

កកេរសាចំ លុះកកេរសាចំហើយ កកេរសវសៃ លុះកកេរសវសៃ
ហើយ កកេរឆ្នឹង លុះកកេរឆ្នឹងហើយ ទើបទាំស៊ីខ្លួនក្នុងឆ្នឹង ។ បុរស
នោះ រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាក្នុងគូថនរោតនោះ បើបាបកម្ម
មិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៨៦] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានកុក្កលនរោ^(១) ដ៏ធំ តាំងនៅ
បន្ទាប់គ្នានឹងគូថនរោតនោះឯង ។ បុរសនោះ ធ្លាក់ទៅក្នុងកុក្កលនរោ
នោះ ។ បុរសនោះ រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាក្នុងកុក្កលនរោតនោះ
បើបាបកម្ម មិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៨៧] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានព្រៃកាដ៏ធំ ខ្ពស់ត្រដូច
ឡើងមួយយោជន៍ មានបន្ទា ១៦ ធ្លាប់ ភ្លើងឆេះក្តៅសព្វ ភ្លឺប្រាល
រន្ទាល សន្លោសន្លៅ តាំងនៅបន្ទាប់គ្នានឹងកុក្កលនរោតនោះឯង ។ ពួក
និរយបាល ក៏ប្រើបុរសនោះឲ្យឡើងឲ្យចុះអំពីព្រៃកានោះ ។ បុរសនោះ
រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាលើដើមរោតនោះ បើបាបកម្មមិនទាន់
អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

១ ប្រែថា នរោតេយ្យព្រៀរដោយឆេះក្តៅ ។

[១៨៨] តស្ស ខោ បន ភិក្ខុវេ សិម្ហសិវ-
 នស្ស សមនន្តរាសហិតមេវ មហន្តំ អសិបត្តវនំ ។
 សោ តត្ថ បរិសតិ ។ តស្ស វាតេវតានិ បត្តានិ
 ហត្ថម្បិ ធិន្ទន្តិ ចានម្បិ ធិន្ទន្តិ ហត្ថចានម្បិ ធិន្ទន្តិ
 កណ្ណម្បិ ធិន្ទន្តិ ពាសម្បិ ធិន្ទន្តិ កណ្ណពាសម្បិ
 ធិន្ទន្តិ ។ សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា កដ្ឋកា
 វេទនា វេទេតិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ
 ន តំ នាបកម្ពំ ព្យន្តិហោតិ ។

[១៨៩] តស្ស ខោ បន ភិក្ខុវេ អសិបត្តវនស្ស
 សមនន្តរាសហិតមេវ មហន្តំ ខារោទកា ននិ ។ សោ
 តត្ថ បតតិ ។ សោ តត្ថ អនុសោតម្បិ វុយ្ហតិ បដិ-
 សោតម្បិ វុយ្ហតិ អនុសោតប្បដិសោតម្បិ វុយ្ហតិ ។
 សោ តត្ថ ទុក្ខា តិប្បា កដ្ឋកា វេទនា វេទេតិ
 ន ច តាវ កាលំ ករោតិ យាវ ន តំ នាបកម្ពំ
 ព្យន្តិហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថានសក្ការៈ

(១៨៨) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានព្រៃស្មៅសសិតធំ តាំងនៅបន្ទាប់គ្នានឹងព្រៃកានោះឯង ។ បុរសនោះ ចូលទៅក្នុងព្រៃស្មៅសសិតនោះ ។ ខ្យល់បក់ស្លឹកសសិតនោះ មកកាត់ដៃ កាត់ជើង កាត់ទាំងដៃទាំងជើង កាត់ស្លឹកត្រចៀក កាត់ច្រមុះ កាត់ទាំងស្លឹកត្រចៀកទាំងច្រមុះ (របស់បុរសនោះ) ។ បុរសនោះ ឆ្លើយទូលថា ភ្ញាក់ខ្លាំង ខ្លោចផ្សា នៅក្នុងព្រៃសសិតនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

(១៨៩) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ មានស្ទឹងទឹកផ្សាជ័ង តាំងនៅបន្ទាប់គ្នានឹងព្រៃសសិតនោះឯង ។ បុរសនោះ ក៏ធ្លាក់ទៅក្នុងស្ទឹងនោះ ។ បុរសនោះ ដួនកាលអណ្តែតបណ្តោយខ្សែទឹក ដួនកាលអណ្តែតប្រាសខ្សែទឹក ដួនកាលអណ្តែតទាំងបណ្តោយខ្សែទឹកទាំងប្រាសខ្សែទឹក ក្នុងស្ទឹងនោះ ។ បុរសនោះ ឆ្លើយទូលថា ភ្ញាក់ខ្លាំង ខ្លោចផ្សាក្នុងស្ទឹងនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៧០] តមេនំ ភិក្ខុវេ និរយថាលា តឡិសេន
 ឧទ្ធកិកា ថលេ បតិដ្ឋាបេត្វា ឯវមាហំសុ អម្ពោ បុ-
 រិស កី វេច្ឆសីតិ ។ សោ ឯវមាហា និយច្ឆិតោស្មិ
 កន្តេតិ ។ តមេនំ ភិក្ខុវេ និរយថាលា តត្ថន
 អយោសង្ក័តា មុខំ វិវិកា អាទិត្ថន សម្មជ្ឈនិរតេន
 សញ្ញាតិក្ខតេន តត្ថំ លោហតុឡំ មុខេ បក្ខិបន្តិ អា-
 ទិត្ថំ សម្មជ្ឈលិត សញ្ញាតិក្ខតំ ។ សោ^(១) តស្ស
 ឌុដ្ឋម្បិ ឌុយ្ហតិ មុខម្បិ ឌុយ្ហតិ កណ្ណម្បិ ឌុយ្ហតិ
 ឌុនរម្បិ^(២) ឌុយ្ហតិ អន្តម្បិ អន្តគុណម្បិ អាទាយ
 អនោកាតា និក្ខមតិ ។ សោ តត្ថ ឌុក្ខា តិច្ឆា
 កដ្ឋកា វេទនា វេទនិ ន ច តាវ កាលំ ករោតិ
 យាវ ន តំ ចាបកម្មំ ព្យន្តិហោតិ ។

[១៧១] តមេនំ ភិក្ខុវេ និរយថាលា ឯវមាហំសុ
 អម្ពោ បុរិស កី វេច្ឆសីតិ ។ សោ ឯវមាហា បិចាសិ-

សុញ្ញតវត្ថុ ទេវទូតសូត្រ ស្ដីឯទីកង្វា

[១៩០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល យកសន្មត ស្ម័គ្រ
បុរសនោះវត់ឡើង ដាក់មកលើគោក ហើយសួរយ៉ាងនេះថា នៃបុរស
អ្នកឯងប្រាថ្នាអ្វី ។ បុរសនោះឆ្លើយយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន
ខ្ញុំយូនបាយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល ក៏យកកង្វើរដែក
ដ៏ក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះសព្វ ភ្លឺប្រាលរន្ទាល សន្លោសនៅ មក
បើកមាត់បុរសនោះ ហើយញាត់នូវដុំទង់ដែងដ៏ក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះ
សព្វ ភ្លឺប្រាលរន្ទាល សន្លោសនៅ ទៅក្នុងមាត់ ។ ដុំទង់ដែងនោះ
ក៏ឆេះបបូរមាត់ ឆេះមាត់ ឆេះបំពង់ក ឆេះពោះ នាំយកទាំងពោះវៀនធំ
ទាំងពោះវៀនតូច របស់បុរសនោះ ចេញមកខាងក្រោម ។ បុរសនោះ
រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាក្នុងនរកនោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់
អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។

[១៩១] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល សួរបុរសនោះ
យ៉ាងនេះទៀតថា នៃបុរស អ្នកឯងប្រាថ្នាអ្វី ។ បុរសនោះឆ្លើយយ៉ាង

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបទស្ថានសក់

តោស្មី កន្លែង ។ តមេនំ ភិក្ខុវេ និរយនាលា តត្ថន
 អយោស្មន្តោ មុខំ វិវិតា អាទិត្ថន សម្មជ្ជនិរតន
 សញ្ញាតិក្ខតន តត្ថំ តម្កលោហំ មុខេ អាសីព្វន្ត
 អាទិត្ថំ សម្មជ្ជនិរតំ សញ្ញាតិក្ខតំ ។ តំ តស្ស
 ឌីដ្ឋម្បិ ឌុយ្ហតិ មុខម្បិ ឌុយ្ហតិ កណ្ណម្បិ ឌុយ្ហតិ
 ឌុនម្បិ ឌុយ្ហតិ អន្តម្បិ អន្តគុណម្បិ អាណាយ អ-
 ណោភាតា និក្ខមតិ ។ សោ តត្ថ មុត្តា តិប្បា
 កដ្ឋកា វេននា វេនេតិ ន ច តាវ កាលំ ក-
 រោតិ យាវ ន តំ នាបកម្មំ ព្យង្គិហោតិ ។ តមេនំ
 ភិក្ខុវេ និរយនាលា បុន មហានិរយេ បត្តិបន្តំ ។

(១៩២) ភូតបុត្តំ ភិក្ខុវេ យមស្ស រញ្ញោ ឯត-
 នហោសិ យេ តិវ ភោ លោកេ នាបកានិ
 កម្មានិ ករោន្តំ តេ ឯវុទា វិវិតា កម្មការណា
 ការិយន្តំ អហោ វតាហំ មនុស្សត្ថំ លកេយ្យំ
 តតាតតោ ច លោកេ ឧប្បជ្ឈេយ្យ អរហំ សម្មា-
 សម្ពុទ្ធា តញ្ញាហំ ភក្កន្តំ បយិវុទាសេយ្យំ សោ ច

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបបទស្ថាបកៈ

នេះថា បពិត្រលោកដ៏ចម្រើន ខ្ញុំស្រែកទឹក ។ ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 ពួកនិរយបាល យកកង្កែបដៃកង្កែប ដែលភ្លើងកំពុងឆេះសព្វ ភ្លឺប្រាល
 រន្ទាល សន្លាសន្លៅ មកបើកមាត់បុរសនោះ ហើយបង្កកទឹកទង់ដែង
 ដីក្តៅ ដែលភ្លើងកំពុងឆេះសព្វ ភ្លឺប្រាលរន្ទាល សន្លាសន្លៅ ទៅក្នុង
 មាត់ ។ ទឹកទង់ដែងនោះ ក៏ឆេះបបូរមាត់ នេះមាត់ នេះបំពង់ក នេះ
 ពោះ នាំយកទាំងពោះវៀនទាំងពោះវៀនតូច របស់បុរសនោះចេញ
 មកខាងក្រោម ។ បុរសនោះ រងទុក្ខវេទនា ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាក្នុងនរក
 នោះ បើបាបកម្មនោះ មិនទាន់អស់ត្រឹមណា ក៏មិនទាន់ស្លាប់ត្រឹមនោះ ។
 ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកនិរយបាល បោះទំលាក់បុរសនោះ ទៅក្នុង
 មហានរកវិញ ។

[១៩២] ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ រឿងរ៉ាវ ធ្លាប់មានមកហើយថា
 ព្រះយមរាជ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា បានឮថា សត្វទាំងឡាយ
 ណា ធ្វើបាបកម្ម ក្នុងលោក សត្វនោះឯង រមែងត្រូវគេធ្វើកម្មករណ៍
 ផ្សេងៗ មានសភាពយ៉ាងនេះ ឧហ្ម៍ អាត្មាអញ សូមឲ្យបានអត្តភាព
 ជាមនុស្ស ឲ្យទាន់ព្រះភថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រាស់ឡើងក្នុងលោក
 សូមឲ្យអាត្មាអញ ចូលទៅអង្គុយជិតព្រះមានព្រះភាគអង្គុយនោះ បើព្រះ

សញ្ញាតវន្តស្ស ទេវទ្រពសុត្តេ ឧត្តមគាថា

មេ កកវា ធម្មំ ទេសេយ្យ តស្ស ចាហំ កកវតោ ធម្មំ
 អាជានេយ្យន្តំ ។ តំ ខោ បដាហ ភិក្ខុវេ នាញ្ញស្ស
 កស្សចិ សមណស្ស វា ព្រាហ្មណស្ស វា សុត្វា
 វនាមិ អបិច ខោ^(១) យទេវ មេ សាមំ ញាតំ សាមំ
 និដ្ឋំ សាមំ វិនិច្ឆំ តទេវាហំ វនាមីតំ ។

(១៧៣) ឥន្ទេរោច កកវា ឥន្តំ វត្វាន^(២) សុត្វា-
 តោ អថាហំ ឯតទេវោច សត្វា

ចោទិតា ទេវទ្ធតេហិ
 យេ បមជ្ឈន្តំ មាណវា
 តេ ជីយវត្ថំ សោចន្តំ
 ហីនកាយុបតា នវា
 យេ ច ខោ ទេវទ្ធតេហិ
 សន្តោ សប្បុរសា ឥធន
 ចោទិតា នប្បមជ្ឈន្តំ
 អរិយធម្មេ កុណាចនំ
 ឧបាទានេ ភយំ និស្សា
 ជាតិមរណសម្ពវេ

សុញ្ញតវដ្ឋ ទេវទូតសូត្រ និគមនាថា

មានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់សំដែងធម៌ប្រាសពាក្យអញ សូមឲ្យពាក្យ
 អញ យល់ច្បាស់ នូវធម៌របស់ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុ
 ទាំងឡាយ ឯគថាគត មិនមែនបានស្តាប់រឿងនោះឯង អំពីសមណប្ប
 ព្រាហ្មណ៍ដទៃណាមួយ ហើយ (នាំមក) សំដែងទេ តាមដែលពិតនោះ
 គថាគត សំដែងរឿងដែលគថាគតដឹងខ្លួនឯង ឃើញខ្លួនឯង យល់ខ្លួន
 ឯង តែមួយយ៉ាង ។

(១៩៣) លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់
 ហើយ លុះព្រះសុគត ទ្រង់ត្រាស់ព្រះសូត្រនេះចប់ហើយ ទើប
 ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់និពន្ធតាថានេះគឺថា

មាណពទាំងឡាយណា ដែលយមរាជ ជាសត្រៀន
 ដោយទេវទូតទាំងឡាយហើយ ក៏នៅតែប្រមាទ មាណព
 ទាំងនោះឯង ជាអ្នកបាននូវកាយ ដ៏ថោកទាប រមែង
 សោកសៅ អស់កាលយូរអង្វែង ចំណែកមាណពណា
 ក្នុងលោកនេះ ជាសប្បុរស មានសន្តានស្ងប់រម្ងាប់ ដែល
 យមរាជ ជាសត្រៀន ដោយទេវទូតទាំងឡាយហើយ តែង
 មិនប្រមាទក្នុងអរិយធម៌ ក្នុងកាលណាឡើយ រមែងឃើញ
 នូវភ័យក្នុងទុបាទាន ជាហេតុកើតឡើងនៃជាតិនិងមរណៈ

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស ឧបបណ្ណាសកំ

អនុនាមា វិមុច្ចន្តិ

ជាតិមរណាសង្ខយេ

តេ ខេមបត្តា សុខិនោ

ទិដ្ឋងម្នាភិណ្ឌុតា

សព្វវេកយាតតា

សព្វទុក្ខំ ឧបច្ចុក្ខន្តិ ។

ទេវទ្រុសត្ថំ ទលមំ និន្និតំ ។

សុញ្ញគវត្តោ គតិយោ ។

តិស្សទ្វាដំ

អនុត្ថរោ សុញ្ញាតព្វតធម្មោ

តត្ថិលវីរវរោ មហិនាមោ

អនុទ្ធកិលេសម្បជ្ជហត្ថា

បណ្ឌិតក្ខមំ ទេវទ្រុតោ^(១) ។

១ ឧបេយ្យោត្តកេ តស្សទ្វាស្ស អនុត្ថរោ...ទេវទ្រុតោ ឃាហិ ន ទិស្សន្តិ ។ មរម្មោត្តកេ តស្ស វត្ថុស្ស ឧទ្ធានំ ។ ទ្វិធាវស្សញ្ញា ហោតិ អក្ខតធម្មកាហុលំ អចិវតភូមិជនាមោ អនុទ្ធបកិលេសំ ពាលបណ្ឌិតោ ទេវទ្រុតោ តេសោតិ ទិស្សន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ ឧបទ្វិបន្តកាសកៈ

តែងចុះចិត្តស៊ប់ ក្នុងព្រះនិព្វាន ជាធម្មជាតិអស់ទៅនៃជាតិ
និងមរណៈ ព្រោះមិនប្រកាន់មាំ មាណពនោះឯង ជាអ្នក
ដល់នូវទីដ៏ក្សេម មានសេចក្តីសុខ រលត់កិលេសក្នុងបច្ចុប្បន្ន
ជាអ្នកកន្លងផុតនូវពៀរ នឹងភ័យទាំងពួង បានឆ្លងផុតនូវទុក្ខ
ទាំងពួង ។

ចប់ ទេវទូតសូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ សុញ្ញតវគ្គ ទី ៣ ។

បញ្ជីឈ្មោះសូត្រ នៃសុញ្ញតវគ្គនោះគឺ

ចូឡសុញ្ញតសូត្រ មហាសុញ្ញតសូត្រ អច្ចរិយពុតធម្ម-
សូត្រ ដ៏ប្រសើរ ពក្កលត្ថេរច្ចរិយពុតធម្មសូត្រ ទន្តកម៌សូត្រ
ភូមិដសូត្រ អនុទេសូត្រ ឧបកិលេសសូត្រ ពាលបណ្ឌិត-
សូត្រ ទេវទូតសូត្រ ។

មាតិកាបន្តាន

សញ្ញាវិគ្គេ

បឋម ចូឡសញ្ញាតសុត្ត

អង្កេ

សញ្ញាតវគ្គស្ស ចូឡសញ្ញាតសុត្ត	អរោសញ្ញា	. . .	៣
	បឋសញ្ញា	. . .	៥
	វិញ្ញាណញ្ញាយតនសញ្ញា	. . .	៧
	អាកិញ្ញាយតនសញ្ញា	. . .	៧
	នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសញ្ញា	១១	
	អនិមិត្តចេតាសមាធិ	. . .	១៣
	សញ្ញាភាវិហារោ	. . .	១៥

ទុតិយ មហាសញ្ញាតសុត្ត

សញ្ញាតវគ្គស្ស មហាសញ្ញាតសុត្ត	ឋានាឋានការោ	. . .	១៧
	សញ្ញាតបសម្បជ្ជនំ	. . .	២១
	ភត្តភត្តសម្បជ្ជានោ	. . .	២៣
	បញ្ចកាមគុណា	. . .	២៧
	ទេសកថាវគ្គនិ	. . .	៣១
	អនេវសុបទេវោ	. . .	៣៣

សង្ខេបក្រដាសបំបាត់ការ

សុញ្ញតវគ្គ

បូជ្ឈសុញ្ញតសូត្រ ទី ១

លេខទំព័រ

សុញ្ញតវគ្គ បូជ្ឈសុញ្ញតសូត្រ អរពាសញ្ញា		៣
បឋវីសញ្ញា		៥
វិញ្ញាណញ្ញា យតនសញ្ញា		៧
អាកាសញ្ញា យតនសញ្ញា		៨
ទេវសញ្ញា ទាសញ្ញា យតនសញ្ញា		១១
អនិមិត្តរូបកោសលាធិ		១៣
ការនៅដោយសុញ្ញតៈ		១៥

មហាសុញ្ញតសូត្រ ទី ២

សុញ្ញតវគ្គ មហាសុញ្ញតសូត្រ ពាក្យថាឋានៈនិងមិនមែនឋានៈ		១៨
ការសម្រេចនូវសុញ្ញតផលសមាបត្តិ		២១
ការដឹងច្បាស់ក្នុងហេតុនោះៗ		២៣
កាមគុណប្រាំ		២៨
ភិក្ខុវគ្គដប់		៣១
ឧបទ្រពសិស្ស		៣៣

អង្កេ

សុញ្ញតវគ្គស្យ មហាសុញ្ញតសុត្តន្ត ព្រហ្មចារ្យបទដៅ	៣៥
មិត្តប្បដិបត្តិ	៣៧

តតិយំ អប្បយព្វតតិយសុត្តន្ត

សុញ្ញតវគ្គស្យ អប្បយព្វតតិយសុត្តន្ត អនិរិកថា	៤១
តុស្ថកាយបបត្តិ	៤៣
មាត្រកិច្ចាភិក្ខុ	៤៥
មាត្រកិច្ចនិក្ខមនិ	៥១
កាសិភាគិនននិ	៥៧

ចតុត្ថំ ពាក្យលត្ថេរច្ឆរិយព្វតតិយសុត្តន្ត

សុញ្ញតវគ្គស្យ ពាក្យលត្ថេរច្ឆរិយព្វតតិយសុត្តន្ត អប្បយតា	៥៩

បញ្ចមំ ទន្ធកមិសុត្តន្ត

សុញ្ញតវគ្គស្យ ទន្ធកមិសុត្តន្ត កតវិនិបសធិមនំ	៦៧
ហត្ថិទ្ធម្មបមា	៦៩
មហាបព្វតោបមា	៧១
នាគោបមា	៧៥
ពទ្ធកុណភថា	៧៩

លេខទំព័រ

សុញ្ញតវគ្គ មហាសុញ្ញតសូត្រ ទបទ្រពព្រហ្មចារ្យ . . . ៣៥

សេចក្តីប្រតិបត្តិជាមិត្ត . . . ៣៧

អប្បវិយព្វតធម្មសូត្រ ទី ៣

សុញ្ញតវគ្គ អប្បវិយព្វតធម្មសូត្រ អន្តរាភិបា . . . ៤១

ពោធិសត្វកើតក្នុងពួកទេវតាជានិក្ខុសិត ៤៣

ពោធិសត្វចុះកាន់ផ្ទៃមាតា . . . ៤៥

ពោធិសត្វចេញចាកផ្ទៃមាតា . . . ៥១

ការត្រួតអរចំពោះភាសិត . . . ៥៧

ពក្កលត្ថេរវិយព្វតសូត្រ ទី ៤

សុញ្ញតវគ្គ ពក្កលត្ថេរវិយព្វតសូត្រ សេចក្តីអស្ចារ្យ . . . ៥៧

ទិណ្ឌភូមិសូត្រ ទី ៥

សុញ្ញតវគ្គ ទិណ្ឌភូមិសូត្រ អចរិតសមណទ្ទេស ចូលគាល់ព្រះ

មានព្រះភាគ . . . ៦៧

ទបមារដោយដ៏វិសេសក្នុងទូន្មាន . . . ៦៧

ទបមារដោយក្តីធំ . . . ៧១

ទបមារដោយដ៏វិសេស . . . ៧៥

ពោលអំពីពុទ្ធភិក្ខុណា . . . ៧៧

អង្កេ

សព្វាភិក្ខុស្ស ទន្ធកម្មបត្តិ ចតុស្សតប្បដ្ឋានាទិ	៨១
អទន្ធនាគោបមា	៨៧
ទន្ធនាគោបមា	៨៧

ធម៌ ក្នុងជស្ថត្ថ

សព្វាភិក្ខុស្ស ក្នុងជស្ថត្ថ ព្រហ្មចរិយចរណំ	៧១
ភគវន្តបសង្គមនំ	៧៣
ភេលត្ថិកោបមា	៧៧
វិវត្តិកោបមា	៧៧
ផលាធិគមការវេ	១០១
ភេលត្ថិកោបមា	១០៣
នវីនីកោបមា	១០៥
កាសិភាគិនននំ	១០៧

សត្វម្នី អនុវទ្ធសត្វ

សព្វាភិក្ខុស្ស អនុវទ្ធសត្វ អនុវទ្ធបសង្គមនំ	១០៧
ចេតោវិមត្តិវិសដ្ឋនំ	១១១
ចតុក្កវបបត្តិ	១១៥
វេរីភាគាព្យាករណំ	១១៧
វបនីយវចនាការវេ	១២៧

សុញ្ញតវគ្គ ទន្ធកម្មសូត្រ	ធម៌មានសតិប្បដ្ឋានបួនដងដើម . . .	៨១
	ទុបមារដោយដំរីមិនទាន់ទូន្មាន . . .	៨៧
	ទុបមារដោយដំរីដែលទូន្មានហើយ . . .	៨៩

ភូមិជសូត្រ ទី ៦

សុញ្ញតវគ្គ ភូមិជសូត្រ	ការប្រព្រឹត្តិត្រឡូចរិយៈ . . .	៩១
	ការចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ . . .	៩៣
	ទុបមារដោយបុរសអ្នកត្រូវការដោយប្រេង . . .	៩៧
	ទុបមារដោយបុរសអ្នកត្រូវការទឹកដោះស្រស់ . . .	៩៩
	ភាពនៃកិរិយាត្រាស់ដឹងនូវផល . . .	១០១
	ទុបមារដោយបុរសអ្នកត្រូវការប្រេង . . .	១០៣
	ទុបមារដោយបុរសអ្នកត្រូវការទឹកដោះទប់១០៥ . . .	
	សេចក្តីរីករាយចំពោះភាសិត . . .	១០៧

អនុទិសូត្រ ទី ៧

សុញ្ញតវគ្គ អនុទិសូត្រ	បុរសម្នាក់ចូលទៅក្រពះអនុទិ . . .	១០៩
	សេចក្តីដោះស្រាយនូវចោរភាវិមត្តិ . . .	១១១
	កិរិយាកើតក្នុងកិច្ចទាំងបួន . . .	១១៥
	ព្យាករណ៍នូវស្នើនៃទេវតា . . .	១១៧
	ការនៃវេទនាស្មាន . . .	១២៧

អដ្ឋម៍ ឧបក្កិលេសសុត្តំ

សុពាភវគ្គស្ស ឧបក្កិលេសសុត្តំ ភគវគ្គោ វរណំ . . .	១៣១
ភណ្ឌនមារព្ភតាថា . . .	១៣៣
ពាយុបាលស្ស វរណំ . . .	១៣៧
ឯកចក្កការោ . . .	១៣៩
អប្បមគ្គការោ . . .	១៤៣
អន្តរមគ្គប្បដិបន្តបមា . . .	១៤៧
អច្ចារ្យវិយាការោ . . .	១៤៩
អភិជប្បប្បរោ . . .	១៥១
បរិវិតកប្បរោ . . .	១៥៣
ភិវេទការោ . . .	១៥៩

ឈម៍ ពាលបណ្ឌិតសុត្តំ

សុពាភវគ្គស្ស ពាលបណ្ឌិតសុត្តំ ពាលទិដ្ឋធម្មទុក្ខំ . . .	១៦៣
សត្តហន្តបមា . . .	១៦៩
បញ្ចវេទន្តនំ . . .	១៧១
និរយកថា . . .	១៧៣
ភិវេទនគតកថា . . .	១៧៥
កាលាកិច្ចបោបមា . . .	១៧៩

ឧបក្កិលេសសូត្រ ទី ៨

សញ្ញាតវគ្គ ឧបក្កិលេសសូត្រ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ឃាត់ភិក្ខុ .	១៣១
គាថាប្រារព្ធនូវការដោះ	១៣៣
នាយទាយបាល ឃាត់ព្រះមានព្រះភាគ .	១៣៧
ភាពនៃបុគ្គលមានចិត្តជាមួយគ្នា	១៣៩
ភាពនៃបុគ្គលមិនឆ្ងល់សប្បាយ	១៤៣
ឧបមាដោយបុរសដើរផ្លូវឆ្ងាយ	១៤៧
ភាពនៃបុគ្គលមានសេចក្តីព្យាយាមគង់ពេក .	១៤៩
ការកើតឡើងនៃសេចក្តីប្រាថ្នាហួសពេក . . .	១៥១
ការកើតឡើងនៃសេចក្តីគ្រិះរិះ	១៥៣
ការនា ៣ ប្រការ	១៥៩

ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ទី ៩

សញ្ញាតវគ្គ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ទុកក្នុងបច្ចប្បន្នរបស់បុគ្គលពាល .	១៦៣
ឧបមាដោយបុរសស្រ្តីលំពែង	១៦៩
ចំណង់ប្រាប្រការ	១៧១
និយាយអំពីនរក	១៧៣
និយាយអំពីកំណើតសត្វត្រឡាច	១៧៥
ឧបមាដោយអណ្តើកខ្វាក់	១៧៩

អង្គ

សូត្រភវគ្គសូត្រ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ពាលភូមិ	១៨១
បណ្ឌិតទិដ្ឋធម្មសូត្រ	១៨៣
ចក្កវគ្គនិ	១៨១
អស្សវគ្គនិ	១៨៥
ឥត្តវគ្គនិ	១៨៧
គហបតិវគ្គនិ	១៨៨
ចក្កវគ្គសូត្រ	២០១
បណ្ឌិតសូត្រ	២០៥

ធនបិ ទេវទូតសូត្រ

សូត្រភវគ្គសូត្រ ទេវទូតសូត្រ បឋមទេវទូតោ	២០៨
ទុតិយទេវទូតោ	២១៣
តតិយទេវទូតោ	២១៥
ចតុត្ថទេវទូតោ	២១៧
បញ្ចមទេវទូតោ	២១៨
មហានិរយោ	២២៣
គុប្បកុលនិរយោ	២២៧
ខារោកោ នទី	២២៨
និគមគាថា	២៣១

សង្ឃក្របខ័ណ្ឌវិចិត្រ

២៣៧

លេខរំលឹក

សុញ្ញតវគ្គ ពាលបណ្ឌិតសូត្រ ពាលក្ខម័	១៨១
សុទ្ធក្នុងបច្ចុប្បន្នរបស់បណ្ឌិត	១៨៣
ចក្កវគ្គន៍	១៨១
អស្សវគ្គន៍	១៩៥
ឥត្តវគ្គន៍	១៩៧
គហបត្រវគ្គន៍	១៩៩
សេចក្តីសុខរបស់ស្តេចបក្រព័ត្តិ	២០១
សេចក្តីសុខរបស់បណ្ឌិត	២០៥

ទេវទ្រព្យសូត្រ ទី ១០

សុញ្ញតវគ្គ ទេវទ្រព្យសូត្រ ទេវទ្រព្យទីមួយ	២០៩
ទេវទ្រព្យទីពីរ	២១៣
ទេវទ្រព្យទីបី	២១៥
ទេវទ្រព្យទីបួន	២១៧
ទេវទ្រព្យទីប្រាំ	២១៩
មហានរក	២២១
គូបនរកនិងកុកលនរក	២២៧
ស្តង់ទីកជ្យ	២២៩
និគមគាថា	២៣១

វិវត្តន៍វិវត្តបត្ត

វិវត្តន៍	វិវត្តន៍	អង្គ	រដ្ឋលេខាយ
វិវត្ត	វិវត្ត	៧៧	៧
ព្រហ្ម	ព្រហ្ម-	"	១៤
អាយោនិសា	អាយោនិសា	១០២	៦
ភូមិជសុត្ត	ភូមិជសុត្ត	១០៣	១
ភវេយ្យ	ភវេយ្យ	១១៧	១៥
យោ ពាយ	យោ ពាយ	១២០	១១
ខេនិកាយ	ខេនិកាយ	១២៣	១២
រាហុមុខមិ	រាហុមុខមិ	១២៤	៣
ក	ក-	១៧៧	៨
ចក្កវត្តិស	ចក្កវត្តិស	១៧៩	៤
-	-	១៧៨	១១
បរិក្ខា	បរិក្ខា	២០៤	៥
តិប្បត្តិ	តិប្បត្តិ	២០៧	១៨

វិវរណ៍វិទ្យាបត្តិ

វិទ្យាបត្តិ	អវិទ្យាបត្តិ	អង្គ	រដ្ឋលេខាយ
ជាតិយេវ	ជាតិ យេ	១២	៧
អវិជ្ជាសវំ	អវិជ្ជាសវំ បដិច្ច	១៤	៧
វិហារន្តិ ^(១)	វិហារន្តិ	១៦	៧
និរោ	និរោ	២៧	៦
ហត្ថំ	ហត្ថិ	៣១	៨
អាបជ្ជតិ	អាបជ្ជតិ	៣៣	៤
មិត្តភាយ	មិត្តភាយ	៣៦	១០
កាយបបត្តិ	កាយបបត្តិ	៤៣	១
អញ្ចេបិ	អញ្ចេបិ	៤៦	៥
អបិយព្វត្ថម្ភសុត្តំ	អបិយព្វត្ថម្ភសុត្តំ	៥៧	១១
នាគជាមិ	នាគជាមិ	៦២	១៣
បរិយត្ថំ	បរិយត្ថំ	៦៧	៨
លញ្ចាយំ	លញ្ចាយំ	៦៨	១៦
មិច្ឆាទិដ្ឋិ នោ	មិច្ឆាទិដ្ឋិនោ	៧៦	១០
នេសំនា	នេសំនា	៧៧	៦

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
សិប្ប ជឿ	ជឿសិប្ប	៦	៥
នូវជាសភាវៈ	នូវសភាវៈ	១២	៤
ខេមប	ខេមក	១៧	៧
សព្វាត	សុព្វាត	២៥	១
ឈរដោយ	ឈរដោយ	"	៤
ព្រហ្មចារ្យ	ព្រហ្មចារី	៣២	១១
"	"	៣៥	១
"	"	"	១៥
"	"	៣៦	២
"	"	"	៤
អធិយ	អធិយ	៤១	១៣
នូវកវនាៈ	នូវកវនាៈ	៤៧	១២
អបរិយមុតធម៌	អបរិយពុតធម៌	៥១	១៦
កំពុងទំពាស្តីកាម	ដែលកាមវិភក្តៈកំពុង		
វិភក្តៈ	ទំពាស្តី	៦៧	៣
"	"	៧០	១១
"	"	៧៣	៨

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
ញ៉ាំញី	ញ៉ាំញី	៧៥	៨
នោះ	នេះ	៧៧	១០
ដោយកាម	ដោយកាយ	៨៣	៤
ដែលធ្វើ	ដែលធ្វើ	៨៧	"
កូន:	កូន:	១១៧	៣
សុត្តន្តបិដកៈ	សុត្តន្តបិដក	១២៨	១
មជ្ឈិមនិកាយស	មជ្ឈិមនិកាយ	"	"
សាល'ច្បាស់	ស្គាល់ច្បាស់	១៥៥	៧
យើញរូប	យើញរូប	"	១៥
ទុច្ចរិត	ទុច្ចរិត	១៦៧	១១
ដែលគេធ្វើ	ដែលគេធ្វើ	១៨៧	៣
មជ្ឈមនិកាយ	មជ្ឈិមនិកាយ	១៧៦	១
មិនមែន	មិនមែន	២១៥	១២
ជាពស្ថុភាវៈ	ជាពស្ថុភាវៈ	២២១	១១

